
BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
3 G
13

SCOTICVM
OPVSCVLVM
DE SCIENTIA, ET VOLVNTATE DEI IN ORDINE AD VLTIMVM FINEM.

AVCTORE
PATRE GASPARE SGHEMMA
ORD. MIN. CONV. S. OFFICII REGNI SICILIAE CONsultore, Diœcesis Panormitanæ Theologo Deputato.

AD REVERENDISS. PATREM
P. FRANCISCVM PICCOLOMINI
GENERALEM PRAEPOSITVM TOTIVS SOCIETATIS IESV.

PANORMI, Ex Typogr. Petri de Isola, Impress. Camer. M DC.LI
Imprim. Salernus V.G. *Imprim. Ioppulus P.P.*

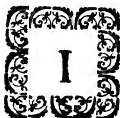
Reuerendissimo Patri, ac Domino Colendissimo,

PATRI FRANCISCO PICCOLOMINI

SOCIETATIS IESV PRAEPOSITO GENERALI.

FR. GASPAR SGHEMMA ORD. MIN. CONV.

DOCTOR THEOLOGVS F.

N altissimo pelago, quin immo vastissimo Oceano Scientiæ, & liberæ Voluntatis Dei; in quo omnes Christi fide, tamquam in Ecclesiæ nauigio vecti, ad portum vltimi, sēpiternique nauigant boni; Societas vestra doctissima Pater Reuerendiss. veluti Pharus, multis collucens facibus, præluxit. Quare, cum Ego S. Francisci alumnorum, & Scoti assectarum, & præconum Verbi diuini minimus, in sacris litteris, & Scholasticis controuersijs aliquantulum versatus, deprehenderim doctrinam hanc de Scientia, & Voluntate Dei, quam meis hisce paginis consignatam relinquo, consentaneam esse veterum Patrum, Augustini præsertim, & duorum Theologicæ Scholæ Ducum, S. Thomæ, & Scoti, ac Patrum Societatis vestræ subtilissimis disputationibus; eius potissimum inscriptam nomini prodire in lucem volui, qui suprema auctoritate eam regit familiam vniuersam, quæ multum operæ, ac studij in eam illustrandam contulit doctrinam, implicatis sane difficultatibus obseptam, sed apprime hominum mentibus necessariam, ad eas instruendas, & impellendas ad opera præclara Virtutum, quibus cælestis beatitudo, desideriorum omnium obiectum, ac plena satietas comparari possit. Igitur cū Paternitati Vestræ Reuerendissimæ intimo quodam animi

sensu, semper antea fuerim addictus, & toti Societati multis nominibus vivam obstrictus, nunc etiam hoc opusculo tanquam externo quodam argumento, & reverentiam meam contestari, & tamquam exiguo pretio partem debiti dependere, optimum duxi. Sic P.V. Reverendissima non tam ipsum munusculum, quod levius meritis est, quam animum aestimet offerrentis, qui plura vellet, & maiora si copia esset, offerre. Vale.

FR.

FR. MICHAEL ANGELVS CATALANVS A SANCTO MAVRO
Artium, & S. T. Doctor, & Vniuersi Ordinis Minorum
Sancti Francisci C. Minister Generalis.

OPVS compositum à Patre Magistro Gaspare Sghemma à Panormo, continens tractatum de scientia, & Dei voluntate in ordine ad vltimum finem; examini, & recognitioni Patris Magistri Bonauenturæ Belluti de Catana commisimus; cumq; ab illius diligenti peruentilatum indagine, nihil repertum sit continere, quod illi ad prælum viam præcludat, vt prælo detur, his nostris seruatis seruandis concedimus. Dat. Assisij è Sacris AEdibus die 9. Iunij 1650.

Fr. Michael Angelus Minister Generalis.

Fr. Bonauentura de Sextrio Secr. Ord.

DON VINCENTIVS LIPOCELLI PHILOSOPH. S.T. ET V.I.D.
in Prima Metropol. Eccles. Canonicus examinis Deputatus, ac
in cõtrouersijs Theol. Illustriss. & Reuerendiss. D.D. Martini de Leon, & Cardenas Archiepiscopi Panormitani Consultor.

SCoticum hoc Opusculum de Scientia, & voluntate Dei in ordine ad vltimum finem Adm. Reu. Patr. Magistri Gasparis Sghemma Panormitani Ord. Min. S. Francisci inoffenso percurrendum pede in rebus fidei existimaui, doctrina clarum, subtilitate eximium, auctoris ingenij filium; si in lucem, vt arbitror, proferatur, luce ipsa erit clarius; sic oro, & exopto, sic omnibus profecturum promitto.

Vincentius Lipocelli.

EX mandato Reuerendissimi Domini D. Francisci Salerno Vicarij Generalis in hac Diœcesi Panormitana; Vidi, & attentè legi Opusculum Ad. Reu. P. M. Gasparis Sghemma de Scientia, & voluntate Dei; & in eo nihil offendi, quod non esset consonum fidei Catholicæ, & bonis moribus; quinimo admiratus sum auctoris ingenium perspicax, subtile, & nitidum, quippe admirabili societate coniungat breuitatem in disputando, cum perspicuitate dictionis. Propterea censeo opus hoc esse dignissimum auctore in nostra hac Vrbe præclare; & dignum vt typis vulgetur. Sic censeo in Collegio Panormitano 31. Ianuarij 1648.

Georgius Tagliauia Societatis Iesu.

Vidi

Vidi iussu Illustrissimi, ac Reuerendissimi Domini Ferdinandi Andrada, & Castro Archiepiscopi Panormitani, ex mandato etiã Illustrissimi Domini D. Lucij Denti in Magna Regia Curia huius Regni Siciliæ Præsidis, librum, cui Titulus (Scoticum Opusculum de Scientia, & voluntate Dei in ordine ad vltimum finem, Auctore Patre Gaspare Sghemma Ord. Min. Con. S. Officij Regni Siciliæ Consultore, & Diœcesis Panormitanæ Theologo Deputato.) Et nihil in eo deprehendi, quo minus imprimi posset, quinimo opus & ingenij vbertate, & in difficultatibus enodandis acumine Scoticæ subtilitati non impare, dignũ esse censeo, quod omni laude gloriosa æternitati tradatur ad sapientũ admirationem, ad orbis commodum. Vnde vt typis mandetur, & per omnium manus promulgetur, quamprimum curandum arbitror. Panormi die 24. Ianuarij 1648.

Hieronymus la Chiana è Societate Iesu Illustris. & Reuerendis. Dñi Archiepiscopi, & Illustris. Præsidis Deputatus.

Opus hoc à Patribus Hieronymo la Chiana, & Georgio Taglauia Theologis Societatis Iesu recognitum, prudentiq; iudicio approbatum, nostra etiam auctoritate eo latiore animo comprobamus, quo & Auctoris sapientiam, præclarissimasque virtutes sæpius experti, sẽper tantum virum publica laudum celebritate donandum iudicauimus; quare opus vt imprimatur lubentissime mandamus. Panormi Die 3. Februarij 1648.

D. Franciscus Salernus V. G. *D. Didacus Ioppulus F. P.*

INDEX
QVÆSTIONVM.
SCOTICI OPERIS.
DE SCIENTIA, ET VOLVNTATE DEI.

no-

De Scientia, & Voluntate Dei in Ordine ad Finē. Titulus xxxix.

An voluntas Dei ad extra, & sua decreta antecedentia ante præuisionem, sint nobis indifferētia nec vltima determinatione respectu eorum, quæ vult, & præcipit libere nos velle. 1

COgnitio Dei ad extra ante decreta, terminatur ad creaturas secundū esse possibile; & vt essentia ante decreta est ratio cognoscēdi, ita post decreta. Nec potest voluntas determinare, quin intellect' videat. Sic voluntas vbi intellectus scientiæ simplicis notitiæ omnia possibilia videt; & ex omnibus possibilibus aliqua determinatè futura voluit, cæteris in sua possibilitate relictis, voluntate antecedente, affectu libero, quantū ex parte sui voluit oēs saluos fieri, in cognitionē veritatis venire, dedit omnibus sufficientia, leges rectas, vt salui fierent; dona, & gratiā, quibus verè possent 1. d. 39. § viso. d 46.

Dico. voluntas Dei, & sua decreta antecedētia, vt omnes salui fierēt à quauis præuisione absoluta, & conditionata sunt indifferētia, libera, nec vltimā determinationē habent. Scot. 1. d. 46. voluntate antecedente vult omnes saluare: quantū ex parte sui dedit naturalia, leges rectas, sufficientia ad salutē, quibus possēt benè viuere, & saluari. 2 d. 34. q. 1. L. M. Deus quidquid vult antecedenter, causat quantum est ex parte sui, nisi impediatur. 4. d. 19 D. vniuersaliter nō negat creaturis causalitatē, quę pōt eis cōpetere, imo & illā cōmunicat, & ad eius actionē causis secundis assistit. 2 d. 38. infra D. naturā rationalē semper perducit ad finē, si nō fuerit ex parte sui impedimētū, & defectus 1. d. 39. M voluntas Dei ad quodlibet ad extra contingenter se habet, vt possit esse oppositi, vt & nostra, & id potentia reali.

Prob. Eccl. 7. gratia datur in conspectu omnis viuentis Prou 12. qui bonus est hauriet gratiā à Domino. Ephes. 4 vnicuiq gratia secundū mensurā donationis Christi. 1. Tim. 4 hæc est volūtas Dei sanctificatio vestra. 2 Petri 3 nolens aliquos perire, sed ad pœnitentiā reuerti. Ro. 12. reformamini in nouitate sensus, vt probetis, quæ sit volūtas Dei bona, ac beneplacens, & perfecta Ioā. 6 hæc volūtas eius, qui misit me Patris, vt omne, quod dedit mihi non perdā ex eo. Matt. 7 qui facit volūtatē patris, qui in cælis est, ipse intrabit in regnū cęlorū. Ezech. 18. nūquid voluntatis meæ est mors impij, & nō vt cōuertatur, & viuat?

Prob. Scot. d. 46. vltima determi-

minatio, quavult efficaciter res poni in esse, omnipotens, impediri non potest, immutabilis, sẽper impletur: ergo voluntas antecedens quæ est in Deo voluntas signi qua præcipit, prohibet, permittit est antecedẽs, nec impletur in omnibus, est ante præuisionẽ, & inefficax Ant. volũtas beneplaciti, quæ est vltima dedeterminatio, respectu cui' De' est sicvolens, illud erit: ante nostrã præuisionem nihil absolutè erit. 1 Decreto quo statuit Deus mũdũ creare, & in ipso causas secundas liberas ponere, voluit vt liberè agerent cũ dominio sui actus, & ex hoc determinauit se accõmodare illis, vt cũ illis ageret libere per cõcursũ paratum ad vtrũque; cũ naturalibus, per concursũ ad vnũ: ergo decreta Dei vt antecedunt præuisionẽ non vltima determinatio. 3 Tridẽ: sess. 6. c. 20 vt euangeliũ Dei sit nuda, absoluta promissio vitæ ęternæ, sine conditione obseruationis mandatorũ, anathema: ergo ante conditionẽ nõ absoluta promissio. 4 volũtas Dei nil aliud respicit necessario ꝓ obiecto ab essentia, ad alia contingẽter se habet, & potest esse oppositi; non tantũ vt prior naturaliter suo actu, sed vt actu volens, potest tendere in oppositũ; vt & volũtas nostra, ita elicit actũ, vt possit oppositũ ĩ eodẽ instãti elicere: & id tã põa logica, quã reali; ergo Decreta Dei, vt præcedunt actũ, & ꝑuisionẽ sunt indifferẽtia. Ant. Essẽtia Dei est ratio intellectui cognoscendi cõplexa, & simplicia; contingentia, & necessaria; nèc ab alio ab essẽtia mouetur, vilesceret, si pateretur ab alio; sed antequã habeat determinatã veritatẽ, non sunt vera, ergo essentia non est ratio cognoscendi, nisi vt indifferentia; essent determinatè si fuissent vera in primo instanti. 5 nõ potest voluntas determinatè, quin intellectus determinatè appræhendat, sed voluntas antequã cõtingentia obiecti sit cognita, est volẽs cõtingentiã, & libertatem ergo non vult determinatè, sed contingenter, & voluntas antecedens in Deo est indifferens. 3 Prob. PP Aug. 7 Ciu. c. 3. sic Deus res administrat, vt mot' suos agere sinat. de cor. & grat c. 12. Deũ sic ordinasse Angelorum, & hominũ vitã, vt in eis ostẽderet, quid posset eorũ arbitriũ, inde quid posset suæ gratiæ, & iustitię iudiciũ. Ambros. in c. 1. Luc. nouit Dominus mutare sententiã, si noueris emendare delictũ. Hierõ. in Amos ad ca 9. si ageremus pænitẽtiã, ipse quoque suæ pænitebit sententiæ. super Dan ad c. 4. si ꝑdixit sentẽtiã Dei, q̃ mutari nõ potest, quomodo hortatur ad eleemosinas, & misericordias pauperũ, vt Dei sententia cõmutetur? ergo decreta antecedẽtia nõ sunt absoluta, vltima determinatione, sed indifferentia, an-

te omnem præscientiam.

Arguent Thomistę Caet. Bannes, Aluarez, Zumel; alij, *Isai.* 46 consiliũ meũ stabit, & voluntas mea fiet. Psal. 113 omnia quæcũque voluit, fecit. c. 11. quomodo posset aliquid permanere; nisi tu voluisses Apoc. 4 propter volun tatẽ tuã erãt. Prou. 21 Cor Regis in manu Domini, & quocunque voluerit, vertet illud Rom. 13 q̃ cũque sunt, à Deo ordinata sunt ergo *Decreta Dei* absoluta, ad vnũ. 2 voluntas Dei prima, & totalis radix vnde futura cõtingẽ tia sint futura. 3 non stat *Deum* velle ab æterno aliquid fore à voluntate creata, & q; illud nõ sit futurũ; non est, qui tuæ possit resistere voluntati. 4 Deus cum causis liberis sic se habet, vt faciat illas facere, Ezech. faciã vt in præceptis meis ambuletis. Apost. Dat velle, & perficere. 5 Mattheus, *Paulus*, Magdalena, latro, decreto absoluto, nulla p̃uisione ne poterãt vocari. 6 Rom. 9. cum nõ dũ nati fuissent, nec boni aut mali egissent, ergo antecedẽter. 7 Deus ex nullo capite certo sci re potest effectus futuros, nisi ex decreto volũtatis. 8 volũtas crea ta indifferens, & ab alio, ergo ab alio determinatur. 9 *Deus* nouit me sessurũ cras, si decretũ est indifferens, posũ non sedere cras, ergo scientia Dei potest falli. 10 si in futuris contingentibus nõ est determinata veritas, scientia Dei esset limitata, nõ omnisciẽs nec eius voluntas omnipotens; expectaret creatã volũtatẽ.

Ad I quę voluit fecit, tã absolutè, conditionatè, & libère, Prout se reuelat in scripturis, quę in ma nu concilij hominis, in quibus li berã habemus optionẽ; Decretũ antecedens, vt indifferens relinquit arbitriũ, paratus De᷉ ad vtrumque; ante præuisionẽ sub cõditione absolutè non vult, qa ità decreuit velle. Adę si comederis, morte morieris. Caino sub te appetitus tuus, si benè egeris, recipies; sin male peccatum in foribus aderit. Ais per voluntatẽ tuã erant Cor Regis in manu Domini. omnia à Deo ordinata sunt ℟ q̃ Deus voluit fecit: at sicut liberos nos voluit, cũ li bertate agere, liberos nos finit, cum suæ gratiæ adiutorio; decreto parato ad bonum, ad quæ confert præuisio, q̃ est Dei consiliũ, p̃scientia, nouit Dominus. Ad 2 prima, & totalis in his, quę immediatè à Deo; in his quę ex libero arbitrio, nequit absolutè velle, quin videat, quid vellem᷉. radix, quia Deo volente dedit arbitriũ, gratiã, inspirat, adiuuat, vt velimus. 3 quia vltima determinatio volentis Dei, qua Deus absolutè vult, illud erit. Contra, si Decreta antecedentia non essent absoluta, determinata, possent impediri, impoã in Deo, nec ex se sufficerent. ℟ nõ impoã, nec necessitas agẽdi sibi, sed vt non necessitate, volũtate,

libertate, bona à nobis fierent, & potestatē quisque haberet suę voluntatis: ante hominē vita, & mors. Ad 3 quæ vult voluntate beneplaciti, vltima determinatione, illud erit absolutè; quę voluntate antecedenti, aut volūtate signi, illud erit vt signū cōforme voluntati Dei, quæ finit causas liberas libere agere, elige vitā, & viues, Deut. 30. Ad 4 ex voluntate absoluta concurrendi, & agendi cū volūtate ad omnes actus in particulari vltima determinatione: ex voluntate antecedente, qua dat vt possimus ambulare: saluatur innocēs mūditia manuū suarū Iob 5. potuit transgredi, & non est transgressus, Eccles. 31. Contra dat velle, & perficere. ℞ quia non qui plantat, non qui rigat, sed Deus incrementū dat. Dei adiutores sumus. Non ego, sed gratia Dei me cū; arbitriū & gratia; si volueritis & audieritis: si nolueritis, & me ad iracūdiā prouocaueritis, gladius deuorabit vos. Ad 5 in act° qui viribus naturæ non possent fieri, Dei gratia excitati, præuenti, vocati: non fine nostro consēsu, nec Physicè determinati, vi decreti absolutè, ante præuisionē, sed congruè vocati; Reddite prę uaricatores ad cor. In cōspectu eius suadebimus corda nostra. Non ego, sed gratia Dei me cū. Contra; vocatio Pauli, & Matthei incongrua, ille in fragranti delicto, iste ineptus vt contemneret pecuniā. ℞ incōgrua consilio hominis, non Dei, qui obtēperaturos sciebat. ad 6 ibi quoad dona, & beneficia huius vitæ, vt ex textu liquet. 2 si de electione; non aliquid boni, aut mali propter quod nos sciamus. nō ex operibus vt ex causa, sed vt ratione, & cōditione. Vel quia certa, & vltima determinatio futurorū, non ex operibus, non sunt codignę passiones. Ad 7 ad sciēdū, & ad volitū certo futurum ex decreto absolutè, & vltimò; ad sciendū inclinationē creatæ voluntatis, satis præuisio, decretū antecedens volendi concursum præbere, si ipsa velit. 2 voluntas creata indifferens non passiuè, sed actiuè, in ordine suo se determinat cū Deo. antecedenter vellet Deus, & vellet consequenter si creatura vellet, Volui congregare filios, & noluisti. sine cōsilio tuo nihil volui facere, ad Philemonē, ne velut necessitate bonum tuū esset, sed voluntariū. Ad 8 à Deo, à quo arbitrium habet esse; præuenit vt bene agamus, inspirat, adiuuat, non Physicè determinat. merita nostra Deo præueniēte, adiuuante, non ad vnum prædeterminante. Ad 9 Intellus Dei nō sequitur res, vt effectus causam, tamē est comitantia, vt sicut res potest nō esse ita intellectus Dei potest nō scire; nec vnquā sequitur, quod cognoscat rem aliter quā est, quod est præscire prout est, & erit. 2 si

cut

cut res scita potest non esse, ita Deus pōteā non scire, & si non erit non sciat. Ad 10 non est determinatio ex parte futuri, tamē alicui intellui vna pars vera, nō tñ vt prior sua causa, q̄ dedit esse & sic præuisio. 2 indeterminatio est ex parte causę secundæ, quæ pōt ꝓ istanti, quo agit nō agere; hinc de futuris oportet cōsiliari, & negotiari; nō ex parte Dei, q̄ p̄scit ꝙ est futurū. 3 in p̄sentibus, & p̄teritis est veritas determinata; aliud extremū positum est in esse, & vt positum non est in potestate causæ, at respectu futuri nō est determinatio, nisi vt prescientiæ, & p̄uisioni; ante p̄uisionē, vt pōa pōt esse vtriusq; ita voluntas pōt velle. Contra. Deus nō aliter nouit facta, quam fienda, ergo semper videt determinate. ℞ ꝓ instanti reali, nō pro signo rōnis, quo p̄cipit nos velle, dat posse, & finit nos liberè, exhibet concursum. 2 semper p̄sentia in esse obiectiuo, nihil de nouo tunc accipit à rebus scia, sed in sua essia vbi relucent oīa.

An Deus præsciat futura sub cō ditione, q̄ reuelātur in scripturis, & illa puisa sint ante vltimum decretum, & absolutum sua voluntatis; in via Scoti. 2

DEus instanti ac signo, quo decreuit creare vniuersū & in eo res omnes, q̄ sunt, fuerunt, & erunt; inter eas voluit antecedenter esse causas liberas cū dominio sui actus; Eccl. 15. cōstituit Deus hominē in manu cōcilij sui; Gen. 2. de ligno scientiæ boni, & mali ne comedas. Gen. 4. sub te appetitus tuus. Deut. 30. mandatū, quod præcipio, nō est supra te, iuxta te, vt facias. 1 cor 7 potestatē habēs suæ voluntatis. 2 cor. 7 vnus quisque prout destinauit in corde, non ex iustitia, aut necessitate. Isa. 1 si volueritis, & audieritis me, si nolueritis gladius deuorabit vos. Iob 5 saluabit̄ innocens in mūditia manuū tuarū. Ex hoc decreto concessū est causis liberis, vt eligerēt, & determinarent se ipsas, De' ex parte sui vt prima causa exhibet cōcursū paratū, & decreuit cū ipsis agere, dedit sufficientia, vt possent agere; 1 cor. 4 omnis sufficientia nostra ex Deo est. Iosue vltimo, Optio data est Iudęis an Deū sequi velint. Eccl. 30. potuit transgredi, & nō est trāsgressus. Matt. 25. quinq; talēta tradidisti mihi, ecce alia quinque lūcratus sum. hinc decreto in 1 instāti, & signo, essentia diuina mouet ad possibilia. in 2 mouet intellectū ad omnes determinationes futuras, quid vellēt causæ liberæ ex hypotesi, quod in diuersis rerū ordinibus ponerētur; nā 1 signo tantū in esse possibili, & neutro erāt: at ex hoc, quod in isto, vel illo ordine ponātur, & p̄mittat illas agere, videt quid ex

ipsis

ipsis flueret, & vellent; hinc intellectus post primũ decretũ, videt quid secundæ causæ vellent in quouis rerũ ordine : nã vt ait Scotus, nulla causatio alicui' causę potest saluare cõtingẽtiã, nisi 1 causa ponatur immediatè cõtingẽter causare; nec vlla cõtingentia potest esse in sciendo aliquid, quod non scit contingenter causare, non quod ista præuisio faciat determinatè vera ; quia nihil est tunc, quod habeat determinatam viritatem, nec veritas absolutè depẽdet ab hoc actu; si per impossibile non esset volens, esto essent cognita, nunq̃ esset determinate vera ; & hoc Scotistæ docẽt nõ habere determinatã veritatem, nec cognosci certo in rebus vt futuris, sic vilesceret intellectus Dei, sic pateretur ab alio extra essentiã; si cõplexio futura ab alio quã à volũtate; at sẽper docẽt actũ Dei trãsire sup obiecta cõtingẽter, & sit necessitas scientiæ in se, cũ contingentia respectu obiecti. Imo Scotus. d. 39. O. si in oculo meo ex potẽtia visiua esset vnus act', qui sẽper staret, & ab aliquo presentante, nũc iste color, nũc ille sit præsens, eadẽ visio, tamẽ pri', & posteri' ob aliud, & aliud, quod representat. & si vnus præsens naturaliter, alter liberè; nõ differẽtia in visione formaliter, tamẽ cõtingẽter vnũ, necessario aliud, in quantũ vnũ præsens cõtingẽter, aliud necessariò, sic vtroq; modo intellectus Dei videt ; at determinatè, & absolutè quod voluntas determinat. hinc prior præuisio, quam voluntas determinet, & sic stat cõtingẽtia obiecti, non potest voluntas determinare, quin intellectus apprehendat.

Dico. Necesse ẽẽ Scotistis; Ante decretũ, & vltimã determinationem diuinæ voluntatis, dare in Deo p̃uisionem futurorũ sub conditione, quam sciam vocant mediam; si non inter naturalẽ, & liberam (hæc enim immediatè opposita, & scia media adhuc liberũ inuoluit) tamen mediã inter scientiã simplicis notitiæ possibilium, & absolutè futurorum; seù visionis, & simplicis intelligentiæ; & consona est scripturis, & veritatibus à Deo reuelatis. Contra Thomistas ex familia Ord. Prædic.

Prob. 1 ex Scoto vt certæ sint reuelationes Dei, vt videat, p̃sciat Deus aliqua esse futura quoad causas naturales, & inferiores si suæ causalitati dimitterẽtur; mortuus fuisset Ezechias quoad causas inferiores, ex parte sui ante vltimũ decretũ ; sed vidit ab æterno orationes, deuotiones, & lacrymas, & vltra terminũ addidit sibi annos quindecim. Corpus Christi quoad intrinseca naturalia, calorẽ, frigus humores, post mortẽ fuisset resolutũ, quoad causas inferiores, & sm̃ q̃d, si sinerẽtur agere; absolutè

lutè quoad causas superiores Deus prohibuisset eorũ causalitatem, etiam si dilata fuisset resurrectio, ergo prescit Deus qđ esset futurum ex parte causarũ, si sinerentur agere; & quid voluntas si poneretur in tali ordine, quod erat futurum 3.d.21.A.

II. Vt decreta antecedentia sint pportionata causę liberę; voluntas creata cum agit contingéter, & nõ necessario, prius natura poterat æquè se determinare ad vnum, sicut ad aliud, & ęquè agere, & nõ agere; libertas est cũ põa formaliter, & ęqualiter ad opposita, & actu potest prioritate nãrę ęquè se determinare ad vnum, vt ad aliud, 1 d.39.S.

III. Vt idem pręcognitum ab æterno cum modo agendi in tẽpore, nunc cum voluntate creata liberè; ergo ab æterno non decreuit nisi volnntate creata liberè agente, ac se determinãte, 3.d.17 E.ibidem Deus non determinatur ad operationem, nisi voluntate liberè agente, & determinante se ad operandũ, & tunc Deus operatur cũ ea; licet nõ sit prima libertas, & dominiũ, sed in voluntate Dei, q̃ non habet aliam causam operãtem cum ea; tamen est ibi tanta, quã ta põt esse in creatura.

IIII. Vt Deus antecedenter causet qm̃ est ex parte sui, & cõsequenter causaret nisi impediatur, 3 d.34 q 11M.

V. Vt contingentia nata sint habere cognitionem, & euidẽtiam perpetuam, q̃ nata est videri eorum connexio, & coniũctio, in primo objecto; Prol. q. 4.art.1.C.D.

VI. Vt contingens dũ est cõtingens, no põt sciri ab intẽllu, sed postq̃ positũ in esse, vt habet determinatã veritatẽ, ita intelligibilitatem in quouis intellectu respiciẽte totũ Ens, 4 d.10.q.8.N

VII. vt effectus aliarũ causarũ aliter à Deo, quã effectus voluntatis; causæ determinatę acceperunt inclinationes, & necessitatẽ ad tales effectus; non sic voluntas 2 d.37. O.

VIII vt Deus habeat prouidẽtiã de omnibus, agit res, vt aptę sunt regi; sic Deus res administrat, vt motus suos agere sinat, Aug.7.ciu.c.30 Deus prouidẽtia speciali, præuidet cuique bonũ, iuxta merita pręsentia, vel futura occulta nobis, sibi tñ præsentia; iudicia eius iusta, 22.quilib. S

IX. vt voluntas creata nõ possit impedire ordinẽ volũtatis; impediret si staret oppositũ cũ libero proposito suæ diuinæ volũtatis; sic volũtas creata potest mereri damnationẽ, ita cõcomitanter sequi, q̃ diuina voluntas non præordinauerit; nõ põt stare intellectio cũ opposito illius, nec ordinatio cũ opposito eius quod ordinauit; ergo stat præuisio, 1.d 40. *D*.

X. vt voluntas diuina determinãs

minans fore aliq; ostēsū ab intellectu, faciat cōplexionē esse determinatè; & absolutè veram; possit facere volitū, & nō facere, & esse absolutè verū, & nō verū; oportet ponere cōtingentiā ex parte obiecti, nō absolutè, sic primo diuina volūtas, ergo sub cōditione, ex 1 d.39 q 1.I

XI. vt ordo causalitatis nō cōcludat, q̄ superior causaret effectū sine inferiori, in quē pōt causa secūda, & agit cū ea; si secūda nō potest sine prima, saltē in primō agēte in quo est eminēter, videatur, quid ipsa vellet, coagēte prima, & p̄mouēte; quolib.7.h.M

XII. si Deus certò præscit, qui peccauit ꝑ A. esse dignū pęna, si pro A. finaliter esset iudicādus; vel si ꝑ A. fieret in termino: hoc est verè, & cōditione scire, 4.d.16 q.2.K.M.

XIII. quę volūtate beneplaciti, & vltima determinatione, quę est ex parte omnipotentis, volētis effectū in esse, respectu cuius Deus si sic volēs illud erit: at respectu eorū, quæ volūtate signi, & antecedēte, & possunt esse, & nō esse, nec sunt vltima determinatione volita, sunt præuisa, secus nō omnisciens, nec volita absolute, & decreta, secus Dei, non in nostra potestate 1.d.48.

XIV. vt finis, merita, bon⁹ vsus arbitrij si ad finē ordinata, & pri⁹ ei vult quodcūq; istorum, q̄ præuideat, nō tamē vltimo, & efficax; sed quia ꝑpter nullū præuisum vult dona, quia nō causa prædestinationis; nec negat quin præuideat; imo subdit nō posse aliquē punire, quin pri⁹ videat peccatorē, nec velle dānare sine pręuisa culpa, & si prędestinatio ꝑpter nullū præuisū eorum habet causā, nō tamē negat ēē aliquid præuisū, sed negat esse causā, vt peccatū præuisū finale est ratio ex parte obiecti, vt velit damnare 1.d,41.A.

XV. si primo instanti vult dare gloriā Petro. 2 eidē Petro gratiā. 3 vult permittere peccatū; vt sunt diuersa Decreta illis instātibus, vno instāti ęternitatis: plura instātia naturæ; ita in intellectu diuersis instātib⁹ diuersa sciētia de illis: nō potest volūtas velle, quin intellectus videat; hinc prius p̄scinit gloriā Petro, q̄ ei⁹ gratiā, & prius gratiā quā ꝑmissionē. sciētia visionis præsupponit decretū; ergo antecedēs decretū nō est scientia visionis, pōt tamē ad aliquid aliud decretum præsupponi, vt sciētia absoluta de gloria futura Petri præsupponit decretū de permissione peccatorū in tertio instanti, ideo si essentia in 4 instāti mouet intellectū ad cognoscendū determinatè, & absolutè omnia futura, quæ pendent à causis liberis, & De⁹ cognoscit omnia futura post omnia decreta; iam inter decreta antecedentia inuoluit permissio decretum de scientia conditionata: nā 4 instāti, &

signo

signo absolutè scit omnia futura quæ pendent à voluntate creata, d 41. B.

XVI. vt voluntas Dei quātū ad omnia sēp impleatur, quia omnipotēs si determinatse ad ponendū in esse vltima determinatione, illud erit: ergo datur non vltimū; relatiuū vltimi est nō vltimū, & antecedēs, quib⁹ possunt homines bene viuere, & saluari, quantū est ex parte sui; ergo decretū vltimū, ad quod sequitur effectus infallibiliter, nō tātū est ex parte sui; sed supponit antecedēs, quo vellet omnes saluos fieri; quo voluit colligere filios Ierusalē; est voluntas antecedēs nō determinatè, sed indifferenter, vt dat cōmunia, & sufficientia ad salutē; & decretū vltimū, nō est ex parte sui tātū, sed cum præscientia inclinationis, vt voluntas antecedēs, nō vltima est sufficiens, quantum ex parte sui, d 46. H.

XVII. cū volūtati diuinę offertur aliquē peccaturū, vel peccare, circa hūc nō hēt velle; velle.n. ipsū peccare, non pōt, sed potest velle volūtatē nō volētē hoc, sic est volēs sinere, & permittere; illud permitto, q scio ab alio male fieri, & displicet; nec dicor ꝓpriè ꝑmittere de quo nihil scio; ergo præsciētia, & præuisio, voluntas antecedēs, qua prohibet quæ nollet; & volitionis remissæ quę est permissio, & dissuasio, q̄ta nollet, quæ tamē nō vult ista prohibere, hæc est nolitio remissa; quæ nō sine præuisione est, q videt ab alio male fieri, & displicet, & signū nolitionis efficacis est prohibitio, volitionis remissæ permissio, & dissuasio 1. d. 47. A.

XVIII. si permissio in voluntate diuina nō sit nisi nō velle ꝓhibere aliquod fieri, quod est negatio actus diuini, nec actus positiuus; vult sincere, nō habet rectè velle circa illud quod permittit, sed reflexū super negationē actus; & sic nō eligit Iudā finaliter malū, nō est nolitio, sed volitio; sēper Deus præuidet, se non velle prohibere malū fieri, hūc peccare, q est ꝑuidere ante decretū absolutū, sed cōdionate. d. 37. B.

XIX. futura absoluta voluntatis creatæ, cognoscit De⁹ ab ęterno in suis decretis virtute essētiæ, post vltimū Decretū, & volūtatē permittēdi illud 1. d. 4 D. imo per hoc, q Deus præscit. se cooperaturū Lucifero ad substātiā actus, si est commissionis; vel nō cooperaturū, si ommissionis, scit certò illū peccaturū, ergo ꝑscientia de permissione, qua scit peccaturū, præsupponitur decreto infallibili de cooperatione ad substantiam actus, ibid.

XX. Deus quoad formale, priuationē rectitudinis debitę non cōcurrit, ad entitatē verè influit nec entitas realis, quę nō sit dependens à Deo; Deus sciens se cooperaturū ad substātiā actus,

scit

scit peccatũ futurũ. 1 pmittit. 2 coöperatũr. 3 hẽt certã sciẽtiã; cooperatio supponit sciam de operatione alterius; sine cooperatione causæ primæ est omnino sm̃ quid, inclinatio, & conditionata a d. 37.

XXI. Istius quæst. hæ maximæ *Scoti*; 1 ad velle, diuina, & humana voluntas, defectus est in humana, quę tenetur dare rectitudinem, & non dat; diuina nõ tenetur, ex se daret, si humana coageret. 2 negat voluntas beneplaciti, & efficax, quod signi, & antecedẽs vult; nec aufert rectitudinẽ absque demerito. 3 quod vult antecedenter, & consequenter, nisi obex in nobis. 4 si non positiuè, negatiuè rectitudinem auferre põt ex demerito; & quod à *Deo* auertamur nostrũ est, & hæc volũtas mala. 5. De' ita coagit nãræ, vt nihil sit naturale, cui non coagat; & ita voluntati, vt nil volitum, cui non coagat volendo. 6 natura agit inclinatione acceptã à superiore, libera põt conformiter, & difformiter; in hoc quod ęst agere fit conformis, in hoc quod est deficere peccat, vt effectus est in sui potestate, nec agit rectè. in fine, declarat, quæ sit volũtas, & decretum Dei antecedens, quod sit conditionata his verbis, quicquid Deus dat antecedenter, daret consequẽter, quãtum ex se, nisi esset impedimentum, dans voluntatem liberã, dedit antecedenter opera recta, q̃ sunt in potestate voluntatis, & quantum ex se dedit rectitudinem suam actui volũtatis, & ex consequenti daret, si voluntas omnem actũ elicitum ageret rectè ex parte sui.

XXII. Ne cogamur auferre Deo p̃sciã, & omnipotentiam; si volũtas creata sit totalis causa, & aliter vellet, nulla p̃scientia; si vellet antecedẽter vnũ, quod non fieret à creatura, non omnipotens, si determinet vnum, posset impedire, vt aliter fiat voluntas Dei ponit volitum in esse cum vult, a d. 37. q. 2.

XXIII. Conditionata saluari cũ nostra libertate dat Scotus; si Adam accepit pro se, & posteris iustitiam, & actu suo amisit, iustè Deus exigit à tota nãra. Voluntate Dei antecedente data suisset, nisi esset impedimentũ, 2. d. 30. De' ex se daret si homo quantũ ex se ageret. dat antecedenter, & daret consequenter quantũ ex se, & causa superior causaret, si causa inferior sua causalitate causaret. Deus non vult me velle voluntate consequente, & beneplaciti, sed volũtate signi, & antecedente; nec vult me velle consequenter, qui vult me velle antecedenter; nec aufert rectitudinem à voluntate creata, & actu suo absque demerito. Vel quod vult antecedenter, vellet consequenter, nisi impedimẽtũ voluntatis creatæ;

tæ; vel nō aufert voluntati recti-tudine, sed paratūs; ibidem.

XXIV. Vt voluntas creata appetitu libero, actu elicito, qui sequit cognitione, nec in vniuersa-li, nec in particulari cogatur; nã à seipsa nō cogitur; necessitas est sibi contra nāram, causa libera; nec determinari pōt à causa inferi-ri à qualitate, aut physica motio-ne; vt qualitas naturaliter ageret naturaliter moueret, sicut & quo ageret esset nāale; nec minus tol-lit indifferētiā eius, determinatio volūtatis à causa supiori, q̃ à cau-sa inferiori, ergo si ex rōne volū-tatis, & causalitatis suæ est inde-terminata, repugnat, quod indif-ferentia tollatur per causam in-feriorem, vt per superiorem; & vt repugnat ꝙ habitus, aut qualitas determinet, ita quod Deus deter-minet superior determinans ma-gis tollit indifferentiā inferioris in agendo, q̃ si inferior determi-naret. ad quod determinatur à causa superiori nō est in potesta-te determinati. Non erit in pote-state voluntatis quod determi-nans cesset. Præuenta, & suspen-sa esset propter actionem causæ superioris præuenientis ad vnū. Vt non est in potestate causæ, actæ primæ, cōtra libertatem esset de-terminari necessario ad vnū. Hinc d. 49. q. 6 K. respōdet, quod repu-gnat libertati, vt contingentia, q̃ est ex parte ipsius, non ponat cō-tingentiam simpliciter ex parte effectus; & ꝓpter determinationē eius in suo ordine, est æqualis contingentia. Cum preuentione causæ primæ ad vnū actum, non stat pōa propinqua in voluntate ad oppositū, sed tm̄ remota. pōa faciendi vtrumq; excludit, quod exterius ꝓhibet. Hoc est propriū voluntatis, ꝙ cōtingentia ex par-te eius, sit omnimoda contingen-tia ex parte effectus, quod exigit contingentiā oīum concurrentiā ad effectū; ibid. G determinari in-trinsecè, excludit pōā intrinsecè ad oppositum: nam est causa in-trinsecè prohibens istam pōam reduci ad actū; at determinari ex-trinsecè fit impossibilis vt pōa ꝓ-pinqua reduci possit ad actū: nam per causam extrinsecam, & volū-tatē Dei ꝑuenientem voluntatem vt eliciat actum, numq̃ pōt pōam suam remotā reducere ad oppo-sitū actū; nunquā causa secunda ꝑuenta à causa superiore agente ad vnū oppositū, pōt pōa propin-qua exire in aliud oppositū. Ibidē, si Beati per nihil intrinsecum sibi habent, q̃ n contigēter operētur; tm̄ q̃a extrinsecè determinantur, pōa propinqua non possunt pec-care, nō ꝙ nāræ sit, sed gratiæ Dei ꝑuenientis gratuitè, & conseruā-tis illam nāram in esse recto; ergo etiam determinatio extrinseca aufert ꝓximè pōā liberè agendi; determinat pōās ad agēdum, & ex sola voluntate diuina determina-ta ad vnum, vt conseruat, & per-ficit nāram intensiuè; ita determi naret eā in actu suo. Nec tm̄ impo-

tens ad agendum oppositũ, vt ait Scotus in sensu composito, vt simul sit decretum de vno actu, & voluntas sub opposito actu; sed in sensu diuisiuo, qa si non habet aliquod intrinsecũ, quod excludat pōam ad oppositũ, hēt extrinsecā determinationē, q̄ tollit pōam ppinquam ab ea, vt agat oppositũ. Habens visum, est cum pōa intrinseca videndi corpus; pōt tñ per causam extrinsecam fieri perpetuò impossibilis ad vidēdum pōa propinqua; si sit ppetua distantia visus ab illo corpore; si obstaculũ perpetuũ visus inter cælũ empyreũ, & oculum damnati, numquā damnati oculus poterit videre pōa ppinqua, propter causam extrinsecam perpetuò phibentē; posset tamen pōa remota, quia causa intrīseca impossibilis; ergo determinatio extrinseca ad vnũ, si non tollit nāram pōam, & nulla est causa intrinseca impossibilitatis, est causa extrinseca, pōa propinqua pueniat ad vnum, vt non possit exire in aliud; ergo decreta antecedentia, vt sunt contingentia, & libera ex parte causæ primæ; ita ex parte causæ secūdæ, & neqt esse determinata volūtas ad vnum.

XXV. Vt necessitas præsciæ Dei non tollat libertatē, explicat Scotus facilè qualiter ipsa præscia nō ponatur sub necessitate, q̄ repugnat libertati, qa liberè, & contingenter præscit hoc, & de actu meo pscito; licet supposito quod psciat immutabiliter presciat, tñ nobis non aufert libertatē, quia ista est necessitas præsciæ, vel pscitì, vt præsciti; nec est necessitas omnimodæ determinationis, sed ex suppositione, quod illud est iā præscitũ, & præuisũ; vt contingēter ex parte Dei præscientis; similiter ex parte mei exequentis; q. lib. 16. ex August. Cont. Tullium; Deo certus ordo causarum, & ne Aug. lib. 5. c. 6. negaret arbitrium subdit, & nostræ voluntates in causarũ ordine sunt, humanorũ operum causæ; qui omnes rerum causas præsciuit, etiā nostras voluntates ignorare non potuit; vt ordo causarum præscienti Deo certus, id efficiat, vt nihil sit in nostra voluntate, quin in ipsarum causarũ ordine magnum habeāt locum nostræ voluntates, c. 7. nō propterea nihil est in nostra voluntate, quia Deus præsciuit qd futurũ esset in nostra voluntate; non enim nihil præsciuit, sed aliquid, & illo præsciente est aliquid in nostra voluntate; hæc mirificè præsciā, & præuisionē, vt saluem libertatem, explicant.

Demum alijs omissis, ex Scoto 1. d. 1. q. 4. per totam non posse esse absolute decreta, aut physicè prædeterminent, ex his colliges 1. modus agendi voluntatis est modus oppositus naturæ, quæ est determinata ad vnum, ergo voluntas nequit determinari, nec intrinsecè, nec extrinsecè, vt nec intrinsecè, nec extrinsecè cogi, agere

re vt determinatū ad vnū, non est agere indifferēter. 2 nil tā in potestate voluntatis, quā ipsa voluntas Aug. 1 retract. c. 9 id nō nisi quantū ad actū elicitū; ergo nec decretū, nec prædeterminari potest ad actum. 3 Actus magis in potestate voluntatis, nō tantū mediatè, sed immediatè; ergo nō mediate decreto ad vnū, ꝙ nō est in sui potestate illud habere, aut velle; vt in sui potestate est velle, & nolle; non potest habere actū, circa id, in cuius potestate nō est habere necessariū ad actū. In potestate volūtatis nō est habere hoc necessariū ꝙ ꝓ ui c datur, aut negatur. 4 Agēs nō impeditū ꝙ nō necessitatur ad agēdū, liberè remouet omne prohibens actionē liberā; ergo si volūtas necessario ad volēdū, debet ꝓdeterminari ad vnū, nō liberè remouet omne prohibens suā indifferētiam; ergo facit necessario voluntatē velle. Maior, quod est necessitatū ad agendū non pōt vincere, nec potest ꝓhibere id, ꝙ determinatè datur vt agat; & præuiū est necessario vt vnū agat. 5 lapis prohibetur à descēsu ꝓpter aliq repugnans vincens eius inclinationē; ergo ex opposito eius indifferentia voluntatis ꝓhibetur à libertate; quia non potest remouere id ꝙ ipsam determinat ad vnū. Sequ, natura, si ꝗ naturale est, impeditur vt agat vnū, si nō pōt remouere ꝓhibens ipsā, vt agat vnū; magis ꝙ liberū est necessitatur ad vnum, si nō potest remouere id, quod ipsā voluntatē determinat ad vnū; ergo indifferentia volūtatis nō stat cū prædeterminatione ad vnū; si effectus repugnat effectui, si ponitur effectus necessario vni', repugnat cōtingentia alterius. 6 impedibilia non simpliciter necessario agūt; sed tātū necessitate cōditionata, si nō impediātur; ergo inimpedibilia necessario agūt, si nō possunt remouere ea, quibus prædeterminantur agere. Sequela, q necessario agit, necessario remouet ꝓhibens, si pōt, quo amoto agit; ergo q libere, & indifferēter agit, nō habet ꝙ determinet ipsum, vt vnū agat, & si nō potest remouere id, ꝙ necessario ꝓuisum est vt agat nō liberè agit. 7 respectu eorum, q necessaria sunt, & nō cōtingentia, actus est necessarius; ergo respectu eorū, quæ se habēt libere, & contingenter; nihil est illi præuiū, quod necessariū est ad vnū, sed indifferens; secus nō necessariū, & indifferens depēderet à necessario; qua libertate voluntas agit in finē, eadē indifferentia vtitur medijs ad finē; nec prærequisita possunt esse absolutè determinata, sed indifferentia, & sub cōditione 8 quicquid necessario eget aliquo ꝓuio determināte ad vnū, vt agat determinatè, posito illo ꝓuio, necessario se determinat ad illud idnū; nā eadē est necessitas ad mediū, & ad extremum; & si nō est in potestate tollere præuiū, quod determinat ad vnū, nec in potestate est oppositum agere. ꝓ ab agente prin-

principali quouis posito in causa secũda ex parte pricipij actiui determinatè, necessario ad actionẽ vnã præcisè;vi decreti, & physicè vi principij actiui necessario causa secunda determinatur ad actionẽ. 1 o causa secunda,quæ agit in quantũ mota, si necessario mouetur,&determinatur ad vnũ,necessario se mouet ad illud vnũ,ergo si libera est, nõ necessario præmouetur ad vnũ: nã si eget præmoueri,vt causa secũda motione, & decreto vt indifferẽti mouetur;quo motu mouet se causa secũda,eo promouetur:ergo si liberè se mouet,indifferẽti decreto mouetur 38 Arguẽt aliqui ex Scoto 1. d. 39. q.3.cõplexiones cõtigẽtes vt neutras presentatas ab intellectu,voluntas determinat ad vnũ. ℞ quę tantũ pendent immediatè à Deo 2 quoad cognitionẽ absolutè futurã,non sub conditione. vel voluntate efficaci,non voluntate signi,& antecedẽte.Contra d.39.q. 4. voluntas prima radix cõtingẽtiæ,& secunda vt mota mouet. ℞ ibi tantũ,nisi prima cõtingenter ageret, nec secunda liberè ageret, Contra d. 39.q.1.T voluntas diuina determinãs fore aliquod ostensũ ab intellectu,facit cõplexionẽ talẽ esse verã,& ideo intelligibilẽ,& præsens est intellectui. ℞.vt voluntas potest facere volitũ,& nõ volitũ,ita verũ esse, & nõ esse,tã in esse absoluto,quã indifferenti;sed propter cõtingentiã ex parte obiecti, ꝙ contingenter est verũ;fit determinatè verũ ꝑpter actũ voluntatis verificãtis.Cõtra d.39.q.1.O essẽtia est ratio cognoscẽdi simplicia,&cõplexa;tũc nõ sũt vera cõtingentia,sed posita determinatione diuinæ volũtatis, tũc vera in secũdo instanti ℞ Scot.sũt vera secũdo instãti posita determinatione, in esse absoluto:nã ibi ait fuissẽt cognita primo instãti,si fuissent vera;hinc veritatẽ in fluxu mutabiliũ, q̃ sunt cognita in Deo,& præuisa ibi exẽplũ,si in oculo meo vnus actus vidẽdi obiectũ semper staret,si nũc iste,nũc ille color, tamen eadem visione;tantũ differẽtia propter obiectũ prius ꝑsentatũ,& posteri⁹. & si vnus naturaliter præsens,alter liberè nõ differentia visionis, sed naturaliter videret;tamẽ cõtingẽter posset videre vnũ,necessario aliud est determinatio intellectus,ad quod determinatur voluntas;determinatè apprehendit quod voluntas determinat,quod est ẽẽ absolutũ;tamẽ cũ hoc stat cõtingẽtia obiecti cogniti, qa volũtas cõtingẽter vult eã velle.Cõtra;ꝓuisio futurorũ ex determinatione diuinę volũtatis. ℞ certa, absoluta,vltima determinatio volũtate beneplaciti;nõ ꝓuisio cõditionatè,volũtate ãtecedẽte,signi quãtũ ex parte sui. 2 nec ꝓuidet nisi velit dare sufficiẽtiã,& præq̃sita,qb⁹ possim⁹ velle;õis sufficiẽtia nostra ex Deo; nec de obediẽtia gloriãdũ,ait Aug. q̃d habes,ꝙ nõ accepisti? Cõtra ꝙ lib. 5 L. 15. x intelle-

tellectus Dei præcise cognoscit creaturam in sua essentia. R. quia non per creaturam, vt immediatum obiectum; non qn cognoscat, qd faciet creatura: sed essia vt est primum, & immediatū, ita primum, & adæquatum in rōne cognoscendi; quoad omne esse, quod pōt esse in creatura, imo 4. d. 39. q 1. S. Lex de Rege Deut. nō habebit vxores plurimas, quæ alliciant animum eius; id fortè specialiter dixit, ppter malitiā isti' ꝑuisā, vt si nō cōpesceretcōfūderētur, & ab alijs etiā imitarētur.

Arguent alij ex Sco. 4. d. 49 K non est contra nāram voluntatis creatæ determinari à superiori, sed inferiori, vel æquali. R. ibi Scot. ait contra nāram eius determinari in suo ordine, & nihil aliud primo repugnat sibi: sed contra nāram eius determinari à causa inferiori, qa non posset agere contra nāram eius, & tunc ipsa esset superior, & non superior: at determinari à causa prima, stat quod sit contingens in suo ordine causandi, & quod ipsa contingenter se determinet. Contra ibi ait quod causa superior semper præseruat, & si in potestate, quod aliter eueniet, nū q̄ tñ eueniet, qa voluntas diuina semper ꝑueniet. R. ibi de voluntate Beati si posset exire in actum oppositum; non tñ pōa proxima, nec pōt peccare; qa impedita, ꝑ præuenta, suspēsa propter actionem causæ superioris continuò agentis in actum beatificum; sic nec pōa ppinqua peccare; sicut nō in potestate eius, quod impediēs cesset, nec in potestate causę secundæ actus primæ; & semp Scotus quod determinatur, etiā à causa prima, aut per exterius prohibens, & impediens concursum, aufert pōam pximā ad actū oppositū: at si per habitū sibi inhærentem, ipsa nec esset voluntas, nec causa habitus, nata vti habitu, & determinare habitum ad agere, non ab ipso determinari. Contra in Report. d. 40. in fin. non ex hoc, quod Dei sciētia infallibilis, culpa non imputanda, & posita scīa euenit. R. ibi subdit Deus videt ab æterno, quid aliquis in hoc nunc, & quid posses si velis, & non vis; at scīa non præit determinationem, vt effectus causam. Contra, si præsciētia; non est infallibilitas in Decretis Dei, sed in creaturis. R. decreta supponunt primum decretū, vi cuius essentia est ratio intellectui cognoscendi aliam partem nostrę voluntatis; sed absoluta decreta, & voluntate consequente volita, sunt immutabilia, nec impedibilia. Id enim significat voluntas Dei consequens, voluntas beneplaciti; voluntas efficax; passio Christi vt efficax oblata pro electis tantum; sufficiēter pro omnibus; pro electis sciebat Deo esse acceptos; esse dispositos, vt coniuncti vlterius cooperentur; at sufficienter etiam

vt non vniti vnirentur, etiam qui nunquam se disposuerunt, hæc voluntas antecedens.

Argues 3. ex vlt. in report. ideo imputatio quòd malè agas; quia si nouit ab æterno quod cōsentires; nouit etiam quod posses nō consentire, si velles; sed non vis. hæc scīa Iudas tradet Christū, est illi imputanda, vidit proditorē, & quod posset non ꝓdere si vellet, sed nolebat; at quod hæc scīa non sit post vltimum decretum, id non consonat Scoto in 1. d. 40. in fine, non potest euenire oppositum eius, quod ordinauit De⁹. ℞. qui potest si vellet, & noluit; non reddit decretum inefficax; quia scīa, q̄ supponit scīā liberā est voluntas antecedens ante vltimum decretum, & post primum decretum, seu voluntatē antecedentem, & determinationem creatæ voluntatis in esse cognito. scīa vero Dei certa, absoluta, infallibilis ab vltimo decreto Dei, à voluntate beneplaciti, sine qua nihil potest à volūtate creata esse absolutè futurū, hinc scientia futurorum semper post decreta.

Argues ex 1. d. 39. q. 2. ad 2. intellectus Dei semper sequeretur mutationē in re; te sedente, opinatur te sedere; te surgente surgere. ℞ non sequitur, vt effectus causam; sed vt causa secunda libera à libertate prima; est comitantia scīæ Dei ad res scitas, vt res potest non esse, intellectus Dei potest non scire; & si non erit, non sciet. 2. nec transitus in scīa Dei, vt opposito succedat oppositū; vt nō in Deo scire, & nō scire, nec ꝓ aliquādo sciat, & aliquādo non sciat. 3. in esse cognito semper scit; tm̄ aliter nunc se habet; nec est oppositi ad oppositū in scīa Dei, & tota contingentia est ex parte obiecti, quod contingenter est verum; quia voluntas Dei constituit eam liberā, & hæc contingentia voluntatis pōt esse sine mutatione voluntatis. Ais 1. d. 41. D. Deus scit aliquem peccaturum, aut futurum malum, nō solū ex eo quia ꝑscit, permittit; sed quia absolutè vult cooperari illi, quoad substantiā actus, sic cōmittet; ergo ex decreto præscia. ℞. in esse absolutè futuro, ex absoluta voluntate, quæ supponit præuisionē, & permissionem; nec ꝑmittit absolutè, nisi quod præscit ab aliquo male fieri; aut quia finit nos liberè. Contra, volūtas libera debitrix vt omnem actum eliciat conformiter regulæ, & sm̄ Diuinū præceptum, cum discordat caret iustitia debita, q̄ deberet in esse actui, & voluntas est deficiens 2. d. 39. B. ergo præcepta Dei absoluta. ℞ præcepta absoluta ex parte termini, conditionata ex parte modi exequendi; serua mandata si vis ad vitam ingredi. ante hominē vita, & mors præcepta absoluta, diliges; sabbata sanctifices. 2 actus eliciti, vt sint ad finem, & meritum adhuc abso-

absolutè, non si vis, aut non vis; piger vult, & non vult; hinc act' eliciti debent absolutè esse à nobis; at decreta Dei antecedentia conditionata ex parte principij, si velimus nos; si benè egeris recipies, si male peccatū in forib' aderit. si comederis, morte morieris. Contra, si decreta antecedētia quoad actus nostros indifferētia sunt, & voluntate signi; ergo hominis est via eius, & viri vt dirigat gressus suos, at Hieremiæ 10. non est hominis via eius, nec viri vt ambulet, & vt dirigat gressus. Ioan. nemo venit ad me, nisi Pater traxerit. Ecclesia, Deus cuius est totum, quod est optimum. Aug. ad Felicianum, cū Deus renumerat debita nostra, sua dona coronat. R. Deus prima causa omnium, influit in omnē effectū, nihil sine ipso, non ego, gratia Dei mecum; dat esse, conseruat, præparat per decreta, & dona cuique causæ iuxta naturam, qua illā condidit, vt à naturalibus nō auferr, quin actus earum sint naturales, nec liberas promouet, q̄n actus sint liberi; Nèc arbitriū ex se solo potest; sic non hominis via eius, Deus dirigit gressus; non determinat ad vnum; nullus ex se cogitat, quasi ex se, sed ex Dei gratia; non ego gratia Dei mecum. a gratia non tantum, q̄ caritas, gratum faciens, & reddit iustos: sed gratuita, q̄ p̄uenit, qua Deus inspirat, pulsat, vocat ad bonum, hinc initium salutis Deo miserante habemus, vt acquiescamus inspirationi, nostræ est potestatis. Trahit Pater per gratiā p̄uenientem, & cooperantē, sed acquiescit tractioni, nec indurat cor arbitrium; p̄uenit inspirando, & adiuuando p̄sequitur. hinc totum à Deo q̄ est optimū; p̄parat, continuat; at si nāturales agunt, cur arbitrium non liberè agit? & potestatem non hēt suæ voluntatis; p̄uenit cum inspirat; dat sufficientia; adiuuat nobiscū agens; adiutor meus esto, ne derelinquas me; qui adiuuari, ne relinquatur, petit, nō Physicè ad vnum præuenitur. Dona sua coronat; sufficiēs, & efficax ex Deo; sufficiens quo facit vt facere possimus; efficax, quo nobiscū facit; nec efficacia sine effectu, nec effectus sine efficacia; hinc nō physicè prædeterminat ad vnum.

An in Deo præscientia, & præuisio conditionata, voluntas antecedens, quæ sit nobis indifferens; sit consona scripturæ, Patribus, & ex S. Thoma. 3

Esto plures Thomistæ asserāt, vt Aluarez, Antiquos non egisse de conditionatis decretis sub indifferentia. Ioan. à S. Thoma sciam mediā, & conditionatam inuentam à Massiliensibus, Zumel excitari per sciam mediā contentiones. Rispolus, nullum vidisse, exceptis pauculis, qui sciā mediam non reijciant. Alij factu

introductam. Tamen ex schola antiqua Theologorum dari, ex scripturis, & patribus Decreta antecedentia, q indifferētia, & sciā conditionatam necesse est ponere, iuxta veritates à Deo reuelatas, & legem Dei nobis sub conditione propositā, pro nunc ex S. Thoma.

Dico. Dari in Deo præsciā cōditionatā, q supponat decreta antecedentia, quibus Deus dat sufficientia, & necessaria ad salutē, quibus possent homines saluari si velint; nec potest voluntas pdeterminari.

1. Probat. S. Thomas p hierm. lect. 14 § est autem; si pōa actiua est ita determinata ad vnum, q impediri non pōt, cōsequens est vt ex necessitate reducat se ad actum. 2.2. quæst 10. in corp. volūtas actiuū principium nō determinatum ad vnum, indifferens ad plura; sic Deus ipsam mouet. 1. d. 34. ad mediū; quædam causæ se habent ad vtrumque, in istis effectus de futuro nullam habēt certitudinem 1.2 q. 80. art. 10. ad 3 quod ad malū consiliū determinatur voluntas humana, directè ex sua libertate, à diabolo p modum suadentis. 1.2 q. 9. ar. 6. ad 4. q. 10. ar. 4 ad 3. 2. d. 39. q. 1. in cor. voluntas quantum ex se indifferens ad plura; quod determinata esset in hunc actū, vel illum, nō est ab alio determinante, sed ab ipsa voluntate 3. p. q. 69. ar. 8. ad 2. si duo æqualem gratiā percipiant, non æqualiter ea actuātur, vnus studiosius in ea pficit, alius per negligētiā gratiæ dei. in cap. 25. Matt. vnicuique secūdū propriā virtutē, cur vnus magis hēt de gratia, q̄ alter? proxima, maior conatus istius, quā illius. 1. p. q 14. art. 3. oīa quæ sūt in tempore, Deo ab æterno præsentia; dant existentiā realem, & negant intentionalē, & præsciā futurorū? 1. p. q. 21. ar. 4 prouidentia non imponit necessitatē; necessarijs necessario; contingētibus contingenter; non corrūpit rerum naturas. q. 23. ar. 1. 2. 3. prædestinatio supponit præsciā futurorū. non simplicis notitiæ, q est possibiliū; nec visionis, sed non prædestinatio; ergo quid foret in omni euētu, supposita sua conditione. art. 3. reprobare non est sola præscia, sed voluntas permittendi cadere in culpā, & inferendi pœnam; permittit, quod scit ab alio male fieri. 3. p. q. 1. ar. 5. ad 2. approbat August doctrinā de dono perseu. c. 9. Christū certo nouisse Sidonios fidem recepturos, si coram eis factæ virtutes quæ apud Iudæos. q. 14. de verit. art. 14. in cor. oēs exteriores motus à Dei prouidentia, vt ipse iudicat, aliquem excitādum ad bonū, his vel illis actionib'; en excitatio, & indifferentia. 1. c. gent. c. 66. 67. 68. Deus cognoscit futura in causis suis. 1. p. q. 14. ar. 13 eius intuitus fertur ab æterno super omnia prout sunt in sua præsentia-

tialitate.1.c.gent.c.66.rōne 6.cognoscit contingentia non solum prout sunt in se ipsis: sed prout quoduis eorum est actu in seipso 1.p.q.23.ar.6.stante infallibili prudentiæ ordine, multa contingenter eueniunt; & ita certus prædestinationis ordo, quod iuxta arbitrij libertatem, prædestinationis effectus contingenter eueniunt; prudentia est ratio ordinis rerum in finem in mente Dei q.19.ar.6.voluntas Dei sēper impletur, quia causa vniuersalis, ergo non determinata.qui recedit à voluntate Dei sm̄ vnum ordinem, hoc est præcepti, peccans incidit in aliū, iustitiæ; ergo Dei voluntas non determinat antecedēter. Ibi, saluos vult oēs fieri; voluntate antecedente; nec vt vniuersalis causa potest impediri à secunda; quia vult omne bonū in se; at nō alia simpliciter art. 7. Dei scia, & substantia immutabilis in se; at pōt velle mutationē aliquā rerum. Ibid.multa possunt fieri per primam causam, q̄ non erunt per secundam. art 8.voluntas Dei non omnib⁹, sed quibusdam necessitatem imponit, quibus causas necessarias aptauit, contingentibus cōtingentes aptauit causas; ergo non determinat necessario ad vnum. Art.9 Deus permittit,sed nō vult fieri, vel non fieri, ergo non determinat.art.10.voluntas signi distincta à voluntate beneplaciti; illa non est signū, quod Deus velit simpliciter ea, q̄ in nobis sūt signa volendi; ergo antecedens non est simpliciter, & absolutè voluntas ad vnum. art. 10 signis, quibus dignoscitur diuina volūtas, quæ & voluntas signi denominatur, & quibus vtimur; permittit cum non impedit. præcipit bona, phibet mala; suasio, seù consilium, & opus bonū; his signis vtimur; nō necessario pdeterminat.2.2.q.17.ad 2. intuetur effectus contingentes, vt sunt in seipsis præsentes in æternitate; & etiam vt sunt in suis causis secundis determinatis. non in sua pdeterminatione: determinatio volantatis, à nullo exteriori est necessario moueri, quia est ad vtrumlibet, & potest homo non cogitare, & non velle. 1.2.q.10.ar. 2.Nec voluntas necessariò mouetur ad vnum motu extrinseco à Deo, quia libera.ibid.ar. 4. Deus mouet res secundum conditiones rerum 1.p.q.19. an voluntas Dei efficax quoad rem, & modū, necessarium, vel non; quia sic requirit ordo vniuersi, & quod aliqua necessaria, & contingentia, non ad secundas causas, quæ possunt impedire; voluntas Dei ponit necessitatem conditionalem. Art.9 nullo modo vult malum culpæ, quod opponitur suę bonitati, malum pęnę, nāræ, vult per accidens, quia vult iustitiam, De⁹ pmittit, at non vult fieri, vel non fieri malū: at velle iustitiā circa creaturas est exigentia puniti,

1.p.q.14.ar.12.cognoscit omnia, quæ sunt in actu,& in pōa, tā sua, q̃ creaturæ; vt cogitationes hominum; & Dauid intellexisti cōgitationes meas de longè, & semitas meas inuestigasti; non ait prædeterminasti. Art.13.scit cōtingentia, non solum, vt sunt in causa,q̃ est ad opposita,sed vt sūt in seipsis;nec quæ tm̄ actu,sed in pōa tam sua,quam creaturæ.Art. 14. cognoscit q̃ sunt in pōa sua, & creaturarū; distincta obiecta sciæ si non simpliciter, nam vno intuitu; tū visio pōæ Dei, non est visio pōæ creaturæ. Art. 8. scia Dei causa rerū adiūcta voluntate, quæ est approbationis; ap̄pbare supponit p̄uidere.q.19.ar.4. ad 4. eiusdem effect' scia est dirigens,volūtas imperans,pōa exequens;directio in Deo non est vt regula, Deus neq; esse sibi regula; ergo tm̄ vt p̄ostensio ante velle. item dirigens intellectus non est nisi qa infinitus penetrat, & p̄cognita ostendit.q.25.ar.1.ad 4 pōa est exequens id, quod volūtas imperat,quod scia dirigit;vbi mediat scia dirigens inter potentiam, & voluntatem.

Arguent Thomistæ, ex 1. 2. q. 109 ar.1 ad omnem motum non solum forma mouens,quæ principium, sed motio prima motoris;nec vlla creatura,siue corporea, siue spiritualis pōt actu facere sine Deo.q.3.ar.7.Deus operatur in nāra, & volūtate;dedit naturalibus virtutes, p̄ quas agere possunt. 2 conseruat in esse. 3 mouet ad agendum, vt applicatio virtutis, homo causa incisionis, vt applicat acumen cultelli ad incisionem, mouendo ipsum; infra, nāra inferior non agit nisi mota,omnia mouēt vt mota vsq; ad Deū, mouens,& applicans virtutem ad agendū, & causa actionis rei nāralis. & ad 7 quod cōfert est intentio agentis, habens esse incompletum, vt colores in aere, & virtus artis in instrumēto artificis. ℞ motionē præuiam agentibus nāralibus, quæ non se mouent, habent ex applicatione; nam ex Thomistis elementa mouentur à generante, aut per accidens à remouente prohibēs; ā applicat formas,& virtutes earū; causis nāralibus, causas naturales; cum liberis liberum concursum; operatur in quouis secundum eius p̄prietatem. 1. p.q. 83.ar.1.ad 3. proprium, vt liberè agens sit; indifferens Dei p̄motio, vt sinat eam motum suū dare, nec in tempore, quin pulsum ab æterno. Contra,Thom.2.sent. d.37.q.2.ar.2.ad 2.Deus influit esse, posse, & agere; in bonis actibus influit vt agat, & benè agat; ergo prius in arbitriū vt in causam,q̃ cum eo in effectum.℞ esse, & posse, qa dedit virtutes, & naturas, p̄ quas agere possent. 2 in bonis influit vt agat; qa nō absq; motione supernārali; at modo attemperato, liberè, congruum causæ liberæ; nec destinat, sinat

nat ipsam agere. Contra, ab eo quod se hēt ad vtrumque, nō est actio ad vnum, qn moueatur, & inclinet ad ipsū, 2 phys. com. 48. ℞. ibi de causa contingente, quæ pcisè motū à se non hēt, sed eget applicari, vt influxus syderū, pluuiæ; non de causa liberè, quæ acti nè est indifferens. 2 etiam causa libera mouetur pulè, iuxta sui ppri etatem p concursum paratū, & exhibitum à Deo, vt possit liberè agere. 3 determinat, inclinans ipsam, adiuuās, sinens suos motus; non passiuè recipiens influxum ad vnum, quod sit efficax ex se; nō sine effectu nostro. Contra, Thom. p. 1. q. 2. art. 4. in cor. ꝙ nunc est actu agens, nunc pōa, eget moueri ab eo, ꝙ est actus purus. ℞ moueri, & iuuari concursu puio ad vnum, si ipsa sit ad vnum; concursu pararo ad vtrumque si ipsa sit agens, volens liberè, eget moueri, disponi quantū ad id, quod se tenet ex parte causæ primæ, nō secundæ liberę, quę se mouet cum Deo coagente, & iuuante. Contra, sic Deus expectat nos. ℞ vt misereatur nostri. Conuertimini, & conuertar. Aperi mihi soror mea sponsa. Ne dicas per Deum abest. 1 quoad esse physicū reale, nō agimns, quin Deus prius à quo agat; hinc motio in tēpore est per ordinē ad puisam sciæ conditionē ab æterno, si velimus; si vocē Christi audierimus. Cōtra si pōt agere sine influxu puio, volūtas creata primum principiū se mouens, & primo se determinans. ℞ id nec in esse preuiso, nec tm̄ inclinatione, nèc id hēt scia conditionata; Videt *Deus*, vt inclinet causa secunda, pbente Deo inclinationem; & volente Deo, qtm̄ ex parte sui vt inclinet, si ipsa velit. 2 nè sit vt inanime, *Deus* dat qb᷒ posset inclinare si velit. hinc sēp secunda. 3 si non hēt præuio determinatè vt vnū agat, habet puiè vt sufficienter posset agere; si non vt ad vnum, vt liberè posset vtrumque. si non quo præuiè vt agat, vt cum quo simul necessariò, vt agat; sine me nihil potestis facere. Contra, Thom. 2. d. 37 ar. 2. secunda, si non esset prima simpliciter esset primum agens, nam actio in prius agens, nō reduci posset vt in priorem causā. ℞. in esse reali *Deus* prior, vt à quo; in esse cognito nō sine Deo inclinante, si ipsa velit; si peccator ingemuerit, si vocem Dñi audieritis. si benè egeris recipies. Contra quod non hēt esse à se, nec operari à se; sed ab eo, à quo accipit esse. filius à se non pōt facere quidpiā, Ioan. 5. ℞ ex Arausicano 2. cā 25. in omni opere bono, nō incipimus; ipse nullis pcedentibus meritis fidem, & amore sui inspirat. 2 Celestin. 1. epist. ad Episc. Galliæ; Deus ipse operatur in cordibus, & arbitriū vt sancta cogitatio, pium desideriū, omnis bonus motus ex Deo sit; nā inspirat, puenit, pulsat, ita vt

vt bonus motus à Deo; non ꝑde terminans; sed aspirando, & iuuando. Contra August. de cor. & gratia c. 2. in illud Apost. spiritu Dei aguntur; si filij Dei sunt, spiritu Dei se agi, aguntur, vt agãt. ℞. ex eodẽ de verb. Apost. Spiritus Dei, q te agit, agẽtibus adiutor est, ipsum nomen adiutoris præscribit sibi, cũ & tu ipse aliqd agas; agnosce qd poscas, adiutor meus esto, ne derelĩquas me, adiutorẽ vocas Deũ; nemo adiuuatur, nisi cũ Deo aliquid agatur. lib. 3. hypognost. nondum se quærentis voluntarẽ arbitrij, vt eum se scire, & quærere faciat, quia paratus est dare, expectat vt misereatur. Cõtra, causæ nãrales per formã determinatæ sunt ad vnum, ignis vt calefaciat; ꝓ modum influxus, ꝓ motionem Dei, vt actu operentur; ergo & volũtas, vt agat præmoueri necesse. ℞ applicatio & obiecti præsentia vt nãrales causę agant; at Deus applicat concursũ non pręuio; sed exhibito, vt actu agant; ita stat vt præuia motio non sit ad posse actu; nam habet quę sufficiãt, prærequisita tm̃ vt actu operetur; ꝗ & Thomistæ dant; hinc actu operari non est concursus præuius, sed simul; non est in potestate voluntatis habere, sed se ipsã impedire ne habeat. Tho. 3. con. gẽt. c. 15. si fine auxilio gratiæ non possit agere, sed effectiuè à Deo, in hominis potestate se impedire. 2 de peccatorũ merit. & remiss. c. 2. si homines non adiuuentur, in ipsis causa est, nõ in Deo. Ansel. de cas. diab. c. 3. nõ concessit diabolo; noluit eam accipere, nec paratus fuit. adiumẽtum afferre, opitulari. operis est, adiuuantis, & cooperãtis; nõ præcisè præuenientis. Non esse paratum arbitrium, operi nostro dandũ, non Deo, qui daret si per nos non staret. Contra Tho. q. 8. de verit. ar. 3. ad 7 ordo ad Deum prædestinantẽ non compatitur oppositũ euentũ, vt quis moriatur in peccato; sed põa ℞ sub forma reduplicata, in quantũ prædestinatio, quæ est ratio ordinis mediorũ in finem, est præscientia beneficiorũ Dei; est ratio in Deo ꝓuidente; non est ꝓuidentia nisi preuideat, aut ꝓuideat rebus preuisis 1. p. q. 22. Contra Thom. 1. sent. d. 47. ar. 4. prædestinatio, predefinitio Dei ęterna. ℞. sępe alibi prescĩa, & pręuisio libero arbitrio attemperata; iura libertatis violare non põt. Contra, præmouet Deus efficaci motione causã nãralem, & liberam ad bonũ, nõ ad malũ; Deus non causa mali 1. 2. q. 112. ar 3. ad 2. ℞. pręmouet prioritate à quo, non in quo. Vel efficaci dum facit bonũ. sic Apost. De' operatur velle. & ꝑficere pro bona voluntate. Contra q. 3. de põa. ar. 7. ad 3. in operatione, qua Deus operatur mouendo nãram, non agit ipsa nãra. ℞ si sit pręueniens volũtas

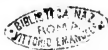
non

non agit; est donũ Dei, spũs Sãcti impulsus mouentis, quo pęnitens adiutus viã sibi ad iustitiã parat. Trid. sess. 14. cap. 4. a motio, & actio Dei, vt terminus pductus effectiuè à solo Deo, non agit creatura, sed cooperatur; cooperatores gratię Dei sumus.

An Præscientia, & decreta Dei sub conditione futurorum à nostra volũtate sint consona scripturæ; sanctis Patribus; & rationi. 4

NVnc futura sub conditione; non quę sola conditione, ex natura terminorum absque alio proposito, & tñ bona illatio si su blunaria sunt corpora, corrumpentur; si vixeris, senueris: nec ex cõditione fundata in omnipotentia Dei, absque vllo respectu ad creaturas; si ab ęterno voluisset alium mundum, futurus esset. Nec vi decreti solius Dei, quo res esset futura, si Adã non peccasset, filius Dei non venisset Redẽptor, venisset caput Beatorũ, glorificator. nec tantũ vt cõditio spectet ad statũ futurorũ, quę non erunt, itaut cõditio q̃ non apponenda, tñ eis concedatur uis absoluta, ad meritũ, & demeritũ, & causa sit absoluta pręmij, aut supplicij, de quibus August. contra Semipelagianos, de pdest. SS. c. 14. pręsciuit, quod futurum erat, nõ quod nõ erat futurum. lib. 1. de ani. & eius origine c. 12. exinanitur Dei pręscia, si quod pręscitur non erit, quomodo dicitur pręsciri futurum, q non est futurum Prosper Epist. Aug c. Massiliens. in quibusdam commentitijs meritis electionẽ Dei subijciunt, vt pręterita quę extant, futura, quę non fiat futura, confingant. sed nunc est sermo de futuris sub conditione, quorũ status, & veritas spectat ad ordinẽ causę liberę, in circũstantia loci, temporis, dispositionis à Deo, quo ponuntur causę secundę, vt liberè agãt si velint, vt seruent pręcepta, & ad effect determinẽt seipsas; nec id ex naturalibus, vt ponamus meritum ex naturę conatu daturum fidẽ, gratiã, gloriã, vt Pelagius, Celestius, Iulianus, Faustus, humano labori subdebant gratiã, initium fidei, vel salutis dabant arbitrio; Deus sequens, nõ pręcedens bonũ, & meritorium vsum arbitrij, nec illuminatio, virtus, salus à Christo, sed nãra; quos anathemizat Petrus Diac. de Incarn c. 8 & Conc. milleuit. c. 5 vt de consecr. d 4. Placuit; qui dixerit facilius posse impleri per gratiam; & si gratia non daretur, non facilè; tamen possumus sine illa implere mandata, hinc ad facilè; quod non esset dare gratiã, imò non pręmia, pedissequa.

Dico. Pręsciã futurorũ sub cõditione, quã nouit Deus, quid causę liberę agerent, in quouis ordine rerũ positę, quę pręcedat

dat ppositum, & prescientiã absolutam Dei, & est tm conditionata, necessariò est in Deo, vt salvetur subordinatio causę secundę liberę, ad absolutum Dei velle, quo condidit, & voluit creaturas liberas. Scot. 1. d. 39. art. 2. voluntas non determinat, quin intellectus apprehendat. art. 3 cõplexiones contingentes, sub disiunctione vt iudicium futurum, & voluntas determinet; has determinatè scit ante voluntatem. ar. 4 si prędicatũ inest vt determinatum, nulla pôt esse causa contingens; quia secunda, vt mota mouet. si necessariò mouetur, necessario ageret, & nil contingẽs. Ibid. ab obiectis Deus non mouetur; cognoscit enim nõ futura, quę non sunt pręsentia; prius est rem cognosci futurã, q̃ esse Deo pręsentem. D. 39. P. in pręsẽtibus, & pręteritis veritas determinata, extremum positum in esse; non tamen in potestate causę; at in futuris, si intellectui Dei sit nota, tamen in potestate causę est ponere oppositum; & hęc indeterminatio sufficit ad consilia, & negotia; aliter pôt euenire. dist. 40 cõtingẽter quis prędestinatur, pôt damnari. Vt ipse pôt damnari, Deus pôt nõ prędestinare. d. 41. vult permittere Petrũ & Iudam esse de massa perditionis, & hoc, quod pręscit se velle pmittere Iudam peccare; & scit se cooperaturum; vbi Scotus nil pręuiè tm permissio, vt faciat liberè; & quia scit se velle cooperari. d. 46. voluntas efficax, absoluta, vltima determinatio, qua vult res poni in esse, omnipotẽs, impediri nõ pôt, impletur, si volitum erit, voluntas signi, qua pręcipit, consulit, permittit, impletur vt signum, conforme voluntati beneplaciti; ergo vt fiat conformis voluntati Dei est voluntas antecedens, & sub conditione d. 47 vult se non velle malũ fieri, aut non fieri, & sic pmittit, nõ cohibet, nec impedit nostros motus. d. 48. voluntas creata rectè, si sit conformis Deo in volito, & regula volẽdi, & sequatur eam per modũ pręcepti; hęc conditio est libera. 2. d. 37. si negat voluntate beneplaciti, & vt efficax; vult voluntate signi; & voluntas antecedens, vult antecedenter, & daret consequẽter, nisi obex in nobis. Dans voluntatem liberam, dedit antecedenter opera recta, quę sunt in potestate volũtatis; causa superior causaret, si inferior sua causalitate causaret. q. 2. ne cogamur Deo auferre pręsciã, & omnipõã si voluntas aliter vellet nulla pręsciã; si vellet vnum, quod non fieret à creatura, nõ omnipotẽtia; si determinet vnum, posset impedire vt aliter fiat, ergo pręscia, si non absoluta, sub conditione. 3. d. 21. multa reuelat Deus, quę essent futura sm̃ causas inferiores. mors Ezechię sub conditione pręuisa erat futura, si nõ absolutè.

solutè. futura per causas inferiores sm̃ quid, & conditionatè; per Decretũ Dei absolutè, & simpliciter. 4. d. 16. q. 2. K intellũs Dei scit peccatorẽ esse dignũ puniri, si non pœniteat; & non puniri si pœniteat; nec mutatio; voluntas, & scĩa conditionata. M Deum certò scire Petrum, q pec cauit pro A. esse volitũ ad pænã, si pro A finaliter esset iudicandus; vel pro A fieret in termino; & nõ esse volitũ ad pænam pro B si pro tunc peniteat; circa idẽ est velle conditionatũ, si nõ pæniteat, & fiat in termino; pro alio & alio instanti, & circumstantia obiecti voliti; & hoc est conditionatè scire.

Prob. 1. quæ Deus p̃cipit in scriptura circa nostrũ velle, & vsum nostræ libertatis sub conditione præcipit; ergo que Deus decreuit, & voluit vt vellemus sub conditione decreuit; ergo quæ Deus p̃sciuit circa nostrum velle conditionatè p̃sciuit; si vel lemus præsciuit. hæc sequela; id præsciuit, quod decreuit circa nostrum velle; sed conditionatè decreuit non absolutè; ergo cõditionatè præsciuit. Antec. volũtas Dei cõditionatè se exprimit in scriptura circa nostrum velle liberũ; ergo præscĩa Dei est conditionata circa nostrum velle, si velimus. In omni circumstantia, qua posita est libera, & creata voluntas, vt indifferens posita est à Deo, nec vt determinata ad vnum, sed vt ipsa seipsam determinet; ergo neq; præuideri, ni conditionatè, si ipsa velit. Ant tota scriptura in statu, quo ponit creaturam liberam, sub conditione libera, si ipsa velit; ergo scire Dei est circa nostrũ velle, est conditionatè scire. Sequela; non aliter scit nos velle; nisi q reuelat, vt velimus; sed reuelat sub conditione si velimus; ergo præscĩa Dei est sub conditione, quod velimus; & videt volentes & nolentes. Ant. tota scriptura sub conditione libera, & indifferenti nos constituit, & conditionatè se Deus reuelat; Adæ, si comederis, morte morieris. Ad Cain sub te appetitus tuus, si benè egeris recipies. Ad hebreos. optio data est Iudæis, an velint sequi Dominum. Deut. 30. mandatum, quod præcipio, non supra te, sed iuxta te, in corde tuo vt facias illud. Eccles. 15. constituit hominem in manu Consilij sui. ante hominem vita, & mors, bonum, & malum; quod placuerit ei, dabitur ei; non præuiè determinatur. Hierem. 5 eligent magis mortem, quam vitam. Iob 5. saluabitur innocens in mũditia manuum suarum Eccles. 31. qui potuit transgredi, & non est transgressus, facere mala, & non fecit. 1. Cor. potestatẽ habens suæ voluntatis. Psal. voluntariè sacrificabo tibi. Ioan. 3. filioli, nemo vos seducat, qui facit iustitiam iustus est. si peccator ingemuerit

rit, non recordabor amplius. Pęnitentiam agite, vt deleātur peccata vestra. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Volui cōgregare filios, & noluisti? Apost. sine consilio tuo nihil volui facere, ne velut ex necessitate bonū tuum esset; ergo ita Deus voluit vt fierent, vt præcipit fieri, ergo si creaturis liberis præcepit sub conditione libera; ergo conditio libera ex parte actus, & termini, volita, & p̄scita est à Deo, secus nec omnipotens, nec omnisciens.

Prob. 2 scripturæ non tantum reuelant futura sub conditione, q̄ nouit Deus, & disposuit, vt velimus nos indifferenter, & sub conditione, sed etiā quid essent actu in omni ordine, & serie causæ secundæ p̄ sua libertate; ergo semper p̄scia conditionata antecedit absolutum propositum, & vltimam voluntatē; & si præscia futurorum absolutè prædestinationem, & electionē sequitur, nō tamen conditionatam. Antec. 1. Reg. 23. De⁹ reuelat, quod si mānsisset *D*auid Ceilæ, veniret *S*aul; si venerit, tradent eum viri illi; ergo præscit, quid futurū esset, non absolutè, sed posita conditione. Matt. 11. si in Tiro, & Sidone factæ essent virtutes, quæ in te; in cinere, & cilicio pænitentiam egissent; vbi certò nouit Christus illud conditionatè futurum, & non absolutè; ergo præscia ante absolutè futurū. Matt. 24 nisi breuiati fuissent dies, non fuisset salua omnis caro, sed propter electos breuiabuntur; ergo electi certò defecissent, nec salui fuissent; id non absolutè: sed conditionatè futurū. Sap. 4. Raptus, ne malitia mutaret intellū eius; ergo prescit, quid nostra malitia vellet hic, & nunc; antequam absolutè velit. Ezechiel 3 non ad populum profundi sermonis, & ignotæ linguæ mitteris; & si mittereris ipsi audirent te; ergo ante velle absolutum præuidet, ad quos mittat, & qui essent futuri si mittat. Isai. 1 Nisi Dominus reliquisset semen; vt Sodoma, et homorrha similes essemus; ergo p̄uidit, non voluit absolutè, si non mansissent reliquiæ, & iusti in Israel, quod est ex parte causæ secundæ, omnes perirent. 4 Reg. 3. Eliseus ad Ioas Regem Israel; si percussisses quinquies, sexies, aut septies; percussisses Syriam ad consumptionē; reuelat quid foret, sub illa conditione, non absolutè futurum. Lucæ 16. si Moysen & Prophetas non audiunt, nec si quis à mortuis surrexerit credēt; ergo nec credidissent sub illa conditione. ℞ Thomistæ, Aluarez, prædictæ, & similes reuelationes dant sciā conditionatā, certo; q̄ tamē supponit voluntatem absolutam ex parte actus, conditionatā ex parte obiecti; hinc antecedenter efficaci, & determinationem inferens. Contra si Tiri, & Sidonij à de-

decreto efficaci ad vnum, pœnitentiã egissent; vt pænitentiam non egerunt Corazitæ, qa prædeterminatione carebant; non quia virtutes à Saluatore cernebant, & noluerunt. 2 Christus certò nouit Sidonios fidem recepturos, si corã eis factæ virtutes, q̃ apud Iudæos, continet in fallibilem reuelationem pœnitẽtiæ, si cõditio esset adimpleta, ex parte actus verè futuri, sub conditione. 3 vt quid Saluator imp̃perat Iudæis; si decreto efficaci ad vnum, necessariò ad conuersionem caruerunt; & visis miraculis, prodigijs, ac inspirationibus; etiam p̃determinatione destituti, nõ crediderũt. 4 p̃nosce-bat, si coram Tirijs, & Sidonijs p̃digia fierent, infallibiliter cõuertendos ex absoluto decreto; etiam Iudæi, & Bethsaditæ si absoluto decreto, absque signis, & miraculis potuissent conuerti; & nulla reuelatio. 5 implicat; si De' absolutè statuit, ne Christus Tirijs, & Sidonijs p̃dicaret, nec virtutes ageret; & velle decernere si apud Tirios, & Sidonios virtutes ageret; se eis auxilia daturũ, quibus credant, & pæniteant. 6 Deus respũ eorũ non hẽt Decretũ, sine quo impossibilis est cõuersio, nec vt daretur in eorum potestate; ergo necessitas antecedens vt culpa caret, ita à damno liberat. 7 cũ his decretis antecedenter ad vnum, non stat indifferentia arbitrij. 8 sine necessario simpliciter ad agendũ, impossibile est agere; ergo vt quid improperat Iudæis, q̃ pœnitentiam non egerint, cum & alij, nec egissent, etiam sub illis, posito q̃ decreto efficaci ad vnum nõ haberent. Respondent; oracula, non sumi, quoad sciam certã, infallibilẽ; tm̃ coniecturalem. Cõtra. coniectare Deum, quid causæ liberæ, si in his, vel illis circumstantijs euẽtis, nimis offendit infinitam diuini intellũs p̃fectionẽ. 2 certo, & modo infallibili non penetraret, nec definitam sententiam daret. 3 nõ magis certa Dei oracula, q̃ Demones, & Astronomi pronuncient; & Dauid post diuinum responsum, dubius mansisset, si oraculo firmiter standũ. 4 coniecturæ tantũ certitudinem moralem, non logicam, aut metaphisicã ponũt; q̃ excludat dubium ex parte rei cognitæ. Bannes ℞ non in decreto conditionato in Deo; in decreto, quo futuræ fuissent; si tales circumstãtiæ positæ essẽt. Contra etiam Bethsaida, & Corazain decreto absoluto dato, pęnitentiam egissent. 2 si decretum, & auxilium sufficiens vtiq; non dedisset, sed aliud absolutũ vt peniterent exigitum; æquè in eis pœnitentia. 3 Iudæi vti proprio pugnant arbitrio, cum eisdem signis, & miraculis, nõ pugnassent Tiri, & Sidonij 4 decretum ex hypotesi, quod causa libera ponatur in tali ordine rerũ

tali tẽpore, sub talibus circũstã-tijs, nõ est absolutũ, sed cõditio-natũ. 5 scientia cõditionata, si nõ anteuertit decretũ, ꝙ volũtas ve lit cõcurrere cũ causa creata si ip sa velit, tñ est cõditio ex parte ter mini, quod volũtas esset posita in tali, vel tali ordine rerũ, & potest ęquè se determinare ad vnum, sicut ad aliud; & ęquè agere, & nõ agere; potẽtia formaliter, & æqualiter est ad opposita, ergo nõ est pscientia ex decreto absoluto; sed ex futuro conditionate.

Prob. 4 aliquid est futurũ quoad causas naturales, si non prohiberentur, & suę causalitati dimitterentur; quod nõ est simpliciter futurũ quoad causas superiores vincentes; ergo esse cõditionatũ; Ezechias fuisset mortuus, nisi orationes fuissent, & lachrimæ, quas Deus vidit; & prohibuit, nec concursũ dedit, & vltra terminũ addidit annos qndecim. Niniue subuersa fuisset, nisi pęnitentiã in cinere, & cilicio egissent. & Stephanus nisi orasset, Ecclesia Paulũ nõ haberet. si quis cũ peccat pro A, & tẽpore sequenti, quo est in peccato, fieret in termino, esset verè reprobus; si post pęnitet, & ꝓ tũc fiat in termino saluatur; scire esse ordinatũ ad pænã, & nõ ordinatũ; si pro instanti, quo est in peccato sit iudicandus, & fiat in termino, est scire cõditionatè; ergo datur scientia eius quod non erit; si Petrus mortuus tẽpore negationis, reprobus fuisset; ergo sciẽtia cõditionata verè in Deo, nec tãtũ possibiliũ, aut futurorũ absolutè, sed eorum, quæ essent, si conditio impleta esset.

Prob. 5 ex Patribus. Chrisost. hom. 31. in Matt. vocauit quando obtẽperaturũ sciebat, nec reluctaturũ videbat. de Paulo, qui corda scrutatur, & occulta perspicit cũ ad obediendũ paratus erat, vocauit. hom. 65. nec prius, cũ repugnaturũ prę sciuit. ibid. de vocatis in vineã, si nõ omnes eodem tẽpore, ex voluntate vocatorũ, tunc obtemperaturi erant. ibidem; vocationẽ potuisset antea, at vocatus non paruisset. 2 Augu. de sex quæst. paganorũ q. 2. de pred. SS. c. 9 tũc voluit hominibus Christus apparere, & apud eos predicari, quando, & vbi sciebat esse, qui in eum fuerant credituri. de cor. & grat. c. 10. saluberrime confitemur, Deum sic ordinare Angelorum, & hominum vitam, vt in ea prius ostenderet, quid posset arbitrium, inde quid suę gratiæ, & iustitiæ iudicium. *De Pænit* ex Aug. hom. 41. si scirem nil tibi prodesse, non tibi pęnitentiam darem; si prodesse scirem, non te monerem; quid tibi futurum nescio; tene certum, dimitte incertum. quæst. 2. ad Simplic. sic vocat quomodo scit ei congruere, vt vocantem non respuat. de nã & grat. c. 26. superbus animus non sapit, sed magnus Dominus persuadet, quomodo ipse nouit, vt cautiorem faciat. Ambros. ad Ro. 9. vo-

9. vocantur, quos præsciuit credẽtes, & futuros sibi idoneos Hier. dia l. 3. c. Pelag. vbi Marcionis argũ; si præsciuit Deus, nõ peccauit homo, si non præsciuit aufert præscientiã, & deitatẽ. Respondet & præsciuisse, & hominem peccasse; ita præsciuit, vt in sua libertate reliquerit. Damasc. dial cõtra Manichæos; cur Angelos malos creauit, si præsciuit malos? bonitas Dei causa, quę vincit præscientiã. Hieronym. super Dan. de Nabuc, bonũ misericordiæ perdidit malo superbiæ, forsitan ignoscet Deus delictis tuis; beatus Daniel p̃scius futurorũ de sentẽtia Dei dubitat. in Gen. 6 Hieronym. centũ viginti annos penitentiæ constituit, centum annis noluerunt, nõ expectat, infert ante, quod postea fuerat cõminatus. Greg. 23. mor. c. 23. suos interdũ flagellis p̃mit, quia præuidet, quod si in tranqllitate manerent, tentationes ferre aduersarij non valentes, mentis prostrati vulneribus iacerent.

Probratione si præsciẽtia circa futura, certa, infallibilis, ex se ad vnum absque ordine ad id, ꝙ esset ex parte nostri, nihil libere ex nobis; ex suppõne antecedenti, infallibili, ineuitabili fiet vnũ. 2 scientia ante decretum absolutum, & vltimum voluntatis Dei nihil per se operatur ad vnum extra Deum; ergo non tollit libertatẽ extra Deũ. Ant. ante decretum non præuidet, quid reuera erit à Petro, sed quid facturus esset Petrus; ergo nil absolutè sine Deo. 3 quid facturus esset, nec esset sine velle Dei, qui paratus est, & sufficientia exhibet, & inclinat, vt libere velit Petrus. 4 hæc scientia supponit Deum velle Petrum in actũ exire; ergo ex hoc, quod in isto ordine rerũ positus Petrus plorat, Iudas post peccatũ desperat; nõ tollit contingẽtiam à Petro; nec præsciẽtia Dei infert præiudicium vtrique liberè agendi. 5 non repugnat aliqd esse futurum contingenter; ergo nec repugnat illud præsciri. Ant. futurum esse, & posse non esse à creatura, non est sine præsciẽtia actus, qui fieret à creatura; non absolutè, quod nõ sine velle Dei, ergo saltim sub cõditione, ꝙ vellet creaura. 6 res non ideo futurę qa prę sciũtur à Deo, sed p̃sciri qa nunc futurę; at absolutè præsciri non possunt, nisi velit absolutè Deus; ergo sub conditione præsciri vt velint, & quid vellent; nec est vt conditio libera tollatur à velle Dei, & conditione in statu libero creaturæ. 7 quæ Deus certò p̃uidet futura, necessariò erũt futura cõsequenter; at sine præscĩa, aut absoluta, aut cõditionata, esset necessariũ, nõ cõtingẽs, vt vellet creatura; nã decretũ esset antecedens ad vnum, ergo conditionatè videt, quid vellet creatura. 8 si negas Deũ sic scire, derogas thesauris scientiæ Dei; vt attentãs esset Deus, si non præsciret quid vellet, volente Deo; si nõ videt qd

cum

cum tali gratia, & donis faceret. 9 Stoici, Empedocles, Manichæi fatum; stulti apud Iob dixerãt, super cardines cæli ambulat, & nostra non considerat. Sap. 6 in manu illius, & nos, & sermones nostri. attingit à fine vsque ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter; prius attingit, inde disponit. c. 7 tua prouidentia Pater ab initio cuncta gubernas. nulla creatura inuisibilis in conspectu Domini. intellexisti cogitationes meas de longe, semitas meas inuestigasti. 13 promissiones Dei sub conditione sunt. Deut. 28. si vocem Domini audieris, si præcepta seruaueris benedictio; si nolueris maledictio. Leui. 26 si in præceptis ambulaueritis, dabo pacem, firmabo pactũ vobiscũ, non abijciet vos anima mea; sin autem ambulaueritis contra me, incedam aduersus vos furore cõtrario. si orabũt pro impietatib' recordabor; tabescent in iniquitatibus, donec confiteantur; rogabunt pro peccatis suis, nec penitus abieci, neque despexi, vt irritum facerem pactum meum cum eis; pactum, conuentio, cõditio, cõsensum nostrum exigit. 1. Reg. 30. q honorificauerit me, honorificabo eum. Matt. qui erubuerit me corã hominibus, erubescam, & ego eum corã Patre meo. Qui contemnunt me erũt ignobiles. Ezech. 18. si impius pœnitẽtiam egerit saluabitur. iustus si suam deserat iustitiam dãnabitur. 34 si dixero impio morieris, & egerit pænitentiã, nec fecerit iniustũ, vita viuet. Matt. 16. qui crediderit, & baptizatus fuerit saluus erit. Ioan. 3 vt oĩs, q credit in ipsum nõ pereat. cap. 9 si manseritis in sermone meo, verè discipuli, cognoscetis veritatem, & veritas liberabit vos. c. 8 si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint. 15 vos amici mei estis, si feceritis. Rom. 8 si filij, & hæredes, si compatimur vt & cõglorificemur. Apoc. 2 vincenti pmium pollicetur. 21. qui vicerit, possidebit hæc, ero illi Deus, & ille erit mihi filius; hæc, & oĩa in scriptura præuisione conditionata cognoscit De'; sua puidentia disponit sub conditione indifferenti, vt causis liberis prouidit, ita voluit esse liberas.

Demum ex his. 1 tantum De' pscire põt, quid homo esse facturus; scrutator cordiũ Deus. intelligit nouissima, & antiqua; nõ aliter nouit facta, q̃ fienda; ergo vt fiat cum nobis, ita præuidit si vellemus nos. 2 vt disponat media apta, attingit à fine vsque ad finem. 3 non pnoscit aliqd agẽdum nisi eo ordine, q illud exequi cum nobis; ergo videt quid vellemus nos. 4 si vult trahere volẽtes, media apta, quibus nos videt, vt velimus, non absolutè, ergo saltim conditionatè. 5 ad absolutè volitum, stat vt absolutè præsciat Deus, & est vltima voluntas

luntas eius, ꝙ erit; ergo ad conditionatè, liberè, & antecedẽter volendum, sequitur præscia conditionata eius, quod esset in tali, & tali ordine rerum à voluntate creata. Sequela; vt inter fore, & non fore absolutè, nõ est nisi scia absoluta; ita ad fore, & nõ fore sub conditione libera, non est nisi præuisio eius, quod esset futurũ sub conditione libera. 6 Theologia reuelat multa conditionata, q̃ essent, si conditio esset; homo in statu innocentiæ futurus immortalis per gratiam; si mansisset, filij gehennę non fuissent. Si Stephanus nõ orasset, Ecclesia Paulũ non haberet. in Deo prescientia futurorũ sub conditione, q̃ pẽdent à voluntate Dei; ergo & eorum, quę à conditione libera, sub qua constitutus est homo; non absolutè, & antequam videatur quid velit homo; ergo conditionatè. 7 hæc scia non tm̃ media inter absolutè futurũ, & possibile; sed quia mediat inter extrema; aut omnia fato venire ante consensum, aut omnẽ effectũ esse ex arbitrio, sine gratia; primũ ex Manicheo, Stoicis, Caluino, & Lutero; aliud ex Pelagio, Celestio, Fausto, Iuliano; Media nec arbitriũ sine gratia, nec gratia sine arbitrio; non ego gratia Dei mecũ; lib. arb & gratia; Dei adiutores sumus; conuertimini, & conuertar; Paratum cor meũ Deus. 9 scia ante Decretum, ꝙ determinet ad vnum relinquit liberam facultatẽ. Deus ante præsciã si determinat ad vnũ, necessitas est antecedẽs, euertit libertatẽ. Lutherus ex decreto absoluto ad vnũ, indifferentiã arbitrij euertit; rem de titulo; nec liberum, sic seruum appellat. Tridentinũ definit, in potestate hominis esse vias suas malas facere; Deum operari permissiuè ad malum; permittere est sinere. Propriũ Deo vocatio Pauli, non pręderminatio. Trident. motũ, & excitatũ, nõ pręderminatũ. Posse dissentire, si velit; moueri, excitari nõ est ad vnum vt inanime. Trident. cum præueniente inspiratione, & adiutorio; inspirat, adiuuat. Ecclesia, aspirando pręueni, & adiuuãdo, simul agẽdo, iuuãdo prosequitur. Tridẽt. sess. 6. c. 16. si bonis operibꝰ tribuatur; & qui ex minimis potũ aquę dederit, non esse absque mercede; absit vt homo in se ipso confidat, nõ in Domino, vt eius sint dona; qui illuminat, manifestat, reddet cuique sm̃ opera sua. Cõtra; Christus Iesus vt vitis in palmites in ipsos iustificatos virtutẽ influit, quæ virtus bona opera antecedit, comitatur, sequitur. ℞ ibid. merita Christi Physicè ad suos actus, ad satisfaciẽdũ pro nobis; quod ipsę physicè obtulit ad nostros, & quoad gratiã, qua meritoriè, & sine qua nullo pacto Deo grata ad vitam æternam; vt sit fons aquæ viuæ; hinc de gratia inhærente, qua iusti

sti in vitam æternam p Christũ, cum Christo, & merito Christi; vbi nulla prædeterminatio. Imo Trid. neque nostra iustitia tanq̃ ex nobis ꝓpria; neque ignoratur, aut repudiatur iustitia Dei, qua iustificamur per Christi meritum; & nostra vult esse merita, quæ sunt ipsius dona. Concludit Trident. illuminabit abscondita, manifestabit consilia cordiũ, & tunc laus erit vnicuique; reddet sm̃ opera. consilia cordium, abscondita in Dei pręscía, & pręuisione. hinc Dauid omnes vias meas præuidisti; intellexisti cogitationes meas. & mirabilis facta est scía tua ex me.

Arguent Aluarez, Zumel, Nazarius, Gonsalez, Bannes, alij. 1 conditionata non habent rõnẽ futuri, esse solũ possibilia, potius coniecturæ. Exod. 17 si non audient sermonẽ signi prioris, credent verbo signi sequẽtis; si nec duobus credent tertio; ergo incerta, q̃ ex nobis; tm̃ exagerationes vt effectus in causis proximis cognosci possent, & Deus dat signa Moysi, quibus populũ ad sibi credẽdũ induceret. Matt. 11 Et tu Capharnaum in infernum descendes, quia si in sodomis fuissent virtutes, fortè mansissent vsque in hunc diem; fortè dubium in scia Dei. ℞ conijcere est cognitio imperfecta. 2 oracula Dei essẽt vt astronomica. 3 ad illud Exodi cõditio, & præuisio potius; nam si non credent ob primum, credent ob secundum, alij ob tertium; nec Deus semel, bis, ter, vsq; decies, dedit signa vt vellet. illud Matt. fortè, non nota dubia ex Deo, sed ex libertate in causis secundis, q̃ fortè sub eisdem signis pęnitentiam egissent. 2 fortè, non nota dubia in Dei præscía, tm̃ conditionata ex parte obiecti; certa ex parte Dei. Ioan. 4 forsitan petisses ab eo aquam viuam, & dedisset certò. Ioan. 1. gloriam quasi, non diminuit, est nota certa, nõ rei dubiæ, sed vt decet vnigenitum Patris.

Arguent 2 ex Aug. de prædest SS. c. 14. contra Massilienses; *Deũ* paruulis quibusdam nõ concedere baptismum, quia pręuidit eos, non esse pęnitentiã acturos, si super vixissent. Et in illud Sap. 4. raptus ne malitia mutaret intellectum eius; id fuisse, quod ad pericula huius vitæ, non in pręscía *Dei*; pręsciuit, quod futurum erat, non quod futurum non erat. ℞ ibi aduers. Semipelagianos de pręscía, vt ad puniẽdum, & iudicandũ absolutè; hęc enim in rebus de facto futuris; Massilienses, antequã prauè agerent, ea imputanda in damnatio nem, q a si diutius vixissẽt, quique operarij fuissent; ex pręuisione meriti, & demeriti futuri, dari pręmium, & pęnam; damnat. Aug. 1. de anim & eius origine; si p peccata, quę si homo viueret, etiam non commissa damnatur; nil col

latum

latũ ei, q raptus ne malitia mutaret intellũ eius; iudicatur sm̃ ea, q̃ in illo fuerant futura, non sm̃ eam, quæ in illo inuenta est innocentia; exinanitur Dei præscia, si ꝙ pſcitur non erit; quomodo .n. dicitur præsciri futurũ, ꝙ non est futurum? 2 nec punit peccata, q̃ nulla sunt in hac vita, non dũ incepta ante carnem, nec morte post carnem: idem de p̃dest. 55. c. 14. Prosper Epist. 3 displicuit August. meritis, & demeritis sub conditione, quibus cõditio nunquam apponenda, vim concedi; nil meritis, & demeritis, q̃ non extiterunt. Si quod p̃scitur, non erit; nec seqtur existentia, quomodo puniũtur peccata, quæ nulla sunt? Contra, Aluarez; re vera ante decretũ non est scibile hoc vt futurum, at si paruulus vixisset peccaret; obm̃ non habens rõnem futuri nõ est scibile, nisi coniecturis. ℞ imò August. c. Massiliẽs. posse cognosci certò: sed ante decretũ, obm̃ non hẽt rõnem futuri. 2 decretũ ad vnũ oĩs ratio meriti destruit; indifferentia defluit. ex infinitis possibilibus, infinita decreta ad nullos vsus. 3 nec ideo res futura, quia à Deo p̃scitur conditionatè; sed quia futura, & Deus voluit; at præuidit qd vellet; secus p̃cepta Dei, qui præcipit vt velimus, nulla in scriptura; & si non videt, vt quid scrutator cordiũ? vt quid vias meas præuidisti? semitas inuestigasti? quos præsciuit? Cont. sua facta presciuit. ℞ quia dedit vt vellemus. 2 ipse vult, ꝙ pſcit, quid ex nobis fieret. 3 sua facta, dona Dei sũt oĩa. dedit arbitriũ, quo volumus; sufficientia quibus volumus; ad efficaciã coagit vt velimus; p̃cepta si seruare velimus; & finẽ post quam fecerimus; nec condigni vmquã, vt consequi, & ad eũ venire possimus. Contra, futura determinatæ veritatis in seipsis nõ sunt. ℞ in esse absoluto, q̃ voluit fecit. in esse conditionato, si ipsa voluntas velit; infinitas intellus Dei penetrat; vias meas prævidet. nouissima, & antiqua; cogitationes de longè. scrutans corda, & renes Deus. Contra, initium boni vsus ex nobis esset. ℞ Massilienses supponunt merita, & inclinationẽ viribus naturæ, initia salutis ex nobis. 2 non videt Deus si ponamus meritum ex naturæ conatu. daturum fidẽ, & gratiam ex nobis quasi ex no bis. 3 vocauit nos vocatione sua sancta, non secundũ opera. omnis sufficientia ex *Deo*. Hinc Prosper ep. ad Aug. in quibusdã commentitijs meritis electionẽ Dei subijciunt; vt preterita, quę non extant; futura, quę non sũt confingant. Contra, vbi nulla futuritio non solum absoluta, sed nec conditionata, mentiri est componere illis futuritionẽ. ℞ mentiri, est absolutè dicere non futura esse præscita vt futura, & ante decretum: at scientia

media, aut præuisio, quo nomine voces, non est circa absolutè futura, sed circa ea, quæ præuidet Deus vt vellemus, si daret sufficientia; si his, vel illis circũstantijs nos vocaret; si permittat nos facere; si sinat nostros motus; in quibus nil, nisi conditio etiam pēdens à decreto Dei antecedente, quo vult omnes saluos fieri. Contra; Pelag. & Semipelag. obiiciebant Augustin. quod esset Fati assertor, arbitrij euersor, induceret homines in desperationē, prædestinatione, & gratia. ℞ ait Aug. non induci fatum, homines sua libertate benè vtuntur gratia, quia volunt; alij non vtuntur, nec saluantur, quia nolunt. si habent absolutū decretum vltimum, quo velint; naturaliter illud præueniens est ad vnum, iam non liberè volūt; alij carēt prærequisito vt velint, nec esset in eorū potestate velle. Contra; scientia antecedens decretū, auferret libertatē Dei; ergo si negas decretum absolutum antecedens, ne inferret necessitatem voluntati creatæ; magis antecedens, ne inferat Deo necessitatem. ℞ Deus dat libere, constituit hominem liberum, si vult cum Deo vult. C. si præuisio libera, stāte ipsa adhuc aufertur libertas. ℞ non est suppositio antecedens consensum, saltim sub conditione; vt decretum antecedēs, quod determinet ad vnū. Contra Zumel, si ante decretum absolutum preuidet, quid facturus esset homo in quouis ordine, ergo casu respũ *Dei* esset. ℞ Aug. 2 cont. duas ex Pelagian. c. 5 6. 4 contr. Iulian. c. 8. Epist. Prosperi ab hæreticis, & Pelagianis notatus; ex hoc, quod daret numen ante præuisa merita, hoc ipso necessitatem introduci. ℞ præuidet, & cognoscit certò media libera, quę si darentur coronam infallibiliter cōsequerentur; nec id casu respectu *Dei*; sed suo decreto; quos præsciuit conformes fieri imagini filij. 2 ante decretum absolutum, non prędefinit merita absoluta; tantum media quib' liberè. Ad 2 merita absolutè futura eis, qui decretum prędestinationis volũt antecedens, cum August. non est vltimum, antecedit vt absolutè præuisa; sic non operibus, nō volētis, nec currentis; cū nondum nati fuissent; est tamen voluntas antecedens, qua certò cognoscit media libera, quæ si darentur, voluntas creata quantum est ex se coageret; Deus præscit consensũ, & hęc est ex suppositione tātum antecedens, ꝙ vellet De', & creata coageret; sic manet libertas in altissima Dei comprehēsione, & præscía. 2 si decretum ꝑdestinationis antecedens, fiat cũ voluntate permittendi nos velle, & posse benè, & malè; à fine deficere, in finem tendere; & hinc nō determinat ita vnũ, quin possimus actu oppositũ; & quod De' decre-

decreuit,cũ pœ̃a,p media libera; per modũ coronę infallibilis bẽ nè certantibus; bonũ certamẽ certaui; si vis ad vitam ingredi. Trident. sub conditione operum promissa. Cõtra, ex pdefinitione, Nouatores pdestinato necessitatẽ salutis,aut dãnationis inferebãt. ℞ Euangeliũ non est nuda, & absoluta pmissio vitæ æternæ, sine conditione operũ; Christus Redemptor. & legislator cui fidant & obediãt,sic benè agẽdo,& mãdata custodiẽdo pChristũ,& eius meritũ sperare debemus. Contra Aluarez,benè vtuntur, qa volũt; non vtuntur,nec saluantur quia nolunt.nec Pelag.& Luth. penetrant distinctionẽ sensus cõpositi, & diuisi. ℞ si indifferens & liberũ est eis vti,si volunt,non vti si nolunt, ergo nõ Physicè datũ vnũ; prædeterminari, & dari ad vnũ, non est dari si volunt.

Arguent 3 ex *Da*masc. lib. Dialog. C. Manich. si *De*us aliquẽ nõ condidisset,qa psciuisset peccaturũ; nõ esset hæc præscia,sed impostura;vt cognitio est eorũ,quę sunt, ita pnotio eorũ, quæ certò futura sũt. ℞ increpat,ex præscia sub cõditione,q esset;nõ ea quæ est, aut erit, quempiam præmiari, aut puniri; sic nõ præscia, sed impostura; Deus nõ punit ob id, q faceret,si poneretur;sed pter id, quod faciet;p scia,q est meriti, & demeriti est absoluta. Contra ex possibilibus nil scitur vt determinatè futurũ sine *De*creto Dei; cõditionata nullũ decretũ hẽnt. Maior 1. d. 39. M. Minor; si talis, vel talis occasio se offert, q se offert conditio in creaturis est dubia, in Deo est certissima ℞ futura vt causa prima, nõ pẽdent à conditione,& p scia; tñ vt pẽdent à causis liberis creatis;conditionata decreta hẽnt,vt liberè agãt,si ipsę velint,Deus cognoscit qd agerent;se accommodat illis, vt motus suos sinat agere;vt dependẽtia sit à causis liberis, dat gratiã vt nõ auferat arbitriũ;sunt à causa secunda effectus,& principaliter à prima; nec Deũ latere põt, qd agerẽt cũ Deo necessariò, & vellit vt ipsæ pro sua libertate agerent. Contra,veritas in conditionatis non confert ad libertatẽ; Petrus in hoc ordine rerũ peccaret;posito id certò à *De*o p sciri, necẽssum est vt peccet. ℞ necessitate consequentiæ,& illationis; non intrinsecè,quoad rem: nam pendet ex determinatione suarũ causarũ;Deo volente vt liberè agamus;& secunda cũ Dei gratia liberè inclinante. Contra; Petrus in tali ordine,sub tali vocatione adhuc indifferens; ergo ab alio determinari. ℞ indifferẽs nõ passiuè,tñ motionem recipiens,sed actiuè se determinãs vt prior suo actu; vt sub actu inclinat se, nec determinatur prius ad actũ,q se determinet. Cõtra Aug. de Præd. SS. c. 17. 18. 19. ppositũ nõ defluere ex p scia,sed p cedere,sed Massilien Faustus,Semipelag. vt ex 2.

de lib. arb. c. 4. nisi pscia exploraverit, pdestinatio nil decernit. R. Suarez Aug. de absoluta præscia meritorum, non de præuisione sub cōditione; ante hoc decretū prælucet pscientia, cum qua arbitriū. Aug. de don. perseu. c. 17. initio; in sua, quę falli, nec mutari potest pręscientia, opera sua futura disponit. de Præd. SS. c. 6 ad med. misericordia in electione, q̄ cōsecuta est iustitiā; iudiciū in cæteros, qui excæcati sunt; illi q volueruut, crediderunt; qui noluerūt, non crediderunt. Ad Marcellin. de spiritu, & litt. c. 34 ad quæ intrinsecus, vbi nemo habet in potestate, quid ei eueniat in mē tē; consentire, & dissentire pprię est voluntatis; vbi cogitationes, illuminationes, inspirationes, motiones à Deo. tra. 53. in Ioan. quare nō poterant credere? quia nolebāt. 83. q. 68 de vocatis ad cœnā nec illi debent sibi tribuere, quia vocati venerūt; nec qui noluerūt alteri, sed sibi; quia vt venirēt vocati, erāt in libera voluntate. 2 de pec. merit. & remiss. cōtra Pelag. c. 12. & 17. cū voluntate humana gratia iuuante diuina, sine peccato in hac vita possit homo esse; cur non sit? quia homines nolūt. 12. ciu. c. 6. in fin. si eadē tentatione, vnus cedat, alter idem pseuerat; qd aliud nisi vnum voluisse, aliū noluisse à castitate deficere. de prędest. & grat. c 15. Nabuc & Pharao in fine diuersi, nisi quia vnus manum Dei sentiens ingemuit, alter libero contra Dei misericordiam, pugnauit arbitrio. De don. per ad Prosp. & Hilar. c. 14. præparat homines, qui mouētur ad fidē; si cōgrua suis mentibus, vel audiē t verba, vel signa cōspicient. q. 2. ad simplic. multi vocati, nō omnes vno modo affecti, illi secutur, qui ei capiendæ idonei. post med. sic vocat, quomodo scit ei cōgruere, vt vocātē nō respuat. psal. mirabilis facta est sciētia tua ex me. Nō est occultatū os meū à te. Imperfectū meū viderūt oculi tui, & in libro tuo omnes scribentur. Honorati sunt amici tui Deus. si occideris peccatores, viri sanguinum declinate. Nonne qui oderunt te domine, oderā, super inimicos tuos tabescebā. Proba me Deus, & scito cor meū. Vide si via iniquitatis in me est, deduc me in via æterna.

An præscientia cōditionata sit ex patribus, & scriptura V.

AD illud Ioan. 8. si manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis, & cognoscetis veritatē, & veritas liberabit vos. Augus. si manseritis, ostendit, quę in corde erant; sciebat, quia crediderunt, sed non manserunt; tāgit eos, qui prius à spiritu recesserāt Idē de verbis Domini; si labor nō est, gratis accipis præmiū; si labor est, attende præmiū, & cognosces veritatē. super Ioan. si permanees in eo, q credis, peruenies ad id, q vide-

videbitur de verb. *Domini*, quid mihi prodest cognoscere veritatē, & veritas liberabit vos; si non delectat veritas, delectet libertas; liberari est liberū fieri. Theophilatus manentibus in fide, absolutionē annunciat peccatorū. Aug. ò ingrati, quid est quod vobis assiduè imputat *Deus*; quod vos de domo seruitutis liberauit, si nemini seruistis? quomodo soluebatis tributa? Criso. nō ad vanā gloriā dixit Christus, liberi estis, sed ad salutem; dixit seruos esse non hominū, sed pecti, à qua Deus eripere pōt; nā qui facit pectū seru' est peccati. Greg. 3. mor. quisquis prauo desiderio subijcit se domino iniqtatis, dū libera mētis colla supponit, sed huic contradicit, cū iniquitati, q̄ nos ceperat reluctamus, cū cōsuetudini violenter resistimus, cū culpā penitendo percutimus, & maculas sordiū lacrimis lauam'. Aug. noli abuti libertate ad peccādū, sed vtere ad nō peccandū; erit voluntas libera si pia; eris liber si seru' iustitiæ. Ioā. 8 si filij Abrahæ estis, opera Abrahę facite; Aug. caro eorum ex illo erat, sed vita non erat; Origenes sciebat Iesus q̄ semen erat Abrahę, & facta cōtraria operib' Abrahæ Ioan. 8 si De' Pater vester esset, diligeretis vtiq; me; Aug. non de carnis generatione: sed de vitę institutione. Origines, tunc alicuius *Deus* est Pater, cū mandata eius custodit. Ibidem, nō potestis audire sermonē; Aug. nō poterāt audire, quia corrigi credēdo nolebāt. ibid. in veritate nō stetit homicida ab initio; Aug. esset in ea, si ipse in ipsa stetisset. Ioa. 8 si non credideritis, quia ego sū in peccato vestro moriemini; Aug. sententia prescius, q̄ in peccatis suis moriētur. Luc. 16. si moysen, & Prophetas non audiunt, neq; si quis ex mortuis surrexerit credent; Greg. qui verba legis despiciunt; redēptoris præcepta, qui è mortuis surrexit minus implebunt. Matt. 19. si licet homini dimittere vxorē suā quacūmq; ex causa Chrisost. hom. 22. circ. fin. non dixit, non omnes possunt, sed non omnes capiunt, id omnes capiūt id omnes capere possunt: sed nō omnes capere volunt. Palma proposita; qui concupiscit gloriā, nō cogitat de labore, si q̄dā nō possunt, & à proposito cadunt, nō debemus in castitate fieri pigriores; quidā in pugna cadūt, rē nō applicāt pugnæ, sed honori; nec cadentes, nisi nobis, nō difficultati virginitatis. Ibid. quibus datū est; non quia quibusdā datur, alijs nō datur; sed quia sine gratia nil ex nobis valemus, & volentibus non denegatur; *Petite*, & dabitur quærite, & inuenietis; pulsate & aperietur, nec gratia sine voluntate, nec voluntas sine gratia; nec terra germinat sine pluuia, nec pluuia reddit fructū sine terra. Ibid. vt peccatū nō sine voluntate, nec iustitia nisi voluntas. glotiosa cōtinentia, nō que trāsgredi nō potest

test, sed ad quã est voluntas sancti propositi. Matt. 25 Non noui vos Aug. ser. 23 de Ver. Dom. qd est non nouit; qui omnia nouit? omnes Theologi respõdent, sciẽtia approbationis non nouit, ergo pręscientia vidit, nouit quę nos facimus ante approbationẽ, & Aug. in arte sua Deus nõ agnoscit; nescit vitia, & iudicat vitia, nescit faciendo, iudicat arguendo. Aptate vestras lampades: dũ parant Deo operum suorum red dere rationẽ; omnis homo causæ suæ vacat.

Dico. Scripturæ reuelant media certa, libera, conditionata, q si pficerẽtur ex parte nostra, homines liberẽ coronã consequerentur; nec ad vnum determinant; sed sub conditione libera relinquunt Dei dona, & vocationes. Contra errores Manichæi, Lutheri, Caluini, q indifferentiã in operando euertunt; arbitriũ reni de titulo; fato volũtates hominũ cogunt. & C. Pelagiũ, Celestium; Iulianũ, Faustũ, Adimantiũ initium fidei, & salutis tribui tantũ arbitrio, gratiã Christi subsequens, pedissequa, non præcedens bonum; & meritoriũ vsum arbitrij; humano labori subsunt Dei dona, & gratiã euacuãt; ex puris naturæ saluari, non ex gratia.

Probant primum Patres Cõtra Stoicos, Stupidos Manicheos, Caluinũ, Lutherũ, ad tollendũ fatũ ad vnum. Euseb. 6 de præparat. Euangel. c. 6. Clemens Rom. lib. 4 recogni. Dionys. de diu. nõ. c. 4 Iustin. Apol. 2. pro Christian. post med. Athanas. de salutari Christi aduentu post med. Chrisost. hom. 22. ad cor. c. 4. Nissen. orat. de fato. Theodor. 5. & 6. de Prouid. Nemesius de nat. hominis à c. 33. Cirill. Alex. 5 in Ioan. c. 5 post med. Aug. 5. ciu. c. 18. cõfess. c. 32. c. Faustum c. 5. de duab. anim. c. 11. Ireneus 4 aduersus hæres. c. 71 in fin Alex. 2 strom. c. 2. l. 3. c. Iulia. 2. in Ioann. Hierony. 2 c. Iouinian. c. 2 Fulgent. de fide ad Petr. Prosper. 2. de vocat. gent. c. 12. Pattes omnes aduersus fatum. 1 voluntas cogi non potest, est ad vtrumque, domina sui actus; pot actũ producere, & ommittere; neqt arbitrio, aut libertate despoliari; necessitatem concludunt, q facultatem determinant ad vnũ. In nostra potestate est, vt quod libeat exequi possimus, reniti diuinis mandatis, vel obtẽperare. 2 Ansel cur Deus homo c. 18. ad med. necessitas precedẽs q causa est vt sit res; subsequens q res facit. de concord. arb. cum prædest. & præscia 1. p. c. 2. de lib. arb. c. 2. & 6. dial. de casu diaboli c. 22 Author Elucidarij apud eũdẽ; necessitas antecedens, libertatem euertit. consequens, quam ipsa sibi imponit. Alens 1. p. q. 2. membr. 5. Valdensis l. 1 doctr. fidei art. 1. c. 5. necessitas antecedens non compatitur arbitrij libertatem, non conuenit humanis affectibus. Boet. 5 de consolat

lat. prosa 6. necessitas nõ est simplex; sed conditionis, vt si aliquẽ ambulare scias; cũ ambulare necesse est; hæc conditio nõ trahit illam simplicem; homo non facit natura, sed conditionis adiectio; nulla necessitas cogit incedere voluntariè gradientem, quamuis cum graditur, incedere necẽsũ sit. Aug. 5. Ciu. c. 1. necessitas rei, quæ est in nostra potestate, & rei, quæ non est in nostra potestate, etiam si nolimus efficit; hæc libertatem destruit; at q̃ põt impedire, hæc non offendit libertatem. 3. de lib. arb. c. 3. voluntas nec voluntas esset, nisi in nostra potestate esset. nec est nobis liberum, quod in potestate non habemus; nec potest non esse q̃ habemus. lib. 2. c. Secũdinum Manich. c. 19. si cogitare, consentire, itaut non sit in eius potestate aliter facere; non ergo volũtate peccat, quando cum voluntate cõsistit. 3. de lib. arb. c. 18. quæ est ipsa causa voluntatis, aut volitionis, si ei non põt resisti, sine peccato ceditur; si autem potest, non ei cedatur, & non peccabit.

Probatur à contra Massilienses. Præuisio à Massiliensibus, Fausto, Iuliano, & Semipelagianis, lepra ægrotabat. respũ donorũ gratiæ, in hominibus reperiri initia facultate nãtali; adminiculis solius arbitrij. initium fidei, vel salutis tribuebãt arbitrio, cui veram gratiam subiugabãt; sic præ destinationẽ esse ex præscĩa meriti hominis, hanc reprobat 2. de lib. arb. c. 3. & 4. sic faust. nisi præscĩa explorauerit, prædestinatio nil decreuit; vt gratiæ, & salutis initia nãra viribus data. Contra hoc August. de an. & eius orig. c. 12. de Prædest. 11. de don. perseu. c. 9. & 10. Prosper ad hanc gratiã, qua Christo renascimur nãtali facultate peruenire; petendo, quærendo, pulsando; ideo accipiant; ideo veniant, introeant, quia bono naturæ vsus; ad istam saluãtem gratiam. Ob id dat ppositũ vocationis Dei, ante mundi initia. Ob id commentitia merita, initia solius arbitrij. Ob id à cõditionaris, quæ robur habent, vt absolutè existentium se abstinet. Absoluta præscĩa meritorum, sequitur, non præcedit decretũ electionis; At ante hoc decretum, voluntas antecedens, præsciẽtia conditionata; Aug. de dono perseu. c. 17. in sua, quæ falli, nec mutari põt præscientia futura dispo nit. de prædest. 55. c. 9. quid veri, q̃ præsciuisse Christũ; qui, quãdo, & quibus in locis in eum fuerãt credituri, sed vtrum prædicato Christo, à seipsis in fide, an Deo donante sumpturi; Aug. supponit scientiã de futuris ex hipotesi; curat de obiectis, si à seipsis fidem sumpturi, vt Pelag. & Semipel. an Deo donante vt Catholici. 3 de lib. arb. c. 3. 4. Deus præscius nostræ voluntatis; nec per eius præscientiam mihi potestas adimitur; nec voluntas esse pote-

terit, si in nostra potestate non erit. Per eius præsciētiā, nec potestas adimitur, quæ ꝑpterea mihi certiora aderit, quia ille, cuius præscientia non fallitur, affuturum mihi esse præsciuit. Cum præscitur aliquem peccaturum, vtique peccabit; aliter non esset præsciētia, nisi certa; tu non cogeres peccare, quem peccaturū præscires; ita De' pręscit aliquē peccaturum vtique peccabit; at Deus non cogit; quia pręuidet voluntate sua peccaturum. Indicat iustus, quę fieri nō cogit pręscius; memoria tua non cogit facta esse, quę pręterierūt: nec Dei præsciā cogit, faciēda mala, quæ futura sunt. Tu quædam quæ fecisti meministi; nec tamen oīa, quæ meministi fecisti; ita Deus omnium quorum ipse est auctor præscit, non tamen omniū, quæ pręscit est auctor; quorum non est malus auctor; iustus est vltor.

Prob. nunc 3 ex scripturis; statum hominis à Deo positū esse sub conditione; 1 consideratio, & discussio nostrę vitæ à Deo relinquitur sub indifferentia, vt ipse velit, & aduertat. Gen. 3 Adā vbi es? quis indicauit tibi, quod nudus esses, nisi quia de ligno, de quo præceperam ne comederes, comedisti? Iob. 13. animam meam porto in manibus meis. Psal. 118. anima mea in manibus meis semper. Eccl. 21. qui timet Dominum, conuertetur ad cor suum. Isai. 46. Reddite præuaricatores ad cor. Ierem. 2 vide vias tuas in conualle, scito quid feceris. Iere. 3. leua oculos tuos in directum, & vide vbi nunc ꝓstrata sis. Ier. 31. statue tibi speculum, pone tibi amaritudines. dirige cor tuum in viam rectā, in qua ambulasti. Ionæ, ꝙ est opus tuum, quæ terra tua, quo vadis, ex quo populo es tu? Abacuc 2 contemplabor, vt videā, quid dicatur mihi, & qd respondeam ad arguentem me. Marc. 2. videte vosmetipsos. 2 cor. 13. & non cognoscitis vosmetipsos? Gal. 6. cōsiderans te ipsum, ne & tu tenteris. Epist. Ioan. 2. Videte vosmetipsos ne perdatis, quæ operati estis.

2 Prob. 4 conuerti; & ad Deum reuerti sub conditione nostra libera. Deut. 13 in toto corde, & in tota anima Deum sequimini, & timete. Reg. c. 17 si cum toto corde reuertimini ad Deum, auferte Deos alienos de medio vestri. Iob. 22. si reuersus fueris ad omnipotentem, ædificaberis, & longē facies iniquitatem à tabernaculo tuo. Psal. 7 nisi conuersi fueritis, gladium suū vibrabit. Eccl. 2. fili accedens ad seruiturē Dei sta in iustitia, & timore. Isa. 19. reuertentur Egiptij ad Dominum & placabitur eis. Ier. 31. in fletu venient, & in miseric. reducā eos Tren. 3. scrutemur vias nostras, & reuertamur ad Dominū. Ezech 33 impietas impij non nocebit ei, in qua die conuersus fuerit.

Oseę

Oseæ 6 venite, & reuertamur ad Dominum, ipse cæpit, & saluabit nos. Ionæ 3. adhuc quadraginta dies, & Niniue subuertetur. Matt. 2 qui derelictus est in ira, iterum in magni Dei recõciliatione exaltabitur. Matt. 9 eiecta turba suscitauit puellam. c. 11. cæci vident, claudi ambulant, leprosi mũdãtur, mortui resurgunt. Luc. 15. surgam, & ibo ad Patrem; Pater peccaui, non sum dignus vocari filius. Hebr. 4 adeamus cum fiducia ad thronum gratiæ, vt mĩam consequamur in tempore opportuno. c. 10 Accedamus cum vero corde in plenitudine fidei, aspersi à conscia mala. Iacob in fine qui conuerti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, saluabit animam eius à morte. 1 Petr. 2 eratis sicut oues errantes, nunc cõuersi ad pastorem animarum vestrarum. Apoc. 20. Beatus qui habet partem in resurrectione prima à peccato; in his secunda mors non habet potestatem.

Prob. 5 vt Deũ quęramus, & inueniamus conditionatè, & per liberam voluntatẽ, nec pdeterminatè inueniri potest. Deut. 4 cum quæsieris Dominũ Deũ tuum, inuenies eũ, si toto corde quæsieris, & tota tribulatione animæ tuæ. 2 Paral. 15 si quæsieritis Dominũ inuenietis. 1 Paral. 22. præbete corda vestra, & animas vestras vt quæratis Deũ. 2 Reg. 12. Roboam non pparauit cor suũ, vt quęreret Dñm. 15. si quis nõ quæsierit Dñum, moriatur à minimo vsque ad maximũ. 16 Nec in infirmitate q̃siuit Asa Dñum, magis in medicorũ arte confisus, & mortuus est. 19 pparauit Iosaphat cor suum, vt requireret Dñum 1. Esdræ 8. manus Dei nostri sup omnes, q q̃runt eũ in bonitate. Psal. 68. quęrite Dñm, & viuet anima vestra. Cãt. 3. surgam, & circuibo ciuitatẽ, quęrã quẽ diligit anima mea. Sap. 6 inuenitur ab his, qui quærunt illũ, poccupat, q se cõcupiscunt, vt se illis priorẽ ostẽdat. Isai. 21 Venit mane, & nox; si quæritis, quærite. 55 quærite Dominum, dũ inueniri põt. tẽpus faciendi dissipauerũt legem tuã; ecce congruum Deo, incongruũ ex nobis. Isai. 65 quęsierunt me, q ante non interrogabant, inuenerunt me, q nõ quæsierunt me; libertas. Ierem. quęretis me & inuenieritis, cũ quęsieritis me in toto corde vestro, inueniar à vobis; neminem ad vnũ; omnib' aditus. Baruch 4 vt fuit sensus vester vt erraretis à Deo decies, iterum tantum conuertentes requiretis eum. Oseę 10 tempus requirendi Dñum, cũ venerit, qui docebit vos oẽm iustitiã. Oseę 5 quærite me, & viuete; nolite quęrere Bethel, domum, ecclesiam, aut pbendam. ibid. quærite Dñum, & viuite; ne forte comburatur, vt ignis domus vestra. ibi bonũ, & non malum, vt viuatis, & erit Dominus vobiscum, Deus paratus. Sophon. 2 Quærite iustum, quærite

rite manſuetum, ſi quomodo abſcondatis in die furoris Domini. Zacchar 6 eamus, & deprecemus faciem Dei, & quæramus, vadam, & ego. Matt. 7 quærite, & inuenietis, pulſate, & aperietur vobis. Matt. 18 nolite timere, ſcio quod Ieſum quæritis, q Crucifixus eſt. Ioan 6 qui venit ad me, non eſuriet. Contra quæretis me, & non inuenietis. Ioan. 6 Quæretis me, & in peccato veſtro moriemini. ℞ Origenes, qa non ꝓ eorū ſalute, & vtilitate q̄runt eum; ſolum qui rectè quærunt inueniunt pacem. Auguſt. q̄runt non pio deſiderio, ſed odio; poſtea quod abſceſſit ab oculis eorū; & qui odē do, & qui amando; Chriſtū malè quærere eſt in peccato mori. dixit ſententiā præſcius, quod in peccatis morientur.

Prob. 6 Vt Deū ſequi, & imitari velimus, ſub libera cōditione, in noſtra poteſtate; neminē prædeterminat; Exodi 2 fac ſecundū exemplar, quod tibi in monte monſtratū eſt. Deut. 19 Deum veſtrū ſequimini, ipſum timete. Iudic. 3 ſequimini me; tradidit Dn̄us in man' noſtras Moabitas. 3 Reg. 18. vſq; quò claudicatis in duas partes, ſi Dn̄s eſt Deus, ſequimini eum. 4 Reg. 6 ſequimini me, & oſtendā vobis virum, quē quęritis. Iob 23 veſtigia eius ſecutus eſt pes meus. Cant. 1. trahe me poſt te, in odorem vnguentorum tuorū curremus. Machab 1 qui zelum hēt legis, ſtatuens teſtamentum, exeat poſt me. Matt. 4 continuò relictis retibus ſecuti ſunt eū. Luc. 9 magiſter ſequar te quocumq; ieris. Matt. 8 aſcēdente Ieſu nauiculam, ſecuti ſunt eū diſcipuli eius. Matt. 9 Ait leui ſequere me, & ſecutus eſt eū. 10 qui non accipit crucē ſuam, & ſequitur me, non eſt me dign'. 16 ſi quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum. 19 vos qui ſecuti eſtis me, & reliquiſtis oīa. Ioan 8 Qui ſequitur me, nō ambulat in tenebris; oues meę vocem meam audiunt, & ſequūtur me. 12 ſi quis mihi miniſtrat, me ſequatur. Philipp. 3 ſequar, & quo modo cōprehendā. 1. Pet. 2. Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplū, vt ſequamini veſtigia eius 1. Ioan. 2. Qui dicit ſe in Chriſto manere, debet ſicut ille, & ipſe ambulare. Apoc 14. Virgines enim ſunt; hi ſequuntur Agnum quocunque ierit. ſequi Dominum eſt in libera poteſtate, voluntate, nō prędeterminat.

Prob. 7 Ad pręcepta Dei, quę ſunt abſoluta dirigit greſſus noſtros, docet viā, notas facit vias vitę, vt in illis ambulemus, non determinat; Gen. 6 Noe vir iuſtus, atq; pfectus cū Deo ambulauit. Gen. 17. ad Abrahā, Ambula corā me, & eſto perfectus. 24 Ait Abrahā, Dn̄s in cuius conſpectu ambulo, mittet Angelū ſuū tecū & diriget viā tuā. Deut. 5 nō declinabitis, neq; ad dexterā, neq; ad ſiniſtrā; ſed ꝑ viā q̄ pręcepit Deus

De' ambulabitis, vt viuatis, & benè sit vobis; via, & gressus hominis diriguntur, nō determinātur. 1 Reg. 12 nolite declinare post vana, q̃ non ꝓderunt vobis. infra; Docebit vos viam bonā, & rectā ait Samuel. Iob 21. q dixerunt Deo recede à nobis, sciām viarū tuarū volumus; qd liberi'? 23 viam eius custodiui, & nō declinaui ex ea; actu ergo poterat oppositū stare. Psal. 15 notas mihi fecisti vias vitæ. 118 in via testimoniorū tuorū delectatus sū. ibid. viā veritatis elegi. Prouer. 3 viæ eius viæ pulchræ, & semitæ pacificæ; non ledunt arbitrium. 4 viā sapientiæ monstrabo tibi, & educam te per semitas æquitatis, quas cum ingressus fueris non arctabuntur gressus tui; nō arctat Deus vsq; ad perfectū diē. prou. 7 vias, q̃ ad dextris sunt nouit Dñs, ipse rectos faciet cursus tuos, & itinera in pace ꝓducat; prius nouit, inde diriget. Remoue à te os prauū, detrahentia labia procul à te. oculi tui recta videant. dirige semitas pedibus tuis, & viæ tuæ stabiliētur. 9 ambulate per vias rectas prudētiæ. 25 via iustorum absque offendiculo 30 hæc est via, ambulate in ea, & non declinetis neq; ad dexterā, neque ad sinistram. 42 educam cæcos in viam, q̃ nesciunt, & in semitis, quas ignorauerūt ambulare eos faciam; illuminat, instruit, dirigit vt ambulemus. Baruch 3 si in via Dei ambulasses, habitasses vtique in pace super terram. Oseę in fin. rectæ vię Domini, iusti ambulant in eis, ꝑuaricatores corruent in eis. Isai. 33 dissipatæ viæ, cessauit trāsiēs per eam. Matt. 7 angusta est porta, arcta est via, q̃ ducit ad vitam. Luc. 1 ad dirigendos pedes nostros in via Christi; non trāsire, dissipare, cessare, declinare à semita in hominum potestate.

Prob. 8 Voluntas Dei antecedens vt faciamus bonū; ac bonū in nostra potestate; malum facere noster defect'; Dei gratia nulli deest; merita hominū libera debent à Deo acceptari, nihil acceptum nisi præuisum. Ait Scot' meriti causa principalis ē Deus; q ordinat actū ad præmiū, actus tamen est in potestate merentis supposita generali influentia; si adsit vsus liberi arbitrii, & gratia, sic diuina dispositione sequatur semp completiuū ad agere meum, sicut sequitur animatio ad organizationē factā à causa nārali 1. d. 17 q. 1. ad 1. H Itē quouis merito charitas meretur augeri, licet tunc non augeatur, qa aliquē gradū gloriæ, ad quē reqritur vt pūia dispositio, aliquis gradus gratiæ; sed non stati dat illū, reseruat vsq; ad instās mortis, si velis. 4 d. 21 F meritū tantū adducit ad Deū, quantū abducit peccatū. 3 d. 19. q. 1. C. meritū est actus liberè elicitus à gratia, vt ꝑmiabilis; at nō meritū, sm q̃ nō includit acceptationē passiuā

vt nec meritũ cõgrui; passiuè acceptari supponit Deũ in ordine ad actũ liberũ, q sit in potestate merentis, 3.d 18.q 1.B.C. meritũ sm̃ efficientiã, nõ solũ dispositis ad recipiẽdũ, imo & indispositis 3.d.13. Meritũ non solũ qa elicitur act', sed ex conditionibus psonæ, quia in via, quia amicus, in gratia. 3.d 18.q.1.D. meriti principium actiuũ principale voluntas, non sine gratia; si ad meritũ vt sit acceptũ gratia; nõ q̃ nõ sit in nostra põtestate, & q̃ actũ prædeterminat. ibid. vult meritum non nisi ex plena deliberatione, 3.d.39 q.1.C. meritũ intensũ vnũ plus requiri ad beatitudinẽ, q̃ cẽtũ mille remissa; p vnũ tm̃ meruit vn' Angelus, quã nullus homo cõi statu intensiue 2. d. 5. q. 1.*D.*

Ais gratia est ad vnũ ℞ quia ipsa inclinat, determinat obm̃ bonũ, nõ quia pdeterminati sumus intrinsecè vt faciamus vnũ; Parcant Thomistæ, implicat pdeterminari ad vnũ, & esse liberos. 2 pdeterminat ipsa, quia ẽ ad effectũ bonũ; at Deus nõ tollit quin libere cũ ea faciam' bonũ. Cõtra q̃ sũt à *Deo* pdeterminata ad vnũ, & effectũ bonũ, ℞ qm̃ ex parte Dei, nõ in effectu, & actione nostra, nec implicat cõponi dissẽsũ actu cũ grã, q̃ dat Deus. Contra grã nequit deficere. ℞ nõ deficit grã; sed nostrũ arbitriũ. Videte quomodo cautè ambuletis; ne in vacuũ grã Dei recipiatis. Cõtra grã *Dei* non est indifferens; ergo determinat, ita est præscia. ℞ ipsa non est indifferens; sinit nos indifferenter agere; nam ex necessitate bonũ esset in nobis; habitibus vtimur cũ volumus. Meritũ, actus liberè elicitus à grã, & Deo acceptus. meritũ sẽp dicit actũ, qui est in põstate merẽtis. si habit' infus' gratiæ, q ẽ in viatorib', põt cõponi actu cũ dissensu.

Ais gratia trahit ad bonũ, cui resisti non põt. ℞ scriptura dicit posse; quoties volui congregare filios, & noluisti. Stephan' Iudęis *Dura* ceruice, & incircũcisis corde, semper spiritui sancto resistitis. Paulus monet Thessalonicos, spũ ne extignãt. *Diuinę* pfinitiones ante puisionẽ, saltẽ sub cõditione ineuitabiliter nõ rapiunt. Contra. Cõpensatis oĩbus trahit Deus, nec est nẽsse velle, sed cõtingens; si potest componere dissẽsũ, nõ cõponit, infallibiliter assentiet. ℞ si cõtingẽs, & liberũ, nõ prædeterminat; si oĩbus præreqsitis nõ põt cõponere velle, & nolle, infallibiliter nulla libertas 2 trahit De', nos in eius odorem currim', nõ vi, nõ vnco raptamur; sinit nostros mot' agere. Cõtra Aluarez, entitas gratiæ, vt est in intellu, & recepta in volũtate, sic põt ei resisti; vt reali virtute, qua venit à Deo, & instrumẽtũ voluntatis Dei, quo efficaciter mouet, quẽ vult cõuertere; sic nõ põt resisti. ℞ ergo vt entitas creata phyficè prædeterminat. 2 vt entitas creata cõtinet virtutẽ *Dei*, ad id datur à Deo; ergo põt resisti. 3 si

vt

vt subẽ volũtati Dei antecedẽti, neq; resisti; ergo volũtas Dei nõ sinit,nec voluit liberos, q̃ repugnat scripturæ.4 q̃ efficaciter mouet,absq;cõsẽsu,Saul qdme p seq ris? 5 cõsẽs' liber,sec' nõ meriti; secus nolentẽ,vt brutũ moueret; Physicè vnum ageret. 6 Decretũ efficax, & absolutũ si connexũ cũ volun ate efficax.7vt instrumentũ si mouet vt ens necessariũ ad motũ, qua necessitate volũtas est mota, eadẽ necessitate voluntas se mouet;causa quæ agit vt mota si necessario mouetur vt determi nata ad vnũ,necessario se mouet ad illud vnũ.8 si decretũ efficax, absolutũ p̃mouet vt ad vnum sine consensu,necessario erit vnũ; si fluit cũ consensu; ergo sufficiẽs in entitate,& efficax ab effectu,cũ consensu nostro.8 quo Deus mouet in tẽpore,continet Dei volũtatẽ,antecedẽti potest resisti;ergo quæ antecedenter prebet, nõ prædeterminant vnũ. 9 Trident. Deo vocanti,& excitãti posse dissentire;necesse esse motu suę voluntatis p̃parari,& disponi.In potestate hominis viæ suæ. Per liberũ arbitrium, nõ sine gratia, Spiritus Sancti inspiratione, & adiutorio, homo credit,sperat,diligit pęnitet; præit, inspirat sine nobis, adiuuat nobiscũ.Ais gratia, & Deus prædeterminant ad vnũ R.quę præcipit vult; & gratia inclinat ad vnũ, determinat vnum, sed nos non agimus vnũ.Hinc nitamur id, quod Deus ex nobis, vt agam'id,q̃ velit absolutè De'.

An præscientia absoluta, p̃uideat Deus nostra peccata, an puisione conditionata, quę inuoluat p̃misſionem, & nostram auersionẽ. 6

Aliud ẽ male agere; aliud est malũ sinere. Deus ex se bonus,malũ nõ facit,nec vult malũ: at qa iust' dat p̃mia bonis, supplicia malis;hęc nõ nisi p̃uisione,nõ absoluta volitione.Vt nemo iniustè luat pęnas; Dei p̃uidẽtia regitur vniuersũ.De' nõ ẽ auctor mali,& peccati;sed quisq; malus, sui malefacti author est. Nemo ait Aug.de lib. arb. c.1 qui benè discit, malũ facit. nullus quærit authorẽ mali,per quẽ aliquid discimus;nisi per quẽ benè faciamus; si malus est,doctor nõ est.Nõ alia res mentis nostrę cupiditatis comes,quã p̃pria voluntas,& liberũ arbitriũ. Nihil p̃fertur menti,nisi Deus,qui nõ facit eã peccare. Nil inferius mente potest eã in seruitutẽ redigere;hinc se ipsa ad malũ currit; homo rectus à Deo factus,rectè viuere cũ vult potest, nèc posset rectè viuere,nisi liberã haberet voluntatẽ, sine qua rectè cũ Deo se habere non posset;Nec per illũ peccat;nèc ad eã Deus liberã fecisse credẽdũ; Deus dedit libertatẽ,arbitrium, sine quo rectè viuere nõ posset.Si tu libertate abuteris ad peccãdũ, iustè De' vtitur ad iudicandũ.Iniustus De' si non vt rectè viueres,sed vt peccares te faceret,& iniustè vindicaret in eũ,qui vsus esset voluntate ad quẽ finẽ data esset voluntas;

At

At Deus punit peccantē, quia nō ad rectè faciendū vsus es volūtate;adq; dedit tibi Deus volūtatē.

*D*ico.ſtant ſimul nos voluntate,& non neceſſitate peccare; & Deū eſſe præſciū,& præuidere hominē peccaturū ſua libertate ante abſolutū decretū,& ſola cōditionata, permiſſione diuinæ voluntatis.ita Aug.3.de lib.arb.c. 3. & 4.voluntas non eſſet voluntas, niſi eſſet in noſtra poteſtate. Nec liberū nobis eſt; quod in noſtra poteſtate non eſt, ſi Deus pſcius voluntatis noſtræ,cuius eſt præſcius,ipſa erit;voluntas erit, quia voluntatis præſcius;nec eſſe poterit,ſi in poteſtate nō erit, ergo poteſtatis eſt præſcius. Nec ex pſcientia mihi poteſtas adimitur, Imo ppterea,mihi certior aderit, quia ille cuius pſcientia nō fallitur, affuturū mihi eſſe pſciuit; ſi tu pſcis aliquē peccaturū,vtique peccabit, quia aliter pſcientia nō eſſet;nec tu cogeres peccare,quē pſcius peccaret.ita *D*eus cū pſcit aliquē peccaturū, vtiq; peccabit, ſed Deus non coget eū,qui præuidet ſua voluntate peccaturum, hinc iudicat iuſtus, quę fieri non cogit præſcius.Scotus 1. d. 41.C. D.ex hoc ſolo quod Deus præſcit & vult permittere Iudam peccaturū,nō eſt certus abſolutè,quod Iudas,& Lucifer peccabit; ſed qa ſcit ſe permiſſurū,&cooperaturū ad ſubſtātiā actus,vel nō cooparurū,ſi ſit ommiſſionis.2 d. 34. q. 1.L.ſi *D*eus, & creatura concurrunt ad eundē actū, non tñ Deus cauſa peccati; quia Deus dat antecedenter rectitudinē,& daret conſequenter;ſi Deus non cauſat rectitudinē in actu;illā tamē cauſaret, ſi voluntas creata cauſaret. Quod effectus rectus nō cauſetur non eſt ppter cauſam priorē,quę quantū ex ſe cauſaret, ſi ſecunda cauſaret.P.voluntas accepit libertatē,qua poteſt cōformiter,& difformiter;ſi Deus cauſat,nō tenetur; non cauſando nec deficit, à ſe non poteſt auerti, nec formaliter,quia non poteſt ſe nō ſummè diligere;nec virtute nihil à ſe eſt neceſſariū ad volendū ſe, tantū voluntatis creatæ defectus; eſt debitrix iuſtitię,in eius poteſtate quantū ex ſe ſuperior cauſaret, ſi inferior cauſaret; & illi eſſet conformis.deficit ſecūda vt pertinet ad ſe; nemine Deo authore ſit deterior; eſt cauſa enti vt ſit, nō cauſa nō eſſendi. d.37 T quicquid Deus dat antecedenter, daret conſequēter quātū eſt ex ſe, dādo voluntatē liberā, dedit antecedenter opera recta,quæ ſunt in poteſtate voluntatis,& quantū ex parte ſui dedit volūtatē, rectitudinē omni actui volūtatis; quātum eſt ex ſe rectè cauſaret, ſi a cauſaret; ſi daret concurſum primæ vt in ſui poteſtate.

Prob 1 Scotus nec recipit decreta prædiffinitiua circa materiale peccati, in quantum ens, ante præuiſionē; quod ſi abſque præuiſione Deo certo,infallibili-

ter non sunt cognita;nec prescit cooperationē,nisi prauideat Iudā malū,ergo si sub conditione prouidet nostra mala,cur non & bona?Ant.Deū præscire se cooperaturū ad substantiā actus, quia permittit,quia vult cooperari ei, nō impedire,sinere ipsū in sua libertate,supponit necessario præscientiam.Ant. illud permitto,quod scio ab alio malè fieri; ei decerno coagere,quē video velle agere;cooperari ad actū alterc', nō estante prouisionē,nō absolutè, ergo conditionatè.2 in decreto peccata cognosci nō possunt,quia à Deo nō nisi ad exigentiā arbitrij permittūtur, præsciuntur, & vult cooperari ad substātiā actus,si est cōmissio, aut nō cooperari si ommissio, ergo nisi præsciat permissurum,nisi præuideat hunc velle peccare, nō cognoscit, quod iste peccabit.Antec.Iacobi.Deus intentator malorū,neminē tentat.Eccl 15.ne dixetis per Deū abest: q̄ enim odit ne feceris; nō dicas me implanauit, non enim necessarij sunt illi homines impij.

Tertio Scripturę negant sciētiā Dei,& decreta absoluta in actus prauos ex absolutoDei velle ergo ante nostrū velle prēuisum nil prēscit.Antec.Deus prohibet mala,suā voluntatē homines faciunt,non Dei,quando id agunt, quod Deo displicet;ergo ante malū velle,nō videt,nec præscit.Id probant scripturæ;Nume.22 peruersa est via tua;mihi contraria. Iob 6 inuolutæ semitæ gressuum eorū,ambulant in vacuū,&peribūt. Psal.1 in via peccatorū non stetit prou 2 relinquunt iter rectū,ambulāt per vias tenebrosas.Osee 2 sepiā vias tuas spinis, & sepiā eā maceria& semitas non inueniet; vbi Deus quātū ex se impedit.13 perditio tua ex te.Ierem.2 vide vias tuas in conualle ,scito quid feceris cursor leuis explicās vias tuas.Prou.14 est via,quæ videtur hominibus recta;nouissima autē eius ducūt ad mortē.Sap. 5.lassati sumus in via iniquitatis,ambulauimus vias difficiles, viā autē Domini ignorauimus. Isai. 15 omnes nos quasi oues errauim' vnusquisq;in viā suā declinauit. Matt.10.in viā gentiū ne abieritis.ep.Iudæ ve illis,qui in viā Caī abierūt;ergo peccata nō sunt vię Dei,viæ nostræ; nec possunt prēsciri ante arbitriū nostrū 4 Cōcilium Arausic. 2 can. 25 Nec ad malū diuina potestate prędestinatos credimus;anathema omni detestatione qui tātū malū credere velint.Tridēt.sess.6.can.10. in potestate hominis esse vias suas malas facere; mala operā Deū operari permissiuè,nō propriè,& per se.can.17 nec Diuina potestate prędestinari ad malū; ergo nō impellit,excitat,regit,mouet;tantū permittit.5 Patres Aug.de spiritu, & litt.c.31 absit vt malæ voluntatis author Deus;ipsa sola peccatum est,etiā si desit effectus de art.falso tibi impositis ar.10 detestanda

da opinio Deũ malæ voluntatis, aut malæ actionis authorẽ; vitia adulteria,corruptelas, nõ inſtituere nouit ſancta Deitas,ſed dãnare,nõ diſponere,ſed punire.Infra,nec caſus ruentiũ,nec malitię iniquorũ,nec cupiditatis peccãtiũ,*D*ei prædeſtinatio, excitatio, impulſus,ſuaſio eſſe poteſt.art.11 nec Demon cui defectus furore peccantiũ.vim crimini intuliſſe pbareti,minus Dei decreto quod nec dæmoni adſcribi poteſt.5ciu. c.9.voluntates malę ab eo nõ sũt ſed contra naturã ſunt. 2 de pec. mer.& remiſs.18.nec mala volũtas ẻſſetin homine,niſi homo eſſet in quo eſſet; ad authorẽ Deũ referre nefas eſt. Infra, ꝙ à Deo nos auertimus noſtrũ eſt,& volũtas mala.Leo 9.Epiſt.ad Petr.Deũ ꝓdeſtinare bona,ꝓſciuiſſe bona & mala.Proſp ad obiect. Vicẽ;abominat De' malæ voluñtis,aut malæ actionis auctorẽ.*D*amaſc.2 fid. c.30.Deũ nõ præfinire,quia nõ ꝓfinit peccata.Fulgent. 2 de præd. impoſſibile Deũ præfinire mala opera.Thom.1.2.q 9.art.6.mouetur à Deo efficiẽter, operatur in nobis velle,& perficere,quia cauſa volũtãtis,& mouet vt bonum vniuerſale, ſed ꝑ rationẽ homo ſe determinat; à Deo mouetur, vt ab exteriori principio; hic nõ determinat intrinſecè.

V.Prob.ſi *D*ecretum eſt in actu peccati,Deus author, prima radix,cauſa,ꝙ homo hic,& nunc velit.2 nõ modo voluit permittere vt *I*udas vẽderet,ſed definitè voluit,prẹordinauit, priuſquã ꝓſciret;voluit vt vellet,fecit vt vellet 3 nulla permiſſio Dei vt eſſet peccatũ;neceſſario ſequitur ad actũ ꝓordinatũ,præſciri deformẽ: nã act' blaſphemiæ eſt deformis abſque vlla permiſſione.4 qui mẽtitur eget decreto vt mẽtiatur;homo mendax,non Deus. 5 nõ ſtat Deũ velle ne pecces, & habere decretũ inuitũ,quo pecces.6 ꝓcipit,ſuadet,prohibet,vt actus malus ne fiat;ergo nullũ decretũ,vt antecedenter fiat.7 inclinat præmouet ad actũ,nõ eſt pertinẽs ad iuſtitiã,ante culpam nõ eſt pæna, nec ad miſericordiã,per actũ peccari incidit in miſeriã. 8 Deus sũma bonitas,prima veritas, neqꝫ infundere habitũ,qui per ſe inclinet ad malũ,aut falſum.9 Deus indurat,excecat negatiuè, qa nõ emollit,nec illuminat;nõ malum præordinat,& prædeterminat;10 cauſa peccati nõ poteſt eſſe De' nemo Deo authore ſit deterior. *D*eus cauſa Enti vt ſit,non cauſa nõ eſſendi 11 homo peccat nolẽdo finẽ;acceptãs ꝙ eſt fini incõpoſſibile,malitia ſe ſeparat efficaciter à fine;hęc nõ in actu vt à Deo Nequit à ſe Deus auerti;ſi nõ cauſat rectitudinẽ in actu voluntatis creatæ;in voluntate creata eſt carentia,& defectus,nec vlla ſubtractio cauſę prioris,defectu cui' nõ poſſit voluntas creata rectè agere;ergo nõ ꝓdeterminat ad malum.12 ſi ꝓdeterminat abſolutè

actum

actum, ad quẽ intrinsecè seqtur defectus; esset consequẽter causa defectus, qui sequitur actũ; nã in oĩ rõne entis, q̃ hẽt ante præuisionẽ, pmissionẽ, & oẽm præsciã est volitio actus causa entis, vt ens. & in omni ratione, est causa eius, quod sequitur ens.

Prob. Vltimò. Stante Decreto, præuio ad actum peccati, ante præsciã, aut pmissionẽ; sequitur necessitate, nõ libertate peccare aut nõ peccare Assumpt. 3 de lib. arb. c. 14. nemo peccat in eo, q̃ vitare nõ põt; sed vitare nõ põt decretũ, & præuium, q̃ intrinsecè, & necessario est ad vnum; ergo & act' est sibi necessariò circa vnũ. Min. omne q̃ ẽ ab actu voluntatis creatæ, semp est posterius actione Dei; creatura nõ agit nisi mota; ergo si motio est ad actum malum, creatura necessariò se hẽt ad malum. Seqla ex D. Thom 22 q. de verit. art. 6. necessum q̃ est immutabiliter determinatũ ad vnum, volũtas indeterminatè se hẽt; tñ est libera respũ eorum, ad q̃ non ẽ determinata; ergo implicat decretũ ante præuisionẽ, aut pmissionẽ actus. 2 nec libera esset ommissio actus, qui est in præcepto. Ant. cui impossibilis est actus, ei ineuitabilis esset ommissio actus; absq; decreto, & ante absolutum velle, non est actus, ergo qui caret decreto, est ei necessaria ommissio actus. Min. contradictio est esse actum absque decreto ad actũ; ergo cõtradictio est carere decreto, & ommittere actũ; ergo ommissio non esset in præcepto. 3 contradictio est carere necessariò ad vitandũ pectũ, & sibi imputari peccatum, caret decreto ad vnum vt fiat act'; ergo ineuitabilis carẽtia actus. 4 caret simpliciter necessario prærequisito ad vitandum ommissionẽ act', qui est in præcepto. 5 impossibilitas actus excusat à peccato. 6 cum negatione decreti ad vnum, est impossibilis actus; ergo stãte negatione nõ est imputabilis ommissio actus. Ad impossibile nõ est põa. ℞ habent põam in sensu diuiso, non cõposito. Contra, in sensu cõposito impossibilis est act'; præcipit cõponere actum absq; decreto ad actum, & punit ommissionẽ; ergo præcipit impossibile ad actum. 2 is qui caret præuio ad q̃ præceptum, caret præuio ex parte Dei, ergo caret necessario ad actum. 3 hẽt concursum Dei præuium ad vnum; ergo nõ hẽt indifferentiã. Sequela; concursus Dei, & præuium determinat ad vnum; ergo non sinit libertatẽ vt faciamus hoc vnum. Seqla; concursus Dei præuius, est denegatus ad opposita; sed cõcursu Dei præuio ad vnũ impossibilis est actus; ergo impossibilis libertas ad actum. 4 ista entitas sui nã est ad vnũ, & Deus decernit, ac determinat pnìè ad vnũ; ergo nãralis est causa determinata vt agat vnum. Seqla cõcursus

Dei est negat' ad oppositū actū; sine cōcursu Dei impossibilis actus, ergo nō libertas ad actū. entitas motionis sui nā ad vnū, & determinat vnum; causa ad vnum determinata nāralis, determinat nāraliter, ergo nāraliter determinatur; nō est determinatiuum nārale, absq; nāraliter determinato. 5 in tota latitudine entis, sola volūtas sui nā libera ad agēdū; ergo cogitari nequit qualis sit libertas, q̄ decreto ineuitabili & intrinsecè determinata. 6 pōa ꝓxima quoad specificationē, & exercitium, cui nil intrīsecè, vel extrinsecè deest ex necessariò requisitis ad agēdum; ergo cū eis, quibus nec decretū, nec præuiè ad vnū; nec est pōa ad agēdū; eis deest intrinsecè ex necessariò requisitis ad agere, nec si non agit culpa nō agit. 7 De' nulli negat, q̄ sufficiāt ꝓximè ad actū; remota naturaliter insūt homini. Nec pōa est ad posse, sed ad agere, vt vltimum terminum virtutis inclusæ in posse 8 homo solum teneretur ad posse, non ad agere. Sequela; necēssum ad posse hēt, nō ad agere; ergo tm̄ posse imputari debet. 9 effectus necesse est vt fiat; ergo nō stat per eum, qui non facit, si non hēt quę sint sibi præuia vt faciat. 10 quicquid necesse est, vt prædeterminet ꝑuiè ad agendū, necesse est vt pōa agēdi subsistat; tunc pōa est, cum oibus præuijs pōt actu; ergo si caret, non hēt prænia vt possit, nec illi culpa, quod ommittat.

11 Arguent Capreolus, Bannes, Aluarez, Zumel, plures Thomistæ, Deum determinate, & absolutè velle actus malos antecedenter; ne dum prescire, permittere, aut scire se cooperaturū ad substantiā actus. 1 Aug. 2 de lib. arb. mouętur voluntas, cum se auertit à bono. c. 20. motus auersionis, qui defectiuus est, motus est, defectus ex nihilo, ad *D*eum pertinere nō dubites, qui tā volūtarius defectus, & in nostra potestate; ergo vt motus à Deo. 2 ex 5 c. Julian. c. 3. in Dei potestate nō solū bonas hōnum voluntates, quas ipse facit ex malis, conseruat, facit inclinari. ibid. inclinat corda, quo vult, ad bona pro sua misericordia; ad mala pro meritis eorum. 2 scripturę Isai. 19. Domin' miscuit illis spiritum erroris. 63 quid errare nos fecisti à via tua? indurasti corda nostra vt non timeremus te. Rom. 1 tradidit illos Deus in reꝓbum sensum. 3 ratione 1 tunc plura prima principia, si voluntas hominum posset, cuius auctor non esset Deus. 2 quod à se non habet esse, à se agere non potest; nec per se durare potest, quod à se nō est. 3 cuius essentia ab alio est, virtus & operatio ab alio est; ergo eius actio in prius agens, vt in causam. Virtus ab essentia procedit, & opus à virtute. 4 actio peccati vt ens, non vt priuatio, & negatio à Deo est. Si à *Deo* non est, aliquod ens essentiam

habens

habens à Deo nō esset; nec De' prima omnium causa; nec primū in quouis genere eorū, q̄ sunt. 2 met. tex. 4. 5 vt actus à Deo est; nec deformis est; defectus ex causa secunda non prima, curuus est motus ex tibia, q̄ claudicat, nō ex virtute motiua perfecta; quicqd entis, & boni à primo ente, defectus à voluntate. 6 si Deus nō inclinat ad actionē vt deformitati subest, nec ad malū cooperatur; nā ad bonum influit, vt agat, & bene agat; ad malū vt ens, quoad esse, non quoad defectū 7 Thom. quodlib. 12. q. 4. ar. 4 à prouidentia Dei oīa pdeterminata, & ordinata; ergo peccatū vt ens, & actus; nec pdeterminat, nisi antecedenter. 8 ens participatū reduci debet ad ens per essentiā; ergo actus peccati in Deū, qui actu voluntatis producit oīa. 9 si posset voluntas in actū, cuius auctor nō esset Deus, ipsa prima causa, malū aliud haberet principiū. ℞ non hēt voluntas esse à se; si ad peccatū pōt, non aliud principiū quo potest. Cōtra, dicere ens vt ens, nō esse à Deo, fidei, & rōni repugnat; ergo ad actū peccati pdeterminat Deus. ℞ ad arbitratum se habet Deus, vt actus. Cōtra, malitia moralis est magis annexa actui, quā applicatio; ergo si Deus pducit actū odij, magis præmouet ad actum, vt actus, & ens. Item concursu simul, magis attingit actū, q̄ præuie. ℞ in actu malitia est indifferēs, nec dat cōcursum, nisi influxū ad actū, qui deficit vt ex nobis: at si præuiè pdeterminat, actus malus à Deo, indiuiduè, & vt causa. Contra cōcursus Dei neq; esse indifferens. 2 Deus quantū ex se nō determinatur à creata voluntate, secus esset posterior. 3 in ordine ad aliquem realē actū, esset voluntas prius agens. 4 hæc vera, q. a creatura agit actū vt ens, Deus agit, nec prima causa. 5 si pdeterminat ad actū vt ens, non ad actum vt defectus, & malitia. 6 Dei pūidentia est circa omne ens vt ens. 7 prima causa cuiusuis actus, vt actus est; ergo mouet, & determinat. 8 actus non hēt ex causalitate Dei, vt dicat ordinē ad formale peccati; sed defectu creatæ voluntatis. Deus causa eius, q; ē in actu vt ens, non vt malum. Demum prob. nec ex Dei præscia tollitur, qui peccator necessariò se habeat, ergo non est necesse decretū Antec. si Deus præsciuit antichristū peccare; ergo ex necesse peccabit. Sequela, hæc conditionalis est vera; ergo si antecedens est necessarium, etiam cōsequens est necessarium.

℞ ex August. 5 ciu. c. 9 & 10. Fatemur Dei præsciam; nec ideo voluntate non facimus, quia De' id nos facturos præsciuit; & præscietia falli non potest. Cicero, si certus ordo rerum, & præscienti Deo infallibilis, fato omnia erūt; frustra leges, iura, statuta, conatus ad bonū; nulla essent præ-

mia virtutibus, pœnę vitijs; hæc libertaté exigũt; ne ergo tolleret arbitriũ, abstulit Deo pſciã; & dũ vult liberos homines, fecit sacrilegos. At nos, ait Aug. dicimus Deum oĩa scire anteq̃ fiant, & voluit nos facere; nec nisi volentibus fieri sentimus, & nouimus; Deo certus ordo causarũ, & voluntates nostræ in ordine causarũ sunt, qui certus est Deo, eiusque præscĩa continetur, & humanæ voluntates operũ causæ; qui præscit rerũ causas, præscit nostrorũ operũ causas; qui non est omniũ futurorũ præscius, nõ est *Deus*. *Creauit voluntates liberas, quæ ideo liberæ, quia voluit; & vtrumlibet possent ex cõtrarijs; si aliud facturæ nõ sunt, quã quod *Deus* præsciuit, tamẽ possunt. Nõ quod *Deus* præsciat solo relatu ad causas secundas, sicut præsentes, sic scire esset videre, cernere; à caducis sciẽtiam Dei generari: sed à prouidentia, & voluntate, qua quid futurum præuiderit *Deus*, nec fieri, quia præscitur, sed præsciri, quia futurũ; sunt futura quæ præsciuit; nõ tamen tollit libertatem; nec ideo peccat, qa peccaturũ præsciuit; imò nec dubitatur ipsum peccare cũ peccat; quia ille, cuius pſcĩa falli non potest, ipsum peccaturũ esse præsciuit, quod si nolit, non peccat; & si peccare noluerit, etiam pręsciuit. 9. 2 ad simplic. iustè conqueritur, quia non cogit peccare, sed mala volũtate peccant, vt tali quærela veniant ad salutem. Contra, *Dei* pruidentia, & voluntate proficisci cognitionẽ. ℞ semper à *Dei* voluntate, si antecedens, & voluntas signi, impletur sm̃ quod signũ in ordine ad nostram cooperationem, si sit efficax, vt decretũ vltimum vt voluntas consequens, non sequitur seipsam, sed nostrũ velle, & inclinationem. Ais Deus odit Esau ℞ vt peccator; odit in hõne peccatũ. In Iacob diligit nõ culpã, q̃ delet, sed gratiã, q̃ donat. Ad 1 ex Aug. mouetur voluntas. ℞ Scotus d. 37. quia ad actũ cõcurrunt diuina, & humana, nõ ad deformitatẽ. vt causa efficiẽs non vt deficiens. 3. quia cum agit inclinatione accepta à superiore vt possit conformiter si velit, & vult difformiter. Contra defect. ad Deũ pertinere non dubites. ℞ Aug. vt iudicet, & puniat. Contra, volũtatẽ meã velle, includit Deũ velle. ℞ quoad malũ pmissiuè qa pſcit se cooperaturũ, nõ puiè determinata. 2. defectus nõ à Deo efficiente; sed deficiẽte ob demeritũ voluntatis. 3 si negat quãdoq; volũtas beneplaciti; tñ voluntas antecedens vult; nec aufert rectitudinẽ absq; demerito; & qꝫ vult antecedenter, daret cõsequẽter, nisi obex in nobis. Ad id ex Dei potestate bona voluntas. ℞ Aug. c. 3. c. Iulian. relicti per diuinam patientiam in peccata compulsi. quos inclinari ad bonum; inclinatio est moralis, non physica. ibid.

ibidē,ad mala pro demeritis eorū;nō determinat ante demerita. Ad 2 obdurat, deserit ob peccata. 2 qui ob peccata deseruit Deū meruit vicissim à Deo deseri, de bon. persc c. 6. 3 tradidit in reprobum sensum,qa non putauerunt Deū habere in notitia,Rom. 1 cōmutauerunt veritatē Dei in mēdacium, seruierūt potius creturæ,quā Creatori, ꝑpterea tradidit illos Deus in passiones ignominiæ. Ad 3 Author voluntatis Deus,dat vt faciamus bonū. 2 nō est ens sua natura malū.3 si ad bona,ꝑ sua misericordia,si ad mala,ꝑ eorū meritis;nō determinat malū. Contra nō est malū, ꝙ non faciat Dominus. ℞ nō culpę,sed pęna peccati.malū non ꝙ homo facit,sed quo patitur pænā. Cōtra omnia per ipsum facta sunt,si omnia à Deo,quomodo mali,qui nō audiūt,nō à Deo.℞ aliud esse,aut viuere,aliud peccare;vita in peccato,rectius mors;tamē idē viu° & peccator;viuus ex Deo,vt peccator nō ex Deo;qa ad Dæmonē Contra nihil fit nisi volēte Deo. ℞ Aug.in Enchiridion;aut finendo vt fiāt,aut faciēdo;sic nō duo mala. Cōtra volūtas mala à Deo ℞ volūtas vt à Deo animi motus, cogēte nullo ad aliqd. 2 anima ex Deo,&voluntas,quia Deo authore facta est; aliud qui fecit, ꝙ fecit; qui fecit corrūpi nō potest quod fecit nequit esse equale ei, q eā fecit. Cōtra,prudentia carnis nō potest legi Dei esse subiecta, ergo à Deo determinata.℞ mala cōsuetudo impedit ne sic de facili fiat à nobis ꝙ bonū est.2 lib.arbitriū antequā cōsuetudine implicetur,potest vincere ꝙ sibiipsa volūtas peccādo fabricata est, vincere nō potest: multi nollent iurare;vbi cōsuetudo linguā tenuit,nō refrenāt;ad mali stirpē ꝑtinet carnis prudentia, quæ legi Dei subijci nō potest.at illuminata anima desinit carnis prudētia; glacies calida esse nō potest; vbi nix calore resoluitur,potest calescere;vbi mens arbitriū legi Dei subijcit,consuetudo mala fit bona.Ad 2 causa 2.agit vt mota,non quia accipit formā in fieri,qua agat;sed in ordine suo habet formā actiuā in esse quieto, qua potest agere. 2 solū egere influxu cooperatiuo,& cōseruatiuo.Ad 3 agūt vt motę,& ab alio;quia esse, & virtutē nō habēt à se;nō quia vis agēdi,& actualis actio eis auferatur. 2 Deus finit causas suos actus agere.Ad 4 vt ens, & actus habēt cōcursum cooperatiuum. Deus ita coogit naturæ, vt nihil sit,cui non coagat;nec volitum, vel efficiendo,vel sinendo,& permittendo.2 ad peccatū nō positiuè,permissiuè,& creata deficit, ꝙ nō dat rectitudinē,vt actus est in sui potestate. Cōtra, si Deus non causat rectitudinem, prius deficit.℞ si non dat rectitudinē actui nostro,nō tenetur Deus,rectitudo nō est debita,nec tenetur actibus nostris. Contra,creata non

ob aliud peccat,quia causat actũ subſtratũ peccato.℞ nõ quia causat actũ,sed inordinatũ, vt à Deo eſt ordinatè volitus, vt creaturæ defectus.Cõtra ſi Deus ſubtrahit cõcurſum gratiæ,peccat.℞ Deus regula quoad volitum, in modo volendi diſcordás deficit; nõ efficere rectitudinẽ,eſt quaſi causare effectiuè,vel defectiuè peccatum.Contra,ſi rectitudo ineſt, ꝑ prius Deus cauſat;ſi nõ ineſt,pri' nõ cauſat,& deficit. ℞ quicquid Deus dat antecedenter,daret cõſequenter,quantum ex ſe,niſi obex in nobis.dás volũtatẽ liberã & ſua dona, dedit antecedenter opera recta,quæ ſunt in poteſtate voluntatis;quantũ ex ſe dedit rectitudinẽ omni actui; & ex cõſequẽti daret ſi voluntas omnem actum elicitum ageret rectè, quãtum ex ſe nõ cauſat,nec concauſat vt tenetur.Ad 5 vt act' à Deo nõ præuiè. prius in quo;tãtum à quo.quoad eſſe, nõ quoad deficere.Ad 6 nõ influit in actum peccati concurſu ꝓuio;ſed in actum eius,vt actus eſt; ꝙ eſt cooperari ad actum.Malitiã ꝑmitrit,qa ſcit actum ab alio male fieri, diſplicet,nec ꝓhibet;ſinit, cum poſſet ꝓhibere,vt cauſa ſecunda liberè in motus;hinc præuenit, nec ꝓdeterminat actum. 2 permiſſio in voluntate Dei,nõ eſt niſi nõ velle ꝓhibere illud fieri,ꝙ eſt negatio actus diuini, nec actus poſitiuus;dum vult ſinere, non habet velle rectum circa illud,ꝙ ꝑmittit,ſed reflexum,hinc nõ ꝓuenit. Ad 7 ꝓuidentia diſpoſita; bona vult,& facit,mala permittit,preſcit.2 ꝓuidẽtia eſt ꝓſcientia,& ſeries,ſeu ordo cauſarũ, q̃ De' agẽda diſpoſuit.Ad 8 Deus cauſa enti vt ſit;peccatũ defectus,receſſ' nõ habet cauſã eſſendi, ſed deficiẽtẽ.2 Ad Deum,q ꝑmittit,ſinit noſtros motus.ad Deũ vt vindicet,puniat,iudicet,nõ faciat. Ad 9 malum pœnæ à Deo, culpæ vt ſumme auerſatur Deo,min' Deũ authorem habet.Iob abſit à Deo impietas.pſal.nõ Deus volẽs iniquitatẽ tu es Sap.15 nemini mãdauit Deus impiè agere, nemini ſpatium dedit peccandi.ad Rom numquid iniquitas apud Deum? Ad Cor.quæ conuẽtio Chriſti ad Belial.Iacob.Deus intẽtator malorum.deſcendit malũ à Dño,videt,iudicat,permittit,punit. Cõtra,eſſet actus peccati, cuius author non eſſet Deus. ℞ peccatũ formaliter priuatio,defectus entis,& boni.qui peccat nõ cõcurdat legi Dei in eo quod tenetur; eſt priuatio gratiæ, habituum; q̃bus repugnant actus mali,ſaltem virtute;vt iſta non ſe habent formaliter,ſed conſequenter,aut demeritoriè,formaliter priuatio rectitudinis,quæ deberet ineſſe actui, cuius voluntas eſt debitrix 2 hinc cauſa eius deficiens,non efficiens,nec in Deũ. Ad alia infra 2 concurſus Dei,ad ens & bonũ; indifferens vt ex nobis, qui praue,& rectè poteſt fieri;& Deus ſinit

nit nostros motus, & concursus Dei paratus. Ad 2 non determinatur Deus; sed voluntas creata se determinat; ad q̃ exhibet cõcursum, ipsam inclinat ad bonũ, si ipsa velit, nec cogit, impellit, necessitat. 2 inclinatio nostra est inclinante Deo, nõ determinãte ad vnũ Physicè. 3 prius à quo pendet, non in quo; secus actus *Dei*, non noster; ad malum Deus non est author. Ad 4 in actu, quo vult, vt voluntas velit, semp supponitur Deum inclinare ad bonũ, ad pcepta legis; in actu creato libero, si ipsa tendit ad malũ; *Deus* finit eam, recusat bonum, nec dicat per Deũ abest. Ad 5 circa ens vt ens semper Deus; circa malũ vt malũ comminatur *Dñus* vè qui dicitis bonũ malũ, & malũ bonũ. Nullus qui facit malum, ei placet; maledicit malis nisi resipiscãt, nec *Deus* volens iniquitatem. Ad 6 ad omne ens; malũ nõ nisi pmittit, finit, hortatur Deus exire de babilone, ne participes simus delictuũ, nec de plagis accipiamus. Ad 7 cuiusuis vt vult; vult liberos, videt volentes. Ad 8 nec ex voluntate Dei, vt faciant actum, cui subest malũ, sed bonum; hinc præcepta dedit, vt sit oẽs boni; deficio, cõcursus Dei nõ deest. Ad 6 haberet si ex actu Dei, absolutè fieret actus, cui esset malitia formalis. Ad vltim. ex Dei præscía sequi adhuc necesse; si sit ex intrinseco, & necessariò nexu antecedente; non si ex suppositione, & connexione libera; Deus pscit Iudam, Antichristũ malum, præscía Dei quæ falli nõ potest, habet nexũ cum peccato Iudæ, & Antichristi; at ex suppositione extrinseca, quod vterque sit p libertate peccaturus; *Deus* pmittit, non impedit, nec tenetur impedire, dederat dona, vt essent boni. 2 necessitas antecedẽs, q̃ ad vnum determinat, hęc infert necessariò effectũ; at consequens, quæ importat *Deũ* nõ falli in sua præscía; hæc inuoluit effectũ si non absolutè, saltẽ sub conditione, ꝙ ipsa velit: at causa libera concurrit; posito quod Petrus sederit, aut sessurus sit, cũ *Dei* velle; necessitas præsciæ, nõ tollit libertatem, esto sit antecedens. 3 hæc necessitas antecedẽs effectũ realẽ; nõn præsciã, & prouidentiã. Nec Deus ignorat, qui oĩa nouit; qui nouit facta, quam fienda cui nulla creatura inuisibilis. cognouisti oĩa nouissima, & antiqua. mirabilis scía tua ex me. Quo ibo à spiritu tuo, & quò à facie tua fugiam.

An Deus saltem antecedenter ad præuisionẽ velit materiale peccati, vt actus est positiuus; & in quibus malitia reperitur. 7

LVther in assertion. art. 36 ad Leo. 10. hominẽ cogi ad peccatum, Dei puidentia, & decreto: in eius potestate nõ esse vias suas malas facere, mala in nobis

Deum facere, vt & bona. Impiũ esse a Deo ad diem malum; & in malis operib' hominẽ sæpe coactum aliud facere, quam cogitat & lib. de seru. arbit. Iudas necessariò proditor, nec in manu eius voluntatem mutare; si nõ coactus; tamen opus, & velle eius, cuius omnipõa mouebat Deus, & vt oĩa alia. Caluin. 3 instit. §. 9. excusabiles peccãdo haberi homines reprobi, qui euadere nequeunt necessitatẽ peccandi, ex Dei ordinatione. § 23 cadit homo Dei prouidentia sic ordinãte. Viglest 3 Dialog. c. 9. ꝓpositũ Dei oportet necessariò impleri, & omne futurũ necessario eueniet. Beza in sum. Christianismi, Dei immutabili decreto omnia necessariò euenire; vt Iudas Christum ꝓdiderit; Herodes, & Pilatus necessariò Christũ damnauerint; Reprobi pereant necessariò. Adamus Dei decreto ineuitabili laberetur. ex Manicheis tollebant ipsi arbitrium; Peccatores sua natura malos à malo principio ꝓductos, nec arbitrij libertate malos. Cõtra hos Trident. sess. 6 c. 6 quis dixerit non esse in potestate hõnis vias suas malas facere. Can. 18 diuina potestate prædestinatos ad malum. Can. 23 semel iustificatũ nõ posse amplius peccare. Can. 5 arbitrium post Adæ peccatum esse rem de titulo, aut titulum sine re, Anathema. Certũ, Deum non esse authorẽ, aut causam peccati; at si præfinierit suo decreto actum malũ, vt actus est; an cõditionatè præscierit, aut in sua permissione, & cooperatione; nõ tñ efficaciter suo cõsilio decreuit.

Dico. malum culpæ, nec ꝓ formali, nec vt actus est absolutè, potuit antecedenter velle, & absolutè prædefiniri, ante præuisionẽ, & permissionẽ, & præsciam suæ cooperationis. Scot. 1. d. 41. D. offerri Iudam, & Luciferũ peccare; noc solũ quia scit se ꝑmittere, sed quia scit se cooperaturum, cooperari non est ante ꝑdefinire. d 47. D cũ offertur peccator, voluntas circa hunc non potest primo habere velle; nam velle aliquem habere peccatum non põt; sed vult nõ prohibere, ꝙ est permittere vti libertate; & scit se cooperaturum ad actum, & comitatur vtramque permissionem; Deum ꝓuidere, se non velle prohibere hunc peccare. 2 d. 35 q. 1.

Prob. Scripturæ reuelãt Deũ non velle mala culpæ, imo prohibere ne fiãt. Abac. 1 mũdi oculi tui, ne videant malũ, & ad iniquitatem respicere non poteris; id scia approbationis, aut decreto. psal. 5 non Deus volens iniqtatem tu es. Sap. 14 odio Deo impius, & impietas eius. Eccl. 15 q̃ odit Deus, ne feceris; non dicas ille me implanauit. Iacobi 1 De' intentator malorum est. Rom. 6 numquid iniquitas apud Deum? absit. 2 Fulg. lib. 1. ad Monymũ;

Deus

Deus non est auctor eius, cuius est vltor; crudelis, & scelestus, q in alio vlciscitur, cui' est auctor. 3 Aug. nemo Deo authore fit deterior; quod est enti causa vt sit, non est causa nō essendi. 4 peccatum formaliter defectus, informitas à regula diuina, & æterna; priuatio debitæ rectitudinis, non hēt causam efficiētē, sed deficiētem. 5 quod effectus rectè non causetur, non est ꝑpter causam priorē, q quantū ex se rectè causaret, si secūda causaret. 6 si De' & creatura concurrūt ad actū, non tamen Deus causa peccati; quia quicquid Deus dat antecedenter, daret consequenter, nisi esset impedimentū. 7 si Deus nō causat rectitudinē in actu, illam tamen causaret, si volūtas creata causaret, ideo actū nō esse rectū, qa causa secunda, qm ex se rectitudinē non causat; vno instanti nāræ materia substat, efficiens efficit, vna pfectior alia; nō prior in hoc ꝙ inuicem causæ, & ad effectum communem; vt potest esse materialis res rōne vnius, non rōne efficiētis, ita defectus rōne causæ secundæ non Dei, cuius ē dare esse. 8 nec formaliter potest Deus à se auerti, bonus per essentiā, non pōt se non summè, & ordinatè diligere; nec virtute; qa nil aliud à se est necessariū ad volendum se. bonus per essentiam, nequit velle malitiam suæ bonitati contrariā. 9 voluntas accepit libertatem, qua potest cōformiter, & difformiter agere voluntati diuinæ; quæ quantum est ex se causaret, ꝙ inferior causaret, si sibi esset conformis. 10 volūtati imputatur defectus, nō sōlū quia ipsa causat defectū, sed qa tenetur rectè agere, vt effect' est sub potestate sua, & tamē nō agit rectè. Deus non tenetur, & ex hoc ipso in se peccare nō pōt; nec nō causando primò deficere respectu rectitudinis debitæ inesse actu; tunc fit debita, cum non est ex defectu voluntatis creatæ.

Prob. 2 nec præfiniri vt actus est. Prob. Trident. mala opera, itaut bona Deū operari, non admittit; minus antecedenter definire. 2 Trid. damnat, vt sit opus Dei propriū, ꝓditio Iudæ, & vocatio Pauli; vocatio actus est antecedens; ergo minus actus ꝓdicionis. 3 etiā Vigleft Constātiæ damnatus, de necessitate oīa venire, ꝙ à Poetis, certa stāt oīa lege; id Luther ad Leonē art. 36. 4 Luther, operationes in Psal. 5. arbitriūm actiuè in bono opere, at velle illud credere, sperare, diligere; motus raptus, ductus verbi Dei, vt continua mentis renouatio, intensio, & passio, vt figulus formā affigit. 5 idem de seruo arb. C Erasmū, omnia immutabili, æterna veritate, infallibili voluntate præuidet, proponit, facit; pugnat id cum arbitrio. 6 Caluinus 2 inst. c. 5 §. 14 non vt motiō à lactu lapidis non differat, imò hominis facultates respuūt, ap-

approbāt; velle, nolle, eniti, respuere solidum bonum, velle malum, nolle bonū, eniti ad nequitiam, resistere iustitiæ. 7 Melanthon 2 loc. communiū cap. de lib. arb. si non ad prędestinationem referas humanam voluntatē; neque in externis, neque in internis operibus vlla libertas; si ad externa quædam videatur iudicio nārę libertas ad c. 8. ep. ad Rom. iuxta declinationem Dei necessitas, nō rerum cōtingentia 8 Viglesf 3. dial. c. 3. numquid creatum potest impedire determinationem Dei? & volūtatem procedētem ex Dei pposito? oportet necessariò impleri, & omne futurū necessariò euenies; vbi dant decretum determinatè, fatum ad vnum, absque arbitrij indifferentia. 9 Beza in summa Christianismi, ineuitabili Dei decreto, Deo sciente, & ordinante, Adam necessariò lapsus nec potuit ita labi, nisi Dei decreto, volūtate, & ordinatione; vbi non solam dat permissionē, præsciam malitię, & voluntatem cooperandi ad actum. Ad primā calumniam de prouidentia Dei; Iudas, si Dei decretū consideres necessariò pdidit. de arcan. prędest. Adam sponte sua culpa lapsum; prout Dei consilium determinauit, vt fieret ex his decreta antecedentia, quibus non possit iungi dissensus; & decretō Dei absoluto omnia fieri, Deum prę definire ad malum, voluntas p determinata; nullus nouator dixit Deum ad malū formale, sed materiale, nec malū vt malū. Et Aluarez disp. 22. num 30. Luth. & Calu. non errasse in eo quod absoluto decreto, & physicè ad vnū, sed quia malè inferebant destrui arbitriū, rem de titulo. Contra decreta non sic absoluta ad vnū, quibus nō pōt coniungi dissensus, vt dat Trident. contra illos; ergo nō sunt prædeterminātia, vt ab eis sit inseparabilis dissensus. 2 eadem principia sub eisdē terminis in modo, & figura, quę rectè cōcludunt, idem inferunt; si decretū est ad vnū, determinat ad actum malū, ante cōsensum, non pōt in sensu composito cōbinari dissensus; ergo tollitur libertas. 3 indifferentia, & libertas, vt arbitriū motū, & excitatū possit dissentire ea pōa, qua nulla vnquam circumstātia, aut pōa erit actus oppositus, ergo semper ęquè aufertur libertas. 4 habet arbitrium, vt excitationi, motioni resistere possit; sed decreto, & pdeterminationi ad vnū nullum resistit arbitrium. 5 illā motionem dat Trid. quæ excitat & adiuuat; excitari, & iuuari nō est determinari ad actum per entitatem physicè causantem vnū; hæc enim naturalis est, non liberam infert motionem. 6 hæretici non ponunt aliam necessitatem ad bonum, & malum, quam ex suppositione decreti, & diuinę motionis; & tamen re-

ipsa tollunt arbitriū, secus non in re, sed modo loquendi errarent. 7 pōa ad dissensum tantum nominis, & vocis esset; nunquā redigenda ad actum; nec talem Caluinus denegaret. 8 arbitriū sub decreto ad vnū, aut antecedenti pręfinitione ad actū bonū, aut malū, elicere contrariū, aut ommittere illū est impossibile, ergo nec pōa pxima ad carentiam assensus, aut actum oppositum. 9 permissio peccati nō supponit actū positiuū voluntatis diuinæ circa Iudam. 10 signum nolitionis efficacis est phibitio, signum volitionis remissæ est permissio, & dissuasio. 11 illud permitto, q̄ scio ab alio malè fieri, & displicet; si prohibeo illud pmitto, non determino.

Prob. 3 ex his. si absoluto decreto, non esset in potestate hominis vias suas malas facere, sed à Deo, nō permissiuè solum, sed ppriè, & p se. 2 vt bona, ita & mala antecedenter pręmoueret ad efficiendū actum malum. 3 si antecedēter absolutè decreto vellet; non esset cur nō auctor peccati; per se, directè vellet actum fore, quo Iudas vēdidit, nec Iudæ venditio antecedēter voluit. Contra. conuenerunt, quæ manus tua, & concilium tuum decreuerunt fieri. ℞ fieri est pati, supponit agere; non Dei, nostræ malæ voluntatis, vel deter minat vt fiant, non facere; decreta *Dei* nō vt actiua; passiuè; finit, vt fiāt. 3 Deus non determinat, nec pmouet ad sacrilegā venditionē efficiendā, nec ad malum, qui intingit manū, hic me tradet. tradat ego. ne dicas ille me implanauit; implanat qui præmouet, incitat; si vellet actum fore, non esset, quia auctor mali. 4 nequit antecedenter velle, quę antecedenter prohibet, inhibet non modo deformitatem, quę est carentia rectitudinis, quæ non est nisi in subiecto apto: sed actum positiuum, sine quo non est deformitas act'. 5 causa, radix mali, non praua hominum volūtas; sed *Dei* decretum, pręmotio ad actum; cur odio habet quod efficaciter facit, & ad q̄ pręmouet. ℞ pro formali deformes, non vt actus. Contra. positiuè actus vt a voluntate creata sunt deformes in sensu composito, blasphemia, mendaciū, odiū Dei; nec abstrahunt à rectitudine; nec possunt esse volita antecedenter, quia auctor mali ita esset *Deus*. 2 posito Decreto ad actum sua manente potentia ad actum oppositum, copularet duas operationes contrarias. 3 Deus antecedenter prædeterminaret ad actum praui; non solum præuisione, permissione, sed decreto ad consensum praui. 4 cum offertur voluntati Dei aliquis peccaturus, aut peccare, Dei volūtas circa hunc non habet velle, velle enim ipsum peccare non potest, sed potest velle volunta-

tem non volentem hoc; sed volens sinere, & permittere. 5 velle vltima determinatione, quæ potest poni ex parte omnipotētis, volentis effectum in esse, ex parte cuiusuis, si Deus est sic volens, illud erit, ergo peccata q̄ possūt esse, & nō esse, nō absolute volita, sed conditionatè: si velit, secus non libera 6 vltima determinatione, & decreto: si non poneret effectum, ob impotentiā, vel impedita ab alio; ob mutabilitatem eius antequam effectus; ergo si prohibet, permittit, est dissensio circa peccatum; non est decretum efficax ad illud. 7 cum sola permissione *Deus* non hēt certitudinem de actu; nec habet actum positiuum respectu peccati, quod permittit; ergo nihil antecedenter quoad actum volendi circa id, quod permittit. 8 tantum præscit se cooperaturū ad actum, & substantiā actus; ergo voluntas non est antecedens; sed cooperans ad actū. 9 ex hoc præcisè, quod præscit velle Iudam permittere peccare, non est certus de Iudæ peccato; nisi præsciat se velle cooperari; cooperari non est prius operari; id neq; intelligi in esse absoluto; sic *De'* prius vult; ergo conditionatè; Deus dat antecedenter necessaria ad vitandum peccatum; & daret consequenter, nisi esset obex, & defectus ex parte nostra.

Vrgent Manichæi, Priscilliani, Albigenses, Caluinus, Luther, hæretici, omnia fato venire; peccatores nāra malos, à malo principio, aut decreto Dei cadere. Rom. 1 tradidit illos Deus in reprobum sensum. Amos 3 non est malum, quod non fecerit Dn̄us. Isai 43 ego Dominus creans malum. Psal. 104 conuertit cor eorū, vt odirent, & dolos facerent. ℞ dari in reprobum sensum, ob pœnam, & demeritum ipsorum; non probauerunt Deum habere in notitia. Amos. de malo pęnæ non culpæ. si de culpa, ĩn pęnam præcedentiū scelerum. Isai. de malo pęnę; vel si de culpa, non positiuè, negatiuè, & permissiuè. Psal. odire, dolū facere, ac bonos per malos exerceri, in bonum electorum, mala permitti. Contra.; Deus non scit futura, nisi quia decreuit, ergo nec mala futura, nisi quia voluit. ℞ aut sinendo vt fiant, aut faciendo, mala permittit. 2 mala præscit in permissione, & quia non prohibet, & scit se cooperaturum actum, non malitiam. Contra quæ Deus verè fieri permittit, verè fieri vult; nam permittere est actus, non qui sit nolle, aut non velle; si non vellet, peccata non essent, ergo velle. ℞ permissio non nisi, non velle prohibere illud fieri, quod est negatio actus diuini, nec actus positiuus. Vult sinere, non est velle rectum circa illud, quod permit-

mittit, sed reflexum. 2 illud permitto, quod scio ab alio malè fieri, & displicet; si non prohibet, permittit, quia sinit nos vti libertate, & si posset ꝓhibere. 3 signū volitionis peccati est ꝓhibitio, volitionis remissæ est pmissio & dissuasio. Cōtra; Deus ab æterno voluit cooperari efficaciter in tēpore creatæ voluntati ad actū, ℞ si decreuit antecedenter cooperari, vt sua vtatur libertate; si permittit, non vult directè pecca ta; sed quia vult nō ꝓhibere. Cōtra; voluntas debitrix vt omnem actū eliciat conformiter regulæ superiori; si discordat, caret iustitia, & peccat; ergo regula supior ꝓdefinit. ℞ de actu elicito confor mi; nō difformi. causa deficiēs est tātū creata voluntas. Cōtra, Deus vult id, ad ꝙ sequitur malitia. ergo directè malitiā; ad omnē substratū malitiæ necessario inest carētia rectitudinis. ℞ si antecedēter absolutè vellet, ad quod seqtur malitia: at Deus nec antecedēter vult malū, nec determinat, imò ꝓhibet. Præcipit Abrahæ, vt filiū interficiat. Oseę, ducat vxorē fornicariam. Hębreis spoliare AEgiptios. ℞ præcepta hęc secundæ tabulæ; mala vt lege prohibita, nec mala vt à Deo. Abrahæ vt exēplū obedientiæ, Oseæ in figurā Israel, vt adultera, fornicata à Deo suo. Hæbreis vt absolutus Dñus transtulit bona Egyptiorū. eis seruierūt. vt rebelles iussit ex poliari. 2 in istis casibus non erat materia legis. Cōtra Baruc 2 statuit Dominus vt adduceret super nos mala ℞ mala pęnæ à Deo. Cōtra. cap. 4 vt manducaret homo carnes filij, & filiæ. ℞ in pænā scelerū, nec vt culpę absolutè volitę, vt enim malū culpę summè aduersatur Deus, minus habet authorem Deum.

Arguent Thomistæ; substratū, & actū, Deū absoluto decreto velle; & aliqui id Scoto 1 d. 41 D. 47. Deū præscire peccatū, qa scit se cooperaturū ad actū; ergo signū, Deū vellē ipsū absolutè futurū. ℞. Deū præscire in cooperatione, supponit pmissionē, & præuisionem actus; sed non absolutè ante suam cooperationē. 2 actus ex voluntate creata si supponūt; supponūt velle rectè antecedens qm ex parte sui; tamen absolutè decretum vltimum, quo volitū absolute erit, supponit quid volūtas creata operatura sit; ait Scotus d. 40 in fine. vt creata volūtas pōt mereri damnationem, potest sequi comitāter, quod diuina nō ꝓordinarit; ex hoc efficax decretū non est antecedens, potius cōsequens. Contra, positiua veritas substrata defectui, in se bona; ergo à Deo volita, & ꝓfinita. ℞ entitas ex parte causæ secūdę, cui annexa est malitia, à qua separari nequit, nec videri sine causa secūda. C. vēditio Ioseph; nō vestro cōsilio, sed Dei volūtate huc missus sū. Act. 2. Definitur cōcilio; Christi ꝓditio, & ꝓscia Dei.

traditur. 3 côuenerût Herodes, & Pilatus facere, quę manus tua, & côsiliû tuû decreuerût fieri. R̷ve stra vêditio, at Dei volûtate p-missa, qua huc missus, & exaltat' a ex malis nouit Deus bona elicere. 3 absolutè volita vltimo, vt Ioseph exaltaretur. Actor. ab soluto côsilio, & p̄scia, ibi côsilio, nô absq; p̄scia. 2 actiuè à voluntate creata; vt fiat, passiuè decerni, est Dei permissio. 3 Decretû supponit lapsû Adæ, & peccatû, circa q̄ voluntas Redêptionis, & mortis Domini. 4 vt media ad redêptionê esse volita; at Iudei si côformes in volito. non in modo volêdi; mors tamê ab eis illata, in odiû. Côtra, causa secûda nô agit, quin mota à prima; nec essêtialis ordo esset, si p̄derminatio nô esset. tâ in esse, quâ agere. R̷ in ordine ad causâ liberâ, nô determinat ad vnû p̄uiè; secus libera nô esset. 2 dat esse, dat côcursû Deus quâtû ex parte sui ad bonû; defectus ex nobis. essentialis si secunda nô absque prima; & ordo ad simul cû Deo; non ad vnû præuiè Deus.

An Præscientia futurorû sub cô ditione sit ante omne Decretû diuinæ volûtatis. 8

ALuarez, Bânes, Zumel, Thomistę; côditionata vt antecedunt decretû diuinæ volûtatis; nihil aliud esse præter possibilia; possibile nô est, sed potest esse, ita côditionata; sic nô cadere sub scîa vt futura aliquo modo; nec vt sic scibilia à Deo; Nec scibile, si Angeli crearêtur in gratia, qd facerêt ex innata libertate; nec si Petrus his circûstantijs positis, & tali vocatione Molina, Suarez, Vasquez, Albertin; Fasolus, alij, volunt ad mediâ spectare; quia nô de possibilibus, nec de absolutè futuris; naturalis scîa est tâ ex parte principij, quâ termini ante Decretû. Visionis est libera ex parte principij, & termini. Côditionata naturalis ex parte principij, vt solius intellectus, ante decretû absolutû; & libera ex parte termini, quia à volûtate creata, ex hypotesi, q̄ tali ordine rerû poneretur: q̄ l veller agere; in principio côuenit cû naturali, in termino cû libera. Scotus; omnis determinata veritas in futuris petenda quidê ex Dei volûtate 4 Prol. art. 2 1 d. 39. T. vt volûtas potest facere volitû fore, & non fore, ita verû, & nô verum, p̄pter côtingentiâ ex parte obiecti. d. 41. A Deus nô p̄uidet benè vsurû arbitrio, nisi quia vult, p̄ordinât; vbi de certa, & absoluta p̄uisione. D. si voluntas potest mereri damnationê, ita potest sequi, q̄ volûtas diuina nô præordinat; nec potest stare intellectio eius cum opposito. Hinc ad effectus, quos Deus cû câ secûda p̄ducit; nô p̄finit vltimo nisi cû illis, si velit; extrinseca determinatio, illius causę, si nô vt determinatè futura, saltim côditionatè. hinc conditionatè

naæ è futura;& pceptaDei cōditio pate inuoluunt determinationē suā ū causarū si absolutè, & vltima voluntas, De⁹; si cōditionatè vt velimus nos;qd nos vellemus; & q Deus pcipit nos velle; finit nostros motus; nō absolutè;omnia à Deo; sed quid ex causis secundis esset ꝓ sua libertate. hæc omnia inDei prescia.Iudicia Dei. nouit Dominus.nulla creatura inuisibilis.nouissima,& antiqua.

Dico.scia cōditionata non aufert ordinē diuinæ volūtatis; inuolui t decreta Dei antecedētia; quibus vellet nos efficere, & daret quibus facerēt.Scotus 1 d.46 Voluntas antecedens dat antecedētia ad salutē omniū;quib⁹ possent homines benè viuere,& saluari,quantū est ex parte sui.ibidē A.voluntas beneplaciti sempimpletur, est vltima determinatio, q potest poni ex parte omnipotētis,& si Deus est sic volēs,illud erit.Ibidē;nec impedita, nec q ex se nō sufficeret;nec ob mutabilitatē eius,antequā intelligatur effectus poni in esse.d. 47 D offertur voluntati,hunc peccaturū,vel peccare,primo volūtas circa hūc nō habet velle absolutè,velle enī ipsū peccare nō pōt:sed velle voluntatē suā non velle hoc; & volēs sinere,& voluntariè permittere.B signū volitionis efficacis, si fiat immediatè à volūtate,est adīpletio;si p alterū,est pceptū,& volitionis remissę in nobis;est cōsiliū,psuasio, pmissio, monitio; ita nolitionis remissæ pmissio,dissuasio;volitionis efficacis phibitio. hæc respectu Dei,circa obiecta,q ita nollet,q tū nō vellet phibere & hic actus in Deo,vt transit sup obiectū.Infra,permissio, q effect⁹ sit contra præceptū,& signū volūtatis,cui non respōdet,nisi nō velle phibere illud fieri;&volens sinere,si non est velle rectū, est reflexū,circa id,q permittit circa nostrū velle. 2 d.33.infr.D naturā rationalē semp pducit in finē, si nō fuerit ex parte sui impedimētū,& defectus. 39 B voluntas debitrix,vt omnē actū eliciat,iuxta regulā,& diuinū præceptū; si discordat, caret iustitia debita,& est deficiens.3 d.21 cōditionata iuxta ordinem diuinæ voluntatis infinuat 4d.16q 2.K M cōditionatē futura; ꝓ instāti quò peccat, vult puniēdū, & dignū esse puniri volitione conditionata, peccator si fiat in termino puniatur,si pæniteat nō esse puniēdum; circa idē obiectū velle cōditionatū affirmationis ꝓ vno instanti,& velle conditionatū negationis ꝓ alio instāti.2 d.34 q.1 M Deus quicqd vult antecedenter causat,quātū est ex parte sui,nisi impediatur.quodlibet 7.H ordo causalitatis nō cōcludit,q inferior possit causare sine superiori, cum causa secunda potest.

Prob.1 conditionata de quib⁹ scriptura,Descēsus Saulis in Ceilā. si Dauid ibi maneret. subuersio Niniuen nisi pænitentiā ageret.

con-

conuersio Tiriorũ,si corã eis virtutes essent,& alię pfinitiones nõ sũt vltimæ,absolutæ, sed nõ vltimæ,& cõditionatæ; eorũ futurorũ, q̃ fierent cũ causis secũdis liberis,sub his vel illis signis; ergo si nõ ptinẽt ad decretũ absolutè futurũ,tamẽ cõditionatè,q Deus voluisset cũ illis coagere;& a volũtatẽ antecedẽtẽ,q̃ nõ est necesse impleri,nisi vt signũ cõforme voluntati beneplaciti,quę est vltima determinatio ,qua vult res absolutè;ergo antecedẽs,conditionata,vt inuoluit ordinẽ, & seriẽ à causis secũdis. 2 cõditionata inuoluũt determinationẽ suarũ causarũ;cõuersio Tiriorũ esset futura , posito q ibi factæ essent virtutes;qa volita tũ à Deo,tũ agentibus illis ad positionẽ miraculorũ;vt possibilia nõ inuoluũt futuritionẽ,& determinationem causarũ;positis quibusuis cõditionibus,possibilia nunquã sunt futura. 3 per notitiã simplicẽ cognoscit quid facere possent , non qd facerẽt.4 non est ita media,vt sit naturalis ex parte principij, libera ex parte termini;nã libera ex parte termini, necessario est libera ex parte principij Antec.determinatio, & inclinatio creatæ volun atis,si ponatur in tali ordine,nõ potest esse ante quã velit , & inclinet Deus, & det sufficientia,vt creata possit velle,qa si creata voluntas habeat, q possit se determinare,vt libera est; nõ tamẽ independenter à voluntate Dei, nec in esse cognito;sicut in esse cognito, ita in esse reali ; ergo si dependẽter a voluntate Dei,etiã libere ex parte principij.4 scia in Deo , q̃ supponit decreta quouis modo est libera;si non decreto q est volũtas beneplaciti , & vltima determinatio,decretũ antecedẽs & volũtas signi ; vel etiã decretũ conditionatè;si pro A malus, pęna dignus.si nõ fleuerit Ezechias, moriatur.si Adã comedet,expulsus è paradiso . 5 intellectus Dei res cognoscit iuxta pprias rationes,hoc vt necessariũ,illud vt cõtingens; sed voluntas Dei prima causa,& radix omnis cõtingẽtię, ergo nil sine velle Dei,quo & sufficientia vt velimus , & dat velle , & pficere,vt benè velimus.Cõtra dat velle;ergo ab eo,q pdetermi nat velle.℞ velle,& pficere p bona voluntate;vbi mala voluntas, nec velle suum antecedẽs,q pficit cũ bona volũtate . 6 futura se ipsis necsũt,nec esse possunt absolutè futura,ergo nec sub conditione futura,nisi sub conditione velit Deus,vt fiat , & velimus illud esse futurũ.Nulla contingẽtia nisi à prima;ergo nulla , quia disponit Deus ordinẽ,quo posset esse futura;& quin sit Deus paratus ad esse futuri;si non absolutè, saltim sub ordine, quo Deus disponit vt libere essent futura . 7 nullus effectus est determinatè futur' sine Deo;ergo nec sub cõditione,quin velit Deus cõditionẽ.Adę ne comedas.Iudęis an velint

sint sequi Deum: si ad vitam, serua mandata. si Deus, sequimini illum. Contra, si Deus velit, nos absolutè volumus. ℟ Scot. 2. d. 34 vult antecedēter; & vellet cōsequenter, nisi obex ex nobis. 2 conditio Dei, non est si velit De⁹ agere, quantum ex se vult antecedenter agere; dat vt agamus, defectus ex nobis, quin agamus. concursus *Dei* non est indistinctus, confusus, imperfectus; perfecta causa, comprehensio, cognoscit distinctè, antè velle vltimum circa finem, quid nos vellemus; ante hominē vita, & mors. serua mandata. qui bona egerūt. si peccator ingemuerit. tene quod habes, nè alius coronā accipiat. Multi ab Oriente, & Occidente veniunt. Contra, filij regni eijciētur, ergo priora absoluta decreta. ℟ eijci est vltima voluntas; non vltima cum nobis, Scot⁹; cōditionatè præcipit Molina, Suarez. Antecedens, Alensis, & Magister. scia visionis, non approbationis, Bonauentura, Thomistæ; videre causas secūdas nō ē prior sine illis, nec decretū tantum ex parte Dei. 7 vt antecedit prouisionem conditionatè futurā, si velimus; concursus Dei, & voluntas quantum ex parte sui non est indifferens, quia dat antecedentia, quibus velimus; est inefficax, quia non vltima volūtas, expectat nostros, inclinationem; defectus nō ex parte Dei, sed nostri, qui nolumus Deo vocanti respōdere. 8 non determinata veritas in effectibus determinatè futuris sine voluntate Dei, vt essent futuri; ergo nec veritas in conditione futuris, quin virtus determinatè sit applicata, vt effectus sit futurus; at id velle antecedēs quantum ex parte sui, nō vltimo decreto. 9 Petrus in hoc ordine rerum, sub his, vel illis circumstantijs est indifferēns; at non est indifferēs ex parte sui *Deus*, qui vellet eum flere; non est indifferēs vt Iudas peniteat, sed puenit ne cadat, vnus vestrum; vè homini; in actu proditionis, Amice. fudit sanguinem, nec vt delictū ita doni. plus valoris, & boni, quàm maliciæ; copiosa redēptio; at desperat; laqueo se suspendit; hæc voluntas Dei sub conditione, hæc præscia si velimus; ante vltimum velle beneplaciti, efficax non est, secus libera nobis nō esset. 10 cōprehendit Deus, quid voluntas nostra ageret, at non sine velle *Dei* antecedēte, seu cōditionato si vellet agere; hinc numquam creata voluntas sine Deo. 11 nō ante suū absolutū velle, cognoscit, quod ab ipso absolutè vt sint futura; ergo nec ante conditionatū velle, quod creata voluntas velit, cognoscit quod ipsa velit. 12 promissiones *Dei*, quibus percipit nos velle, inuoluūt decreta Dei vt velimus; scripturæ quibus nos vocat, præuenit, inclinat, dat necessaria, supponunt decreta *Dei* antecedentia; & quia sub conditione, à no-

 stra

ſtra inclinatione præuiſa; noſtros ſinit motus. 13 Decreta ſua non videt Deus niſi velit; ergo minus noſtra niſi velit vt vellemus nos; at conditio non ponit in eſſe niſi poſita conditione; ergo ſi nõ videt niſi velimus, non eſt quin velit Deus vt velimus; quia velle Dei ſub conditione. 14 velle ſuũ Deus videt, qa ſibi coęuũ in eſſe: at velle noſtrũ, quia cõprehendit quid ageremus nos; in omni ordine, quo nos vellet vt facerem⁹; nec percipit effectũ ex nobis, qn in eſſe cognito ſit in ſua præſcia ex nobis. implicat effectũ futurũ ex nobis, & ꝓuideri non ex nobis. 15 ſua decreta non videt, priusq̃ ſint in eſſe; ergo noſtra ꝓuidet, qa ponerentur in eſſe; dicit: quæ ventura ſunt, & dij eſtis. ℞ Vulpes vt effectus ex nobis, cõcurs⁹ Dei in partilari; ſec⁹ à nobis ret ſine determinato velle Dei. Cõtra. Concurſus Dei eſt ſufficiens vt vellem⁹ nos. 2 eſt paratus De⁹ ad agendũ. 3 non eſt effectus realis, ad quẽ nõ eſt agens Deus, eſt ꝓuiſio eius, quod ageremus nos agente Deo. 4 vt determinatio creatæ voluntatis eſt ſub conditione, ꝙ ageret Deus. ergo non videtur ſine Deo. 5 vt ẽẽ abſolutũ à re creata exigit abſolutum velle Dei; ita ſub conditione velle, exigit Deũ ſub conditione velle darequibus velis. 6 ſi præſciret ſe velle anteq̃ vellet, nõ eſſet ipſe volens; ergo ſi ſtatuit velle, a nteq̃ videat, quid vellemus nos, non eſſet videre, quid vellemus nos, ſed quod ipſe vellet.

Prob. adhuc. Deus hẽt ꝓuidẽtiã de omnibus; regit res, vt aptæ ſunt regi; ſic res adminiſtrat vt motus ſuos agere ſinat. prouidentia ſpeciali præuidet cuiq; bonum, iuxta merita præſentia, vel futura, occulta nobis, ſibi tamen præſentia; iudicia Dei iuſta; ergo ſi conditione præcipit; conditione præuidet; non ſibi, nobis conditio. 2 q̃ ſub conditione ꝓcipit, ſub conditione permittit, ſub conditione præuidet; nec decretũ vltimũ, ante conditionem. 3 hæc futura non habent determinatè ſuã veritatem, niſi ex ſuis cauſis, & hypoteſi quod velint; ſi vis ſanus fieri; ſi vis ad vitã ingredi. ſi ingemuerit peccator. niſi pænitentiã egeritis; ergo cognoſci nequeunt niſi ex ſuis cauſis; ſtante decreto, quod velit Deus cũ illis agere; & hæc decreta, voluntas antecedens, permiſſio; noſtros motus ſinit 4 determinata veritas contingentiũ non eſt ex natura rei; quæ potius indifferens, ergo ex cauſis ſumenda eſt. 5 vt abſolutè futura, ad Dei voluntatem, ita ſub conditione futura; & abſolutè volu ntate beneplaciti; cõſequente, vltimo volita ex abſoluto decreto; ergo ſub conditione volita a nobis, ex decreto ſub conditione, ſi velimus nos; quod eſt decretum antecedens, volũtas ſigni; præſcia, preuiſio, noſtros ſinit motus. 6 Dei vo-

voluntas est vt causæ liberæ faciant; per *D*eum non abest; qui stat ne cadat; sub te appetitus; ergo quicquid futurũ ab eis, in quouis ordine præscitur à Deo; scrutator cordiũ; nouit facta, & fiẽda; vidit cogitationes. 7 vt voluntas vltima, & non vltima; antecedens, q̃ est ex parte sui, non est beneplaciti, efficax, qua volitum, illud erit. ita decretum sub conditione si velimus, exprimit tota scriptura; & absolutum post liberũ vsum; non absolutè à parte rei; sed præuisum sub conditione, qua *D*eus præcipit, ponit nos in hoc, vel illo ordine: secus q̃ sub conditione nostra relicta, essent absolutè, & vltimo decreta & volita; at scripturæ quæ sub cõditione, & libertate nostra relinquũt, non vt absolute, & vltimo decreta reuelant. 8 quæ à causis liberis non habent verum esse, nisi ab ipsis; absolutè Deus antecedenter vult, & p̃cipit; cõditiones si ipsæ velint; ergo conditionata ad præsciã Dei, vt sint absoluta decreta Dei. 9 futura sub cõditione à causis liberis, non defectu p̃uidentiæ, vt anceps, & dubius de euentu; sed decretum est ex parte sui sub conditione libera, vt motus nostros sinat, & liberè in rerum ordine nos ponat; quicq̃d in vno, & alio signo, p̃ut sua disposuit sapiẽtia; præuidet quid vellemus, & quid ageremus in omni ordine, quo liberè nos posuit; attingit à fine vsque ad finem, & disponit omnia suauiter. 10 hæc conditionatè futura, in essẽtia videt, vbi relucent omnia, supposito decreto, quo vellet cũ illis agere, & dat sufficientiã; & quatenus sibi præsẽtia, si nõ realiter, quia non sunt; inesse obiectiuo, & cognito, quia p̃uisa sunt; sic Ideæ agibilium, & factibilium intuentur.

Arguent Thomistæ; ex velle sub conditione non concipi id q̃ erit, ergo decreta sunt absoluta, nec attingi velle creatũ, nisi decreto absolutè ad vnum. 1 multa futura sub conditione, quæ non erunt, vt nec conditiones; ergo à decretis sub conditione, nequit præsciri, q̃d erit à volũtate creata. 2 nequit in velle Dei concipi actus liber, nisi mutatio in creatura; nec mutatio in creatura nequit esse ex velle conditionato; ergo ex velle absoluto: nam inter decretũ *D*ei, & velle creatũ est noua relatio rõnis cũ fũdamento in re. 3 nõ ẽ trãsit' ab extremo sine motu; in re volita est absolutũ; ergo decretũ absolutè. 4 actus volendi sub conditione nil confert ad rerum ordinem, & prouidentiam; nec per intẽllum *D*eus res disponit. 5 est liberum, & simpliciter põt non esse; ergo conditio est impertinens, & extrinsecè se habet. 6 decreta absoluta antecedunt, virtute quorũ causæ liberè physicè in tempore determinatæ sunt. Petrus consẽtiet, q̃a sic præfiniuit Deus. si Adã in eo ordine rerum, quo creat, ne

quatenus præsciuit decretum, vt vellet cooperari ad actũ peccati. 7 cur Deus creauit Adam, cum præsciuit eum casurum; nisi quia voluit. 8 decretum sub conditione, etiam impedit libertatem in habentibus illud ad agendum; si Petrus hoc ordine faceret; ergo De' necessariò præscit. 9 in futuris sub conditione ante actũ diuinæ voluntatis, altera pars determinatè vera; at posita veritate, Deus attingit; ergo impertinens decretum.

Ad 1 ex Hypotesi, quod volũtas creata ponatur in tali ordine; & voluntas Dei velit, & det cõcursum. Vnde decreuit in primo suo vniuersali decreto, vt velit concurrere. 2 Decreta sub cõditione, inuoluunt concursum Dei paratum; nec cõditiones faciunt absolutè futurum, quia nõ vltima voluntate; tm̃ quod essent futuræ. Ad 2 non potest concipi actus nõ liber, nisi mutatio realis in esse absoluto; at ex decreto non vltimo, & sub conditione tm̃ respectus rõnis Dei sciẽtis, ad rẽ obiectiuè cognitã. Ad 3 voluntas Dei absolutè, vltima efficaci voluntate, qua res est, ponit mutationẽ in re creata, & termino illius: at decretum sub conditione, tantum dicit ordinẽ rõnis ad id, quod voluntas vellet, & esset mutatio, si conditio in re esset, & effectus à parte rei. Contra, non est trãsitus in actu Dei, ergo nec à velle sub conditione, ad velle absolutum. ℞ non est in actu Dei nec conditio, tm̃ conditio ex parte termini, & obiecti, Deus vult si velis, dat vt velis; paratus cõcursus, quo ꝓximè velis, hæc absoluta in Deo; extra se conditio. 2 mutatio in re conditionatè, nõ absolutè volita, q̃ est in re posita conditione. Ad 4 nil confert ex parte Dei; sed ad prouidentiã, & ordinem causæ liberè; circa res agendas cũ eis, quas præscit qd agerent in hoc, vel illo ordine liberè si ponantur; vt vltimo absolutè, voluntas Dei fiat. Contra si præscit quid vellet, ergo præuellet Deo; ergo non prima causa libera volendi Deus. ℞ Deus dat antecedenter, quicquid ẽ ad velle reqsitum. 2 præscit inesse sub conditione, quod ipsa vellet, quod est esse sm̃ quid, obiectiuè tm̃, diminutũ; nec sine Deo: imò inclinante Deo vt velit; non determinantè ad vnum absolutè; sic liber esset Deus non voluntas. 3 primá causa, qa dat esse, qbus velimus; est cum quo velimus; tm̃ conditio si velimus. Ad 5 est liberum qa liberè dedit, quo velimus; esse sub conditione est voluntas Dei antecedens; & quæ liberè ex nobis sunt, non vult De' sine nobis, in esse absoluto voluntas fiet. Contra, si prçuidet qd vellemus, ergo nostrum velle incipit. ℞ incipit Deus, in quo ordine, loco, statu, tempore quo nos poneret. sic ad statum Petri, aut Pauli, non quiuis; quo serie, ordine,

ordine, nos poneret, *Deus* est. Diuisiones gratiarũ. Alij sermo sciæ, alij sapiæ. distribuit dona p̃ut vult. At in ordine, quo voluntate antecedente conditionata, quo nos *Deus* antecedenter posuit, & liberè esse nos voluit, q̃d vellemus nos p̃uidit; secus non omnisciens, nec omnipotens; nec sineret nos agere. Ad 6 Decreta absoluta, comparationè effectuũ à se; quæ à nobis liberè voluit, decreuit quidem ordinẽ, & seriem antecedenter, in quo illũ, & istũ poneret; at non decreuit antecedenter nos ad vnum: sed posuit nos liberè vt velimus illud; & cõditionatè præsciuit quantum ex nobis quid vellemus, p̃misit, statuit velle cooperari ad actũ. *C.* posuit Adam in eo statu, in quo p̃sciebat casurum. R̃ in eo ordine quo creatus est, & positus, nõ vt caderet, sed vt maneret, si vellet; & pro se, & posteris innocentiam seruaret; *Deus* tñ posuit in statu, quo cecidit, quia ipse sua libertate cecidit; si Deus id conditionatè præsciuit, non quia Deus antecedenter voluit vt caderet, sed quid erat ipse factur' præsciuit, p̃misit, nec negauit concursũ ab actibus in eo statu, in quo Adã Heua, & oẽs ponere statuit. Ad 8 p̃scia Dei inuoluit futurum sub conditione, vt sua libertate in tali ordine certum faceret. Ad 9 in futuris determinata veritas non ex nãra rei, sed extrinseca connexione terminorũ; ex velle Dei antecedente, vt finit nos nostro motus, cognoscit conditionatè, quid vellemus; oĩa futurá determinat, vt nobiscum in tempore causet. Contra, velle *Dei* esset ex nobis. R̃ est concessum nobis velle, est datum à Deo, q̃d velimus nos; est dona Dei non sperni à nobis. Contra si veritas in futuris ex Deo indifferens; nec futura à Deo, à nobis futura. R̃ nil ex Deo vt indifferẽs, vult vt velimus; paratus ad velle; sufficientia vt velis; contingentia determinata est à causis suis; velle nostrũ est tantum cognitum à Deo, in ordine, tempore, loco, vt vellemus posuit *Deus*; tñ conditio libera, si velimus nos; pro hac scripturæ sufficit, si filius viuit, Gen. si reuerteris, audies vocem Dñi Dei tui, Deut. sub conditione recipit reuertentes; si agnoueris plagam cordis tui repropitiaberis; si in corruptione peccati ad misericordiã venire licebit Tobi. si oblita fuerit, ego nõ obliuiscar tui Isai. saltem amodo voca me Pater, dux virginitatis tu es, Ierem. si impius egerit pænitentiam, nõ recordabor, Ezech.

An futura, quæ sub conditione p̃cipit, & reuelat Deus sint cognita per sciam naturalem, mediam; aut visionis 9

PLures Thomistæ, & Aluarez, q̃ sub conditione Deus reuelat, ante absolutum decretũ, quo præ-

prædeterminat vnum, non esse futura nisi coniecturis; nec quid foret à causis secūdis, nisi à Deo vnum sit Decretum; hinc tantū possibilia; & conditione futura, si conditio esset, & Deus physicè absolutè ad vnum præmoueret. Molina, Suarez, Vasquez, scía narālis ad possibilia, tū a Deo, tum cum causis secundis, & omnem complexionem necessariam, & contingentem possibilem sub indifferentia; scientia vt libera est futura absolutè, quoad ea, quæ per se vult immediatè, quā cum causis secundis fieri. Et media, qua sua sapia cōphēdit intuetur virtute essię, qcquid voluntas nostra ageret in quouis rerum ordine, q̄ non est purè nāralis; non tm̄ ad possibilia; vt sic oppositum etiā sciretur; nec libera, quia antecedit decretū Dei absolutum, & ab arbitrio pendet; si nō absque decreto Dei antecedēte, quantū ex parte sui, pmittit, scit se cooperaturū, finit ordinē causarum, vult cū eis agere. Parum à Scoto nisi in modo loquendi, vt Suarez, Recupit. Fasolus, alij: Nā si Scot. 1 d 39 certitudinem futurorum esse ex decreto voluntatis, de absolutè futuris. si contingentia determinatè vera propter actum voluntatis, semper de absolutè futuris. imò & conditionatè futura iuxta ordinem diuinæ voluntatis insinuat, sic aliq Scotistæ, & nos in physica data discipulis ad exercitiū, & ab ipsis typis exposita; ēt decretū pcedere cōditionata; at decretū antecedēs, decretū quantū est ex parte sui, decretū quo pmittit; quo scit se coopaturū, at nō sēper quorū ip se præscius, est auctor; malorum est pscius, nō auctor, iustus vltor.

Dico. scía conditionata, non ē media vt antecedat omne decretum Dei, qm̄ est ex parte sui; & voluntatē Dei, qua vult causas agere, & dat quibus agerent. est media, qa non ante decretū vltimū; nō absque ordine ad causas liberas; non determinat volūtatem creatā physicè, vt sit absoluta veritas in futuris ex causis liberis, absque libera voluntate, saltim conditionatè præuisa. Hāc quoad primā partē, numquā negarūt Patres Societ. Iesu; vt pasśi apud Suarez, Vasquez, Fasolum, Albert. Recupit. Becanū, & oēs. quoad secundam cōtra eos Thomistas, & Aluarez, q decreta absoluta, quæ præfiniant, determinēt ad vnū physicè; futurorū ex nobis absolutè pręscius sine nobis; ab æterno vt in tempore omnia volita vt vnū fiāt. Cōclusio tamē ex Scoto 1. d. 41. A. B. pdedestinat ex parte sui, nec Deus passiuus; tn̄ vult permittere esse filium perditionis; si vult finem, dat fidem, gratiā, arbitriū, merita ad hunc finem. Contra ibi, pter nullū istorū puisum vult beatitudinem. R quis non videt Scotū negare causam, non præuisionē. 2 negat antecedere voluntatem dandi gloriam;

riam; non sunt condignæ. 3 ibi ait, q̃ puideat ipsum habiturum quodcumque istorũ; qa propter nullum istorũ præuisũ, vult gloriam; causam negat, q̃ concedit circa reprobos, damnatio non bona nisi iusta; non vult punire, nisi qa videt malum; offertur malus; reprobatio ex parte obiecti hẽt rõnem, peccatum finale præuisũ. hanc sciam conditionatam, & decretum antecedens quantũ est ex parte sui, dat *S*cot.d.46 47 2.d.34.37.3.d.21 4.d.16.q.2.

Prob. 1 Deus certò scit virtute csiæ, suppositis decretis conditionatis, in quibus inuoluitur, qd voluntas nostra vellet; secus non esset scia libera ex parte principij & ex parte termini; nã Deus vult antecedenter, quantum ex se; si creatura nõ videretur volens in ordine, quo Deus creaturam posuit; non esset actus liber ex parte termini, respũ causæ secundæ. 2 si vna scia, & vnus actus in Deo ad omne scibile; tñ respũ secundarij obiecti; est possibile, quod põt esse; & absolutè futurum, q̃ erit; & conditionatè futurũ, quod foret à secundis causis, in ordine quo illas poneret Deus; naturalis est necessaria in Deo, ante decretum; libera absolutè, qua futurũ erit; & sub conditione, qua Deus antecedenter vellet, vt velimus; & hæc est contingens, qua Deus vt sciuit, poterat oppositũ scire, vt creata voluntas, volẽte Deo poterat oppositum velle. 3 scia visionis respicit absolutè futura, ex absoluto, & vltimo decreto voluntatis Dei; & conditionatè futura, q̃ respicit decreta non vltima, si præcisè à solo Deo; aut cum causis secundis, si ne quibus in hoc, vel illo ordine positæ effectus non possent attingi vt futuræ. nam intrinsecè inuoluunt ordinẽ ad causas secũdas liberas, quid pro sua libertate efficerent; & hæc scia conditionata, q̃ hẽt Deus eorum, quæ præcipit sub conditione libera; necessaria p omni statu, in quo homo liberè à *D*eo positus est. 4 non tm̃ ea, q̃ nunquam erunt, vt putant Thomistæ, sunt conditionatè futura, q̃ *D*eus reuelat vt essent; sed ea, q̃ Deus pcipit, & tota scriptura reuelat, vt velim' sub conditione, præcipit sub cõditione; *D*eus nequit habere vltimum, absolutè decretũ ante nostrum velle; implicat pręcipi sub conditione si velimus, & nõ scire qd velimus; antequã velimus nequit esse pceptũ absolutũ vt velimus; ergo conditionatè; ergo nõ absolutè ad vnũ. hęc scia media inter absolutè futurũ & conditionatè futurũ, in ordine quo posuit Deus creaturas liberè. Contra. si liberè posita creatura, & puisa; sub conditione, qua illam Deus constituit; ergo quis ad statũ Petri, Francisci, & Patrum, potuit sua libertate puideri. R non omnibus antecedentia, æquè pximè, in oĩ statu; omni-

omnibus quoad esse nāræ; non quoad antecedētia dona gratiæ. 2 oēs quantū in ipsis est, ad meritū cuiusuis pertigere possent; nō natura, & arbitrium sufficit, sed gratia, & status, in quo Deus nos posuit; hinc conditio status locus, tempus, Deus author gratiæ distribuit dona antecedētia; tolle quod tuum est, & vade: voca operarios, & redde mercedē. Non licet mihi, quod volo facere? vt lutum in manu figuli. Ne dicas per Deum abest. Acceperunt singuli denarios.

Prob. 2 PP. medium deberi inter gratiā & arbitriū. Aug. contra Pelagianos, ne extollas arbitrium, vt non relinquas locum gratiæ Dei, ergo media sciētia, q̄ componit gratiā cum arbitrio ꝙ non ast absolutè velle, sed cōditionatè. Bern. tolle arbitrium non est, ꝙ saluetur; tolle gratiā non est vnde saluetur, ergo medium quo salues arbitrium cū præscia, non absoluta ad vnum; sed voluntate antecedente; non vltima, sed q̄ nos vocat, inuitat, dat sufficientia. 3 Trident. Euāgeliū non est nuda, & absoluta promissio, sine conditione obseruantiæ mandatorum. 2 Trid. sess. 6. Can. 19. ꝓhibet q̄dem Dei ꝓcepta esse indifferentia; nō essēt præcepta; neq; prohibet nobis libera, aut nil ꝑtinere ad salutē. non quin obseruantia sit nobis libera ad vtrumque, si velimus. statim subdit Trident. nō nuda, & absoluta promissio, sed conditione obseruantiæ mandatorum. Can. 21 Christus Redemptor nō tm̄ cui fidāt, sed legislator cui obediant. Can. 23. iustum posse peccare, gratiā amittere. Cā. 26. iustitiā ꝑ opera nō cōseruari, augeri, & opera esse tantū signa, & fructus gratiæ adeptę, non augē de causam, anathema Can. 26 iustos ꝓ bono opere, in Deo facta nō expectare, nec sperare meritum; si benè agendo, & mādata seruent, anathema. Can 28. amissa gratia, non esse veram fidem, si non in charitate; nec esse christianū. Can. 29 post baptismum lapsum, non posse Dei gratia surgere; aut posse sola fide, sine pęnitentia, anathema. Can. 30 post iustificationis gratiā, culpam ita remitti, & reatū penæ exoluendæ in hoc, vel in futuro, antequam aditus sit ad regna cœlorum; anathema. 31 iustificatum peccare, dum intuitu mercedis benè operatur, anathema 32 bona opera ita Dei dona, vt non sint operantis merita anathema. Per Dei gratiam mereri, & Iesu Christi meritum, bona opera mereri vitam æternam si in gratia decesserint. Ex his & alijs, semper arbitrium cum gratia; nec gratia determinat arbitrium, finit ipsum; nec si gratia inclinat ad bonum, agit nobiscū bonum, non facit puiè bonū; habitus non est agere, inclinare; cum qua facimus bonum; non

quæ in via necessitet, Physicè determinet; coagit nobiscum per gratiã Deus bonũ.

Arguent Thomistę. & voluntas creata cũ agat cõtingenter, & nõ necessario; quia prius nã, poterat æquè se determinare ad vnũ, sicut ad aliud; & ęquè agere, & nõ agere; libertas potĩa formaliter, & ęqualiter ad opposita; ergo decreta antecedentia sunt proportionata causæ liberæ. ℞ potĩa actiua indifferens vt se determinet; si nõ absolutè, saltim sub conditione, volẽte Deo, vt ageret, & quid vellet. 2 si potest se determinare, nõ est determinata ad vnũ intrinsecè; secus non ipsa se moueret, tãtũ moueretur; causa quæ necessario mouetur, necessario se mouet ad vnũ, nec potest remouere, ꝙ ipsã determinat. Contra, potẽtia libera prioritate naturæ, actu ęque se determinare potest ad opposita, agere ad nutũ causæ superioris, nõ tollit indifferentiã inferioris. ℞ aliud est ad nutũ, aliud, est vt ꝑdeterminata ad vnũ; ad nutũ superioris, q̃ antecedẽter mouet, inclinat, præcipit, stat ad ostiũ dat necessaria vt velimus; at hæc nõ tollũt indifferentiã; nutus, numen, Dei prouidentia, voluntas Dei, vt motus agamus; sinit liberè agere; non esset nobis liberũ, ꝙ in potestate nõ habemus. Cõtra idẽ volendũ ab æterno cũ modo producendi in tẽpore; ab æterno Deus sine nobis. ℞ in tempore cũ voluna te creata, ita ab ęterno ꝑscius voluntatis creatæ, nõ absolutè, q2 non à se sub cõditione, in qua creatura posita esset à Deo; 2 ab æterno nõ decreuit Deus, q̃ cũ causis secundis liberè, nisi voluntate creata liberè agente, & se determinãte; Deus præscius voluntatis nostræ; homo creatus vt rectè viuere posset, si vellet, nec esset rectè viuere, nisi vellet; habuit libertatẽ, sine qua rectè viuere nõ posset. Contra, cur peccatũ punit, si ad hoc vtitur volũtas sua libertate data à Deo. ℞ iniustè Deus si nõ vt rectè viueret, sed vt peccaret, dedisset libertatem, & vindicaret in eum, qui ad hanc rem vsus est libertate; at peccatum punit, quia non ad eam rem vsus es, ad quam tibi eam dedit, ad rectè agendum. Sunt bona in corpore, August. 2 de. lib arb. c. 8 quibus etiam non rectè vti possimus; tñ quia dari non poterant, nisi ab eo, à quo oĩa bona, oculi, manus, pedes, & malè vteris; sine libera voluntate, nemo potest rectè viuere; donum *Dei*; damna eum, qui hoc bono malè vtitur, non eum qui dedit, vt benè vtaris. Contra, si voluntas vellet se determinare, Deus coageret cũ illa in tempore, ergo qa *Deus* ꝑsciuit; initium salutis ex nobis, ex voluntate liberè agente, & se determinãte. ℞ in decreto *Dei*, quo vult, vt ipsa ageret, si velit; vt ipsa inclinet; semper sunt sufficiẽtia à Deo, inclinat te Deus, concursum paratũ habes à Deo, nec

Deus cum voluntate creata, nisi liberè agente: Contra, libertas, quæ in decreto absoluto Dei, cõtinet virtute determinationẽ creatæ voluntatis. ℞ quia dat sufficientia; quia voluntatis nostræ præscius; nec voluntas esset si in potestate nostra non esset; nec per eius præsciam mihi potestas adimitur; quæ præterea mihi certior aderit, quia ille cuius præscientia non fallitur, affaturum mihi esse præsciuit. C. vltima determinatio, quæ est ex Decreto Dei, non staret amplius libera voluntas, vt possit oppositũ ℞ inuoluit nostrũ consensum; est suppositio antecedens, quæ tñ ponit necessitatem immutabilitatis; hæc immutabilitas præuisa conditionaliter ab æterno, mirificè saluat libertatẽ. vt volũtas creata potest, ait Scot. d. 48 in fine; suã mereri damnationẽ, ita potest sequi, quod voluntas Dei nõ præordinauerit; ex quo volũtas creata vult ante vltimũ decretũ, iam præuisa determinatio creatæ voluntatis. Cõtra, præscit aliquẽ peccatorũ, vtiq; peccabit, ergo etiã necessariò in præscia. ℞ non cogit eum, quia præscit voluntate sua peccaturũ; iudicat iustus, quæ fieri non cogit præscius; tua memoria non cogit facta esse, quæ præterierunt; nec Deus sua præscia cogit facienda, quæ futura sunt mala. Deus omnium, quorum est auctor præscit; non omnium, quæ præscit est auctor; quorum non est malus auctor, iustus est vltor.

An Præscia, & Suppositio antecedens inimpedibilis tollat libertatem. 10

TEmpore Sixti 4 aiunt, anno 1473. ex inimpedibili per necessariam consequentiam auferri indifferentiã; ex suppositione antecedente violari libertatẽ. ex inimpedibili non sequi nisi necessarium, cõtra Petrum Riuum; vt erronea, & suspecta Thomistæ produnt esse reprobata; prædictio Dei de peccato Iudę, & Antichristi præcedit peccatũ, & peccatũ nõ est necessariũ. Reuelationes de fide circa euentus contingenter futuros, nunc veræ non sunt, at credendę de fide sunt.

Dico. Inimpedibile vt subest reuelationi Dei, non infert necessitatem; vt præscię, & decreto absoluto Dei ad vnũ, rectè infert necessitatem, prout absolutè prædeterminat vnũ. Scot. 1. d. 39 Q necessitas immutabilitatis, nõ est absoluta necessitas, quia nõ priuat possibilẽ successionẽ oppositi ad oppositum; absoluta necessitas priuat. Quolib. 16. D. scia Dei est determinata, excludit oppositum posse succedere ei, quod inest; & ponit in Deo mutationem; ineuitabilitatis excludit omnino posse non inesse. Prob. ex Card. de Lugo de incar. disp. 26. sect. 6 nu. 72. Petrus Riuus, non ex inimpedibili per necessariam consequẽtiam, & antecedenti inimpedibili necessariò, dari liberũ: sed ex prę-

pcedenti successiuæ durationis sequi per necessariam consequētiam, necessarium, & inimpedibile; q hæreticum, & erroneum in sēsu Petri de Riuo. 2 nā Riuus; reuelationes de fide à Deo circa euentus de futuro, inferebat non esse nūc veras, nec credendas de fide; Iudas tradet; Antichristus deficiet; pōt non deficere; ergo non veræ de fide. 3 reuelatio Dei de peccato Iudæ, Antichristi, pcedit peccatum; ergo peccatum est necessariū. erroneum, & hæreticum. 4 vt subsunt reuelationi *D*ei malè de futuris contingētibus inferebat. 5 ex præcedenti successiuæ durationis, necessariū & ineuitabile inducebat; ad præteritum non est potentia. 6 de præterito Deus pręscit istum peccaturum, ergo est necessaria. At hæc oīa in præscīa *Dei* inuoluunt conditionatè consensum, præuisionem non vltimá, sed qd vellet, in ordine quo Deus nos singulos posuit, & voluit vt essemus; hæc pręuisio; hoc inimpedibile stat, inuoluit, imbibit liberū consensum.

2 Arguent Thomistę, Aluarez, Ion. à S. Thoma. 1 suppositio antecedens non tollit libertatem, sed tantum infert necessitatem suppositionis, & consequentię; ergo pręscīa ex absoluto decreto. 2 Petrus de Riuo negauit suppositionem antecedentem auferre; & ex inimpedibili non posse seq nisi necessarium. 3 vt subsunt reuelationi Dei, etiam est suppositio antecedens, Antichristus futurus malus, & est libera. 4 hęc ē vera Deus pscit istū peccaturū; sed falsum, ergo necessariò peccabit; ergo antecedens suppositio non aufert. 5 ex inimpedibili per necessariam consequentiā non sequitur inimpedibile; prędestinatio *D*ei posset à me impediri; & peccatum q Deus pręsciuit, esset necessariū. 6 suppositio antecedēs ex parte causę primę, nō infert necessitatē; quę mouet iuxta naturas rerū. 7 non suppositio antecedens tollit indifferētiam, sed necessitas antecedens; ergo nec *D*ei decreta antecedentia, q determināt, & relinquunt arbitrium. 8 pdestinatio sm̄ pręscīam atrox, *Dei* bonitatem obscurat; scripturis non consona; ego vos elegi. non ex operibus. secundum propositum.

Ad 1 suppositio, quę est necessitas antecedens, vt determinet ad vnum voluntatem; non est tm̄. suppositio, sed necessitatis ineuitabilis. 2 antecedens vt subest reuelationi Dei, & pręscię, quę inuoluūt consensum saltim sub cōditione futurum, nō derogat voluntati, hinc malè Petrus Riuus, reuelat *D*eus peccatum Iudę, & Antichristum; ergo peccatum est necessarium; sic malè de futuris contingentibus edocebat. Cōtra etiam ex antecedenti inimpedibili posset stare liberum ex parte causę proximę, quę est ex se indif-

ferens; & impediri non pōt per concursum alterius causæ. ℞ si decretum antecedens, nō est inimpedibile ex parte causæ primæ, nec absolutè determinans vnum antecedenter, & necessario. 2 ex parte causæ secundæ, nō est tantum ponere, vel auferre decretum, sed nec agere liberè cum illo, si p̄determinat; hinc Theologi dant decretū antecedens, non q̄ intrinsecè p̄determinet. Cōtra determinat Deus bonum. ℞ quū est ex parte sui: grā est ad bonū: at conditionatè relictum, si velimus bonum; secus nec meritum ad bonum; nec opera bona; nec grā, vt faciamus bona; nec libertas ad bonū. Ad 2 suppositio antecedens ex Riuo, repulsa; quia reuelationes de fide circa euentus futuros, nō esse veras, nec fide credendas; ter me negabis Petro; Iudæ vnus vestrū me traditurus; malè de futuris contingētibus inferebat, sub Dei reuelatione. Ad 3 quoad actum sciendi vt in Deo est semp manēs; quoad actum sciendi vt relatum ad actū, qui signatur egressurus à scito, dependet ad futurum; non in p̄scia Dei, in notitia nostra; ideo ex parte absolutè; at conditionatè hēt necessitatem. Ad 4 est certa præscia, vt connotat rem contingēter futuram; vt. n. quis pōt cras non peccare; ita pōt impedire, ne Deus sciuerit, vel reuelauerit meū peccatū crastinum; & est comitātia rei scitæ ad diuinā scientiam.

Ad 5 ex Sco. d. 4. D. creata voluntas nō. pōt impedire ordinem diuinæ voluntatis, impediret, si staret oppositum, sed vt potest mereri damnationem, ita comitāter sequi, quod voluntas Dei non p̄ordinarit; sic comitantia ē diuinæ præsciæ ad rē scitam. 2 inimpedibile in causando vnum, infert necessitatē effectus indifferentis; si Deus contingenter prædestinauit peccatum finale, potest facere, ne Deus p̄destinarit, si nō pōt stare oppositum, sequitur necessārium: at impedibile in dicendo, & reuelando, non tollit contingentiam, quia non est causa futuri euentus: has Riuus dabat inimpedibiles in esse. Ad 6 suppositio antecedens determinans consēsum creatæ voluntatis est necessaria. 2 si sit antecedens, infallibilis, & ad vnum præcisè. 3 si sit necessitas præcedens arbitrium. 4 si non inuoluat saltem consensum sub conditione nostri arbitrij. Ad 7 non tantum est suppositio antecedens: sed necessitas antecedens; quia est ad vnum; nec in potestate nostra; quo modo ex tuleris necessitatē, quæ derogas potestati statim præiudicas libertati. 2 suppositio antecedens, & effectus positio, vel ablatio, à voluntate non pendet. Ad 8 data prædestinatione, sīn p̄positū absolutè; non rectè infers, decreta antecedentia, & Physicam prædeterminationem; nā p̄destinatio ē solius Dei opus; at bonū agere ē

no-

nobiscum;mereri est liberè velle; hinc à nostro consensu,saltim sub cōditione præuiso ; posito ꝙ det antecedentia,ponat in statu,& ordine,quo possit benè velle , videt quid vellet. 2 etiam si prędestinatio sit ex præscientia ; quos præsciuit , & ṗdestinauit Petrus prædestinatus Apost.secundū prescietiā *Dei* patris;nō quę sit causa,sed cōditio præsupposita. 3 atrox fatū *Dei* decreto esse ad bonum, & malū,liberè,& prædeterminās ad vnū.Scripturæ prommittunt;si velimus ; si pænitentiā egerimus; si seruemus mandata , sub conditione adaptant arbitrio .

An velle Dei antecedens ,circa nostros actus,positum sit in nostra potestate ; an sit ita efficax ad vnum ante præuisionem nostri consensus , sub conditione ; vt quæ scripturæ proponunt, nobis determinent vnum. XI.

VElle Dei antecedens esse vt velimus bonū,& vnū, nulli vmquā dubiū.dona,& sufficientia ex parte *Dei* esse ad vnū , omnes sanæ mētis asserūt.at determinatos nos esse ad illud vnū,intrinsecè; physicè,& decreta Dei antecedentia esse efficacia,determinantia nos ad hoc vnū , vt ponamus illud; nequit cōponi cū vsu liberō nostræ volūtatis;nā actus,q sequitur necessario ex suppositione antecedente, & determinante cōsensū creatæ voluntatis,est simpliciter necessarius,& non liber ; q ō ies nō est in facultate voluntatis tollere,vel ponere,aut cōponere actu dissensū,cū illa antecete suppositione. imò Scotus semper;si possū aliud velle , sequitur Deū aliud posse decernere. si voluntas potest mereri dānationē , sequitur quod volūtas diuina nō ṗordinauerit . Deus creaturā rationalē ṗducit ad finē,si nō fuerit ex parte sui defectus ,& impedimētū. Velle vltima determinatione quæ potest poni ex parte omnipotētis ; volētis ponere effectū in esse;vbi si Deus sic est volēs illud erit;ergo quæ possunt esse , & non esse,nō vltima determinatione volita. Offertur Iudas peccaturus ; voluntas circa cū non habet velle; velle enim ipsū peccare non potest.

Dico.Non rectè Deus ab æterno præsciuit futuros Angelos,qa futuri erant:nā causā cur futuri essent,apud se habebat,suūDecretū:at actus liberi nō ideo futuri , quia à Deo antecedenter efficaciter ordinati ad vnū;sed quia antecedenter voliti,quantū ex parte *Dei*;at sub cōditione libera,si vellemus ; hinc prædeterminari Physicè nō possunt. *Scot.* 4. d. 49. q. 5 voluntas humana si determinetur ad vnum à causa superiore ad agendum,necessitat eā. 2 d. 44. q. 1. B. leges tm̄ vt vniuersales,sm̄ quas *Deus* operatur,sunt præfixæ à voluntate diuina. 1. d. 44. ad vlt. lex de vniuersalibus ; iudiciū de particularibus : sm̄ quas *Deus* pōt aliter agere. 1 d. 39. q. 1. G libertas vt actus primus est ad oppositos

ſitos actus,& ex his ad oppoſita obiecta,& oppoſitos effectus. libertatē noſtram, comitatur pōa ad oppoſita ſucceſſiuè, & pro eodē inſtanti. Ad libertatē potiā ad diuerſos actus,obiecta,& opera.quodlib.18.E ſola voluntas habet indifferentiā,eſt ſui determinatiua ad alterum eorum.

Prob. ſi Decreta Dei abſolutè ad vnū;quorsū SS. Patres carperēt Ethnicos circa fatum.2 ſi decretū ad vnū,efficax Dei volūtas, qua poſita illud erit;antecedens, cauſa prior abſq; eis fruſtrari nō poteſt;eſt ſuppoſito antecedens. 3 prædicere, p̃uidere Dei nō ſub infert actus precedentē neceſſitatē,ſed futuritionē de certo.4 ſuppoſitio antecedens determinans cōſensū creatæ voluntatis,eſt ſimpliciter neceſſaria,& non libera voluntati.Antec.non eſt in facultate voluntatis tollere,vel ponere ſuppoſitionē illā ℞ Aluarez eſt ſuppoſitio ex parte cauſę primę vnīliſſimę; ſi non in poteſtate,tm̄ infert neceſſitatē infallibilitatis. Contra, eſt neceſſitas precedens indifferētiā arbitrij, determinat, non ſinit arbitriū. ℞ 2 neceſſitas ex Dei voluntate,non eſt antecedens; ſi preit causā ſecundā, non primā,Dei velle.Cōtra,cui eſt antecedens, ei non eſt libera,nobis eſt neceſſatio antecedens ad vnū. 2 non eſt quęſtio, ſi voluntas Dei libera;id Pagani,& Nouatores aſſerunt.3 poſita libera Dei voluntate,antecedēte, abſolutè,quę ſit efficax ad vnū,determinās,qualiter inuulneratū perſiſtet arbitriū? 4 etiam fatū,ꝙ ita abhorret fides, nō deſtruit hominis naturā, manet in nobis velle, & nolle & eſt in ruinam libertatis.5 ſi determinatu volūtas ab aliquo,nō pōt cōpati,ꝙ poſſit velle,& nolle aliter, quā ſit determinatio,quā impedire,& repudiare nequit.6 voluntas pro priori cū requiſitis nō pōt niſi vnā partē eligere.℞ poteſt vtrāque. Contra ſtante decreto Dei non poteſt vnire diſſensū.2 Trid. poteſt quis excidere à gratia ſuſcepta;hoc eſt in noſtra poteſtate; ergo gratia nō efficax ſine noſtro conſenſu.3 Chriſtus etiā efficaciter obtulit pro electis, & his quibus ſciebat profuturū 4 ſtante p̃motione,& decreto,volitio cohiberi nequit,ergo ineluctabile fatū;vbi neceſſitas,quę derogat poteſtati vt agat aliud,preiudicat libertati. 5 ſuppoſitio decreti vltimi eſt neceſſitas ad extra;cui voluntas obſtare nequit,nec ei reſiſtere pōt.6 ſi in Deo nō ponit neceſſitatē, quia liberè ſtatuit non cōferre Iudę;in Iuda tamen ponit impoſſibilitatē habendi ſimpliciter neceſſariū ad agere;ei ōnino neceſſarium nō habere;nec in libera poteſtate vti eo, ꝙ abſolutè caruit, & quod neceſſarium erat vt bene ageret;ergo impoſſibile erat,vt ageret;& caruit ſimpliciter neceſſario ad vitandum peccatū,in eo ſtatu,quo Deus illum poſuit.℞ manet iudicij indifferen-

ferentia, quo intellect⁹ proponit voluntati obiectũ, vt bonũ amãdũ, malũ vitandũ. Contra, iudicij indifferentia stante, facultas libera in actu primo ad vnũ, inflexibiliter determinata. 2 si nõ tollit indifferentiã iudicij; tamen Deus absoluto decreto, & prescietia ita premouet, & determinat volũtatẽ; vt faciat agere, ex suppositione antecedenter ad velle. 3 etiã Christus iudicio indifferenti ad bonũ, & malũ; & tamen vnio hypostarica, aut beatitudo, vt potuit abstulit potẽtiam peccãdi; in ordine ad malũ subtractus quoque concursus à Beatis; sed cõcursus Dei preuius est tantũ ad vnũ, ergo necessitas antecedẽs, nõ libertas. ℞ Alu. necesse in sensu composito, non diuiso; cõsequẽtię, suppositionis; non cõsequẽtis, & simpliciter. Cõtra, si absoluto decreto vltimo predeterminat vnũ: iniustũ preceptum ei, vt velit bonũ, & nõ decreuit vt ageret bonũ. 2 sẽsus cõpositus, idẽ ac posito decreto, & Physicè premouente Deo; diuisè voluntas absolutè, vt sedẽtẽ ambulare est possibile in se; & qui verè sedet habet potẽtiã; cõpositè actus ambulandi coniunctus actui sedendi: & pceptũ Dei non est vt habeat pōam, sed vt coniungat actum cum pōa; ergo in sensu composito ẽ libera; si impossibilis actus, impossibilis libertas. 3 voluntas vi decreti, & concursus, ita premouetur vt illo supposito, non possit non elicere actum 4 Trident sess 6. can 4 arbitrium motum, & excitatũ pōt dissentire; nõ per se, seorsũ; & diuisè; sed compositè motum, & excitatum; ergo simul motio, excitatio cum dissensu. 5 moueri, & excitari est physicè determinari. 6 posse operari absque motione, & excitatione; & posito non posse dissentire est error. ℞ Aluarez pōt resistere, pōt non operari, nõ vt simul sint motio, p actu, & ommissio actus. Contra, eo sẽsu possunt esse simul; quo sensu ẽ posse; sub motione, & decreto pōt dissentire, ergo simul si velit; actu dissensus, cum motione; ergo nõ determinat ad vnũ. 2 sub decreto hẽt posse; ergo sub decreto etiam stat dissensus; ergo non est absolutè, vltimo ad vnum. 3 cum decreto attemperato per sciam mediam; aut cum Scoto, cũ Decreto antecedente, quũ ex parte sui, non vltimo. cum Thom. cum voluntate antecedenti, cum Bonauentura. Alens. Magistro cum voluntate signi, quo Deus dat vt vellet, & vellet nos facere; stant simul facultas arbitrii, sufficiẽtia ex parte Dei; Deus paratus; & cõiunctio dissensus circa ea, q̃ nos pcipit Deus. ℞ Alua motioni, vt motioni, & entitas resisti potest; vt instrumento Dei resisti nõ pōt; non est q possit tuę voluntati resistere. Contra, voluntas Dei in esse absoluto, vt vltima determinatio, voluntas beneplaciti, consequens, in his, quæ pẽdent à caus

sis

sis liberis, non est absque consēsu conditionatè præuiso; ꝑmittit vt velimus; videt si via iniquitatis in me est. 2 si ab intrinseca differentia, & stante absoluta ꝑfinitione Dei; non potuit pęnitere; 3 si potuit non pænitere, ergo decretum Dei, non absolutè, ex se ab intrinseco efficax. 4 si decreto Dei nec resisti, in actu nostro libero resisti nō pōt; ergo nō pōa ad resistēdum. ℞ non est pōa vt resistat decreto; sed ad effectū eius, & sic libertas. Contra, decretum est vt effectus fiat à nobis; ergo nec libertas ad effectum. 2 ꝑmotio vt subest decreto, & volūtati efficaci ad vnum, nequit frustrari; ergo nec potentia vt resistat. 3 ꝑmotio indefectibilis supponit voluntatem, est efficax antequam velimus nos, determinat nos; physicè præmouet nos; ad vnum agit nos; non præcisè præmouens, adiuuans, inspirans, inclinans, sed physicè vnum faciēs, ante nos: hoc impossibile; si velit Deus vt faciamus nos.

Arguent Thomistæ. 1 si non esset voluntas Dei efficax antecedens ad determinandum nostra, initium boni esset ex nobis. ℞ Deus creauit arbitrium, voluit vt vellemus, dedit sufficientia, quibus vellemus; si vltimo decreto voluit, ipse voluit: at si fecit actus nostros ante nos, non facimus nos. Contra, pedissequa voluntas Dei. ℞ Deus voluit, vt vellemus nos. 2 Deus dedit arbitriū, sufficientia quibus vellemus. 3 effectus absolutus, voluntas vltima, exercet quod voluntas eadē increata, signi, antecedēs, ꝑcipit & volūtati Dei fit conformis; nec aliud à Deo volumus, si quod ꝑcipit velimus. Contra, voluntas increata numquam aliquid actu vult, nisi prius voluntas increata aliquid velit. ℞ effectu absoluto, voluntate efficaci, non vt signum consonum voluntati increatæ, & vt voluntati Dei fiat conformis. Contra; physicè decreta extrinseca inferunt intrinsecam; ergo scripturæ, quæ dant extrinseca, non tollunt intrinsecam; Sequela; quæ voluit fecit. statuit ea in æternum; non mea sed tua volūtas fiet. ℞ extrinseca, quæ antecedunt qnm̄ ex parte sui, circa nostrum velle; non determinant nisi velimus; nisi nostro consēsu. 2 nihil absolutè nisi velit, vel faciendo, vel sinendo vt fiant. Cōtra, scia de futuris sub conditione, & voluntate antecedente si vellimus; adhuc adstringit, vt præuisa, & præcognita velimus. ℞ si voluntas aliter non sit operatura, nisi vt ꝑsciuit; tamen quid esset futurum, cum nobis præsciuit. 2 nō est absolutè effectus, sed tm̄ sub conditione si vellet, sic voluntas tua fiet; sic fecit quæ voluit. Contra, si voluntas cum Decreto absolutè ad vnum, aliter nō faciet, pōt tamen aliter operari. ℞ impeditur impedimento contrario essentialiter alteri; decretū agēdi, est

est oppositũ vt nõ agat; vnũ extrĩ secũ cõtrariũ alteri extrinseco, cũ quo é impossibile; sic aliud necessario est impossibile. C. põt diuina inspiratio rei jci, non ex potiã, quæ sit reducta ad actũ. R quæ potiã, quæ nũquã erũpet in actum, aut quæ implicet esse sub actu. 2 nec Caluinus, & Luther, decreta, & gratia tollunt potias; manent potię ad actus oppositos, at non coniunctos cũ illis habere possũt à Deũ, quæ futura essent ex nobis præuidisse; atvt ita fierent decreuit; quia voluit, sic scripturæ. Cõtra, qd causæ secundę facerẽt, his vel illis circumstãtijs, potius coniecturæ. R coniecturas in Deo, le uc iudiciũ; omnia sibi pñtia, & certò; scrutator cordium; imperfectũ meũ viderũt oculi tui. scito cor meũ. Cõtra, Deũ nõ posse certo; nec iudicium ferre, quid foret aut esset absq; Deo. R semper cũ Deo, & à Deo; quia volente Deo, vt velimus; nõ decreto absoluto vt vnũ velit prius De⁹; secus De⁹ vellet, nõ fineret nos velle. Cõtra iniuriã irrogat Deo, hic imperfectus modus cognoscendi, & sciẽdi si velit; nec superior Angelis, qui coniecturis agere solẽt. R hic nõ est tutũ negare infallibilẽ, & certã notiã futurorũ in *Deo*. Aug. de bõ. perseu. c. 10. ad lib. Arbitr. pertinet vt sit Dominus sui actus, cuiusuis actus à priori agẽte causatus, agens non Dominus actus. Thom. 2. d. 25. ar. 1. arg. 3. necessariũ, ꝙ determinatũ ad vnũ, volũtas indeterminatè se habet. 22 q. de ver. ar. 6. respicit scientia, & voluntas Dei causam secũdã, qua ꝓuidet rẽ futurã. Valdensis 1 fidei art. 1. c. 18, respectu præsciẽ, & prędestinationis, non est necessitas præcedens, sed cõsequens. necessitas pręcedens ad vnũ, obligat euentus, Anselmus.

An Dei præscia actuum nostrorũ sit causa prior independens à futuris sub conditione, & suppositio antecedens. 13

NOuit Deus præparare volũtatem, cum causarum cõcursu, vt conditiones maneant, & ineffabilis præsciæ Dei, & liberæ nostræ voluntatis consensus sequatur; mirabilis facta est scia tua ex me, Nouit Dñus qui sunt eius. Dñe probasti me, & cognouisti me. hinc, ꝙ vnus pænitet, nõ alter, nõ qa decreto absoluto, vltimo velle, hic ꝓdeterminatus, nõ ille, sed quia Deus antecedenter oẽs voluit quãtum ex se; & pro statu, ordine, donis in quibus homines liberè posuit, vnus à grã cadere posset si vellet, noluit obedire; nec dona Dei eius nãtæ, vt cum eis non possit componi assensus, vel dissensus; & cõpensatis omnibus, q̃ pôam indifferentem constituũt, in potestate hominis est, vt dona Dei sint efficacia, & cum effectu; aut tũ sufficientia; imo Iudas si voluisset, potuisset non peccare; sufficientia, & necessaria habuit ad nõ delinquendum; de-

liquit, quia voluit, & Deus præuidit, quod ipse sua voluntate futurus finaliter malus, cum donis, quibus & ipse, & alij si eis data fuissent, à magnis peccatis conuersi fuissent.

Dico Præscia absoluta, & volūtas Dei efficax, est prior in esse absoluto, quam futura absoluta; at præscia sub conditione præcedit velle absolutū 1 d 1.q.1. ad 2 in naturalibus causam determinari ex parte sui, est habere formam in esse quieto, quia caulet in liberis causam esse determinatam est habere volitionē talem respū volibilis; ergo non decreto antecedenti, nec præuia motione. 4 d. 1.q.1.in fine, causa secunda hēt formā actiuā in esse quieto; agere virtute alterius, est tm̄ habere ordinem ad illud, non q̄ motione vt instrumentum recipiat formā, q̄ agat; sed determinatus ordo in agendo effectum cōmunem. d.12.q 3 A influentia agentis superioris in inferiori, non forma tunc causata, tm̄ ordo causarum ad simul agere. 1 d. 35. L prima causa sub rōne absoluta; effectus & causa referuntur mutuis relationibus actionis, & passionis; inde causæ secundæ dependent in fieri à concursu Dei. quodlib. 3 P. influere in causas, reddere agentes per suū cōcursū formalem, nomine actionis signatum. 1.d.41 d.47 Deum scire hūc peccare, qa scit se coöperaturū. 2 d.37.quest.v nic. ad argum. multa Deum velle voluntate signi, ac phibita voluntate beneplaciti; p̄cepit Isaac immolari, antecedēter; visa obedientia phibuit. p̄hibuit Adæ de ligno vitæ, visa inobedientia expulsus fuit. 1 d. 38.39 à diuina voluntate, qa absoluta quoad voluntatem cōcurrendi; si non hēt esse absolutum sub diuina præscia absque volūtate; scit tamen suum concursū, & velle dare ad effectus earum; effectus indifferentes. 1. d. 40. si De⁹ non exhibet concursū indifferentem; sic fallibilis, incerta Dei p̄scia, est sufficiens ad ponendum effectum, qm̄ ex parte sui, si creaturæ agerent; nec cōditio ex parte Dei, sed termini, & obiecti scia practica est dictatiua nōa rei operabilis; virtute includit principia & conclusiones practicas. 1. d. 39. D. si scia immutabilis, pōt scire aliquid, q̄ non scit. 2. d. 7. N. de homine adhuc in via, nō est iudicium per legem; pōt saluari; reuelatio diuina tm̄ de malis, q̄ sunt in termino, non de viatoribus. L pōa ordinata regulis p̄determinatis à diuina sapia, si finaliter non penitebit, Deus non præordinauit dare gratiam. vbi ceciderit lignum, illic erit.

Prob. 1 ex scripturis. Deus, dū est homo in via, semper recipit reuertentes; at hoc non absoluto decreto, & vltimo; cuius voluntas fiet; ergo quia decreto sub conditione p̄uidit, qd vellemus. Ant. Gen. 8 columba reuersa est

ad

ad Noe in Arcam; extendit manum, & apprehendit eam. Deut. 30 cum ductus penitudine fueris, & reuerſus ad Dñum, miſerebitur tui. 1 Reg. 30 Egyptium derelictum ſuſcepit *Dauid.* 2. 14 nō vult Deus perire animā: ſed retractat cogitans, ne penitus pereat, q abiectus eſt. 38 ſi quis agnouerit plagam cordis ſui, repropitiaberis, & facies vt des cuique sm̄ vias ſuas, & vt videris cor eius. 2 Paralip. 37 ſecundum bonitatem tuam repromiſiſti penitentiam remiſſionis. Tobiæ 3 ſi quis in corruptione peccati, ad mīam venire licebit. Iob 30 non ad cōſumptionem emittit manū ſuā, & ſi corruerint, ipſe ſaluabis. Pſal. 39 mīa, & veritas ſemper ſuſceperunt me. Sap 11. parcis omnibus, tua ſunt Domine, qui amas animas. Iſai. 43 ego deleo iniquitates tuas ꝓpter me; & peccatorum tuorum non recordabor. 49 ſi mater oblita fuerit filij vteri ſui, ego nō obliuiſcar tui Ierem. 3 fornicata eſt cum multis; reuertere ad me; & ego ſuſcipiam te. Ezech. 8 numquid volūtatis meæ eſt mors impij, & non vt conuertatur, & viuat? 18 ſi impius egerit penitentiam omnium iniquitatum, non recordabor amplius. 33 nolo mortem impij, ſed vt cōuertatur a via ſua mala, & viuat. Oſeæ 14 ſanabo contritiones eōrum, diligā eos ſpontaneè. Ionæ 4 tu doles ſuper Ederam, in qua non laboraſti, & ego non parcā Niniue? 2 Maccab. 5 q derelictus eſt in ira *Dei*, iterum in magna Domini reconciliatione cū ſumma gloria exaltabitur. Matt. 18 miſertus *Dom*inus ſerui illius, omne debitum dimiſit ei. Luc. 18. vidit illum Pater, & miſericordia motus, cecidit ſuper collum eius. 23 Pater dimitte illis. Ioa. 1 ecce agnus Dei 11 quatriduanum fętentem ſuſcitauit. 2 Timot 2 fidelis, & ſeipſum negare non pōt ergo decreta ante noſtrum velle non ſunt abſoluta, ſed ſub cōditione ſi velim'; cōditiones nō ſūt de nouo apud Deū, ergo ꝓuiſio.

Prob. 2 ſub conditione loci, & temporis *Deus* ꝓmittit pœnas, & præmia, Iob 8 ſi diluculò conſurrexeris ad Dñum, & omnipotētem fueris deprecatus. Ne tardes conuerti ad *Dñum.* Ierem. miiu' in cælo cognouit tempus ſuum. Trenor. ſi non vigilaueris, virga ad puniendum vigilabit. Apoc. de dī tempus, vt penitentiā ageret, & non vult pænitere. Lucæ, tres anni, ex quo venio quærens fructum; ſuccide eam, vt qd terram occupat? Ad Rom. Ignoras? quia benignitas Dei ad pænitentiam te adducat? Marc. 9 ò generatio incredula, quādiu apud vos ero, quamdiu vos patiar? Greg. tempus ad penitentiam peragendā pollicetur. Pſal. Tempus faciendi diſſipauerunt legem tuam Ion. 3 quis ſcit ſi conuertatur, & ignoſcat Deus. Matt. orate ne fiat fuga veſtrā hyeme, vel ſabbato, quādo nō pōt, nec licet operari. Vo-

caui,& renuistis.Ierem.si non audieritis, in abscondito plorabit anima mea à facie superbiæ. Nu. 14 nolite rebelles esse contra Dominum.Iob 19 seruum meũ vocaui, & non respondit mihi. ore pprio deprecabar illum, alitum meum exhorruit. Galat.O insensati Galatæ, quis vos fascinauit non obedire veritati.Matt.22.misit seruos vocare inuitatos,& noluerunt venire. Oseæ,non dabũt cogitationes, vt reuertantur ad Dominũ,quia spiritus fornicationis in medio eorum. Psal. filij hominũ vsq;quò graui corde? nolite obdurare corda vestra.Secũdũ duritiam tuam, & impænitẽs cor thesaurizas tibi irã; ergo nostra malitia, & negligentia; nõ absoluto decreto ante præuisionem, nè mutatio in Deo.

Prob.3 Custodia post conuersionem pcipitur,sub conditione, & nostræ diligẽtiæ committitur. Deut.4custodi teipsum,& animã tuã sollicitè.Cauete ne fortè decipiatur cor vestrum.Prou. 4 omni custodia serua cor tuũ. 16 custos animæ tuæ seruat vitam tuã. Luc.17 regnum Dei intra vos est, custodite,qa thesaurus maximus est. Apoc.16 beatus qui vigilat,& custodit. Ecclesia, nulla nocebit aduersitas; si nulla dominetur iniquitas.

Prob.4 Sequela Domini in nostra potestate; non Dei absoluto decreto, sed tm̃ vocatione,& inspiratione, ac præcepto libero; Gẽ.7 egredere de domo tua. Iudic.5 spontè obtulistis animas vestras ad periculũ, benedicite Dominum. Ezech. 20 in odorũ suauitatis suscipiam vos, 1 Machab.q hẽt zelum legis exeat post me; oĩs voluntarius in lege, qui fugiebant à malis, additi sunt ad eos. Matth.16 si quis vult venire post me, abneget semetipsum.19 vos qui secuti estis me.Lucę 5 relictis omnibus secuti sunt eum.1 paralip.12 si pacificè venistis ad me. Deut. 11 propono vobis benedictionem,si obedieritis mandatis Dñi. Matt. 18 si vis ad vitam ingredi,serua mandata.

Prob.5 sub conditione, grata, & rata esse Deo opera nostra;& q̃ pcipit, sub conditione nostra. Gen.7 vniuersę aues ingressę sũt ad Noe in archam. 12 egredere de domo tua, & cognatione tua, & veni in terram, q̃ monstrauero tibi; monstrare non est absolutè determinare. 19 surgite egredimini de loco isto, quia delebit Dñus ciuitatem, & visus est quasi ludens; ergo adhuc ipsi poterãt pcaueri; nec aliud absolutè decretum, nisi ad quod puidit.ibid. ne stes in omni circa regionẽ,sed in monte saluum te fac,ne pereas ergo semper per nos abest, non decreto.ibid.Ascendit Loth de Segor, & mansit in monte; ascẽdit liberè. 22 vade offeres eum in holocaustum. Appellauit nomen loci illius *D*ominus videt; non determinat.28 Dominus in loco

loco isto, & ego nesciebam; ergo aliud ego cogito; nec viæ eius viæ nostræ. 28 Domus *Dei*, & porta cæli; hæc ad visionem. 32 apud Labat peregrinatus sum; nunc ad Dñum meum, vt inueniam grãm in conspectu tuo; nil decreto absoluto respũ nostri. 34 in hoc valebimus fœderari, si esse volueritis similes nostri, habitabimus vobiscum; si circumcidi nolueritis tollemus filiam nostrã, nil absolutè Deus ante nos. Ibid, viri pacifici sunt, & nolunt habitare nobiscum; si circumcidamus masculos nostros, ritũ gentis imitãtes, substantia, & cuncta, q̃ possident nostra erunt; vt vnum simus cum Deo, & vnus populus; sub coditione si fecerimus. 3 surge Iacob ascẽde Bethel; mundamini, mutate vestimẽta vestra, & faciamus altare Dño; nil absolutè, ante cõditionẽ, si faciemus 41 eductum de carcere Ioseph, totonderũt, & veste mutata obtulerũt Pharaoni; sępè mali alterant bonos. Gen. 2 nolite me retinere; Dñus direxit viã meã, dimitte me, vt pergã ad Dñũ meũ; dirigit Deus, ostendit viam, possumus retineri, & nõ pgere. 30 dimitte me vt reuertar. Apoc. 2 memor vnde excideris, age pęnitẽtiã; sin autem veniã tibi citò. 1 cor. 7 auferte malũ ex vobis. Phil. 3 in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat; hæc insinuant non absolutè volita, sed conditio cum nobis.

Prob. 6 ad idẽ scripturæ, vbi propria volũtas dãnatur, bona commẽdatur. *Deut.* 12 nõ facietis ibi, q̃ nos facimus hic hodie; singuli q̃ sibi rectũ videtur. iud. 17 quisq; q̃ sibi rectũ videbatur, hoc faciebat. Ecc. 18 post concupiscentias tuas nõ eas; à volũtate tua auertere. Isa. 58 cũ nõ facis vias tuas, tunc delectaberis sup Domino. 8 post cogitationes nostras ibimus; quisq; prauitatem cordis sui mali faciemus. 44. sermonẽ, quem locut' ad nos in nomine Dñi Dei nostri, nos audiemus ex te; faciemus q̃ egredietur de ore nostro Oseæ 10 cõfundetur Israel in voluntate sua.

Prob. 7 scripturæ, vbi voluntatẽ Dei per modũ deprecationis fieri postulamus, & meriti; Nec si nostra voluntas determinata esset à Deo, rogandũ vt fiat, fiat voluntas tua. qui facit voluntatẽ Patris, qui in cælis est, ipse frater, soror, mater est. Abneget semetipsũ. Nõ sicut ego volo, sed sicut tu. seruus cognoscẽs volũtatẽ Domini Dei sui, & nõ facit sm̃ voluntatẽ eius, sed suã, plagis vapulabit multis; meus cibus vt faciã voluntatem eius, q. misit me. Vnusquisq; abundat in sẽsu suo. Vt liberi, nõ quasi velamen habẽtes malitiæ libertatẽ, sed sicut serui Dei. Qui facit voluntatẽ, manet in æternũ; ergo voluntas Dei, si determinat quãtũ ex parte sui, nõ determinat libertatẽ; sed propria volũtas se determinat; imò, & Christus libere, meus cibus vt faciã volũtatẽ ei',

qui

qui misit me; non quaero volūtatē meā, sed eius qui misit me. descendi de caelo, vt faciā volūtatē eius q misit me.

Prob 8 scripturae, in quibus liberè Deo, & praeceptis resistunt homines. Numer. 16 ante oculos nostros, vis eruē? nō venim'. Deu. 9 vocē eius audire noluistis; sed semper fuist rebelles à die, qua noscere vos caepi. 11 en propono in cōspectu vestro hodiè maledictionē, si nō audieritis mandata Dñi 17 qui superbierit, nolēs obedire sacerdotis imperio, morte moriatur 21 si genuerit homo filiū cōtumacē, qnō audiat Patris, & Matris impiū, & coercitus obedire contempserit, lapidibus cū obruet populus. Isai. 57 propter peccatum percussi eum, auerti faciem meā; contristatus est ambulauit tristis & sanaui eum, & cōsolatus sum eum. Iosu. 1 qui cōtradixerit ori tuo, & non obedierit cunctis sermonibus, quos p̄ceperis ei, moriatur. 1 Reg. 8 non te abiecerunt sed me, ne regnem super eos. 3 Reg. 13 vir Dei, qui inobediens fuit ori Domini percussus est à Leone. Iob 11 vir vanus in superbiam erigitur, & vt pullum onagri se liberum natum putat, quia absque lege, quia recalcitrat; quia non percipit, quae *Dei* sunt. Psal. 148 ipse dixit, & facta sunt; nunc precipit & non fit. Ierem. 7 loqueris ad eos, & non audient te. Osee 4 populus tuus sicut hi, qui contradicunt Sacerdoti. 10 non est rex in nobis, cui obediamus, non enim timemus Dominū, Luc. 6 quid vocatis me Domine. *Domine*, & non facitis quae dico? 19 nolumus hunc regnare supra nos. Rom. 5 per inobedientiam vnius hominis, peccatores constituti sunt multi. 13 qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. 2 Cor. 10 in promptu habetis vlcisci omnem inobedientiam. 2 Tessal. 3 si quis nō obedit verbo nostro, ne commisceamini cum illo. Hebr. 1 omnis praeuaricatio, & inobedientia accepit iustam retributionem. Iudae 5 vè illis q in contradictione Chore perierunt; qui contradicit futuri suo; contradictio, inobedientia, resistere, non sunt notae praedeterminationis.

Prob 9 *Scripturae*, liberè homines, ac meritoriè Deo obediunt, & conditionatè praemium datur eis. Deut. 11 propono vobis benedictionem, si obedieritis mandatis Dñi Ge. 7 fecit Noe, q̄ mādauit ei Dñus. 22 quia non pepercisti filio propter me, benedicam tibi, & multiplicabo semen tuū. in semine tuo benedicentur oēs, qa obedisti voci meae Deut. 12 q̄ precipio tibi, hoc facito *Domino*. 17 facies, q̄ dixerint qui praesunt, & docuerint te iuxta legem, & sequeris sententiam eorum. 10 omnia, quę praecepisti faciemus, quo miseris ibimus, vt obediamus in cunctis Moysi, sic & tibi. Iosue 10 obediente Deo voci hominis & homo non obediet voci *Dei*?

psal.

psal. 17 in auditu auris obediuit mihi. Tob 5 omnia q̃ præcepisti mihi, Pater faciam. psal. 107 paratum cor meum Deus, paratum cor meum prou. 21 vir obediens loquetur victorias. 19 qui custodit mandatum, custodit animam suam. qui negligit viã suã, mortificabitur. Ecc. 4 melior obediẽtia, quam stultorum victimæ, qui nesciunt, q̃d faciant mali. Eccl. 3 q obedit Patri, refrigerabit matrem; Ecclesiam. Iere. 35 obediẽtes simus iuxta oĩa, q̃ p̃cepit. 2 Machab 7 non obedio p̃cepto Regis, sed legis. Ephes. 6 obedite parentibus vestris in Dño. Philipp. 2 facite sine hesitatione, vt sitis sine q̃rela, & simplices filii Dei. Tit. 3 admone illos, principibus, & potestatibus obedire; ad omne opus bonum paratos esse, Hebr. 5 didicit ex his, q̃ passus est obedientiã. Actor. 4 si iustum. vos potius audire, q̃ Deum, iudicate. 5 obedire oportet magis Deo, quã hominibus. Bern. vir obediens non p̃crastinat, parat aures auditori, linguam voci, pedes itineri, manus operi, se totum recolligit, vt mandata peragat imperantis. Vtatur intellu in bono, quo & in malo vti potest. Ioan. 7 si filij Abrahæ estis, opera Abrahę facite. 9 oportet operari donec dies est. Leuit. 16 si audieritis me, frustra seretis semẽtem, q̃ ab hostibus deuorabitur. Ezech. 3 si conuersus fuerit iustus à iustitia, & fecerit iniquitatem, non erunt in memoria iustitiæ eius quas fecit. Matt. 6 si oculus, seu intentio nequã; totũ corpus, cõgeries operum tenebræ. Ioan. 12 si q̃s mihi ministrauerit, vbi ego sum; illic & minister meus erit; Honorificabit eum Pater meus, qui in cælis est. Ex his, & omnib' semper opera, virtutes, merita in nostra libertate; nec p̃determinata; imò sub conditione relicta ad præmium.

Probant Patres; Decreta Dei quã ex parte sui, antecedentia, non esse vltimo decreta, sed conditionata, & attemperata nobis. 1 Ciprianus tract. 4 de mortalit. qualem te inuenit Deus, cũ vocat, talem pariter & iudicat; sciãt oẽs Ecclesiæ, quia scrutator renum, & cordis Deus 2 Hieronym. Damaso, Deus q nullis contra se viribus superari põt, publicani p̃cibus vincitur; Niniue fletibus stetit. Christus in paradisũ de Cruce latronem intulit. Pater p̃digũ filium reuertentem lętus amplectitur; ouicula, q̃ remanserãt, humeris boni pastoris aduehitur. Greg 4 Dial. c. 43 voluissent iniqui sine fine viuere; vt potuissent sine fine peccare. Hier. in Amos c. 9 si agamus pęnitentiam, ipse quoque suę pęnitebit sententię; si negligentia dissoluamur, & illũ pęnitebit sponsionis suę, & p̃miss a mutabit; hęc non p̃uisione absoluta, sed conditionata. super Dan. ad c 4 si p̃dixit sententiam, q̃ mutari non põt, cur hortatur ad

si eleemosinas pauperum, vt sẽtentia *Dñi* cõmutetur. ibid. bona agenti se asserit polliceri, & si malè fecerit, dicit se suam mutare sententiam; nec *Deus* hominib', sed vitijs irascitur, q̃ in hõne, si nõ fuerint, non punit; ꝙ mutatũ est. 5 Orig. hom. 3. ad c. 3. Iudic. si te ipse emendaueris, si te ipse correxeris, pius est *Deus*, & misericors, q vindictã temperet ab eo, qui illũ penitendo pueñit. 6 Aug. hom. 50 ca. II. iudicet seipsum homo dũ põt, mores conuertat, ne nolens, præter volũtatem à Dño iudicetur. hom 41 si fecisse penitet, cur adhuc facis, q̃ malè fecisti; si adhuc facis, certè non es penitens. Hieron. ad Rustic. de penitentia; septies si iustus cadit, per penitentiã resurgit; si conuertatur peccata donantur, nec iusti vocabulum amittit. Ibid. de penitentia Dauid; qui sua confessus peccata, statim meruit audire, Dñus abstulit; corruptæ cicatrices à facie insipientiæ meę; fœditatem in sanitatis decorem commutat; qui sua confessus peccata, & dixerit, putruerũt, corruptæ sunt cicatrices. 8 Ambros. in pol. Dauid: *Dñm* dolor intimi mouet affectũ; vt Nathan, dicere, q̃m te penituit, & *Dñus* transtulit peccatum tuum. 9 Hierony. ad Rust. vnum scelus Achab, & Iezabel, conuersus ad penitentiã Achab pena differtur in posteros; Iezabel in scelere perseuerans, præsenti iudicio condemnatur. Christ. de repar. lapsi; talis, mihi crede, pietas Dei erga hões, vt nũq̃ spernat, si ei sincere, & simpliciter offeratur. Idem, si ad summũ quis pueniat malorũ; inde velit reuerti ad salutis viam, suscipit, amplectitur. idem; si non potuerit quis explere omnẽ satisfaciẽdo ordinem, qualem breui tempore gestã, non respuit, suscipit, nec patitur, quis exiguę cõuersionis pdere mercedem. Idem, Dñs ad Eliam, vidisti Achab; quia fleuit in conspectu meo, non inducam malum in diebus eius. 10 Greg. hom. 10 in Ezech. si eius penitentia placuit, qui timebat pdere psens sæculum; quomodo meror amaritudinis, qui amittere timent Deum. Hieronym. in Proem Ione. Niniue predicãte Iona ex penitentia meruisse veniã, sed quia ad vomitum redijt, ex ira Dei subuersa. Idem in Prol. Naum. Niniuę ne diuinę irę interitum sustinerent, penitentiam egerunt, accepta misericordia grauioribus se criminibus implicati, Dominus zelans, & vlciscẽs Dñus. 11 Aug. de ver. & fal. penit. c. 5 reꝓbat perfidos, dicentes semel peccantibus pœnitentiam pdesse, quis non semp peccaret, si semper posset redire. errant nimium, imò ideo multo displicẽt, quia semper psto est ea destruere. destruit ne soluatur quod creauit, ne corrumpatur ꝙ amauit. infra. nec dicant, quem cœcum bis illuminauit, quem leprosum bis

bis mundauit? ideo nõ scribitur aliqs, nisi semel sanatus, vt quisque timeat mergi peccato; ideo tot claudos, tot aridos, tot cœcos, ne desperet de se peccator. toties opus miserantis, quoties confessio pęnitentis. qualis medicus, qui malũ iteratũ nesciret curare. qui me confessus fuerit; qui inuocauerit nomen Domini saluus erit. Septuagies septies. Infra, sciebat enĩ sæpe iustos ad veniam venire; vt quotidiana offensio, quotidiana remissio. nisi misericors, perseueraret in petitione, nõ docuisset pſistere, dimitte nobis debita; hæc non insinuant decreta absolute vltima, antecedentia, q̃ physicè vnum determinent. 12 Aug. ad Maced. epist. 54 si peccator nobis dicat, aut date mihi eundem iterum pœnitendi locum, aut desperatum me permitte, vt faciã quidquid libuerit; & si me à nequitia reuocatis; dicite an prosit ad vitam futuram; si fleuero, si vixero melius; si charitate, quæ operit multitudinem flagrauero ardentius in pauperes; si me pęnitendo vehementius, q̃ prius excruciauero. qs nostrum ita desipit, vt huic homini dicat, nihil tibi ista ꝓderunt in posterum, vnde saltem huius vitę suauitate pfruere? auertat Deus tam immanẽ sacrilegij dementiam. 13 Esychius super Leuit. Cõtra Nadab, & Abiù, non poterat exuri peccatum in conspectu Domini, cui cũcta aperta sunt; nec placet Deo qui iniustitiam corde inclusam, & se penitentiam agere phibet; indignus remedio Iudas, quia nõ pura mente pęnituit, vt verè pęnitenti nunquam venia negatur, falsè nunquam indulgentia datur. 14 Chrisost. hom. 31 in c. 11. ep. ad Hebr. pœnituit Iudas, sed malè, laqueo se suspendit. Esaù lachrimæ non pænitentiæ animi volentis, indignationis internæ: non negemus peccata, nec impudentia duros efficiat; sponte peccata puniamus, ne pendamus nõ sponte supplicia. Infra Cain. vbi ẽ Abel nescit, & peccatum reddidit grauius. Adam vbi es? & timet quia nudus; bonum vt quis peccata agnoscat; delictorũ nam tale remedium, vt continua memoria, ad dolorem; glosa, non delectationem. 15 Ambros. 2 de pœn. c. 11 in salicibus suspendimꝰ organa; nam canticum Domini in terra aliena; si caro menti repugnat; filia babylonis misera, qa Babylonis filia, q̃ Dei filia esse desinit. 16 Hieron. in Matt. ad c. 27 si frater peccat in fratrem, vt emendare valeat, potest ei dimitti; sin autem vt permaneant opera, frustra assumitur pænitentia, time ne oratio fiat in peccatũ. 17 Leo Papa serm. 3 de pass. infelix Iuda, quem non pænitentia reuocauit ad Deũ, sed desperatio traxit ad laqueum. 18 Greg hom. 10 super Ezech. pluit Dominus sup vnam Ciuitatem, & super aliam

non pluit; multi quædam vitia resecant, in aliis grauiter perdurant. 19. Aug. de vera, & fals. pẹnit. c. 9. & in c. 1. Nã Deũ vt oium reru ; ita suppliciorũ scire mensuras; nec preueniri sententia iudicij, nec ei in peccatorem exercendæ pænæ auferri potesta em. Ambros. in ordinario psal. 118 & Gratianus, si satisfactio fuit, veniam impetrauit, si autem veniã non impetrauit, satisfactio non fuit. Hieronym. ad c. 1. Aggæi; si videris inter mala opera quempiam nonnulla facere, quæ iusta sunt, non est iniustus Deus, vt ob mala multa, paucorum obliuiscatur bonorum. Greg. hom. de diuite, Cauete si forte aliqd boni agatis, & mercedem in hoc sæculo recipiatis; vt Diues in præsenti vita bona recepit. Chrisost. ho. 67 ad pop. Antioch. nõ turbemur si malignos ꝓspera habere, bonos mala pati, illic corona, illic supplicia, nec malus in omnibus malus. si retributionem hic accipit, illic iam plenius punietur. Aug. ad psal. 108 si Iudas teneret illud, ad ꝙ vocatus est, nullo modo ad eum, vel sua præterita, vel parentum iniqtas pertineret; sed quia non tenuit adoptionem in familia Dei, sed iniquitatem Patrum eius in conspectu Domini. Greg. 4 dialog. c. 65 si hoc, quod in nos delinquitur, ex corde non dimittimus; & illud exigitur, quod iam per pẹnitẽtiã dimissum. Aug. hom. 15 de verb. Dñi; si ego prior dimisi, ait Dominus; dimitte, vel postea; nam si non dimiseris reuocabo te; & quicquid tibi dimiseram, replicabo tibi. Beda super Luc. lib. 4. c. 48 ad id reuertar in domum meam; timendum ne culpa, quã in nobis extinctã credebamus, per incuriam nos vacantes opprimat. Aug. de cor. & grã c. 8. & 9 & psal. 77 si ex bono in malum mutantur, cur Deus, nõ tunc rapuit, ne malitia mutaret eos? an qa in potestate non habuit, an eorum mala futura nesciuit? & donat *Deus*, & nec scriptura mentitur; raptus ne malitia mutaret eum. sm̃ propositũ. vocatio ista; cum piè viuunt dicũtur filij Dei; sed quia victuri sunt impiè, & in impietate moriturs, non eos dicit filios præscia *Dei*: infra, credendo futuri erunt per Euangelij prædicationem; & anteq̃ factũ esset, iam conscripti in memoriali Patris. Infra, quia non manserunt nobiscum, iam nõ sũt ex nobis, si fuissent ex nobis, permansissent nobiscum. Infra, qui filij Dei ꝓsciti, & ꝓdestinati conformes imagini filij eius; & sm̃ ꝓpositum vocati sunt, vt electi essent; ꝓsciri, vocari secundum propositum; nec perit filius promissionis, sed filius perditionis. Infra, illi ꝓdestinati, & sm̃ ꝓpositum vocati; quorum nullus perit, & Christus datus, vt non pereat. Infra, sciebat ab initio Iesus, qui essent credentes, & quis traditurus esset eum; propterea dixi, nemo venit ad me, nisi fuerit

rit ei datum à Patre meo. Infra; non erunt verè discipuli, quia nō manserunt in verbo meo, verè discipuli mei estis. verè discipulos; Dei filios; appellandi sunt, quos regeneratos, piè viuere cernim⁹ Apud eum hoc non sunt, cui notum est, quod futuri sunt, idest ex bonis mali: ex his scribi in libro vitæ, & de eo deleri sm̄ iustitiam, & perseuerantiam; sm̄ præsciam, q̄ ab æterno facta est. hinc Ioan. qui credit habet vitam eternam; qui aūt non credit, iā iudicat⁹ est.

Aug. ep. 12 in Ioa. Nouit *D*ñus qui sunt eius; ex his nemo seducitur, nō dum apparuit iudiciū; sed iam factum est; qa nouit Dominus. Si abiero, & parauero vobis locū, ostendit eos adhuc scribendos esse operatione. August. tract. 68. in Ioan. c. 14. & glos. elegit nos ante mundi constitutionem p̄destinando, parando autē in operatione. Quos p̄destinauit, hos & vocauit, & iustificauit, & magnificauit. fecit *D*eus q̄ futura sunt, quæ facturus est. Grat. de pęnit. d. 4 nouit Dñus; sm̄ iustitiam scribi in libro vitæ, quoad Dei præsciam, et sm̄ iustitiam. & Deo auctore ea operari; quorū merito fit dignus æterna salute. Aug. ibid. sic parat nos sibi, & se nobis, vt maneat in nobis, & nos in eo. qtm̄ quisque particeps ei⁹ plus, vel minus p̄ diuersitate meritorum. Decretum de pænit. d. 4 c. 1 in illud, deleantur de libro viuentium; sm̄ iustitiam deletur, q gratia subtracta, ea operari p-mittitur, qbus damnationē meretur, sic peccata sm̄ p̄sciā remittuntur, cum ab æterno grā præparatur, qua vocatus iustificetur. Infra, duæ p̄ordinationes, vna, qua qs p̄ordinatur hic ad iustitiā & remissionē peccatorū; altera, quis prædestinatur ad vitam in futuro obtinendam; infertur, si aliquis p̄ordinatus ad vitam, ergo prædestinatus ad iustitiam; si consequitur vitā æternā, consecutus est iustitiā; sed nō conuertitur; multi participes primæ p̄ordinationis, ad quos secunda, & eius effectus minime pertinere probātur; multi primæ præordinationis participes erant; sed qa exierunt ex nobis, & nō erant ex nobis, nec manserunt nobiscū; si illius p̄ordinationis nobiscum participes essent, mansissent nobiscum; vnde si ad sm̄ præordinationem referretur, mansissēt nobiscum; præsentis iustitiæ participes in ea non perseuerant; nec qui cæperit, sed qui perseuerauerit saluus erit; vnde manere, participes esse, non recedere; præordinationis nobiscū, sm̄ præsciam non absolutam, vltimò decretā, sed conditionate debent intelligi. Decretum cap. 12. fuistis aliquando tenebrę, nunc autem lux in Dño. Eramus natura filij iræ. Blasphemus fuit, nunc mīam cōsecutus. Alias oues habeo, q̄ non sunt ex hoc ouili; vt filios Dei, q̄ erant dispersi congregaret in vnum. præscia Dei, erant oues,

& filij, vt qualitate præsentiũ, nõ specie tm̃, sed etiã ante Dei oculos essent filij iræ, & perditionis. & Apost. de se, nõ ait, videbamur esse, sed eramus & nos natura filij iræ; nec ait reputabamini, sed fuistis tenebræ, nunc autem lux in Dño. vt qui in Christo renascuntur, eius sanguine à diabolo redimuntur; & vt isti futuri filij Dei, prius filij diaboli, ita qui recedunt à iustitia, futuri filij perditionis; cum piè & fideliter viuunt, verè filij Dei, & æterna beatitudine digni.

Arguent Thomistæ C. ibi authoritas non est; cum viderentur piè, & fideliter viuere, sed cum piè & fideliter viuerent. ℞ non videri bonum, ꝓdest: sed esse; at Deum videre est esse; videt ꝙ est, nec videt absolutè ante suũ velle absolutũ, sed ꝓuisione æterna, ꝙ vellemus, ꝙ est conditionatè scire; non Dei, cui nulla conditio, sed nostræ voluntatis amator, q. fecit te sine te, non saluabit sine te; nec à bono in malum commutantur, qui numq̃ veraciter boni fuerunt. sic Ezechiel, si auerterit se iustus à iustitia sua, non quam videbatur habere, sed quã veraciter habet. Contra ibi; non erant in numero filiorum, qñ erant in ꝓfessione filiorum. ℞ participatione hæreditatis æternæ, forma ꝑfecta hoc modo tm̃ filij; nisi participes æternæ beatitudinis; at dedit omnibus potestatẽ filios Dei fieri; expectatio, & spes creaturæ reuelationem filiorum Dei expectat. Ipsa creatura liberabitur à seruitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei. Gemimus, adoptionẽ filiorum Dei expectantes; hinc Aug. modo tãtũ, hic creaturæ, non dum forma filiorum perfecta; nõ sunt filij Dei nisi particeps æternæ beatitudinis. Contra, filijs prædestinationis peccata secundũ iustitiam non imputantur. ℞ error; nam filij vt ait decretum, dicuntur, aut prædestinatione tm̃, de quibus Ioan. vt filios congregaret in vnum; aut prædestinatione, & spe beatitudinis æternæ, de quibus, filioli adhuc modicum vobiscum sũ. aut merito fidei, & præsentia iustitiæ, si dereliquerint filij eius legem meam; & sm̃ præsciam, & iustitiam. illi, qua bono in malũ deficiunt vsque in finem ad supplicium; & qui vsque in finem in bono pseuerant, filij adoptionis æternæ. C. ibi videtur Gratian. negare præsciã. ℞ hoc sensu tm̃, vt peccata dimissa, nec redeãt in Dei ꝑscia. C. reddit iniquitatem Patrum in filios, & nepotes. ℞ ex Greg. 15. mor. c. 22 dum culpa parentis, originali labe anima ꝓlis polluitur, non reddit cum baptismo liberamur; non parentum culpas, sed quas committimus habemus. Cõt. Ezech. 18 si auerterit se iustus à iustitia, fecit iniquitatem, oẽs iustitię, quas fecerat non recordabuntur, in peccato morietur. ℞ Greg. cum ma-

la cōmittimus sine causa ad memoriam bona nostra transacta reuocamus. in perpetratione malorū, nulla debet esse fiducia bonorum pteritorum. C. bona prima p mala sequentia mortificata reuiuiscunt, si postea bona fiant; ergo mala, si iterū in peccatum reddis, redeunt. ℞ aliud in bono, aliud in malo; bona communicātur, non mala. C. ab æterno præsciuit *Deus* remissionē nō valere ei ad vitam æternā, qui sm̄ iustitiam consecutus est remissionē non sm̄ electionē, & prædestinationē. ℞ cui peccata dimittuntur sm̄ iustitiam plenè, & purè ei dimittuntur; sub nomine præsciæ includitur pdestinatio, in tempore iustificatio, gloriæ æternæ retributio; & comitantia est præsciæ, cum peccata dimittit, nec finaliter peccatum redire patitur, vt ad beatitudinem perducat; & hoc est sm̄ præsciam peccata dimittere. Cōtra, voluntas Dei fiet; voluntas Dei statuit . præceptū nō pteribit. Oia q̄ voluit fecit. ℞ vt exprimit scriptura. si feceritis; si pænitentiam egeritis; si vocem Dñi audieritis; q ex Deo est verba *Dei* audit. 2 voluntas stabit tā absolutè, q̄ conditionatè, tā voluntate signi, q̄ beneplaciti . nil absolutè exequendū à nobis pfinit, nisi velimus nos; quū ex parte sui oia dat ad bonū, & finem, sufficientia; paratus dare concursum, qbus denegat, non nisi demerito. Celestin. 1. Ep. ad Episc. Galliæ ca. 1. Ita Deus opatur in cordibus hominum; atque in ipsum arbitriū, vt sācta cogitatio, piū cōsiliū, mot' ad bonū ex Deo sit. Contra motus, ergo pmotio, & pdeterminatio. ℞ Trident. arbitrium motum, & excitatū, determinat quū ex parte sui, inclinat, pmouet ad bonū; non passiuè vt arbitrium sit determinatū intrinsecè; solū extrinsecè . 2 nō qn possit reniti, & resistere in sensu composito, stante motione. 3 non q̄ efficax ex se absq; concursu, q pendet à consensu. C. pmouet De' efficaci motione cām nārale, & liberā ad bonū, non ad malū; qa Deus non prima causa mali; 1. 2. q. 112. ar. 3. ad 2. ℞ pmouet, quū ex parte sui, non determinat intrinsecè, sed q̄ quū ex se nata est esse efficax. 2 efficaci, vt prior à quo, non vt in quo. 3 efficax dum facit bonum.

An scripturæ, Reuelationes, Præcepta, Patres, quæ futura sub cōditione promittunt, sint innixa decretis antecedenter efficacib', quibus Physicè vnum absolutè liberè voluerit Deus à nobis, ante nostrum consensum. 17.

CErtum decreta Dei antedētia, quū ex parte sui esse ad vnum. Dei pcepta ad bonū; Deū dare necessaria vt velimus bonū. Ita Magister, Alensis, Bonauentura, SCOTVS, Thom. Molina, Suarez, & oēs: at Deum facultatem arbi-

arbitrij decreto efficaci determinare vt velit vnum, non esse in potestate arbitrij reniti diuinis mandatis, obtemperare, cōcursum Dei esse p̄uiè, efficacem ex se ante consensum creatæ voluntatis, & præsciā conditionatā, quā Patres, scripturæ, Doctores semp p̄uisionē. ò altitudo sapiæ; scrutans corda; quos præsciuit conformes fieri; nulla creatura inuisibilis in conspectu Dei. & ante decretum absolutum, & vltimum dari in Deo certā notitiā infallibilem contingentiū, quæ pendēt à causis liberis; qua Deus inclinat aurem suā, vt saluum faciat; qua est protector. Qua Deus eripit de manu peccatoris, & agentis iniqua; qua Deus est patientia mea, & spes mea. Qua sēp protector. Qua cū deficit virtus, nō derelinquit. Qua nō se elongat. Omnes vias nostras præuidit. Nouit oīa nouissima, & antiqua. mirabilis scīa ex me; non est occultatū os meū à te. Proba me Deus, scito cor meum. Videt si via iniquitatis in me est. Deduc me in via æterna. hæ conditionatæ præuisiones.

Dico. Nequit absolutè, vltimo Decreto, velle efficaci determinare voluntatem nostrā antecedenter ad consensum liberum absque consensu, saltim cōditionatè præuiso; hinc conditionata præuisione cognoscit Deus hæc futura, qd vellet, qd faceret, videt si via iniquitatis in nobis est. Præuisio conditionata est ab ecclesia, & scripturis. Psal. 128. vide si via iniquitatis in me est. Oratio Ecclesiæ, nulla nocebit aduersitas, si nulla dominetur iniquitas. si peccator ingemuerit, non recordabor. d. 4C. præscit se cooperaturū. F ob præuisum peccatum reprobat. ibid. si non est iudicium de facto in existentia, nec quasi in præscientia, ubi Scot. de ratione vt causa: quæ vt nulla ex parte nostrà.

Prob. 1 si hanc tollis scīam, derogas thesauris sapiæ, & scīæ Dei; allucinans, attentans procedit Deus, in his q̄ liberè vult à nobis, & quid vellemus nos. 2 Deus in quouis rerum ordine, quo ponit creaturas liberas, finit suos motus agere; ergo videt qd agerent, non absolutè, qa non sine Deo; ergo conditione si velit. 3 opere huius, magis propriè, & suauius scīa, p̄uidentia, p̄destinatio, & humana libertas nectūtur; qa decreta vltima, q̄ nos p̄determinant ad vnū, nil saluare possunt. 4 Lutherus, Caluinus indifferentia in operando funditus euertunt, ex solo decreto absoluto, efficaci ex se, absque consensu; præuiè præfinitum. 5 dari scīā ex coniecturis in Deo, quid causæ liberæ in his, vel illis circumstantijs agerent; nec certam, & infallibilem habere notitiā, & definitum iudicium ferre, hoc esse aut non esse; si illud fieret. & coniecturæ moralem certitudinē

in-

inferunt; non logicè, aut metaphysicè, q̃ excludat dubitationẽ ex parte rei cogni e Contra, Deo moralis certitudo valdè incongrua. 2 si vocatio efficax in vno leuiter tentato, intrinsecè efficax in alio, quãtumuis grauissimè tẽtato; ergo semper equè efficax nec humanum insistit arbitrium. 3 congruè vt per pportionẽ eius cũ subiecto in quo recipitur, eo modo, quo qs vocatur à Deo. 4 Scot. 2. d. 28 Deus offert dona arbitrio disposito, si nõ resistas gratie, nec põt cauere ne resistat; dũ est in peccato, vt ex parte arbitrij seruari põt iustitia: sed cum iustitia non habetur, seruari non potest iustitia.

Prob. 2 decreta antecedentia non sunt physicè efficacia, quib' non possit coniungi dissensus: 2 ab huius nãræ decretis, absolutè ad vnum, est inseparabilis prædeterminatio: ergo non sunt absolutè ad vnum efficacia, vbi manet põa pximè ad actum cõtrarium. Rꝫ non in sensu composito, qui ad actum reduci possit. Contra, põt diuinam reicere inspirationẽ, non ea põa, q̃ ad actũ reduci possit. 2 hæc indifferẽtia, vt arbitrium motum, & excitatum possit dissentire; q̃ nulla circumstantia ad actum reducenda sit, respũ motionis, ergo stante motione ad vnum, non est libertas. 3 hẽt arbitrium, vt excitationi, & motioni resistere possit; at his suppositis nullum resistit arbitrium. 4 verè libera voluntas si obtemperare, aut refragari potest; si vno instanti dissentit, in alio pudefacta auscultat, si põa ad dissensum nomenis, & vocis esset, q̃ numquam redigi posset in actum; nec Caluinus hanc potestatẽ denegaret. 6 arbitriũ sub decreto, q est ad vnum, & quibusuis circumstantijs necessarijs præuiè ad actum; elicit actum contrarium, vel omitti ad quem præmotum, est impossibile; ergo impossibile, põam ad carentiam assensus, & oppositum actũ: cui impossibilis est actus, ei impossibilis est põa pxima vt eliciat actum. 7 nomine dumtaxat ponit in arbitrio põã ad actus oppositos. 8 nec hæretici negant, Deum liberè agere cũ determinat volũtatem, & homines habere plenum, ac perfectũ iudicium rõnis, cum aliquod eligũt, & spõtè eligere; sed absoluto decreto *Dei*, quę à nobis fiunt; & Deo decernenti resisti nõ potest, titulus sine re; res de titulo. Da conditionata, quoad actus nostros si velimus; si fecerimus; si vocem *Domini* audierimus; nisi humanum resistat arbitrium; & hec intellectus Dei infinitè compræhensiuus, non extra se in sua essentia, vbi relucent omnia. Rꝫ Aluarez; error Caluini, non in *Decreto*; in physica, & efficaci pmotione ad vnum: sed destrui arbitrium, tolli libertatem. Contra eadem principia sub eisdẽ terminis,

nis, vnam inferunt conclusionē. 2 ab vno, vt vnū, nulla relicta in differentia, & libertas. 3 hęretici nec ponunt aliā necessitatem, actuū nostrorū, q̄ ex suppositione diuini decreti, & diuinę motionis; & tñ re ipsa tollunt arbitriū. 4 Christus ait vis sanus fieri? ergo donum Dei, quoad Christum trahimur, non vult Deus, vt sit efficax ante consensum, ergo nō pręuię. 5 pręcepta Dei vtique ad vnum; Dei velle, vt velimus illud vnum; Dei promissa propter hoc vnum; at efficax non sine rōne habita ad arbitrium, & impleri debet nostro consensu, non ante cōsensum præuisum à Deo; non absolutè, saltim conditione si velit. 6 tollit grām sufficientē, & simul arbitriū; causa, quę agit vt mota, si necessariò physicè mouetur ad vnum, necessariò se mouet ad vnum. 7 motio efficax nulla ratione habita ad arbitrium; si necessariò cogeret, non alia ratione cogeret, quam physicè prędeterminaret ad vnum. 8 motio efficax predeterminat ad vnū quod est prędeterminatū ad vnū non est liberum, ait Luther; est liberum Thomistę; ex pręmissis, aut antecedente, quę rectè inferunt in modo, & figura vna conclusio. ℞ per motionem, quę essentialiter pręuiè à se efficax, & determinat, non tolli entitatem pōtiæ, quę cum actibus oppositis potest coniungi. Contra, cum actibus oppositis non coniungitur; ergo non libera ad actus. 2 est ei antecedens suppositio necessaria, vt fiat vnum. 3 ea posita iueuitabiliter determinatur ad assensum, manente pōa ad actum contrarium, non in sensu cōposito; sic copularet duos actus cōtrarios; sed quem voluntas fortè produceret si careret illo decreto, & motione pręuia ad vnū; ergo ea data non est libera. 4 nequit esse dissensus, stante motione ad vnum pręuiè; at Trident. arbitrium motum, & excitatum potest sub motu, & excitatione. 5 motio, & excitatio, non est determinatio physica; excitari, & moueri, cui potest reniti, non est absolutè vnnm physicè pręuiè determinatū ante consensum. 6 radix Caluini, & Lutheri, ex qua venenum; gratia sui natura prędeterminat ad vnū; Deus antecedenter ante pręuisionem aliquam in actibus liberis. Deum velle absoluto decreto peccatū; non solum pmittere, pręscire, sinere nostros motus agere. & vt Scot. 1 d. 37. De' daret, si per nos non staret; paratus est dare; dat antecedenter, & daret consequēter si voluntas creata. Deus non vult me velle cōsequenter, quod vult me velle antecedenter; nec aufert rectitudinem à voluntate creata, & actu suo absque demerito; non aufert voluntati rectitudiuem, paratus dare, quod vult antecedenter, vellet consequēter, nisi impedimentum volun-

tatis

tatis creatæ. Demum, sanâ fide, nequit dici Deum decreto absoluto velle, vt actus mali fierent; secus non tantum permitteret; vellet, intenderet, præueniret vt fieret; prima radix, origo mali à Deo; voluntatem creatã determinaret vt velit; & virt' creata malè vult, quia *Deus* sic vult eam velle; nã antecedenter p de terminaret, vt vellet. rectè Scot. 2 d. 37 ad argũm. *Deum* multa velle voluntate signi; & antecedente; q à se phibita voluntate efficaci, & beneplaciti. nec oĩa absolutè vult, quę antecedenter vult; voluit Isaac immolari, & absolutè, ne extendas manum; phibuit antecedenter Adæ de ligno vitæ, & permisit commestionẽ, cooperatus est ad actũ; signũ duplicis velle signi, antecedentis; beneplaciti, & consequentis. Adde Scotum, nullibi circa actus nostros prædeterminat *Deus*, pdefinit, sed decreta antecedẽtia quantum ex parte sui, in ordine ad nostros actus. Contra ex 1 d. 38. *D.* prima determinatio respũ factibilium à voluntate; vbi intellũs apprehendit ad fore, & nõ fore. N, intellũs offert simplicia, & complexiones contingentes; voluntas facit determinatè vera; quæ ad veritatem absolutè spectant; ibi intellũs cognoscit existentias; si voluntas determinatè se habet ad illud. T, determinans voluntas ostensum ab intellũ, facit complexionem veram; contingentia ex parte obiecti absolutè vera per actũ voluntatis; ob contingentiam ex parte obiecti. Quodlib. 14 T motio contingẽs in esse obiectiuo, qa voluntas determinatur in se ad alterã partẽ. Et hæc apud Scot. de futuris in esse absoluto, velle qno res ponitur esse. De actu vbi res immediatè à Deo, & contingentia à prima causa: non de actu libero, ad quem Deus voluntate antecedẽte, & voluntate signi dat ex parte sui sufficientia vt agam'. hinc 3 d. 17 q. vnic. ad 1 Deus nõ operatur in nobis, nisi cooperãte liberè nostra voluntate d. 7. V. non est alia prioritas, nisi perfectionis, eminentiæ, vt causant effectum communem.

Arguent Thomistæ; Aluarez, Deum absolutè, voluntate efficaci prędeterminasse omnes act' liberos. 1 Deus decreto suę voluntatis, non aliter causat in tẽpore; psal. q voluit fecit. dixit & facta sunt. 2 Aug 83 q. 3 hoc est aliquid fieri Deo agente, q Deo volente. in psal. 114. Iustus Dñus in omnibus vijs suis; *Deum* hoc est velle, q facere. 3 Dei volitio antecedit æternitate actionem creaturæ; ergo prius vult vt velim, quam ipsa velim; ergo p determinat ad volendũ. 4 si De' præscit, quid vellem; & non voluit vt vellem; homo ex se posset velle; velle Dei subesset nobis; ergo antecedenter determinat. 5 duæ volũtates non conueniũt,

N nisi

nisi vna supponatur alteri,& supposita prescia caussalitatis; ergo non datur prescia certa ante decretum; nec voluntas humana è aliqd determinatè factura,quin prius voluerit Deus eam facere, & cũ ea concurrere.6 Deus simpliciter causa prima;ergo tam in agendo, quam in determinando simpliciter primus.7 nil volitum quin pręcognitum;ante decretũ nil determinatè cognitum; ergo neq; esse ante decretum præuisio 8 non fertur Dei voluntas nisi in pcognitũ; voluntas nostra neq; esse pcognita; ergo preuolita; & pcognita Dei voluntas. 9 concursus Dei generalis est ex se determinatus, singularis,& indiuiduus; ergo decreto solius voluntatis: voluntas enim Petri se sola absque Dei cõcursu nil põt. 10 scia ante actum voluntatis,qd faceret, ex hypotesi quod sit paratus, facit Deum dependentẽ.

Ad 1 decreto, quo vult à se immediatè fieri,absque alio fiũt; dixit & facta sunt. q̃ voluit fecit; quo vult, & determinat, si velimus nos; sub ditione nostra;non absque consensu nostro; sub te appetitus tuus; ne comedas; si benè egeris. si vis sanus fieri. Ad 2 id est fieri Deo agente,quod volente; quia non alio agit extra, quo vult. 2 Deum velle, est præcipere vt velimus; hoc fac & viues. noli æmulari in malignantibus. patientiam habe, & oĩa reddam. Ad 3 præit absolutè,& conditionatè, si velit; voluntas Dei, dedit Deus dona quibus possim & velimus; & adiuuat; & vt ipse velit prius absolutè id, quod fieri liberè à nobis præcipit, implicat. 2 antecedit in esse absoluto, hoc erit, Deus vult; id faceret creatura, Deus reuelat scripturis, finit nostros motus; ne dicas per Deum abest. nolite obdurare corda vestra. nemini viam præclusit.antecedit voluntas Dei, vt velimus, dat quibus possimus. Ad 4 semper voluit vt vellemus; at liberè nostra finit; nos liberos condidit; nec ex se potest velle; cum Deo, à Deo. Ad 5 decretum Dei, est vt libera sit volũtas, exhibet cõcursum paratum ad bonum si velit; hoc conditionatè videri,non est sine Deo,qui vult, vt velit, si ipsa vult, nec est absolutè velle sine Deo;hinc non cõcurrunt, nec concidunt à casu, sed semper sub Deo. Ad 6 tam in esse,quam agere primus, dãs esse, velle vt faciant,si velint; expectat vt misereatur nostri, efficax volitio creata à concursu creaturę nequit prescindere;nec antecedẽter absolutè volita. Ad 7 decretum antecedens, si velit, coexigit quid vellemus; nostros motus finit, imbibit. 2 repugnat ante nostrum velle, sub conditione, quod Deus voluerit nos velle; nequit præsciri, qd vellemus; semper velle Dei præsupposito,quod det necessaria,& exhibeat concursum ad volendum,

Ad

Ad 8 nō p̃cognita ante velle Dei tam absolutè, q̃ conditionatè; absolutè, & efficax; qua res vltimò erit, supponit velle absolutū Dei: at conditionatè, supposito quod velit Deus, quid vellemus; & in omni statu quo nos ponit; quid ageremus; sic allicit, sic suauiter disponit, sic corda trahit, sic subre appetitus. sic p̃cepta, ne comedas. ambula coram me. Ad 9 cōcursus Dei generalis, quū ex se determinatus ad bonū; non tamen vult absolutè efficaciter antecedenter bonum volendum; à nobis liberè, sine consensu libero. 2 nil volitum, quin precognitum; si *Deus* non cognoscit certò, quid creata voluntas esset factura cum suo concursu; nō pōt concorditer effectum futurum ex ipsa absolutè velle, sine suo concursu. 3 si Deus voluit suas causas liberas, suos motus connaturaliter; hoc est velle cū causis secundis, & agere agentibus illis; non agere illis nolentibus; hinc determinatam futuritionē non suscipiunt in tempore; nisi cum voluntate creata; ab æterno supposito decreto, quod velit vt creata voluntas liberè ageret; vidit, quid ageret prescinit, predestinati sm̄ presciam. altitudo sapīæ, & sciæ Dei. nouit facta, quā fienda. nulla inuisibilis creatura in conspectu *Dei*. Ad 10 in Deo oīa antecedenter; qui dat neria vt possimus; comitanter concursum, cum quo possimus; consequenter ipse ad vitam predestinat; & preordinat gratis; nil boni fecisti, & dat; habemus Deum debitorem, quia ipse se debitorē fecit. Preuenit aspitando; prosequitur adiuuando; non predeterminat act⁹ nostros prius faciēdo.

An præstientiā Dei, Patres, & Doctores saltim sub conditione admittant; vt referant infal ibilitatem vocationis, conuersionis, salutis æternæ consecutionē. 14

AVg. presciā Dei supponit ante infallibilem vocationē, & conuersionem de cor. & grā. c. 7 horum si quisquam perijt, fallitur Deus. de don. perseu. c. 12 p̃sciā beneficiorum Dei, quibus certissimè liberantur, quicumq; liberantur; prescia certitudo infallibilis ad cognitionē spectant. 15 trin. c. 27 nil volitum, quin p̃cognitum 7 ciu. c. 30 sic Deus res administrat, vt eas proprios motus agere sinat. psal. proba me Deus, & scito cor meū vide si via iniqtatis in me est; hinc sciā simplicis nōe dat obiecto esse possibile; conditionata petit obm̄ cōditionatè futurū; absolutū anteo sciam visionis, q̃ pendet ab absoluto, & vltimo Dei decreto. quenis scia præsupponit obm̄ cognoscibile, iuxta statū, quem illa scia petit. Quare ordo in *Dei* sciā & decretis; intellūs sciā simplicis notitie; seu nārali; attingit possibilia q̃ quouis tempore, ordine

 dine

dine, concursu Dei parato possit effectus esse. 2 decreto non vltimo, seu conditionato vult creaturam liberam propriam habere actionem; dat præcepta, leges, sufficientia, & videt qd futurum esset, & ipsa faceret, in quouis ordine rerum posita. 3 absolutè determinat ordinem, eligit ꝑ suã libertate, quicquid à quauis creatura, pro quouis instanti, omnes effectus absolutè futuros; & hęc efficax, vltima, absoluta determinatio, prima regula contingentium, ita ex Scot. d. 46. vbi duplex diuinę voluntatis determinatio, vltima, efficax, absoluta ex parte omnipotentis, qua volitum illud erit. non vltima, antecedens, cõditionata, qum̃ ex parte sui, quatenus in vniuersali præfinit effectus, ex causis secundis, pro quouis instanti, in quouis ordine; vt inde statuat, vltimo decreto absolutè futura. dist. 44 in suis decretis primo dedisse leges vniuersales in vtroque ordine nãrę, & grãæ; inde quid ex illis determinatè agendũ sit in particulari. d. 39 H. quodlib. 14 S intellũ Dei ante decretũ liberũ, scire quoduis obm̃ sĩplex, possibile extra Deũ, quoduis complexum verum necessarium ex terminis; complexum contingens sub disiunctione, hoc fore, vel non fore; ergo ante absolutum decretũ cognoscit quicquid in quouis ordine põt facere tam causa nãralis, & libera, saluo semper connaturali modo agendi cuiusque.

Dico. Vocatio congrua, vt sit competens, & contemperata arbitrio, si est efficax absque nostro absoluto consensu; sufficit si detur tẽpore, loco, occasione, quibus scit nos benè vsuros, suis donis; non ex nãra, nec entitate p. se, & sit solum efficax absque vllo respũ ad arbitriũ. Scot. 2. d. 37. B. volũtas libera debitrix, vt oẽm actũ eliciat conformiter regulę superiori, seu iuxta diuinum pręceptum; si discordat, caret iustitia; hinc non determinatur. 4 d. 49. q. 6, K voluntas in suo ordine causandi hẽt omnimodam cõtingentiã oĩum concurrentiũ ad effectum, & repugnat libertati ei? quod contingentia, q̃ necessariò ex parte ipsius non ponant contingentiam simpliciter. 3 d. 15. O voluntas vt libera, non hẽt formam determinatam ad vnũ, nec liberũ vt liberũ immediatè patitur ab alio; si est forma nãralis, potest se determinare ad vnum, nõ ad vtrumq; 3. d. 19. D. meritũ Christi pręuisum ab ęterno, vt sic præuisum, acceptum, vt aliquid boni conferretur electis; & pro oĩbus credentibus remisit offensam, q̃ contraxerant ex Adam, & postea committerent, si pęnitere voluerint. d. 18 A meritum aliqd acceptatũ, vel acceptandũ in alio pro quo aliquid est retribuendũ ei, qui meruit, vel alteri pro quo meruit. Deus acceptans bonum velle, retribuit ei, si indigeat, vel

alteri

alteri pro quo meruit. 1 d. 17 q. 2 GG. ad actum liberum volūtas, nō grā causa prior; secus si grā causa prima, actio non libera; vt grā narāliter moueret; voluntas narāliter moueretur; causa secunda sequitur actionem primæ, nec potest mouere ad oppositū eius, ad quod prima mouet, sic semel habens gratiam, nō posset ampliuscadere. 4 d. 49. q. 6 GG causa secunda preuenta à superiori agente vnum oppositum, nō pōt pōa pxima exire in aliud.

Probāt scripturæ, 2 cor. 3 omnis sufficientia nostra ex Deo ē; ergo nō efficacia sine nobis. Ad Ephes. 2 gratia saluati estis per fidem, non ex vobis donum Dei ē. vbi Conc. Arausic. 2. Can. 5 qui enim fidem esse nāralem, ab ecclesia Christi sunt alieni. 2 si quis sine grā nobis credentibus, volētibus, sperantibus. non autem per infusionem, & inspirationē; infusio, & inspiratio per grā, non determinat. Can. 7 bonū per naturæ vigorem, absque illuminatione, & inspiratione, q dat omnibus suauitatem in cōsentiēdo, & credendo, hæretico fallitur spiritu. non sumus sufficientes; sine me nihil potestis; illuminatio, inspiratio, sufficientia, sine qua non possumus, non pdeterminat; suauiter allicit ad consensum. Can. 25. Credimus bonum nos nō incipere, & postea Dei mīa adiuuat, sed ipse fidem, & amorem sui inspirat; inspirare non est absolutè prædeterminare.

Probāt 2 scripturæ Iob 22 stulti Ethnici, cardines cæli perambulat, & nostra non considerat; in manu Dei & nos, & sermones nostri. Tua, prouidentia, Pater cūcta gubernat. Attingit à fine vsque ad finem. Quod respiciat nostra, & quid facimus, & facerem⁹. Gen. 2 posuit in paradiso voluptatis vt operaretur. 3 vesceris pane tuo. 31 laborem manuū mearum respexit Dñs. Exod. 23 non apparebis in conspectu meo vacuus. Deut. 7 non erit apud te sterilis vtriusque sexus. Psal. 127 labores manuum tuarum, manducabis. Prou. 10 opus iusti ad vitam; fructus impij ad peccatum. vltim. date ei fructum manū suarum. Eccl. 4 vita operarij sufficiētis tibi condulcabitur, in ipsa inueniet thesaurum. Dignus operarius mercede sua Si filij Abrahæ, opera Abrahæ facite. bonum facientes, non deficiamus, tempore suo metemus. dum tēpus habemus operemur bonū. semper sciētes, quod labor vester non ē inanis Dño. operamini ex animo sicut Dño, & non hominibus, à Dño excipietis retributionem. Si qs non vult operari, non mãducet. Satagite, vt per bona opera certam faciatis vocationem; opera reddunt certum. Contēplantes, ne quis desit gratiæ Dei; deesse pōt homo, si reddit inefficacem. Discant vestri bonis operibus præesse, ne sint infructuosi.

Præ-

Præcepta Dei, ſub noſtra conditione; ſi oblatio munda fuerit. Leuit. ſi maculam habuerit, non offeretis, neque erit acceptabile Deo. Si non audieritis me, fruſtra ſeretis ſemẽtẽ, q̃ ab hoſtibus deuorabitur. Deut. ſi habuerit maculam, claudum, cæcum, deforme, non immolabitur Dño. Pſal. oẽs declinauerunt, propter hoc inutiles facti sũt. Prou. victimę impiorum abhominabiles Deo; vota iuſtorũ placabilia Ierem. peccata noſtra prohibuerunt bonũ à nobis. Ezech. ſi conuerſus iuſt' à iuſtitia, non erunt in memoria iuſtitiæ, quas fecit. Si oculus tu' neq̃, intentio, corpus, cõgeries operum tenebræ. Seruite Dño in timore. Iſa. ſerui mei comedent, & vos eſurietis; ſerui mei laudabunt, vos præ contritione ſpirit' vlulabitis. Malach. *D*ixiſtis van' eſt, q ſeruit *D*ño: Roman. liberati à peccato, ſerui facti Deo, habebitis fructum in ſanctificationẽ; finem vitam æternam. ad Epheſ. non ad oculum ſeruientes, ſed vt ſerui Chriſti facientes. Hæbreo. habemus grãm, per q̃ ſeruiamus placentes Deo, cum metu, & reuerentia.

Probant 3 Patres, non Dei decreto, ſed noſtra culpa, & malitia, nec defectu gratiæ. 1 Grego. hom. 4 in cap. 1 Ezech. indiſcretæ mentes mercedem ex bono opere acquirere non aſpiciunt; quomodo ex malo opere perdatur. 2 Hieronym. in illud Oſeæ 7 adinuẽtiones ſuæ coram me factæ ſunt; nec dicant omnẽ malitiam eorum me recordatũ; ait mala eorum non poſſunt me latere, adinuentiones apertæ coram faciem Dei, q̃ oĩa clare videt. Idem, cum à *D*eo celare ſe putant, oculos eius vitare non poſſunt; quoniam vultus *D*omini ſuper facientes mala. 3 Aug. de pænit. c. 14. & 15 conſideret qualitatem criminis loco, tempore, perſeuerantiam, varietate perſonæ, quali tentatione fecerit; ſi in tempore, ſi loco ſacro; ſi vltrò ſe obtulit, ſi præuenit voluptatẽ; & ſi nouit, peccatũ eſſe multũ, citò inueniet *D*eum propitium; vbi decreta abſoluta, antecedentia? Idem infra, in nõa peccati, inueniat ſe cuius ætatis, ſapientiæ, ordinis, ſtatum alterius, qui nõ peccat; purget lachrimis; defleat virtutẽ, qua interim caruit; defleat ne dum, quia peccauit, ſed q̃ ſe virtute priuauit; nec promeruit vnde remunerari confidat, nec effugiẽs de præteritis pœnã, non inde expectet gloriam. Item ingratus, qui plenus virtutibus Deum nõ timuit, eo culpabilior quò Deo acceptior; Adam plus peccauit, quia õi bono abundauit. Virtus patitur detrimentum à vitio; ſi cadis in auaritiam, largitatem deſtruis. Infra; reſpexit *D*ñus ad Abel, & munera; ſed prius Abel; ſumens mentem, quam nouit humilem, puram; remunerauit largitatis munera; Ad Cain

non

non respexit; mentem eius, quā viderat, qa non cognouit, eius munera non respexit, in iudicio cordis, qua mente, qua affectione. Infra; cohibere à ludis, à spectaculis sęculi, si pfctā vis consequi grām; Dina si se cohibuisset; si inter suos mansisset, à raptore corrupta non fuisset; vbi decreta absoluta? vbi physica præmotio? Infra; quisque caueat sibi, eligat q̃ imitetur; non sequatur, quem animus damnat; ǵrat fructus dignos; digni virtutum fructus. vt sic pacetur Ecclesia, vt placata dolore, & gemitu impetret veniam; ex his nil absolutè, vltimò velle, & decreto absque nostro consensu. 4 Leo Epist. 90 ad Rusticū c. 9 & 10. pęnitenti vtilius dispendia pati, q̃ periculis obstringi; nō est libera à laqueis, qui se mundanis voluerit implicare; sub nostra libertate actus; non prædeterminati, absolutè, vltimo decreto. Nicæn. c. 11 si qui Dei gratia vocati, animus eorū, & fructus pænitentiæ attēdatur. Greg. 7 in Synodo Romana c. 6. recognosce véram penitentiam non posse peragi, qua ad vitam peruenire, nisi ex corde dimittat; bona q̃ iniustè abstulit, restituat; interim quicquid boni facere poterit hortamur, vt faciat; vt omnipotēs cor illius illustret ad pænitentiam; illustrare, nō est physicè determinare; nèc spirit' Sancti illuminatio, & inspiratio, est determinans physicè, & naturaliter ad vnum; cui voluntas nō possit aliter; nec efficacia ante consensum. Innoc. 1 in Con Romano c. 22 ad id, qui offendit in vno, factus omnium reus; quoad vitam æternam; si in vno maneas vitæ æternæ ianuam non intrabis; conditio, & promissio sub nostra potestate Aug. de pænit. c. 10 Ad id, leprosi dum irent, mūdati sunt; Deum ad cor respicere. sæpe dum quærunt, antequā perueniant, moriuntur; at Dei mīa est vbique, qui & iustis nouit parcere. Idē lib 50. hom. 41. Age pænitentiam sanus, pænitentiam egisti eo tempore, quo peccare potuisti; si cum peccare non potes, non sic deseris, te deserunt peccata. Cæsarius Arelatens. ex Tom. 7 Bibliotecæ. Si egerit verè pænitentiam, ad Deum vadit, regno Dei non priuabitur. Aug. agens pænitentiam ad vltimum; si securus hinc exit, ego non sū securus; si scirem tibi prodesse, non te monerem, non te terrerem; tene certum, dimitte incertum; fidelis benè viuens, securus hinc exit, agens penitentiā, reconciliatus sanus, & benè viuēs securus exit. Cyprian. 4 epist. 2 ad Antonian. si infirmitate, aut periculo cœperint deprȩcari, & rogare, non delicti pænitentia, sed mortis admonitio compellit; nec mortis accipere solatium digni, qui non cogitant mortem. Aug. de pænit c. 17 arbitrij quæras libertatem, vt dolere possis commissa

missa, non necessitatem; vix, & raro est tunc iusta conuersio; timēdum de pęnitente sero. Si vera esset pęnitentia in extremis vtique sanaret, & saluaret; at qui impęnitens finit; si semper viueret, semper peccaret, semper plenus iniquitate, semper sine fine torquebitur, & manebit absque charitate. Abstineat à multis licitis, qui per libertatem arbitrij cōmisit illicita; offerat Deo mētem, & quod offert securus offerat; ex his Dei pręcepta absoluta circa finem; actus nostri non absolutè, conditionatè voliti, cum nostro consensu; si velimus, si fecerimus; si vocem Domini audierimus. stat ad ostium, & pulsat. Surge qui dormis, & illuminabit te Christus.

Prob. rōne 1 Patres, Concilia, Scripturę nomine gratię pręuenientis, & vocationis, sentiunt inspirationem, illuminationem, sanctam cogitationem; aspirando pręueni, & adiuuando prosequere. Deus à quo sancta desideria, recta consilia, & iusta sunt opera, opera non sine nobis, nil prius nisi inspiratio, illuminatio, sufficientia ad salutem intrinsecè. 2 lumen est à Deo; in lumine vultus tui ambulabunt; in visione locutus est sanctis suis; dedit adiutorium in potente, & exaltauit electum de plebe; prius visio, quam exaltati, electi. 3 in ęternum seruabo illi mīam meā, & testamentum meum fidele ipsi. si dereliquerint filij eius legē meam. si iustitias meas profanauerint, si mandata non custodierint; visitabo in virga, & in verberibus. quæ ꝓcedunt de labijs meis, non faciam irrita; labia Dei sub conditione, qa repulisti despexisti, distulisti, auertisti. memor esto Dñe opprobrij seruorū tuorum. 4 non videbit Dñus, nec intelliget Deus Iacob? qui plantauit aurem non audiet? qui finxit oculum non considerat? qui corripit gentes non arguet, qui docet homines sciam? Dominus scit cogitationes hominum; beatus quem tu erudieris, & de lege tua docueris eum. docere, erudire, esse in refugium, in adiutoriū non est determinare, quæ à nobis agenda; nisi extrinsecè per modum obiecti, & pręcepti; nō per modum actus. Iob 14 vocabis me, respondebo tibi, operi porriges dexteram; tu gressus meos dinumerasti; vocat Deus, respondet homo, gressus nostros pręuidet.

Prob. 4 ex his 1 grā ex natura sua, & entitate per se sola efficax non est absque respō ad arbitriū, Hieronym epist. 66 ad Cresiphōtem. dicto Pelagij, si alterius ope egeo, libertas arbitrij non est. Ait velle meum, currere meum; sed sine Deo, non erit meū. Aug. ep. 86 non ideo tollitur arbitriū quia iuuatur, sed ideo iuuatur, quia non tollitur. ergo in efficacia simul se habent. non ego, grā

Dei

Dei mecum. 2 si prius nāra, quā voluntas actum eliciat, physicè prædeterminata ad vnam partē; non pōt se determinare, nec cū indifferentia agere; nec actionē à necessitate liberam elicere. 3 cum voluntas non agit defectu huius prædeterminationis, non poterit agere; non enim habet eam; nec est in sui pōa illam habere. 4 nec seruare poterit affirmatiua præcepta; nec si non seruat, eorum ommissio poterit ei adscribi. 5 nec Deus pōt pcepta dare voluntati, quā non pdeterminat; aut pcipit impossibilia; cū sine ea seruari non possunt. 6 inanes cohortationes, vt voluntas, q̄ prædeterminata non est, conuertatur, piè agat; inanes obiurgationes, quod non cōuertatur, comminationes; iniusta supplicia. ℞ pdeterminatio ad actus supernaturales, ob subordinationem secundæ, quæ agere non pōt, nisi pdeterminata à prima. Contra, eadem est ad actus nāles & supnārales, semper pdeterminata; ergo æquè libera, aut naturalis; eadem intrinsecè ad realem entitatem peccati intrinsecè mali; ad quam oportet vt De⁹ intrinsecè pdeterminet. ea posita, voluntas non pōt, qn in actu secundo, p quo instanti erit. 2 si numq̄ erit, ergo numq̄ libera fuit. 3 si physica determinatio simpliciter necessaria, illa vltima dispositio, in qua voluntas nata est moueri; p q̄ primo mouens natus est mouere; illa non existente impossibile est agere; illa existēte non contingenter ageret; nam nil euenit contingenter; vbi physica, & nāralis prædeterminatio est necessaria. 4 collatis causis, q̄ necesse sunt ad agere, adhuc nō necesse est voluntatem agere; ergo pdeterminatio ad vnum nō est; & si est, libertas non erit. nā cū oībus prequisitis, velle & nolle pōt cum eis componi, & non cōponit, quia infallibilis. Contra infallibilis suppositio ex causa priori prædeterminante necessariò, ergo necessitas antecedēs. 2 suppositio infallibilis determināns vnum, ergo nō indifferens. 3 pōt quis excidere à grā suscepta; Trident. q̄ positū est in nostra potestate; ergo non efficax sine consensu. 4 posito decreto, aut qualitate à solo Deo; si consensus sequitur, necessariò tollitur libertas; est necessitas, antecedēs, q̄ non admittit, nec absolutè, nec sub conditione nostrum velle; nam est antecedens, qualitas à solo Deo; si pōt voluntas, ergo cum consentit, alia applicatio necessaria, & infinitè processus; vel tollit libertatem. 5 in decreto peccata cognosci non possunt; Deus nō pōt velle peccatum; ergo q̄ à Deo nō nisi exigentia arbitrij. 6 nullus distinxit inter bona, & mala, vt absolutè futura, & conditionatè, infinities possibilia, quia infinita essent multiplicanda decreta. 7 hic vo-

O catio-

cationis modus, quo voluntas suauiter trahitur, ex aptatione, q̃ inter intellũ proponentem taliter, qua posita infallibiter operetur voluntas. 8 illud præ determinans non reqritur, vt compleat põã, q̃ est ex se sufficienter actiua; & Deus dat sufficientia in actu primo, tã in ordine naturæ, q̃ gratiæ; secus impossibilis logicè obseruantia, ei q non hẽt illud determinans ad vnum; quia nõ est in eius potestate illã qualitatem habere. 9 vt hæc qualitas est nãralis, si ad agendum, nãrãlis esset actio; vt principium quo ageret, esset narãlter determinans. Zaccar. ait conuertimini, & conuertar ad vos; si negat actum primum, vt quid clamat pro actu secundo? penitentiam agite; aperi mihi soror mea spõsa. Iniustè Isaias conqritur c. 1. iudicare inter me, & vineam meã, qd vltrò debui facere; si nõ complet vim actiuam in actu primo? ℞ sufficiens dat quo possit, non qcquid ad actum. si in hõis potestate non sit illud habere; eius negligentiæ ꝙ non habeat. vel homo se disponit vt mã, & subm: at in rõne agentis, per illud p̃determinans, & grã, quæ ẽ physica qualitas ad vnum. Contra; sub grã efficaci põt dissentire Trident. sess. 6. c. 5. & can. 4 ergo non est p̃determinans ad vnum. 2 si põt dissentire, numq̃ tamen dissentiet; cui impossibilis actus, impossibilis potẽtia proxima ad illum actum. 3 si neqt tollere, aut ponere id, ꝙ ꝓximè est præreqsitum actui, nõ hẽt in sui facultate actum. 4 nãra dissensus repugnat cum decreto, & efficaci motione infallibili ad vnũ. 5 sub grã efficaci, si non repugnat dissensus, non p̃determinat vnum. ℞ est indifferentia iudicij. Cõtra stante indifferentia iudicij, neqt cogi voluntas; vbi indifferentia iudicij, voluntas intrinsecè libera. 2 implicat voluntatem esse liberam per indifferentiã iudicij, & esse p̃determinatã. 3 ꝙ determinat vnũ, ita est efficax, vt quouis tempore, nec vlla potest fingi occasio, quin habeat effectũ; ergo nec libertas ex indifferentia iudicij. 4 vsus libertatis voluntatis est distinctus à libertate põæ; si põa indifferens; vsus determinatus, & impeditus. 5 non esset Deus orandus pro grã externæ protectionis, nè grauiter tentari nos sineret; nã dato absoluto decreto; si grauis, aut leuis tentatio, parum referret. 6 non magis laudandus, qui graui tentatione victor euasit, quam is de leui. 7 ex vi prioris insuperabiliter voluntas determinata ad vnum. 8 duo æquali dono, lumine, vn⁹ manet in peccato, & suo resistit arbitrio; alter iustus euasit. Publicanus, & Pharisæus; Nabuc, & Pharao. 9 concursus causæ primæ ad effectum causæ secundæ liberæ, conformis est naturæ causæ liberæ, non physicus ad

vnum

vnum. 10 si non est in potestate voluntatis, nec datur à Deo; quibus non datur, nequit actus esse, imputari, aut ommissio actus.

Arguent Bannes, Aluarez, Nazarius, Gonzales, Zumel, alij. Thomistæ. 1 ex suppositione sciẽ mediæ, decreti antecedentis, & non vltimi; etiam præscit infallibiliter operaturum; nec potest non operari. ℞ libertas manet; necessitas non est antecedens cõsensum, nisi absolutè; non sub conditione, & in Dei præscia, qua finit nostros mot⁹. C. tot Patres, & Doctores, Deum præfinire ad gloriam ante p̄uisa merita; nec ledi libertatem. ℞ si electionem ante preuisa merita, vel post p̄uisa demus; nil sciæ mediæ, & cõditionatis repugnans est. 1 electio est actus à solo Deo; actus noster liber, nequit absolutè vltimo decreto, absque conditione nostra. 2 in decreto, quo De⁹ ordinat, & dirigit per media, necesse est præuideri consensum. 3 si præuisio consensus; nec se habet vt causa & ratio; sed ex partẽ subiecti. 4 etiam in electione Deus cognoscit certò, & perfectè media libera, quibus si darẽtur, coronã infallibiliter consequerentur; & alij pro libertate abuterentur; sic præsciuit, & prædestinauit. sic oculi Dñi ad fideles terræ, vt sedeãt. Contra, Pelagius, Celestius, Faustus, internã grã aliquando admittebant, & contra Augustinũ, qui grãm Dei humana merita antecedere; & ex nolentibus volentes facere, & falsò humanam tolli libertatem, & fatum ineuitabile induci; lib. 2. cont. duas Epist Pelag c. 5. 4 cõt. Iulian. c. 8 at si sciã mediam dedisset August. nullus color Pelagii, si grã non determinaret voluntatem, cũ non ex Dei absoluto decreto efficaci, ex nolen ib⁹ volentes redderet. ℞ gratia vtique à Pelagio data Augustino, interna, victrix, efficax, quæ ne dũ posse, sed vt velimus, & agamus, antecedenter: at Aug vtique vt velimus, sed præscius; quomodo scit congruere. imò Pelagius. non grã interior, sed exterior. hinc Pelagius, vt Hieronym. cõtra Pelag. ep. ad Cresiphontem c. 3 frustrà dedit arbitrium, si non possum, nisi me semper adiuuerit. destruitur voluntas, quæ alterius ope eget; Achilles Pelag. Aug. 1. de grã Christi c. 47. si sine adiutorio nihil benè velimus, si consenserint diuini us voluntatem, & actionem adiuuari per gratiã, nihil controuersiæ relinquetur. Bellar. 1 de grã, & lib. arb c. 1 1 Pelagius diuinę gratię ab humana libertate separaror; ea exclusa posse pręcepta Dei impleri, gloriam consequi. Contra Pelagius sæpè eam concedit. ℞ tantũ ad facilè posse, ex Conc. Senonẽ si decr. 15 de lib. arb. D. Thom. 3. c. gent. c. 147 Abulens. tract. 5. in Matt. c. 19. q. 174. Castro Verbo gratia. Platina vita Innoc. 1. Aug.

c Faustum lib. 1. de arb. c. 1. laborē hominis valere posse sine grā, comparat Manichæis; isti solum grām, alter solū laborē; pari modo in petram scandali offendūt; vt illi qui Christum solum Deū, vel qui solum hominem. Imo de consecr. d. 4 placuit, ex Conc. Mil leuit. c. 5 q dixerit facilius posse impleri per grā, & si grā non daretur non facilè, tñ possemus sine illa implere mandata, anathema. hinc Pelagius tempore Arcadij, & Honorij imperatorum induxit errorem, hominē ex puris nāræ sine grā posse promereri vitam æternam Contra, Pelag. non tm̄ extrinsecam applicantē obm̄, & ostendentem, sed intrinsecam, & internā volendi, & agēdi, aut dantem vim agendi, negauit. ℞ Suarez, intrinsecam, quam dat August. de grā Christi c. 7 nō quæ prædeterminet ad vnum ꝑ priori nāræ positis oibus; sed qā egemus; nec in nostra potestate est eius entitas; vt Conciliū Dispolitanum apud Palæstinam; dicebant non esse arbitrium, si Dei egeat auxilio; non ꝓpriæ voluntati cuique facere, & non facere si grā ad operandum potestatis nostræ non esset; hinc sufficere vires arbitrij; vt liberum non est vaticinari, miracula edere, neutrum nostræ potestatis; sic ex eo quod auxilio egeremus, Pelagius negaret libertatem. Contr. Aug. de grā Christi cont. Pelag. & Celest. c. 47 si dixerint voluntatem, & actionem diuinitus iuuari, vt sine Deo nihil verè velimus, & agamus, nihil controuersiæ. ℞ Argumentum nihil exponit de grā, vt sui nāra efficax absque cō sensu. 2 differt gratiæ efficaciam esse à se ante consensum, & consensum esse sine gratia. primum negamus, ne tollamus arbitrium cum Caluino; aliud ne arbitrium extollamus cum Pelagio. Contr. Aug. difficilem putat; scia media reddit facilem, nectit gratiam cum scia & decretis in arbitrio; ergo non confert ad extricandū nodos, & dubia. ℞ reuera decreta absoluta, quæ determinēt vnū magis expedita, si saluarent libertatem. 2 si præuisio, præscia non esset in scriptura, 3 si Deus non sineret nostros motus, & Patres, scripturæ, præcepta non essent conditionata. 4 si non esset altitudo sciæ, & sapiæ Dei; sed Petrus prædestinatus Apost. sm̄ ꝑsciā; & quos præsciuit, & prædestinauit. Contra; quod causa secunda determinet primam, ad hūc, vel illū m effectū, repugnat. ℞ non est causam secundam determinare primam, sed agere ad nutum primæ, 2 iam prima voluit vt ageret, dedit quo ageret; qm̄ ex parte sui nil tollit, quin agat; hoc non est determinare primā; vt nec determinari à prima ad vnum, si vult vt liberę agat illud. 3 Deus exhibet quibus agamus, nec agit quod nos vult agere, prius q̄ videat quid ageremus

4 præ-

4 prædestinat nos ad gloriam; at non re, & vltimo velle sine meritis ad gloriã; sine cõditione nequit ante nostros actus præuisos scire quid ageremus nos. 5 absoluta voluntate Deus vult, vt velimus: sed ante cõsensũ cõditione preuisum, si velimus, impossibile est scire quid velimus. 6 Deus dat affluenter disponit omnia attingit à fine vsque ad finem. Oculi Dñi super iustos: quid attingit? vbi libertas secundę causa prima preueniente, & agente ad oppositum, & vnum. Contra nouã sciã, & præuisio R scripturę semper Deo preuidisti nouissima, & antiqua. Vide si via iniquitatis in me. Aug. festinet ad lauacrum; si lumen inquirit. Aug. lucem amomus, lucem sitiamus, vt ad ipsam, duce ipsa veniamus.

An ideo res sint futuræ, quia præsciuntur à Deo saltim sub conditione; an quia absolute volita. 15.

Reuera, non est prenotio causa futuri; nec quod scitur: futurum, est futurum quia scitur sed quia futurum à sua causa, certa prenotio; nec prenotionem sequitur res futura; sed rem futuram prenotio. Non quod scia Dei sit à rebus, sed à causis suis. à voluntate Dei antecedente, tã in esse conditionato, cum sinit causas motus agere; q̃ in esse absoluto, cum vult res poni in esse simpliciter. hinc rectè Scotus voluntas tam antecedens, q̃ consequens, & beneplaciti semper sciam preredit; non quin presupponatur præuisio saltim sub cõditione, vt sẽper Patres, & scripturæ in his quæ vult Deus à nobis fieri, & Doctores, Deus paratus dare; voluntas antecedens; Deus nulli deest.

Dico. ex scripturis, & Patribus futura, quæ immediatè à solo Deo ideo futura, quia voluit, & præsciuit: at futura, quæ pendent à nostro arbitrio cum Deo; vtique præsciuit, sed non quia absolutè præsciuit, sed quia sub conditione, quod essent futura à nobis, ideo præsciuit. Quoad 1 partem Scot. 1 d. 39 certitudo, & infallibilitas diuinæ præsciæ futurorum absolutè in decretum refundit, 2 pars ex 1 d. 39 Y si cõtingentia nõ euenirent, nec De⁹ illa cognosceret, quia futurum vt sit non sequitur, imo concipitur antecedenter; prius enim futurum, est futurum per suam causam, quam intellectus illud concipiat. 1 d. 8. q. 5 Z voluntas creata indeterminata actiuè, ex sè põt in suo ordine sufficienter determinari. quodlib. 18 M vt libera indifferentiã habet, sui determinatiua. 1 d. 39 E. P. libertas põæ manifesta, est ad velle post non velle; non ita manifesta, quod in instanti cõcipitur antecedenter; prius n. futurũ ẽ futurũ per suam causã, & habeat velle non necessarium; causa enim libera dum agit, hoc velle, vt prior suo actu &

& effectu, æquè poterit aliud oppositum; sic tam successiuè, quã vt põa ptior suo actu secundo sẽ per libera; hinc nequit præsciri nisi vt causa libera ad agendum. 4.d.1 q.1. RR. causam secundam agere virtute alterius, nõ est recipere vt instrumentum, sed tñ habere ordinem ad simul agere. cum secunda agit, non est influẽtia noua, sed ordo causatum ad effectum communem.d.12.q.3 A dependentia non est influentia qua agẽs inferius nouam formã, sed tñ ordinem ad simul agere. d.13 q.1 CC non semper causa secunda recipit motionem, tantum subordinatio formæ actiuæ; qua prius naturaliter dependet in suo motu.2 d.1.q.1 ad 1.&2 causat effectu de nouo, absque nouitate in actu primo, recepto. 1. d. 35 si respũs causæ ad effectũ, sẽper est posterior, vt insurgat. Fallit cogitatio; quod causa sit indeterminata, vsque ad instãs, cũ causat, & tunc fit põa determinans. Causam nãralẽ determinari est hẽre formã ex parte sui ad agendum; liberam est ipsam habere volitionem respectu volibilis. Hinc Scotus semper vult, vt se determinet, quo ad actum secundum. 3.d.15.D voluntas libera, si vt volens non libera, quia hẽt formam determinatam, quæ est volitio. 2. d. 39 1 & L. eodem actu est operatiuus ab æterno, quo productiuus in tempore; hinc ita voluit, vt efficit in tempore; nunc non agit, nisi per suas causas, ita ab æterno voluit, nec decreuit actus futuros à nobis absque consensu. d.38.art.3.ad 1 dub. prima causa cõtinet, ambit, & attingit omnem virtutem secundæ.4.d.49.q.6. G. numquam secunda præuenta ad vnum oppositum, posse põa propinqua in aliud exire. quodlib. 16. T non posse voluntatẽ determinari, ipsa tale actiuum se determinans, 1.d.39. E libertas indifferentia posita ad opposita pro instanti, quo operatur; ex his Deus non prẹscit, quid esset à nobis absque velle, & consensu nostro saltim sub conditione.

Prob.1 scripturẹ, quẹ Deum videntem. psal.32 de cẹlo respexit Dñus, vidit oẽs filios hominum. finxit singillatim corda eorum; qui intelligit omnia opera eorum; prius formare; & aliud est, ab intelligere, & prẹuidere. psal. 41. intellũ tibi dabo, & instruam te in via hac, qua gradieris; & firmabo super te oculos meos; instruere antecedenter, firmare oculos super nos, est videre, non determinare: Vidisti Domine ne sileas; exurge intende iudicio meo. Gemitus meus à te non est absconditus. Iudica me Deus, & discerne causã meã, eripe me, & libera me. dissipat consilia gentium, reprobat cogitationes populorum, & consilia Principum; consilium autem Domini manet in ẹternum; ergo an-

antecedenter iudicat, videt, q̄ à nobis, & cōditionata ex nobis attingit Non spreuit, neque despexit deprecationem pauperū; nec auertit faciem suam à me; & cū clamarem exaudiuit me; ergo non decreuit, aspexit. Deus De* meus respice in me. Reuela Dño viā tuā, & spera in eo. Nouit Dominus dies immaculatorū. Apud Dominum gressus hominis dirigentur; dirigere non est determinare. Intellige clamorē meū; intende voci orationis meę. Inclina ad me aurem tuam. Intret in conspectu tuo oratio, inclina aurem tuam ad precem meam. Vt quid Dñe repellis orationem meam, auertis faciem à me; ergo per modum orationis, & deprecationis audit. De profundis clamaui, & Domine exaudi. Intelligite insipientes; qui plantauit aurem non audiet; qui finxit oculum nō cōsiderat? Dominus scit cogitationes hominum. Beatus quem tu erudieris. factus est Dominus refugium, & Deus in adiutorium spei; adiutor, cōsiderās, intelligens, exaudiens, non repellens; reddens iniquitatem, in malitia disperdens; qui adiuuat nobiscum, non ante nos, considerat q̄ à nobis; intelligit, exaudit nos; non p̄cedit; at hęc non in esse absoluto, & vltimo decreto; ergo sub conditione, volitione antecedenti, voluntate signi. & qui diligitis Dominum odite malum. custodit eos Dominus, & de manu peccatorum liberabit eos Dominus; hęc, & alię scripturę absoluto decreto non possunt intelligi. Contra quæ voluit fecit. operatur sm̄ consilium voluntatis. Creati in operibus bonis, vt in illis ambulemus. Quę pręparauit Deus. ℞ in his q̄ vult tam antecedenter, quam consequenter. ita voluit, disponit q̄ à se immediatè absque nostro cōsensu; quę à nobis vult fieri, dedit vt vellemus. nec per Deum abest. 3 ita concurrit cum secundis in tempore, vt voluit, & sciuit ab ęterno; nostros motus sinit, ita pręsciuit.

Prob. 2 Patres; Iustinus q. 58 ad ortodoxos; non ideo res futura; quia à Deo pręscitur; poti* ideo pręscitur; quia futura; non .n. pręnotio causa eius; quod futurum erat; sed quod futurum erat causa pręnotionis; nec pręnotionem sequitur res futura; sed rem futuram pręnotio. Origen. apud Eusebium 9 prępar. Euang. c. 9. non idcirco fit, quod futurum esse pręnoscitur, sed q̄ futurum sit; idcircò futurum esse cognoscitur. idem lib. 7 super ep. ad Rom. Damasc. dial. C. Manich. vt ea quę facturi essemus Deus p̄sciat, à nobis p̄ficiscitur; Dei pręscīa infallibilis, rerum causa non est, nec cur omnia fiant. Hieronym. in c. 28 Ierem. nō ex eo, quia Deus sciuit futurum, ideo futurum, sed quia futurū est, ideo sciuit. Chrisost. hom.

7 in Matt. Epiph. hom. 38. Athanas. serm. de pass. & cruc. Aug. 5 ciu. c. 5. Fulgent. de prędest. & grã. c. 15 ℞ Thomistę causę consequẽtię, non essendi; sic scia cum voluntate. Contra, causa essendi cur futuri Angeli; nam causa cur essent futuri, apud suum velle. Sed actus liberi, qui fierent à causa libera, ideo pręsciuntur, quia supposito velle Dei antecedente quantum ex parte sui, fierent à causa secunda. 2 si decretum efficax; si Dei pręscia, causa prior independens omnino ab eis, suppõ, & causa antecedens determinãs vnum, pręcederet. 3 prędicere, pręuidere Dei non vt causa; nullus causat, quia pręuidet, prę scit. 4 Dei præscia non subinfert actus præcedentem necessitatẽ, sed futuritionem de certo. ℞ in actibus malis præscia nõ est causa. Contra, si decretum absolutũ est præcedens, si per conditionẽ non staret, infert decretum causa futuritionis, sub conditione nostra, & præsciã conditionata. 2 Scot. voluntas concurrendi ad materiale, & quoad subiã actus supponit nostri consensus præsciã, & puisionẽ. 3 respũ humanorum actuum, omnes contingentes operationes nõ sunt absque futuritione conditionata, ergo non absque præuisione. 4 causa libera positis omnibus potest agere, & non agere; ergo futura sub conditione, si videret ab soluto decreto antecedenti ad vnum; fato fiunt, quæ secuntur, etiam si à nobis fiant. 5 Chrisost. quia tales futuros nouit. ℞ Aluarez id per hiperbolim, causa impugnandi Manichæos, & Gentiles, hominem natura malum; fati violẽtia ad peccandum. Cont. & vos fati decreto ad agendum, ergo non liberè. 2 physica prædeterminatio nãralis ad vnum; ergo non liberè. 3 efficax absque consensu, & ad vnũ; ergo non liberè dissentis, nec peccas. 4 decretum efficax physicum, libertati non præiudicat per te; & inspirationes, illuminationes, præuisiones, quas dant scripturæ, fatum Manichæi introducunt. 5 interdum arbitrio Aug. vt Pelagianos, vires arbitrij attollentes vilgaret, Dei gratiæ nimium tribuebat. 6 Agens narãle positis omnibus, nullo impedimento existẽte, vt possit, necessariò agit, nec in eius potestate est agere; liberum vt omnibus positis in eius facultate vt agat, & nõ agat, possit se ad agendũ applicare, vt se ab agendo continere, eodem instanti; non pro eodem coniũctim, est simultas põæ, non põæ simultatis, cum indifferentia ad vtrumque, cum æqualitate ad vtramque partem diuisè, & cõpositè, cum omnibus requisitis ad agere; voluntas pximè, & adequatè potest, non tam actus, quã carentia, & ex actibus vtraque pars compati valeat; quandoque assensus, quandoque ommissio, & dissen-

dissensus coniũgitur. Prob 3 scia Dei est intra limites nõæ; ergo non causa. 2 est intuitiua, ergo videt, non absolutè, absq; Dei vel le; ergo saltĩ cõditionatè si velit. 3 q determinatũ ẽ ab alio, ad vnũ, non se determinat. 4 si scientia prędeterminat, antequam causa libera, & contingens, quid vellet videatur; Deus, non causa libera vult. 5 scientia præcisè non causa; vt artifex causa sui operis, ergo nõ videt, quid ageremus nos, nisi consensu, inclinatione, & ppensione; ergo & consẽsum nostrũ ex nobis in seipso videt; hinc clamamus, Deus respice in me; Vide Dñe; clamabo per diem, & noctem. Non auertit faciem suá à me. Sperauit in Dño, eripiat eũ. ℞ decretũ, & pdeterminatio, ex parte causæ primæ non extrahit voluntatem à suo modo agendi. Contra ergo non est decretũ ad vnum. 2 si vnũ vult ante nos fieri à nobis, extrahit ab indifferẽtia. 3 pcepta sunt ad vnũ; libertas seruandi, & ad finem agendi, nõ ablata à nobis, ergo non ante cõditionatum cõsensum, si velimus. 4 physicè, & efficax vt à Deo, & vt in genere ipsi' qualitatis ad vnũ ergo extrahit. 5 modus agẽdi voluntatis est cum indifferentia ad agere, & non agere; vt determinata ad vnum, causæ nãralis 6 nequit actum oppositũ agere, nèc compositè, nec diuisè; dum physicè ad vnum; nam indifferentia ad opposita contrariè, & etiam contradictoriè aufert; vbi forma naturalis est ad vnum determinans. 7 concursum Dei ad vnũ determinatũ hẽt, & ad oppositũ denegatum. 8 habens concursũ Dei denegatum ad operandum, nec in sensu diuiso põt operari; secus põa ad independenter agẽdum, & ad actum imparticipatũ efficiendũ. ℞ posset agere, posito quod Deus daret efficax ad agẽdũ. Contra, si efficax vt à Deo, nõ volumus nos. 2 si Deus daret; ergo non dat oĩbus, q necessaria, & quibus possunt. 3 si non dat cõsequenter, dat antecedenter qm ex parte sui; defectus ex cooperõne, quia nõ agimus. nec dicas per Deum abest; ipse me implicuit. ℞ pdeterminat liberè. Contr. si liberè vt à Deo effectiuè; nõ formaliter respũ pdeterminati. 2 ista ẽtitas motionis sui natura ad vnum, efficax, nãralis; ergo nãraliter determinata. 3 in latitudine causæ secundæ, sola voluntas põa sui nã libera, vitaliter actiua, ex electione ad agendum. 4 si libertas à Deo, qui liberè illam dat, & poni potest, & non poni à Deo; ergo libertas in Deo; nõ in nobis; physicè ad vnũ, vt prædeterminati, necessariò agimus. 5 antecedenter creata voluntas esset ad actum pẽcti determinata; criminis author; mala Deus faceret, non secus ac bona. Actus mali à Deo præuiè, & Deum nõ esse causã; actũ odij à Deo præuiè, & malitiã non reduci in Deũ, neqe

intelligi; nisi quia Deus dat antecedentia, vt amemus, & daret consequentia, si vellemus. 6 Ambros in Luc. c. 7. est in sepulchro anima in pêctis, reuocatur ad vitam, si audiat verbũ Dei; & si graue peccatũ, vt lachrimis ipse lauare non possis, fleat Ecclesia vt liberet eã Christus; ergo non absolutè vltimo decreto; nisi conditionatè. Aug. tract. 19 in Ioan. ad illud, Ecce quẽ amas; sufficit Dñe, vt noueris, non enim amas, & deseris; si peccatores nõ amares, de cælo ad terram non descenderes; ergo prænoscit, videt antequam adiuuet.

Arguent Bannes, Aluarez, Zumel, Nazarius, Gonzales. 1 scĩa *Dei* se hẽt ad res creatas, vt scĩa artificis; hæc est causa; ergo scĩa Dei; & quia nouit, ideo res futuræ. 2 Rom. 13 quæcumque sunt, à Deo ordinata sunt; ergo scĩa Dei causa rerũ dirigens; & ideo futuræ quia sciuntur. 3 scĩa Dei non est à rebus, sed causat res. 4 supponit liberum Dei decretum, & est visionis, quæ est ad res futuras, nõ à rebus futuris. 4 Aug. 15 trin. c. 13. non quia sunt, ideo nouit, sed quia nouit, ideo sunt. 5 Greg. 2 Mor. c. 24 res futuræ non causa pscĩæ. 6 Mag. sent d 38. nõ ideo præsciuntur qa futuræ; sic eius quod ęternum, aliquod esset causa; ex creaturis penderet scia creatoris; & creatũ increati causa. Ad 1 Artifex, q disponit agẽda à nobis, si nõ videt, præuidet, quid vellemus nos, q est conditionatè scire. 2 Artifex, quæ remittit filio vt agat; aut scit quid ageret, non deficit à scĩa, & pręscĩa artis. Ad 2 dirigit, & à Deo ordinatum, vt ageremus nos. Hoc fac, & viues. si pęnitentiam non egerimus. Si vis ad vitam ingredi serua. Ad 3 causa essendi; nos tñ inferendi; q à Deo volita antecedenter, & vellet consequenter, si vellemus. 2 ipse causat in esse simpliciter, & absolutè; & sñ qd & in esse cognito; efficiens intellectus *Dei* sua altissima sapiẽtia; obm̃. & terminus apud seipsum, nostri velle repsentatio. Ad 4 nõ quia sunt, vt Deus à rebus pendeat: at quia rerum sit puidentia 2 quia nouit vt obm̃: sunt à Deo vt causa. Ad 5 non causa, vt efficiens; vt terminus, aut obm̃ sñ, non pendens à nobis, sed à suo intẽllu, ait Scot. ab infinita comphensione. in Dei eminẽtia, Suarez. Ad 6 in esse absoluto, quia volitæ à Deo antecedenter, si vellemus nos. ex his. quæ *Deus* voluit, & reliquit arbitrio, vt faceret, & qm̃ ex parte sui dedit, quo faceres. 2 temporaneum nõ causa, nec efficiens, nec vt motiua; tñ vt terminus; nec extra se, sed in sua essentia; vbi omnium ideę intelligibilium. Contra ideæ ex Scoto per intellectum expressæ. Rx vt secundum rationem, quæ debent extra fieri; imò represẽtant ex Scoto naturaliter, & ante decretum.

An

An poſita in duobus æquali gratia; vnus conuertatur pro ſua libertate; alter proprio pugnet arbitrio. xvj.

SI ſufficientia ad ſalutem dat Deus, quibus quiſque poteſt benè viuere, & ſaluari, 1 d.46 ad 1. ſi Deus nulli denegat gratiam. ſi ſæpè à Deo vocati, vnus conſentit, non alter arbitrij libertate. Si cum Dei grã vnus operari, alter eidem reſtagari, & reſiſtere videmus. Si gratiæ congruitas, & contemperata ad arbitriũ ſuũ hẽt effectum, & efficaciã cũ noſtro conſenſu. ſi gratię prçuenientis dona, non ꝓfiniunt, & decreta abſoluta ad vnum antecedenter efficacia quaſſant, verberant libertatẽ. ſi gratia per modum principij, aut habitus inclinat; eſt cumqua voluntas benè vti põt, operari, perſeuerare pro ſuo arbitrio, nec cogit. ſi ſanctæ cogitationes, inſpirationes, motiones, quibus illuminatur intellectus, & pijs deſiderijs inflammatur affectus, vt liberè homo ad Deum ſe conuertat. fit vt in ratione gratiæ excitantis, tam exterius, quam interius, poſſit homo conuerti, & non alter.

Dico. vt cum æquali lumine ex parte intellũs; ita ſtante æquali prçuentione gratiæ ex parte voluntatis ſtat, vt vnus magis aſſentiat, ꝓficiat, conuertatur, & non alter. Scot. 1 d. 49 Deus dat omnibus ſuficientia, & antecedentia, quibus poſſent benè viuere, & ſaluari. 2 d.20 q.1 B in grã nequit determinari viator, vt non poſſit peccare, & mereri. 4 d.22 q.1 F grã non ſemper maior intenſiuè, in eo qui hẽt plura merita. Quod grã in ſubiecto augeat eius capacitatem, reprobat Scot. 3 d.13 q.1 L.O vna voluntas non põt elicere actũ, vt alia, eſto haberet grã ſummam; alia cauſa partialis eſt inæqualis; & altera deficiente, deficit effectus. Nec gratia quæuis in ea, quietat animam, niſi quæ ſummè coniungit Deo. 3 d. 13. q.1. C. Adde ex 4. d. 10. q. 6 E; ſiue põa æqualis, & habitus inæqualis, ſiue è contra; poteſt eſſe actus inæqualis.

Prob. 1 Matt. 11 ſi in Tyro, & Sidone fuiſſent virtutes, quæ factę ſunt in te; in cinere, & cilicio pęnitentiam egiſſent; ergo qbus gratijs non Iudæi; conuerſi fuiſſent Tyrij. Ezech. 3 Vade ad domum Iſrael, nõ ad populũ ignotæ linguæ mitteris; ſi ad illos, adhuc audirent te; ergo eiſdem donis vnus audit, non alius. Matt. 25 vni quinque talenta, alij duo, aut vnum, cuique sm̃ propriam virtutem. Trident. ſeſſ. 6 c.7 partitur ſingulis Spirit' Sãctus ꝓut vult, & iuxta propriã cuiuſque diſpoſitionem, & cooperationẽ. Aug. de præd. 55. cap. 15 Nabuc, & Pharao ambo reges, ambo captiuum populum Dei poſſident; ambo flagellis admoniti; vnus manum Dei ſentiens ingemit;

alter cōtra Dei misericordiā pugnat arbitrio; ergo donis æqualibus, aut inæqualibus; liberras in nobis vt æqualiter, aut inæqualiter boni velimus. 12 Ciuit. c. 6 si eidem tētationi vn' cedat, alter resistat; quid aliud, nisi vnum voluisse, alium noluisse à castitate deficere? vbi eadem corporis, & animæ affectio. R̷ vel sermo de donis externis, doctrina, prædicatione, miraculis. Vel quoad sufficientia tm̄. 2 conuersi æquè si dona intrinsecè equalia 3 Nabuc vt mutaretur adfuisse diuinum; alteri vt induraretur defuisse; cuius vult miseretur, quem vult indurat. sine me nihil potestis facere. Contra, si cum externis, & internis sufficientibus, quis cōsentit, & non alter; ergo cū equalibus effectus contingit inequalis. 1 si recipit nouam grām, iam non grā equalis. 3 quod facit eū conuerti est de nouo; ergo repugnat conuerti ex equali sufficiēti. 4 tūc propriè quis dicitur cōuerti cum equali dono, si aliud non sit necessarium. 5 iniustè ommissio conuersionis; cum aliud necessarium non detur, imputari posset. 6 S. Franciscus, B. Egidius, religiosi qui in Deum proficiunt vera animi submissione, fatentur si tot dona esset in alijs; pauca, q̄ ab ipsis fiunt amore Dei. Nec id, de pdicatione, & miraculis; nō donis internis. Contra quis predicatione, exteriori cohortatione, sine interiori illuminatione, & Spūs Sancti inspiratione, neq̄ conuerti. ergo non tm̄ signis, & exterioribus pōt vn', & nō alius. 2 si aliud efficax donum dedisset, vt conuersi essent, non iustè exp̄bat Iudæos, q illud non habuerūt, necessariò vt cōuerterentur. R̷ obicē dederūt C. si Tyrij & Sidonij cum eisdē donis nec egissent, ambo, aut neutri debent reprehendi 2 Aug. 1. ad simplic. q. 2 q̄uis multi vno modo vocati, tñ non vno modo affecti; hi soli secuntur vocationem, qui ei capiēdæ idonei. 3 Bonauentura in illud, neminem per viā salutaueritis; neminem saluum dicatis in via; ergo & alter alio præferri ad salutem. Christus; vis colligamus zizania? nequaquā, sinite crescere. Qui maior est minor fiat; crescunt, decrescunt hoēs, semper in merito, aut demerito; esto natura, & grā æquales. 4 ijs, quæ sufficiunt pōt homo benè vti, viuere, saluari, ergo vt vnus, non alter. Sequela, si non possent, nec sufficientia essent. R̷ sufficiunt ad posse, non ad actū, & opus ponēdum in esse. Contra q̄ sufficiunt ad benè agendū, non tm̄ ad posse, sed ad actū. 2 implicat Deum dare q̄ sufficiunt, & ex parte Dei aliud exigi in entitate, vt exeat volūtas in actum. 3 quæ sufficiūt, dant quicquid proximè pōa exire est apta in actum. 4 non iustè Deus exigit, cui non dedit integrè ex parte sui principium actus 5 opus est actus vitalis in hōne,

ergo

ergo exigit natiuam virtutē, saltim diminutè, aut inchoatè, qua possit habere effectum, & æquali dono in duob', in vno esse effūm, non in alio. 6 Trid. sine pueniēte Spūs Sancti inspiratione, & adiutorio homo non credit, sperat; ꝑuenit inspiratio; ergo adiuuat nostros actus, nec puenit. 4 dari sufficiens vt eliciat actum, & exigi aliud, quo eliciat actū, implicat. 8 sufficiens quo reipsa pōt benè viuere, & saluari; ergo ꝓximè pōt actū. ℞ ad posse; nō ad ponendū actū. Contra sufficiens est ad ponēdū actū; secus nō esset sufficiēs a act' est cū nos vtimur, & Deus qui antecedenter dedit sufficiētia, adiuuat cōsequenter. 3 vt Patres oēs; Deus qm̄ ex se dat sufficientia, adiuuat consequenter; Ecclesia orat vt adiuuet, & festinet Deus; orat vt intendat, dirigat, adiuuet. 4 quæ sufficiunt, nō ad pōam agendi, sed agendum. 5 si tm̄ remotè, nec ad actū, nō iustè exigit si vocat; si facit ꝙ pōt, si p Deum non abest. 5 integrū ꝙ sufficit ad supernárale, nō dat; præcipit, exigit, & punit. 6 duo habent, quæ sufficiunt; si eis ꝓdest, vnus, & nō alter pōt; si non ꝓdest vt quid dat, & ꝑcipit quod eis nō prodest? 7 si vnus agit, vt scit De' quod ei congruè datur, nec respuit; id ex ordine hoc, & illo in quo Deus illum poneret; semper rectè se haberet, aut minus resisteret, & Deus dat, vt ipsi cōgruè nec respuat. 8 si ꝑscit Iudā malū, vult eum sinere vt agat; pmittit, scit se cooperari ad actum; è contra circa Petrum; si congruè dat, respicit Petrum, & quæ apta sunt ei, quod non circa Iudam. Adde illud est sufficiens, vltra quod nō requiritur aliud. 2 si votum vnū supra medietatem, satis vt electio sit sufficiens, & desit hoc vnū non est sufficiens. 3 inter sufficiēs & actum, nil potest esse vt medium; nā habitus qui permanet, si est ad vnum, inclinat; non determinat; non actus, secus prior esset actus ante nostrum actum; nec motio virtutis, hæc si facit per actum est actus; si tantum pręmotio est ad vnum, vt naturalis, ita naturaliter ageret. si moralis, tantum potentiam mouet, allicit, disponit, non determinat.

Arguent Aluarez, Bannes, Nazarius, Zumél, Ioa. à S. Thom. & aliqui. 1 cor. 4 quis te discernit? quid habes quod non accepisti? si accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis? si cum æquali gratia, vnus conuertitur, non alter; discretio non à Deo, ex nobis 2 Matt. 11 si in Tyro, & Sidone factæ virtutes, quæ factæ sunt in Betsaida, & Corazain, conuersi fuissent; nō tantum illis signis, sed ex gratia quam Deus statim misericorditer daret; ergo semper conuersio vnius præ alio, ex maiori gratia. 3 August. & Patres; boni maiorem diuini amoris signa, & beneficia recipiunt]. 4 qui

con-

conuertitur, aliquid haberet, consensum suum, quod non accepisset; & discerneret propria iustitia. 5 si nō maiora reciperet, non magis teneretur Deo, nec maiores referre gratias. 6 qui agit illud possidet, qui non agit nequaquam, ergo alia reali virtute. 7 sufficientia dant posse, efficax agere; posse, & agere actus primus, & secundus; ergo re distincta principia. 8 efficax cum opere infallibili; non ita sufficiens; ergo efficax cum qua operatur; & omnes qui æquè ita mouentur, æquè eis est actus. Ad 1 si gratia, quæ effectum habet efficax, & quæ effectum non habet inefficax; sufficiens est ratione generis, & quantum ex parte sui habere potest effectum. hinc semper Deus discernit, quia non modo dat cum quo possimus, sed cum quo facimus; non antecedenter, comitanter est cooperās a gratia sufficiens non discernit; efficax sine qua nec effectus, neque effectus sine efficacia; at hæc non tantum præueniens; nec grā efficax, nulla rōne habita ad arbitrium. 3 si subest necessitati physicè, non liberè. 6 efficax extrinsecè à Deo tātum discernēs, decreto ad vnum, nec tollat entitatem potentiæ; etiam sectarij in Germania, & Gallia se subscribunt. Ad 2 signa non tantum externa, & prædicationes; sed miracula; gratia preueniens, interna excitatio, illuminatio, piæ affectiones, sufficientia, quibus Spiritus sanctus illuminat, excitat, cor mouet; non predeterminat. Ad 3 gratia nulli datur sine merito Christi, a pro eis efficaciter, quos prescit sibi futuros. 3 non semper maior gratia intensiuè in eo, qui habet plura merita; nec semper augetur quouis actu meritorio. 4 habere perfectum vsū ex Dei dono, & beneficio. 5 æquali dono physicè, nec habet vnde glorietur; Deo miserente vocatur, excitatur, iuuatur, vt scit, & congruè præstat; imò dignitas ex gratia, qua quis acceptus Deo, dignitate respondente, vt meritū ad præmium. Ad 4 etiam gratia, vt congruè datur, aliquid in actu primo regulariter habet, quo magis voluntas, magis inclinet ad actum; quam in oppositum; in ea tamen non est efficacia; nam non dicit infallibilem, & necessariam connexionem cum actu. hinc efficacia gratiæ si quantum ex parte sui, inclinet ad vnum; tamen nec physicè determinat nostros actus liberè, nec extrinsecè est determinans; sed consequens vsum, & præuisionem, non absolutè, sed sub conditione preuisū; nec decreto vltimo, sed non vltimo, si velimus, si fecerimus; si custodierint filij testamentum; elegit Dominus Sion; requies in seculum seculi. Ad 5 magis, quia non in quouis ordine rerum quisque à Deo ordinatus. a velle sub conditione præcedit decre-

cretū vltimū; non pdefinitionē aliquam inadequatè; substantia actus, quam vult Deus fieri, vt præscindit à libertate, & necessitate; nam post cōditionem prædefinitur vt actus liber. 3 tota entitas ex gratia, in qua ratio, & virtus in actu primo, & ex futuritione sub conditione in obliquo; ex quibus gratiæ efficacissimæ, ab August. ab Apost. vocati secundum propositum, quos præsciuit, prædestinauit, vocauit. Secundum præsciam. Ad 6 qui conuertitur efficaciam habet secundum omnia, quæ dicit, tam in recto, quam in obliquo. 2 ex indifferentibus donis, qui consentit: nam à miserente Deo vocatur, excitatur, iuuatur, cum liberè consensurus. 3 efficacia doni secundum omnia, quæ dicit in esse absoluto, antecedit effectum absolutè futurum, tam in ratione rei, quam in ratione doni. Contra, dona distincta, quibus discernuntur homines, Aug. de prædest. SS. c. 5. ne inflatus homo aduersus aliū, discernit me iustitia mea, fides mea; quid habes quod non accepisti? Rß Aug. ibi non per dona, quæ communia sunt hominibus, discernuntur homines; sed per specialia, vocati ad fidem, & in distincto ordine positi. 2 de donis quæ absolutè à Deo; non de actibus liberis, quæ accepta à Deo sub cōditione si velimus; qui se humiliat exaltabitur. percutiens Publicanus pectus suum, stans à lōgè; Magdalena lachrimis rigans, pedes Iesu. Ad 7 re distincta, nō tantum ratione obiecti; sed efficax, quo facit vt faciamus, est cū effectu; inefficax, aut sufficiens vt facere possimus; hinc efficacia non est sine effectu, neque effectꝰ sine efficacia; nec cum effectu inefficacia. 2 nec efficacia vt à Deo præcisè per modum principij prædeterminantis ad vnum. sic voluntas non indifferens ad agere, & non agere; hoc vel illud ex oppositis; nec indifferentia iudicii, vel negatio coactionis: sed actiua indifferentia voluntatis saluat libertatem. Ad 8 ex duobus præmotis æqualiter tam in donis antecedenter, quā consequenter; tam in his, quæ dona Dei dicunt in recto, quam connotant in obliquo; tam velle absolutè, quam sub conditione nostra, impossibile vnum cōuerti, non alium; sic inuoluitur consensus liber; nec est suppositio tantum antecedēs; at in duobus premotis virtute oīno æquali precisè antecedēter; vnus p libertate assentit, alter respuit; sicut & si dona sint quoad virtutē inæqualia. hinc Trid. sess. 6 tāgēte Deo cor hōis; agit homo inspiratonē recipiēs, qn & illā abijcere pōt. C. ibi Trid. nèc sine grā moue re se ad iustitiā Rß ibi se ad iustitiā sua libera volūtate; cōuertimini, & cōuertar, libertatis admouemur; cōuerte nos Dñe, & cōuertemur,

Dei

Dei gratia preueniri. cōfitemur. Contra, pueniri gratia; ergo gratiā pueniens pdeterminās. Rx subdit Trident. c. 6. disponuntur ad iustitiā, dū excitati diuina gratia. & adiuiti, fidē ex auditu cōcipiūt; liberè mouētur in Deū; credētes, quę diuinitus reuelata, & prōmissa. iustificari p gratiā, & redēptionē, q in Christo Iesu; ad Dei misericordiā se conuertunt; diuinę iustitiæ timore concutiūtur, in spē erigūtur. Deū fontē iustitiæ diligere incipiunt; peccata p odiū, & detestationē, inchoare nouāvitā, seruare mandata. sic cōfide fili; sic timor Dñi expellit peccatū: sic pparate corda vestra Dño.

An gratia vt efficax ab intrinseco pendeat ab euentu; à Physica pdeterminatione; à Decreto; à præscientia sub cōditione; à nostra cooperatione XVII

NEque efficacia gratiæ sine effectu; neq; effectus sine efficacia. sicut neq; cū effectu inefficacia, cū vtraq; stat libertas, quę est facultas animi, quæ positis ōnibus preqsitis ad agendū, potest agere, vel non agere; vel agere hoc, aut illud ex oppositis. hic indifferentia iudicij; negatio coactionis, absq: actiua indifferentia voluntatis non saluat libertatē. Necessitas, q antecedit omnē vsū arbitrij, siuè absolutè, siuè cōditionatè si velimus, lędit libertatem. Qualitas q Physicè pdeterminet ad vnū, malè cōgruit libertati; tollit sufficientia ex parte Dei; ab humanis actibus liberis amouenda; Deus auctor peccati, & actus mali; ita ad bonū, vt ad malū; op9 Dei vocatio Pauli, vt proditio Iudæ. contra naturā voluntatis, ait Scotus 4. d. 46 K. determinari ab habitu, vel qualitate, aut natura inferiori: quia ipsa non se determinaret: nā quo ageret naturaliter ageret, sicut & determinans esset naturale. GG, secunda puenta à superiori agente vnū oppositū, nō pōt pōa proxima exire in aliud. 1. d. 11. q. 1. G. voluntas vt in nobis est actus primus, libera ad actū uolendi; actus volendi vt naturalis, si principiū alicuius, vt ex actu habitus, est naturale ei9, nō liberū; nec in libertate actus, qui fiat ab habitu, nisi se determinet. 3. d. 13. D. volūtas vt volūtas libera, vt volēs nō formaliter libera, sub forma determinata ad vnum quæ est volitio: si ergo gratia efficax, Physicè pdeterminans vnum absq; volūtate, nec esset libera ipsa voluntas. Quodsi volūtas sine pdeterminatione physica ad vnū antecedente: se ipsā proxime determinet, tamē subordinata primę; nec primo libera, nec primo se determinans. Decretū Dei est antecedens quantū ex parte sui vt velimus bonū; exhibet cōcursū paratū; quantū ex se antecedēter. allicit, trahit, mouet, inspirat, inclinat, vocat congruè, spectatis omnibus; quæ ad ipsam pertinēt cum ipsa voluntate concursum super-

supernaturalē elicit per excitantē,& adiuuantē gratiā. Sp. Sancti illuminatione,& adiutorio. præuenit,& adiuuando prosequitur.

Dico. efficax Decretū ad agēdū: nō ideo est efficax, vt pēdeat ab arbitrio; quia pervsū sufficiētiū possit à *Deo* obtineri. Cōtra Medinā 1.2.q 109.ar.10.vtenti benè sufficienti, dari indubitáter efficax. Contra Aluarez disp 102.6 quia homo nō vult operari, aut benè vti excitante, ideo nō adiuuatur à Deo. est Scoti 1. d. 17. q. 1. H. meritū, actus liberè elicitus à gratia, *Deo* acceptus. meriti causa *Deus*, qui ordinat actū ad premiū. 2d. 23. q. 1. F gratia nulli creaturæ pōt fieri connaturalis, ꝙ sequatur necessario. 4 d. q 1. G. nō habet causā in eo, cui datur nisi extrinsecè Prob. 1 nō datur vsus sine efficaci; nullus actus supernaturalis ab arbitrio ꝑcisè sine adiutorio Dei: ergo nō per vsū sufficientis. 2 meriti cā principalis Deus, qui ordinat actū ad ꝑmiū: actus in potestate merentis, supposita generali influētia, si tamē adsit vsus arbitrij,& gratia. si diuina dispositione sequatur sēper cōpletiuū ad agere meū; sicut animatio organizationē; tamē actus potentiæ liberæ, elicitus à gratia 3 Deus prius facit, vt faciamus; Ezech. 36. faciā vt i ꝑceptis meis ambuletis. Aug. de spiritu,& litt. c. 34. visorū suasionibus agit De⁹, vt velimus,& credamus, extrinsece per Euangelicas exortationes intrinsecus vbi nemo habet ī potestate, ꝙ ei veniat in mentem; at consentirè, & dissentire propriè est voluntatis. ℞ Aluarez sufficiēs ad actū fidei; efficit pias cogitationes,& nōā credēdorū,& act⁹ q antecedunt assensum fidei. Contra essentialiter sunt distincti ex Aluarez; ergo idē non est sufficiens & efficax. 2 sufficiens, si est efficax in idē, sm̄ idē,& pp idē. 3 nō sufficiēs agit: sed vt efficax aliud addit. 4 sufficiēs dat posse; agere ē actu: ergo aliqd cū sit actus. 5 sufficiēs ad vnā virtutē, esset efficax ad aliā; neqt concipi efficacia,& effectus absque nostro actu, saltim sub cōditione ꝑuiso; sufficientia tantū, à solo Deo; sufficientia nostra ex Deo est.

Nec 2 efficax ꝑcisè, quia liberū arbitriū cooperatur: sed ex se vt venit à Deo, antecedēter ad operationē. Cōt. eos Thomistas, qui solū Physicā ꝑdeterminationem agnoscūt antecedenter. cōsequēter putant ab alijs non distingui inter sufficiens,& efficax. Scot. 1. d. 44. E. stat quod lex ꝑfixa de dānandis, & omnis finaliter malus dānabitur: ꝙ Iudas dū est in via, pōt ꝑsciri saluandus, potest Deus eum ꝑuenire sua gratia, ne faciat Deicidiū sm̄ aliud ordinē, tūc possibilē institui ex his gratia ꝑueniēs à parte rei, ꝑscientia, voluntas Dei in ordine alio,& poni potest. si subdit, nō saluabitur, iā Scotus loquitur de volūtate vltima, qua ꝑuisus finaliter mal⁹, vt dist.

41.B F.1.d 17 HH vbi gratiã,necessariã volũtati ad supnaturaliter operandũ,appellat influentiã speciale formæ mouẽtis,vt distincta à gratia habituali.2 d.37. F. nãra esto p vuln⁹ sibi à peccato inflictũ,nullã partẽ substantiæ amiserit;facta tamẽ inhabilis, & impotẽs ad operationes; ergo semper habet efficax , vt operetur. ꝙ lib. 17.ar 2.ob negligentiã volũtatis & infirmitatẽ ipsius,nequit operari ex vi solius sufficientis.Prob Ezech.spiritũ ponã in medio vestri,& faciã vt in pceptis meis ãbuletis;ergo aliquid plus,vt in pceptis ambulẽt.Ad Philipp.2 cum metu , & tremore salutẽ vestram operamini;Deus enim qui operatur in nobis velle,& perficere:ergi aliud donũ,vltra sufficiẽs; hoc enim nõ ratio timoris,ꝙ est in õnib⁹.2 Aug.de cor.& grat.c. 11 & 12 aliud donũ primo parẽti, quo pseuerare possit;aliud p Christũ, quo perseuerantes sint.de pdest. SS.c.8.specialis , q̃ occultè à Deo datur,à nullo duro corde respuitur;quia ideo datur,vt cordis duritia primitus auferatur.de grat. & lib.arb. c. 5. Paulus vt de cælo vocaretur,& tã magna , & efficacissima vocatione conuerteretur gratia Dei erat sola c. 16. certũ ẽ nos velle cũ volum⁹ , & facere cũ facimus:sed ille facit vt faciam⁹, præbendo vires efficacissimas voluntati. lib.1.ad simplic.q.1.aliter pstat Deus, vt velimus , aliter ꝙ voluerimus ; vt velimus suũ esse voluit, & nostrũ,suũ vocãdo,nostrũ sequendo,ꝙ voluerimus solũ præstat.de gratia,& lib arb. c. 13. vt velimus sine nobis operatur;cũ volumus ,& sic volumus vt faciamus,nobiscũ cooperatur;siue operante vt velimus,vel cooperãte cũ volumus, ad opera pietatis nihil valemus. ibid. in illud Pauli, vt velimus operatur incipiens,qui volentibus cooperatur perficiens.vt velimus sine nobis, cũ volumus,& sic volumus vt faciamus,nobiscũ cooperatur.Ber de grat.& arb.prope fin tria hæc benè cogitare,bene velle,& bene operari ; duo priora ipsius *Dei* ; tertiũ Dei,& nostri,hic gratia posita in motionibus intellectus, & voluntatis in nobis , sine nobis à Deo causatis.Aug.ep 107.pueniṫ gratia *Dei* vt sanemur;subsequitur vt sanati vegetemur ; præuenit vt vocemur,subsequtur vt glorificemur: præuenit vt piè viuamus,subsequitur vt cũ illo sẽper viuam⁹;ergo subsequẽs facit nos actu piè viuere,vt glorificemur; præueniẽs proximè preparat ad iustitiã,efficit pia desideria benè viuendi,& in gratia pseuerãdi, & subsequens in se nouũ pducit effectũ In Enchir.c.32 Precedit bona volũtas hominis multa dona Dei,sed nõ omnia ; misericordia eius præueniet,& misdia eius sequetur me;volentẽ præuenit vt velit;volẽtẽ subsequitur, ne frustra velit;qd est nè frustra velit:nisi ope exequatur p subsequẽtem grãm: ꝙ desiderat ex pueniẽte grã:

ergo

ergo donū distinctū à pueniēte. Prob. ratione: scripturæ, & Patres dāt donū esse efficax, vt venit à Deo, nec tantū cooperās cū arbitrio; ergo antecedēter vt arbitriū operetur. 2 Donū Dei antecedēs, quātū ex parte sui dat q̄ sufficiāt: ergo efficax si nihil habet à nobis in re antecedenter, habet in præsciētia vt sit cōgrue, & arbitrio cōsonū, vt sua libertate cōsentiat. 3 futura ex dist. 38. & 39 habent determinatè veritatē, ex decretis certis, & immutabilibus: & ex certitudine, & infallibilitate: infallibilitas nequit esse ab soluta; quia scripturæ præcipiunt sub conditione; si vis; si nō obduraueris; si penitētiā egeris. si velis sequi Deum; ergo decreta sub cō ditione. 4 omnis determinata rerū futuritio est ex decretis vtiq; diuinæ voluntatis, & ita est hu⁹ obiecti, sicut si p impossibile nūc inciperet *D*eus habere velle in isto nūc; & ita libere potest Deus habere velle in nūc æternitatis, q vult; sicut si ad nihil esset volūtas determinata; Nunc æternitatis mensurans actus, coexistit ōnib⁹ partibus tēporis. Volūtas creata vt potest mereri, ita comitāter sequi, q volūtas diuina præordinarit, aut non præordinarit; nō pōt stare intellectio cū opposito illius, quod erit Nec propter prædestinationē, voluntas est cōfirmata, imo pōt peccare finaliter, & iustè dānari; & vt pōt dānari, ita pōt nō prædestinari; hæc ex d. 40. Quare antecedēter à Deo inuoluunt ordinem ad arbitrium. 5 motio efficax datur ad opus supernārale; ergo distincta ab actu libero, ppter quem datur. Ant. faciam vt in pceptis meis ambuletis dat velle, & perficere 6 Aug de lib. arb. c. 16 facit vt faciamus; dum præbet vires efficacissimas, quod ad actū primū spectat; actus secūdus est à libero arbitrio, non est virtus agendi. 7 à Patribus vocatio alta, secreta, efficax, à Trident. excitatio, illuminatio, motio, præuentio Spiritus sancti 8 Deus præmouet voluntatem, nè dū vt possit benè operari; sed vt reipsa bene operetur; peculiare beneficium, singularis beneuolentia in eum, quem ita mouet; vt scit ei cōgruere in decretis suis, vt vocantèm nō respuat. 8 cum homo est iustus, nunquam supernaturaliter agit, vi solius sufficientis, ob negligentiam voluntatis, & infirmitatem naturæ lapsę, ex quolib. 17 ar. 2. ergo De⁹ aufert infirmitatem, & voluntatis negligentiā, vt iuxta inclinationem gratiæ procedat. 9 præueniens ne dum, vt disponatur ad gratiam, sed vt ea vtatur; ergo ex se congrua, contemperata arbitrio vt agat. 10 ex Scot. d 19. 3 etiam Christus obtulit passionem pro electis, non pro omnibus, & voluntas Dei pro illis eam acceptās; videns electos efficaciter obtulit; videre, efficaciter offerre præscientiam, & efficaciam distinctam à sufficienti; &

oblationem, quod distinctè se habet in genere tm̃ moris, & oblationis; eadem passio in esse physicè: at oblatio, applicatio, efficax acceptatio, cooperatio nostræ voluntatis, dispositio, meritum de congruo, vt ibi Scot. ex parte recipientis, nil absolutè Dei decreto, nèc physicè præmotione.

Vrgent Semipelagiani, & plures, qui negligunt efficaciam, & distinctam gratiam. 1 vt refert Hilar Epist. ad Aug. posita necessitate gratiæ efficacis, perit sufficiens; nam illud sufficiens donũ, vltra quod aliud non necessariũ. 2 si absque eo homines non perseuerant, proximè cum vsu libertatis non cohæret. ℞ non aliud necessarium, vt antecedens operationem; sed vt supernaturaliter excitetur, & re ipsa operetur, efficax, homini cõgruũ, & dispositio pǔia. 1 sufficiens, negligẽtia & resistentia voluntatis, nec cõgruum, nec contemperatum, generalem rationem habet; quicquid necessarium ad actũ; si deest ex malitia, quæ liberè efficit, vt sufficiens sine congruitate ad actum. 2 efficax nec remotè, nec ꝓximè aufert põam resistendi; nec est suppositio antecedens, sed datur congruè, quo arbitrium velit. Contra certum & infallibile ex ea consensum futurum; ergo tollit arbitrium. ℞ necessitas nõ suppositio antecedens; datũ cõgruè, quo liberum arbitrium velit, & consensum prebeat. Contra, si negas efficax à sufficienti distinctum, saltim vt demus gratiam ad incipiendum bonum cõtra Pelagium. ℞ Patres, & scripturæ dant efficaciã, vt à Deo, qua voluntas magis inclinet ad actũ; faciam vt in præceptis ambuletis. nemo venit, nisi Pater traxerit. gratia Dei sum id, quod sum. debet Deo tribui, vt quis vocatus, & excitatus reipsa cõsentiat, & actu operetur. Cõtra, si efficax necessarium; ergo aliud non est sufficiens; nã præter ipsum quod sufficit, est aliud. ℞ efficax dicit connexionem infallibilem cum actu. 2 efficacia non solum ab euentu; nec per aliquid omnino physicè antecedens, sed consequens, non esse absolutum euentus; sed tantum conditionatè; aut decretum non vltimum. 3 sic efficacia ex entitate doni, seu gratiæ, ex qua est vis operatiua; & futuritione sub conditione si velit; in obliquo, quamuis dependenter à scientia, non sit magis actiua: sed infallibilem effectũ cũ libertate connectit. Contra, reꝓbi in grã, opera meritoria efficiunt, non vi sufficientis, quod dat tm̃ posse; nec efficacis, ꝙ tm̃ electis datur; ergo pręueniẽs tm̃ datur. ℞ iusti tm̃ ꝓ via: at efficax ꝓ fine non hẽnt, nec quò ꝑseuerẽt; possũt hẽre quoad tẽp⁹, sunt in grã & benè operantur. C. scripturę, efficax vt à Deo est voluntas absoluta Dei, non conditionata; quæ voluit fecit. non volentis, ne

que

que currentis, Dei miserentis. ℞ efficacia cõpleta, absoluta, voluntate beneplaciti; vt antecedit effectũ absolutè futurum: at incompleta, voluntate antecedenti, signi, est ex entitate doni, & volũtate conditionata actus; eiusque præscia in obliquo, ex qua vocatio sm̃ propositum; quæ à nullo duro corde respuitur; quæ efficacissima à patribus.

An efficax voluntas Dei ad agere nostrum libera sit, & antecedẽs absque vlla conditione; aut sit à physica p̃determinatione, aut motione, seu qualitate ad vnum. XVIII.

SI Deus absoluto decreto futura, quæ ipse certò nouit fore ex possibilibus, & præfiniuit oẽs actus liberos supnãrales in indiuiduo sub vltimis circumstantijs, tã absolutè, quã conditionate futuros; tamen nõ sine respũ ad creatam voluntatem, saltim sub conditione; 1.d.40. ad 2 si creata voluntas potest mereri damnationem, ita põt sequi quod diuina voluntas non præordinauerit. 1 d. 38. 39. determinatio in futuris sumenda ex determinatione diuinæ voluntatis, per quam intellũs certò cognoscit, qd determinatè esset ab hõne, motus & excitatus; vbi determinata futuritio spectanda à decreto. 1 d 17. q. 2. KK actus quo est meritum, est in potestate mea; supposita generali influentia, si liberi arbitrij vsum, & gratiam habeo.

Dico. nequit dici vt efficacia gratiæ sit à physica prædeterminatione ad vnũ in ordine ad nostros liberos. Scot. 1 d. 17 GG. Probat. si est habitus; est inclinans, decor spiritualis ad determinatos actus. 2 gratia, quia sola voluntas si esset principium actiuũ, æquè perfectum sine isto habitu, sicut cum isto, & ipsa põa posset æquali conatu agere. 3 gratia se habet ad arbitrium, ex Aug de lib. arb. vt sessor ad equum; quia inclinat, actiuè regit, mouet; ergò tãtum inclinat, regit, vt agat, non prius agit, & determinat. imò ait Scotus, sessor per modũ naturæ dirigens; & voluntas equus liber, agens secundum inclinationem, potest sessorem deijcere; vti sua libertate, & in aliũ terminum se mouere. Aug. Ep. ad Sixtum voluntas concomitans, non præcedens, pedissequa non domina; ergo gratia, ait Scotus, aliquam causalitatem habet, non determinat. 4 in nullo actu, qui est in nobis, nec ex subĩa, nec intensione, nec delectatione; nec facilitate in operando; nec ex bonitate, nec ex rectitudine potest concludi, hãc determinationem ad vnum esse in nobis; secus posset quis habens determinationẽ, ex habitu charitatis, cognoscere se esse in charitate, & experiri actum illum sibi inhærere, actũ sic intẽsè sibi inesse, sic operari, vel faciliter, & rectæ rationi consonum.

nũ 5 põa in ordine ad illud premium esset causa secunda; at voluntas vtitur gratia, aut habitu cum vult, ergo non prædeterminat. 6 actio nõ esset libera, si grã esset determinans antecedenter ad vnum: voluntas enim naturaliter moueretur, quia grã naturaliter moueret; & vt voluntas non liberè moueretur, nec libere moueret; non ageret, nisi vt mota ad vnum. 7 semel habens gratiã, non posset peccare; causa secunda sequeretur motionem primæ, nec posset moueri ad oppositum illius, ad quod prima mouet, & determinat. 8 voluntas illimitatior ad actus, quã habitus, & determinatio; illimitata ad plura actiuè, nequit passiuè determinari; si ut determinet seipsam Deus præcipit; sub te appetitus; serua mandata. ad quod volueris porrige manum. 9 si ratio meritorij est aliqnid acceptum à diuina voluntate, in ordine ad præmium, dignum acceptari; ꝙ libere ex gratia exhibitum, non predeterminatũ. ℞ hæc qualitas prædeterminans, concurrit ad actum effectiuè; at viciffim ab actu, vt necessaria dispositione pendere. Vel determinat ad vnum, non influit. Vel determinari per actualem influxum, nõ preuia qualitate; & hęc influentia specialis, non formæ permanentis, sed mouentis; vt instrumentum ab agente principali vltra formam. Contra, forma naturalis datur alicui vt agat, qa talis actio est sibi proportionata ergo si predeterminat datur nobis, non vt agamus, sed vt agamur; ergo non liberè. 2 modus connãralis agendi in voluntate est cum indifferentia ad agere, & non agere, ad differentiam causæ nãralis, quæ vt ad vnum determinata agit. 3 nequit voluntas actum oppositum efficere, nec in sensu composito, nec diuiso, dum physicè ad vnum est determinata. Assumpt. non habet indifferentiã ad opposita cõtrariè, & contradictoriè; nã hẽt formã nãraliter ad vnum eã determinantem; cõcursum Dei ad vnum determinatum, & oppositum denegatum; causa secunda habens concursum Dei denegatum ad operandũ, nec põt in sẽsu diuiso; secus potestas ad independenter operandum, & actum imparticipatè efficiendum. ℞ p̃determinatio à Deo, & causa prima, non contradicit libertati. 2 non est prædeterminatio nãralis sed libera à Deo. Cõtra si liberè à Deo, effectiuè; formaliter tñ p eutitatẽ creatã, quę nãralis est, & ad vnum. 2 entitas motionis ad vnũ determinat, nãraliter agit, ergo nãraliter volũtas agitur. 3 volũtas sui nãra libera; vitaliter actiua, ex electione. 3 si volũtas nõ est libera sub actu suo, cũ iã se determinauit, hẽt formã determinatã ad vnũ; minus libera cũ ab alio determinata. 4 si vt à Deo

põt

pōt poni, & non poni, iam posita antecedenter non est libera.

Arguent Thomistæ, Aluarez, Bannes, Zumel & alij etiã Scotus 1.d.2.q.2.d 8 q.5.R d 39 cã secũda agit vt mota; nec motio prime nisi physica, nõ moralis 4.d.49 q. 6. ad id, nõ minus tollit determinari à superiori, q̃ inferiori; subdit non esse contra nrã volũtatis determinari à causa superiori 2.d 1.q.3.D. Deum agere necessariò, & dari contingentiã pugnat; ergo & Deũ mouere liberè, & cãm non esse liberam. 3 Prolog.d.39: 41. vbiq; docet oẽs actus futuros predefinisse. oĩa cõtingentia reduci ad hanc, Deus vult. Quodlib 16. 1, agens nãrale vel est omnino primum, vel si posterius à priori nãraliter determinatur; ergo voluntas determinans liberè, non aufert libertatem. R. secũda agit, vt mota, quia habet esse à prima, vel influentiam, vt baculus à manu. vel ambæ attingunt eundem effectum, ordine quodam, prima principalius, vt Pater, & Mater in gñatione, & simul cõcurrũt actiuè. 2 agit vt mota, non quia accipiat formam in fieri, qua agat: sed in ordine suo hẽt formã actiuam in esse quieto, qua realiter, & physicè influat 3 Deus finit causas suas exercere causalitates 3.d 3.q.2.G. A 2 determinari, nõ determinatione inhærẽte, quæ anteuertat actum operandi; tum quia hæc fit per causam creatam inferiorem voluntate; per illam volũtas in suo ordine passiuè determinatur. 3 determinari in actu secundo operatione, facta cum voluntate creata, à Deo prioritate, vt à quo: nam in liberis causã esse determinatã, est ipsam hẽre volitionẽ respectu volibilis, vt in naturalibus est ipsam habere formam, qua causet. 2d.1.q.2. ad arg. Ad 3 Dei voluntas prima radix contingentiæ, non oĩs contingẽtia; res administrat, vt mot' agere finat. 2 causæ secundæ influẽtia, quam habet à prima, non est quid absolutũ, sed ordo inferioris ad superiorem. Ad 4 prædefinit in esse absoluto, in esse antecedenti, & quoad ea, quæ immediate pendent à Deo. vel in omni esse tam absolutè, quam conditionatè Deus vult; semp imbibit velle *Dei* sub conditione, vt precipit si velimus. Vel volũtate efficaci, & decreto vltimo Deus; voluntate signi, & antecedente, vult sub conditione; Niniuè subuertetur, nisi pænitentiã egerit. Ezechiæ morieris, nisi fleueris. hæc decreta nõ vltima supponũt cõditionẽ exparte obiecti volibilis, & q̃ vult à nobis fieri si velim'.

Arguent rõne. 1 causæ secũdæ agunt vt p̃motæ à prima 8 phys. 33. primũ est ita mouens, vltimũ non mouet primũ. 2 creata, & increata volnntas se hẽnt ad agere simul, vt duæ causæ essentialiter subordinatæ; ergo formã habet ab ea. 3 causa, quæ agit vt mota, recipit vim agendi, in actuali motione

tione; vt baculus mouet pilam, subordinatur brachio, vt prius in in se recipiat, magis causa secunda à Deo. 4 causa ex se indifferēs ad vnum, vt ad aliud; eget à Deo determinari ad vnū. 5 nullus effectus, quin essentialiter à prima & sub prima; ergo prius à Deo, quā à creatura determinatur. 6 æterno decreto omnia præfinit; omnia secundum consilium voluntatis. quæ voluit fecit; id non nisi in tempore præmouet, & determinat. 7 Deus nequit facere, vt arbitrium infallibiliter operetur, quin physicè prędeterminet; faciam vt in præceptis meis ambuletis. 8 Aug lib. 1 ad simplic. q. 2 grā efficax, quæ à nullo duro corde respuitur; ergo pdetermi-nat, secus respui posset. de cor. & grat. c. 14. nostra voluntas subdita motioni, & volitioni Dei. 9 conc. Aurasic. can. 4 non expectat nostram voluntatē, prius per Spiritus Sancti infusionem, vt velimus à peccatis mundari. Can. 21 in opere bono Deum prius incipere. trid. sess. 6 can. 4 motum, & excitatum cooperari Deo; ergo pręit efficax, & physica motio. 10 motio gratiæ efficacis, à sufficiēti distincta non esset, nisi prędeterminans ad vnū. 11 nequit intelligi vt efficax ex se, ante consensum, quin prædeterminet. 12 Ber. tract de gratia, Deus auctor oīs meriti, qui voluntatem applicat operi, & opus applicat volūtati; applicat, hoc est prædeterminat. 13 Aug. de lib. arb. gratia se habet ad arbitrium, vt sessor ad equum, sessor regit, mouet, determinat vt vult. Idem ep. ad Sixtum, & ad Bonifacium; volūtas respectu gratiæ pedissequa, non præuia.

Ad 1 agit vt mota, non vt recipiat formam in fieri, qua agat; sed in ordine suo habet formam actiuam, qua realiter, & physicè influat. 2 præmota non vt recipiat prius naturaliter formā de nouo, sibi inhærentem; sed quia eget concursu causæ prioris; & in actione essentialiter secunda pendet à cōcursu primæ. 3 determinatio in simul agendo; præuiè prioritate à quo. Contra, in actu supernaturali voluntas, per formam nouam, aut fluentem, & gratiā. ℞ quæ inclinat, non quæ determinet; vt meritoriè agat, non quoad substantiam actus. Ad 2 subordinatæ, quia secunda habet esse à prima; non agit nisi agente prima, & influente; hinc essentialis dependentia secundę, rōne cuius sine prima agere nequit. Ad 3 instrumentū, quod passiuè recipit motum, in actuali motione, vt à manu baculus: at volūtas actiuè se habet ad agere, habet formam in esse quieto; nil tā in potestate voluntatis quam ipsa voluntas. 2 instrumentum artis non est actiuum, recipit motum agentis. plus potest in virtute principali, quam in propria; causa secunda in virtute primæ,

quia

Quia id, ad quod se extendit, est sua virtus actiua, quā accepit à prima; sic semper subordinatio. Ad 4 indifferens, nō tā passiuè vt recipiat, sed actiuè vt se determinet sub *Deo*. est indeterminatio virtutis, actiuè in sui facultate. Contra nō est primò se determinans. ℞ nō absolutè, à se primo, sine Deo, sed sub Deo, in suo ordine agendi; absque eo, ꝙ egeat extrinseco, p̄uiè determinante ad vnum; auferret in suo ordine agendi indifferentiā; & euertit libertatem. Ad 5 nullus effectus sine Deo, concursu cōseruatiuo, & cooperatiuo; non antecedenter, à *Deo* predeterminante vnū à causis liberis; causa libera non se determinat, nisi suo actu volendi, & nolendi. 2 nil sine Deo, vel sinendo vt fiant; vel ipse immediatè faciendo. 3 causas liberas præuenit, excitando, mouēdo, non determinando. Ad 6 ex 1. d 17 q. 2 *L L* vt acceptatio Dei æterna, qua Deus ab æterno præuidens, hunc actum ex talibus principijs eliciendū, voluit ipsum ad præmium. 2 actu voluntatis statuit effectum futurum à causis suis, & quantum ex se dedit antecedētia, quibus vellemus, & daret subsequentia. 3 ab æterno p̄finiuit, vt eorum futuritio sit futura, decreto vltimo, efficaci, & beneplaciti, quod supponit velle antecedens, conditionatum; qm̄ ex parte sui nulli deest, qui dignus fuit. 4 in actibus supernaturalibus sic mouet, vt congruè sit ipsi, vt liberè consentiat. Ad 7 infallibiliter vt ei congruit, & sua libertate vtatur, non quod prædeterminet: sed quia ex proposito datur; & præscia, seu connexio libera causarū, vt antecedit propositum, & vocationem, non est nisi conditionata, si velimus; si obicem nō ponamus; at velle absolutū præcedit præsciam absolutā. 2 quæ Deus voluit vt fierent, ita voluit, vt præcepit; sicque oīa sub decreto; præcepit, decreto sub conditione; si velis; si feceris; si audietis; etiam conditio ex parte termini volita à Deo. statuit; præcepta dedit. Ad 8 à nullo duro corde respuitur; vox ad fideles; quis ita durus vt resistat? 2 ita datur, vt congrua, cōsona, vt sua sponte consentiat; secus non posset respui. 3 Deus sibi subicit nostrā volūtatem per grām, vt ipsa consentiat, nō respuat. Conc. Arausic. prius vt velimus, quia prǫuenit vt velimus. 2 Contra Semipelag. nec gratia sit ad incipiēdum, nec sit præueniens. non Deus expectat, præuenit nostras voluntates, dat quibus velimus. Contra præuenit, ergo determinat. ℞ præuenit aspirando; in adiutorium intende. motum & excitatum arbitrium; implicat determinatū, & dissentire si velit. Contra in bono opere Deum prius incipe-

re. ℞ in actu meriti vt Scot. d. 17 q. 2 substantia actus ab arbitrio; ratio meriti est ex habitu, cum relatione ad Dei voluntatē quæ acceptat. habitus inclinat actiuè; in ratione meriti principalius conuenit actui ab habitu; quam à voluntate: magis enim acceptat Deus actum, vt præmio dignum, vt elicitus est à charitate, quam vt liberè à voluntate Contra. Fato & decreto Dei, vixerūt etiam ethnici; ergo nō est vt negetur. ℞ vt negligas viam vitæ, & disciplinæ nil melius à fatum ineuitabile extra statū viæ, vbi meritum, & demeritū. 3 decreta nō sinunt motus, si sunt ad vnum. Trident. motū & excitatū; excitari non est determinari. Ad 10 efficax, quia pensantis omnibus, ita congruit voluntati, vt infallibiliter consentiat 2 efficax, non quia sufficiens non sit principiū respectu actus; & ex requisitis aliquid desit, vt realiter distinctum; sed omnia non attingit terminum, & finem propter quem datur; sic multi vocati; non tamē omnes vno modo affecti; illi sequuntur, qui ei capiendæ reperiūtur idonei, ep. 1 ad simplician. q. 2. 3 potentiæ proximæ, nec intrinsecè, nec extrinsecè aliquid deest quo possit re ipsa in actū exire; cū sufficienti respectu volitionis recte est principium actiuū voluntas: nam gratiā habet; cum sine gratia, iam non esset sufficiens, 4 sufficiens dat potentiā, non remotè, & diminutam, sed proximè; hinc efficax non addit quid re ipsa distinctū. Contra, efficax physicè prædeterminat; necesse ad actum, non ad posse: ideo sine ipso est in homine, quo possit cōuerti. ℞ si physicè necessarium vt prædeterminet, realiter distinctū à sufficienti; quomodo stat per ipsum; si per sufficiens non conuertitur? Cōtra est vltimum pōæ, & complementū principij. ℞ tūc sufficiens principium videndi, cū omnia necessario requisita cōcurrunt, quæ sunt pōa visiua intrinsecè, non impedita, mediū illuminatum, & visibile, seu corpus coloratum; si vnum deest, pōa, si adest, non tamen videre est in eius potestate. ita efficax, necessariū, & distinctū realiter entitate physica prædeterminante; non habens illud; virtus sufficiens ad agendum simpliciter deesset, nec sine illo sufficiens esset principiū; pōa ad operandum, non est sufficiens, cum qua implicat actus, nisi aliud principium addatur. Cōtra, si caret efficaci necessariò requisito, habet in potestate illud habere; sic cares atramento, quo scribas, in tui potestate vt illud quæras, emas; si cares efficaci, quærite, pulsate, petite; hinc sufficienti non cares ℞ sufficiens non datur, vt potestas operandi sit vltimus terminus; sed propter actum. 2 vi sufficientis, Deus obli-

obligat, non vt possimus, sed vt actu operemur; ergo aliud distinctum principium prædeterminans, non necessarium. 3 si per sufficiens, non prædeterminatur physicè vt consentiat, quomodo consentiens per sufficiens, & non resistens, potest habere efficax? 4 potestas habendi efficax; si passiua, ergo tantum capacitas, non in sui potestate habet principiũ operandi; si actiua, & per eius vsum potest petere; ad vsum necessaria physica prædeterminatio, ergo impossibilis vsus. 5 illud in nostra potestate, quod nostram sequitur voluntatem, 1 retract. c. 23. si prædeterminatio antecedit nostrã volũtatẽ; ergo nõ in nostra potestate. 6 intellectio obiecti, si necessaria voluntati, vt velit, necesse vt volitio libera sequatur intellectionẽ non liberã; ergo si motio prædeterminans; non minus quam intellectio ad volitionem; ergo volitio libera, à prædeterminatione non libera, quæ non est in nostra potestate. Ad 12 Bern. rectè in merito duo, substãtia actus cum rectitudine, & rão meriti: sic habitus gratiæ est qualitas, inclinans ad actum secundum substantiam; sed habet specialem relationem ad voluntatem diuinam, acceptantem ipsam, vel subiectum habens ipsam. 2 conditio meriti principalius conuenit actui ab habitu; minus principaliter à voluntate; magis enim acceptatur actus vt dignus præmio, quia elicitus à caritate; quam à voluntate liberè elicitus; & si vtrumque necessariò requiratur. diuisio à cultello, & si magis à diuidente; at sub ratione acceptionis, vt placet visui, magis ex acutie instrumenti, Sonus magis ex percussione corporum sonantium, quam ex percussionis ordine: at magis auditui, acceptus ordo, quam efficax vis percutiens: ibi armonia. Pater causa præcipua, quam mater: at hæc vt magis, vel diligibilis alicui, quia matris. ita gratia applicat operi, sub ratione dilecti, quia præcipua, per hoc acceptũ, vel acceptabile. Ad 13 gratia sessor, voluntas vt pedissequa, non prauia. ℞ Scotus respectu actus, vt meriti; non actus in substantia; hinc numquam physica prędeterminatio ad actum. 2 addit Scotus exemplũ simile, si equus esset liber, & sessor per modum naturæ, esset dirigẽs equũ ad certũ terminũ; cursus equi ex hoc, quod secundum inclinationem sessoris ad terminum, tunc magis placere posset; at si vi sua curreret, tunc posset equus sua libertate sessorem deicere, & præter eius directionem, in alium terminum se mouere. sic voluntas, ait Scotus, est quasi equus liber; gratia sessor per modum naturæ inclinans ad obiectum, secundum hanc inclinationem

R 2 vo-

voluntas placet; cum sessor abijcitur per peccatum, aut actum, qui est indifferens, vt inclinat gratia, tunc voluntas est displicens; & ita voluntas pedissequa, quia non ex se determinatè inclinat ad terminum; ob inclinationem actus acceptatur; hinc gratiæ nõ ē determinare ad vnũ: sed inclinare ad terminum, ob quam inclinationē, actus est acceptus, sicut inclinat gratia, & voluntas id participat à gratia. id magis inest gratiæ, quam sibi, in hoc ipsa causa secunda; tamen in elicitione actus, voluntas habet in se rationem motiui; in causare intrinsecum actui, volũtas nõ nisi sua optione: sed in esse propter quod acceptatur, p hoc dicit respectũ ad extrinsecum. equus ex sua libertate currens; non tamen cursus eius acceptaretur, quia non secundum directionē sessoris. gratia inclinat, non determinat; reddit actum magis sub merito, non quoad substantiam. magis est ex ea parte, qua obiectum dicitur actiuum, quam ex ea, qua potentia est actiua. actum ex puris naturæ esse meritorium appropinquat errori Pelagij; hinc acceptat actum vt meritorium per gratiam. hæc si magis ad gratiam habitualem pertinent, facilè ad gratiã actualem aptari possunt.

An Decreta Dei ad dandum gratiam operandi sint absoluta, & primo efficacia in nobis absque connotatione præsciæ, & conditionatæ præuisionis; nec à congruitate vocationis, qua Deus voluit dari congruam, contemperatam arbitrio, vt homo sua libertate consensum præstaret. *XIX.*

EX decretis suæ voluntatis, & entitate gratiæ in esse absoluto, in recto, vt à forma intrinseca, certum est desumi: sed ab extrinseco à connotatione conditionatę præuisionis, quam sciam vocant mediã: qua præuidit Petrum infallibiliter consensurum, tali vocationi assensum daturũ; nõ quod in Deo sit habitus, aut ars simpliciter, vt directiua agendorum; quæ non habet locum in Deo; sed tantum diminutè, secundum quid, vt apprehensiuus rectitudinis, posita determinatione voluntatis, cognoscit ordinem agibilium. hinc vt nullus effectus est determinatè in se extra suas causas, sine determinato concursu Dei; ita nec conditionatam futuritionem, sine conditionato decreto Dei; hinc duplex determinatio, vltima, & nõ vltima cõparatione futurorum, 1. d. 40 A ita duplex decretum, absolutũ, & cõditionatũ; absolutum comparatione futurorum absolutè; sub conditione respectu

ctu eorum quæ vellet à nobis fieri; huic duplici decreto duplex respondet futuritio 4 d.16.q.1 K

Dico efficaciam donorum desumi in esse absoluto effectiuè à decretis diuinæ voluntatis, & intrisecè abentitate gratię in recto; at cũ cõnotatione,& respectu ad cõditionatũ cõsensũ nostri actus in obliquo; sicque cõgruũ,& cõtẽperatũ arbitrio. nec cõgruitas gratiæ efficax,vt est physicè pdeterminans;sed efficax, quia cõnotat opatione sub statu conditionato , vt ipsa velit.

Probari potest ex his,quæ passim Scotus 1.dist.38 &39.cõtingẽtia habent determinatã veritatẽ ex decretis certis,infallibilibus , ad cõnexionẽ liberã cũ voluntate.ibid. res iuxta proprias rões intelligit,hoc vt necessariũ, illud vt contingẽs;determinata, & infallibilis Dei sciẽtia stat cũ cõtingẽtia; vt diuina voluntas potest nõ velle cõtingẽs,intellectus põt nõ scire.id de rõne cõtingẽtię,in determinatio de possibili . d. 39. E. F. libertatẽ nostræ voluntatis comitatur vna põa ad opposita manifestè,ad velle post nõ velle , seu ad successionẽ oppositorũ:& ad opposita nõ ita manifeste,absque successione;vt si in vno instãti volitionẽ habet,nõ necessario causat;sicut hoc est cõtingẽs,ita causat hoc velle cõtingenter , & põa est ad oppositũ eius , q̃ causat sine successione,&est põa realis,vt naturaliter prior actu secũdo,vt sic æquè aliud oppositũ ponere,si vt pdeterminata ad vnũ ageret , vt naturaliter prior suo actu,non esset indifferens. d. 39. D.sola libertas diuinæ volũtatis ; nõ eius efficacia est prima radix extrinseca libertatis creatæ.Ibid. R.si intellectus Dei nõ sequitur res vt effectus causã;tñ est comitantia,sicut res potest nõ esse,ita intellectus põt non scire:& sicut res scita põt esse,ita intellectus põt eã scire; & sicut res scita,põt nõ sciri,& si nõ erit nõ sciet.d.40 in fine,vt volũtas nostra põt mereri dãnationẽ, ita comitãter sequi,q̃ diuina volũtas, nõ pordinauerit;vt Deus non põt falli,nõ põt stare intellectio eius respectu actus cũ opposito illius;ergo sẽper cũ cõnotatione ad actũ nostrũ; & nũc ęternitatis mensurat actus nostros, vt coexistens omnibus partibus tẽporis.C.d.41. si offerantur diuinæ, duo æquales, quare istũ pordinat benè vsurũ , nõ illũ,nisi qa vult. & ante A quẽ vsũ liberi arbitrij puidet in illo ; nõ isto,si cũ grã hęc Scot.ad tollẽdũ meritũ propter bonũ vsum puisũ si superuixissent: nullus enim acceptatur , vel damnatur secundum merita , quæ habuisset; aut secundum illa, quæ prę uideretur habiturus , si superuixisset.lit.A.nõ vult Deus aliquem punire, quin videat peccatorem. D. scit hunc peccaturum , non solum

ſolum quia ſcit, ſe permiſſurum: ſed quia ſcit ſe cooperaturum ad ſubſtantiā actus.1.d.17.q.2. G G. ſi gratia efficiens actum, cum voluntate creata ſe habet vt cauſa prior, & voluntas vt poſterior, actio nō eſſet libera, quia gratia naturaliter moueret, & voluntas non ageret niſi vt mota naturaliter; ſi ibi de grā habituali; magis de actuali, quæ facit voluntatē agere.1.d.3.q.7.B B.& diſt.7.c. indeterminatum propriè oportet vt habeat formā, vt recipiat, aut agat: at actiuè ipsū ſe determinat ad effectū.d.8 q.5.2.voluntas actiuè ad vtrūlibet indifferēs ex ſe poteſt ſufficienter in ſuo ordine, ſine forma ſupueniente ad hoc, vel illud determinari. quodlib.18.M.libera ad vtrūlibet, ſui ipſius ad alterum eorū determinatiua.1.d.12.G. voluntas ſub aliqua forma eā determināte nō eſt libera; etiā ſi forma ſit actus proprius, ab ea liberè cauſatus, vt ſub actu volendi.d.17.q.2.H H.ad meritum nō ſatis voluntatē cū charitate, ſed ſpecialem mouētis formæ influentiā; & infra litt.K K.actū, q eſt meritū, eſſe in poteſtate, ſuppoſita generali influētia; cōpleri, nō in mea poteſtate, niſi diſpoſitiuè.& infra litt.L.L. nec eſſe rationem formalē meriti, niſi ex acceptatione Dei petēdā. omnis ratio meriti ex Scoto in acceptatione.& ſub iſto reſpectu; acceptatio cōnotat; ordinat peccatores cōuerti ad Deū ſuppoſita grā nō determinari ad vnū. hinc Trid ſeſſ 6.c.6.conuerti ad Deū, cum eum omnis iuſtitiæ fontē diligere incipiūt. Zacchar.conuertimini ad me, & cōuertar ad vos. Luc. dimiſſa ſunt ei peccata; quia dilexit multum. Ioan. 14 qui diligit me, diligetur à Patre meo. non ꝙ natura poſſit abſque gratia; nam voluntas cū charitate, ſed ſpecialē influentiam, ſeu per modum concurſus; aut acceptationem; aut non viribus naturę, meritoriè agere, ꝙ error Pelagij. Q Q Spiritus Santus poſſet actum immediatè cauſare in voluntate, & ipſum tanquā à ſe creatū acceptare: ſed tunc non eſſet actus voluntatis, vt in poteſtate eius: nam diſpoſuit actum arbitrij, & quod eſſet in poteſtate eius acceptare; ꝑdeterminatio ad vnum non eſt in poteſtate. Deus aſſiſtit cauſæ ſecundæ ad ſuum actum; Spiritus Sāctus omni cauſæ ſecūdę generaliter cooperatur, ad *illum* actum, ad quem ſecundum formā ſuā ordinatur. *Prius* operatur, quam voluntas; id prioritate eminentiæ, ſicut cauſa ſuperior, ſimul quippe cooperatur ſpiritus Sāctus voluntati habenti caritatem, & ipſa operatur.2 d 1.q 2. ad ad 1.& 2. cauſam producere effectum abſque nouitate in ea, actu primo præintellecta; nec habitudinem nouam pręcedere; vt dictum eſt d. 35. nec aliqua relatio deter-

determinans ipsam ad effectum; in naturalibus causam determinari ex parte sui ad agendum, est ipsam habere formam determinatam, qua causet: in liberis est ipsam habere volitionem determinatam respectũ volibilis. hinc Scot. cum vult voluntatem determinari à causa prima, ad volendum; loquitur de predeterminatione operatiua in actu secundo, quæ fit per actum, non inhærente in actu primo per formam antecedentem actum secundum, tanquam causa à suo effectu. 3. d. 15. D voluntas vt voluntas libera: sed vt volens, sub actu volendi, vel nolendi constituta, non amplius libera; etiam si illa forma sit actus proprius ab ea liberè in se causatus; nam actus volendi est qualitas naturalis, & sic naturaliter agit; multò minus esset libera, si antequam velit in actu primo ad volendum, Deus physicè predeterminet; iam habet formam determinatam ad vnũ, gratia efficax entitas creata, formaliter qualitas determinata ad vnum. 1. d. 42 A si primũ efficiens habeat in se potentiam effectiuam eminentiorem potẽtia cuiusuis causæ; non tamen, quod habeat causalitatem immediatius, quam causa secunda respectu sui effectus; id de potẽtia ordinaria, nõ absoluta, posset immediatè in effectum. ordo causarum superiorum, & inferiorũ id non concludit. Sol eminentius in se continet causalitatem; non tamen facit immediatè bouem, aut aliqd aliud; sed cum boue: causa prima immediatè perfecta, non tamen immediatè nostri effectus, sed agente secunda. d. 43. D. pertinet ad legem vniuersalem omnes finaliter malos esse damnandos; & iudicium legis, Iudas erit finaliter malus, & dannabitur; & tamen etiam dum est in via, adhuc potest eum sua gratia præuenire, non esse finaliter peccator; potẽa ordinaria, potest p̃scire saluandum, sed non isto modo ordinata: sed alio modo ordinata secundum alium ordinem; ergo voluntas Dei non vltimo ante nostrum velle; & Dei est ponere in ordine, quo nos posset saluare; & alio, & alio ordine iustè disponit; secundum quas potest præuenire ne pereamus; nec lex recta, nisi à voluntate Dei accepta; & quod fit ordinatè fit & aliud ordinatè fieret; si secundũ alium ordinem faceret. d. 46. voluntas Dei cum determinat se ad ponendum effectũ in ẽẽ vltideterminatione illud erit, quæ est voluntas beneplaciti: vt voluntate antecedente quantum ex parte Dei, vult omnes saluos fieri, dat adiutoria, sufficientia quibus possint benè viuere, saluari; vt Rex dat leges rectas, vult omnes pacificè viuere: si videt aliquem tribulari iniustè, re-

ducit

ducit causam ad querimoniam. d 47. volitio efficax, qua sibi cōplacet esset voliti; & tamen posset statim ponere volitum in esse, statim poneret; remissa cum non ponit, sed posset ponere. Quę Deus immediatè per se ipsum adimplet; quæ mediatè, præceptum, consilium, permissio, prohibitio. Ibid. nolitio, mali pmissio, de quo scit ab alio male fieri, displicet, nō ꝓhibet, vt posset. Volitio efficax, in immediatis à Deo, à se adīplet; si p alios, ṕceptū, ita impler, hæc exercet Deus, vt opa nostra fiāt; ergo ante ṕulsionē, & permissionem, in quantum transit super obiectum; & signum voluntatis, non velle prohibere, vult sinere, permittit nostros actus, non determinat. 2. d. 1. quest. 2. ad 1. causæ effectū producunt absque nouitate in ea præintellecta in actu primo per intellectū; ad absolutum in causa, sequitur absolutum effectus. 4. d. 1. quest. 1. RR. magis instrumentum agit virtute alterius, quam causa secunda, quia non habet formam actiuam suam in esse quieto, tantum recipit in actuali motione: at causa secunda habet formam actiuam in esse quieto; agere in virtute alterius non est recipere aliquid, sed tantum habere ordinem inferiorem in simul causando. infra; nec influentia noua, aut creatio alicuius inhærentis, sed determinatus ordo causarum in agendo effectum communem. d. 12. q. 3. A. dependentia causæ inferioris à superiori in agendo non esse influentiam, quam agens inferius à superiori per formam, tunc causatam recipiat; sed ordo determinatus in simul causando. d. 13. q. 1. art. 3 non credo causam secundam recipere motionem specialem à prima, tantum habere subordinationem formæ actiuæ ad formam actiuam alterius; qua prio ri exeunte in actum in suo ordine, secunda nata est exire. mouens motum, non quod recipiat motionem, per quam moueat: sed quia in motione sua ab alia prius naturaliter actu mouente dependet. dist. 49. q. 6 K contra naturam voluntatis in suo ordine determinari, vt nihil sibi primo repugnet & à causa inferiori determinari; vt ab habitu aut qualitate; sic ex parte voluntatis passiua esset, indifferentiam tolleret; nec in sui potestate agere, & non agere foret. 3 dist. 15. quest. vnica. imò voluntas vt voluntas libera, vt volens non formaliter libera, vt habet formam determinatam ad vnum, quæ est ipsa volitio. liberum vt liberum, non immediatè ab alio patitur, est determinatum ad vnum ex oppositis, quod est sibi forma naturalis, potest per illam determinate se habere ad vnum, & ita pati. 2. dist. 37. lit. M. quæ Deus facit

cum

cũ causis secundis, simultate in quo prius à quo, quod perfectionis, & independentiæ.1.d.41. Sed contrà. Deũ ab æterno nõ prouidere act' futuros volũtate creata, sine ei' determinatione. Prouidet hunc benè vsurũ. quia vult, & præordinat benè vsurum, quodlib. 17. E. ad actũ voluntas grã excitatur iuxta inclinationẽ. Motio intellus, inspiratio volũtatis, sunt quæ nos mouent ad operãdum. d.17. HH. Si tota nãræ facultas cum gnãli concursu, non tñ est attingibilis, sed vires naturæ superat. 1. Prol. C. Gratia, & caritas idẽ absolutum ex Deo, differũt per cõnotata. 2.d.27. q. 1. C. bonitas in actu humano ad præmium in acceptatione. 1. prol. F. 2. dist. 17. G.G. acceptabilitatem in Deo, vel acceptationem ex conformitate rationis per voluntatem eius pertinere ad rationem meritorij. in merito esse à Deo effectore vltimum complemẽtum, vt à solo animatio, completa organizatione. 3. dist. 18 A. est aliquid acceptatum, vel acceptãdum in hõe, dicit ordinem actus ad acceptantẽ. d. 19. in Xpo efficacia, & sufficientia refũdit in acceptationem. ibid. secundũ efficaciam, merita Christi pro eis, q̃bus sciebat eis prodesse. 4. d. 22. G. merita mortificata viuere in acceptatione in ordine ad præmium. quodlib. 17. bonitatem meritoriam dicere respectũ rationis in actu, ad Deum specialiter acceptantem. ex his nequit intelligi acceptatio absque præuisione; hoc ius executioni mandandum si non est subsequẽs acceptatio, sed antecedens ex pacto Dei, nequit intelligi nisi sub conditione, si vis ad vitã ingredi, serua mãdata. Hoc fac & viues. Matt. 6. quod iustum fuerit dabo vobis. ad Rom. reddet vnicuique iuxta opera sua. ius ad vitam, si non est per subsequentem acceptationem; nequit negari, conditionata præuisio. 1. d. 17. q. 2. kk. meritũ est actus humanus moraliter bonus, inclinatione gratiæ acceptus, vel acceptabilis, vel dignus acceptari. 3. d. 18. meritum aliquid acceptatum, vel acceptandum in aliquo; pro quo ab acceptante est retribuendum ei, q̃ meruit, vel alteri, pro quo meruit. quodlib. 17. art. 7. actus liberè elicitus, vel imperatus, moraliter, bonus specialiter Deo acceptus: acceptatio in Deo nõ est subsequens actum nostrum absolutum, quasi Deus sit passiuus; sed est pactũ Dei antecedens; & meritum integrari ex pacto Dei effectiuè; ex grã vt instrumento; manifestatur per acceptationem. implicat hoc pactum, quod Theologi, Scotus, Alensis, Bonauẽtura, Thomas, & omnes Patris Societatis, posse intelligi absque præuisione conditionata: præcepta sub conditione, & sub respectu rationis ad pactum diuinum. Sic Ezechiel cap. 18. conditionatè exprimit, quacumque hora si peccator ingemuerit. Pœnitentiam agire. Zaccariæ. 1. Conuertimini ad me, & conuertar ad vos. Apoc. 3. sto ad ostium

& pulso, si quis audierit vocē meā. Cant. V. vox dilecti pulsantis, aperi mihi soror mea sponsa. Isai. c. 1. Lauamini, mūdi estote. Si fuerint peccata vestra vt coccynum, quasi nix dealbabuntur. prouer. 1. sapia foris prædicat: vocaui, & renuistis. Mat. 11. venite ad me omnes, qui laboratis, & reficiā vos; ergo pactum acceptandi nostros actus, nō nisi sub conditione nostra: ex Deo sufficiētem dispōnem, sub donis gratiæ excitantis, vocantis, adiuuantis, non determinantis, nisi sub conditione nostra.

Prob. 2. ex Patrib. efficaciā gratiæ esse ex voluntate Dei miserēdi, cum respū, & ordine ad cōgruum, & specialem consensum nostræ voluntatis; & ita à Deo dari, vt infallibilis consensus, & acceptatio nostra sequatur; & si daretur hō suā libertate consentiret. 1. Rom. 8. Qui secundū ꝓpositum vocati sunt sācti, quos præsciuit, hos vocauit, ergo vocati secundum propositum, sunt illi, qui præsciuntur credentes. 2. Aug. de pręd. 55 c. 8. grā, q̄ à nullo duro corde respuitur; qa datur, vt omnis duritia cordis primitus auferatur; nequit respui, nisi tempore quo consensus, dispō, congruitas, in qua homo infallibiliter cōsentiet: id nequit intelligi physicè, ergo cōditione, qua liberè consentiret. 3. Aug. q. 2. ad Simplici. lib. 1. Quāuis uocentur multi, quia non oēs vno modo affecti; illi sequuntur vocationē, qui ei capiendæ reperiūtur idonei. infra. solius Dei miserentis, quia ita vocat, quomodo aptū est, & scit aptum esse ei, vt vocantem nō respuat. De grat. & lib. arb. c. 5. quòd Paulus tūc de cęlo vocaretur, & tā magna, & efficacissima vocatione conuerteretur, grā Dei erat sola: quia solius Dei miserētis, hoc modo vocare, quomodo aptum est. Alibi, præbet vires efficacissimas, cum vocat, sicut scit ei congruere, vt vocantē non respuat. Illi electi, qui congruēter uocati, illi non electi, qui non cōtēperantur uocationi; ergo uocatio efficax, antecedēs motio, spectat ad uocationem, quā Deus facit ut uoluntas uelit, eā uocādo, cū scit ei cōgruere, ut uocātē nō respuat, & arbitrio congrua, & apta in illa Dei altissima, & secreta præscia. de bon. persc. c. 14. prædestinatio est præscia, & præparatio beneficiorū Dei, quibus certissimè liberantur. Trac. 26. in Ioan. noli cogitare, te inuitū trahi; uolūtate traheris; parum est uoluntate, sed uoluptate: delectare in Domino, & dabit tibi petitiones. post odorē curremus, da amantem, da sitientem, da suspirantem: trahit eos, qui credūt in filium, qui cogitant Patrem habere Deum. ramum uiridē ostēdis Oui, & trahis illā: nuces puero, & trahitur; & qui currit, trahitur amando trahitur, sine lesione trahitur: cordis uinculo trahitur: uoluptates terrenę, quæ reuelātur amantibus trahūnt; cur non trahit reuelatus Christus? cur non fortius desiderat anima ueritatē? ergo efficacia gratiæ, tractio, uocatio, cōgrua

grua, contẽperata arbitrio. De spũ & lit. c. 34. Visorũ suasionibus agit Deus, ut uelimus, & credamus: siue extrinsecus ꝑ euangelicas exortationes: siuè intrĩsecus ubi nemo habet in potestate, ꝙ ei ueniat in mẽtem: at consentire, & dissentire ꝓpriẹ est uoluntatis. Accipere, & habere anima dona nõ potest, nisi cõsentiendo: si hoc ꝙ habeat, & accipiat, Dei est: at accipere, & habere vtique accipientis, & habentis. 1. retract. c. 22. in potestate hominis facere fructus bonos, aut malos: voluntatem in melius mutare: sed nulla est nisi à Deo detur; nisi voluntas præparetur à Domino, sic facilè fit opus pietatis: ergo per ordinem ad arbitrium, ei congruè datur. de prædest. & grã c. 15 Nabuc, & Pharao, ambo Reges, ambo populum Dei captiuantes, ambo clementer flagellis admoniti: at vnus Dei manum sentiens, in recordatione ꝓpriæ iniquitatis ingemuit. alter libero cõtra Dei misericordiã & veritatem pugnauit arbitrio. de bono perseu. c. 14. Si miracula facta Corazain, & Betsaidẹ, fuissent apud Tyrios, & Sidonios in cinere, & cilicio pẹnitentiã egissent, quomodo vt crederent nõ erat eis datum; etiam vnde crederẽt est negatum, quosdam habere diuinum munus intelligentiæ, quo moueãtur ad fidem, si congruè suis mentibus, vel audiant verba, vel signa conspiciant: ergo congruè apta, & accõmodata sunt arbitrio.

Prob. 3. ex alijs Patrib. & Doct. Cris. hom. 21. & 56. in Matt. de vocatione Pauli, & Matthæi, nõ prius Deum vocasse, q̃ prænouit, tunc vocationem fuisse penetraturam illorum animas, & non prius. Ambr. in illud Rom. 8. secundum propositũ vocãtur, quos credentes præsciuit Deus futuros sibi deuotos, vt ante quã crederent scirentur. Bern. de lib. arb libertas pro ingenita sui nobilitate, nulla potest determinari necessitate. Ans. in illa verba Mat. 6 fiat voluntas tua: licet percussus Paulus, tamen voluntas eius libera vt resisteret, si vellet. Origenes Ep. 9. ad Rom. Certum Deum non solum scire, cuiusque propositum, sed & prẹscire: sciens, & antea prẹsciẽs vt fidelis dispensator, & iustus; vnicuiusque moribus, & proposito vtitur ad ea perficienda, quæ animus, & voluntas elegit. Abulens. c. 19. in Mat. q. 175. Deus mouet voluntatem, nec determinat eam; facit vt bonum ei offeratur cum magna rõne boni, manet voluntas cũ indrĩa. Obijcit: si Deus efficaciter vult elici à volũtate: illa nõ eligit, qa manet indiffẽs. Res. cũ De' vult sub tãta rõne boni præsentat, vt voluntas statim se determinet: vt & nos volentes aliquem trahere, ei rem offerimus, quam ipse valde desiderat.

Prob. 4. ex Conc. Trid. sess. 6. de iustifi. c. 5. vt tangente Deo cor hominis, per Spũs Sancti illuminationem: neque homo ipse nihil omnino agat, inspirationem illam recipiens. quippe qui & illam abijce

S 2 re

re potest; neq. tamen sine Dei gratia mouere se ad iustitiam coram illo, libera sua volũtate possit. Can. 4. Si quis dixerit liberum hominis arbitrium à Deo motum, & excitatum, non posse dissentire si velit, anathema. Loquuntur de voluntate vt subest auxilio efficaci, quomodo hæc cũ prędeterminatione ad vnũ nisi cõtemperata ad arbitrium, vt põa ad oppositum sensu composito, & diuiso maneat. Conc. Coloniense tit de iustifi. Si scriptura vitã æternã bonorum operum mercedem appellat; Nõ putemus benefacta nostra esse digna ꝓ ꝓ operum ipsorũ dignitatem; sed ꝙ Deus fidei nostrę, quã per opera in nobis exercet, vitã ęternã gratuite sit pollicitus. Conc. Senonense c. 16. faciet tãdem misericordia locũ vnicuiq. iuxta meritum operũ suorum Conc. Prouinc. Senon. ita necessaria gratia, vt cum eâ lib. arb. bonũ efficiat; nõ ego, gratia Dei mecum; ne lib. arb. otio torpescat cum Manichæis; nec arrogantia Pelagij, vt in se citra diuinę gratiæ munus sufficiat. ex his, & alijs multum differt error Pelagij à doctrina eorũ, qui efficaciam gratiæ, à consensu cum gratia prouenire docent. Tũ ipsa Dei cooperationẽ cum voluntate, speciale beneficium agnosce, ꝙ totum negabat Pelagius; sed bonam voluntatẽ in nobis, in naturæ põa. hinc Aug. negat Pelag. grãm; quæ donat, & ordinat vt agam⁹ de grã Christi. c. 7. eam, quæ incremẽtum dat cap. 12. nec aliquam concedit gratiam cap. 31. 41.

Prob. 5 ratione 1 gratia efficax ad agendum liberè, non est virtus, neq; influxus Dei; quasi solus efficiat; sed motio, qua Deus facit, vt voluntas velit, vocat efficaciter ꝓcedẽs, ex mĩa dei; ergo pro eis est, pro quibus scit eis congruere, vt liberè velint. 2. Christus etiam suam passionem efficaciter obtulit pro electis, non pro omnibus: pro quibus voluntas dei pro illis eã acceptans, vidẽs eã oblatam efficaciter acceptare; ergo efficacia sẽper cũ congruitate, & acceptatione. 3 fallit imaginatio, quod causa libera antequã operetur, debeat per aliquã formam nouã libere determinari: sed per actũ secundũ, ad quem actiuè se habet non passiuè. 4 in actu secundo grã se habet simul cũ lib. arb. eosq: efficit, quia homo sua libertate vult illos efficere: ergo simul cum arbitrio, non antecedenter decreuit, si non absolutè, conditionatè, si velit. 5 deus immediatè concurrit cum causis secundis, ad actus nostros; & nihil potest facere quod se facturum non decreuit: secus secundæ facerent actum imparticipatè; deus mutaretur si secus agerent, ac agere statuit: ergo si decreuit vt velimus; ita præparauit vt in illis ambulemus. 6. deus voluit arbitrium, salua sui libertate à nullo posse antecedenter Physicè determinari: sed dirigi inclinari, ad infallibiliter in reponendum effectum, quod ei per gratiã actualem præstatur, & quod sibi

sibi per gratiam habitualem mutuatur. Assumpt. efficax facit arbitrium infallibiliter agere, ergo efficax quia efficit cum arbitrio, non quia antecedenter determinat. 7 determinatio in futuris est ex decreto absoluto, & ultimo: quo cognoscit quid determinatè faciet; non quid esset facturus, motus, & excitatus, si in hoc ordine rerum esset; & quid Deus vellet cum eo concurrere. id enim ad statum sub conditione spectat. 8 si gratia efficax, formaliter, & directè, hunc respectũ habet ad effectum, qui futurus est, virtute tamen connotat cõsensum ex arbitrio futurum. 9 gratia efficax dicit duo: formaliter, & in recto, Dei donum, ex Deo procedens, ex quo futurus consensus in tali ordine posita voluntas; & in obliquo connotat consensum futurum, non absolutè ante velle Dei absolutum; sed conditionatè, quod vellemus, quia conditionatè præcipit Deus nos velle; si comederis. Si benè egeris. Si velis sequere Deum. Si vis ad vitam ingredi. Si pœnitentiam egeris. 10 efficacia nequit intelligi sua natura, secus ante nos ageret absolutè ad vnum; ergo secundum circumstantias vt procedit à Deo, spectatis his, quę à nostro velle sub conditione; vt conditionatè nos vellet, vt ageremus, & voluntate antecedente procedit à Deo. 11 negare quod Deus vocet tempore, quo motu gratię est ei congrua, vt velit consentire; & hoc ex proposito Dei miserentis. nobis occulta, sed ex diuerso ordine, in quo nos poneret, & infinitè præcognoscit quos præuidit, hos vocauit. prædestinati sumus secundum consilium. electi conformes fieri, secundum præscientiã Dei Patris.

Ais, Sc. d. 41. deus nõ pręscit bene vsurũ, nisi quia vult. hũc non illum pręordinat, volũtas. Res. tã absolutè q̃ cõditionatè. 1 de actib. præuisis vt verè meritum. 3 negat bona, quæ præuideretur habituri, & non esser. 4 tollit merita certa, in prędestinatione incerta. altitudo sapiæ.

Adde, & hęc. 1 nulla grã excitans & sufficiẽs eẽt reuera sufficiẽs; si efficax, & prędeterminãs vnũ, antecederet. 2 ad actus naturales causæ secundæ habent formas, quibus determinatè possunt agere, & re verã agere cum solo influxu, & concursu quo Deus vniuersaliter agit; ergo causæ liberè magis habent indifferentiam agendi cum concursu Dei parato ad vtrumq; & cum gratia, quæ nulli deest. 3 voluntas Dei libere eligit, & vult hominem liberè ad gloriam peruenire; ergo voluntas creata vt obediens Deo, non vt prædeterminata ad vnum; sed liberè. Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. per bona opera certam faciatis vocationem: vocari non est determinari. voca operarios. 4 hoc prædeterminans, si per modum principij: non tantum erit, vt voluntas velit, sed vt possit velle; sine eo, nec dum sufficiens principiũ, sed cõpleat in actu primo,

primo,& fine quo non est sufficiẽs ad actionẽ,aut piã operationẽ.5 grã hæc prędeterminãs,vel ẽ excitans, vel adiuuãs,operans,aut cooperãs: si excitans,nõ p̃determinat.si opãs, sic preit vt cõgrua sit:& coopãs sẽp biscũ simul Aug.1.ad simpl q.1.vt velimus suũ esse voluit:& nostrũ,suũ vocãdo,nr̃ũ sequẽdo.de grã,& arb. c. 17. vt velimus sine nobis operatur;cum aũt volumus,& sic volum' vt faciamus,nobiscum cooperatur Conc.Arausci.can.9. quoties agimus bonum, Deus in nobis, & nobiscũ operatur. Trid. sess.6.can.4. motũ,& excitatum;grã operãs,qua Deus facit vt faciamus . dat vires efficacissimas,quãtum ex parte sui, non determinat.Aug.de gra & lib. arb c.26.Nõ biscũ operari per grã cooperantẽ.c.17.ex his nequit grã operans,aut cooperans esse prędeterminãs,vt est à Deo,secus nõ esset grã ad operandum,& agẽdum. Habitudines istæ passiuæ essent, & ponerent nos in ordine ad effectus nostros,passiuè,non actiuè. Actus gratiæ sub omnibus respectibus vt à Deo,sinunt nos agere;tolle arbitrium, & non est,ꝙ saluetur;tolle gratiam nõ est vnde saluetur;ergo operãs vt pręueniẽs,est vt velimus; determinat nos velle quantũ ex se; inclinat ad velle;dat quib velimus; est prædeterminata ad vnum in se: at voluntas nnmq̃ prędeterminata vt agat;vbi libertas , vbi meritum. vbi prommissiones Dei sub conditione nostra.6. sine grã operante vt velimus,& cooperante cum volumus,neq; intelligi, vt sint tãtum habitudines passiuæ fundatæ in existia actus:ꝙnãliter sint p̃exigitę, & sint principium determinationis ipsius actus;secus non esset grã operãs pro actu, & præueniens. 7 concursus Dei est virtus increata , qua Deus extra operatur,donum Dei,quod gratis à Deo datur,liberè in hõne recipitur ; non ꝙ formaliter sit dependentia actus ad Deum terminata ; vel ipse actus vt à Deo; ergo cooperans, vt principium qua nobiscum efficit, supponit causã hẽre virtutem sufficientẽ Physicè ad actum,ergo grã,quæ p̃uenit,non Physicè determinat; sed operans,assistẽtia Dei,motio cum sua grã causæ habẽtis sufficientem vim agendi.8.Deus non operatur, nec cooperatur nisi operari volenti,& habenti vim agendi in ordine suo;ergo operãs vt velimus,est motio,& excitatio;cooperans est cum arbitrio.9 operans præuenit, excitat,mouet, immittit pia desideria, sanctas cogitationes,pulsat:cooperãs, & adiuuans vt operetur nobiscum;præuenit,& sequitur;in adiutorium intende;& ad adiuuandum festina. 10. excitare formaliter est inclinare, mouere per grã,qua Deus in nobis sine nobis excitat.sic inclinat cor ad faciendum;sic gratia Dei vacua non est;ipsamet efficax quantum ex se,apta hominem adiuuare,& cũ eo actum coefficere; si ex negligentia,& libertate operari non vult,culpæ suæ imputabitur,ꝙ nõn habeat necessaria ad salutem;

&

& hæc sunt quæ pertinent ad præuisionem sub conditione; vocaui, & renuistis. Spũi sancto resistitis. Dura ceruice. quid potui facere; nisi pęnitentiam egeritis.

Arguent 1. Thom. Caet. Sot. Durand. Capreolus qui supernālē gratiam ad implenda præcepta ex calumnia, putāt Scotum negasse. 4. d. 14. q. 2. art. 2. hōem ad gratiā virib⁹ naturæ cōmmuni influentia, posse cum debitis circumstātijs disponi. illum actum viribus elicitum, ex informi formatum fieri per gratiæ infusionem. 1. d. 17 q 2. Kk. actum, vbi meritum de condigno simpliciter in nostra potestate, si liberi arbitrij vsum, & grā habeā; idem. 3. d. 18. F. 2. d. 37. O. imediatè in anima grām causat, quæ per modum naturæ, ad meritum inclinat. Trid. sess. 6. Deus antecedenter excitat hominem, præuenit, priusquā sanctitatē, & grām efficiat. Ref. cōmuni influentia, ne dum concursum vniuersalē, sed gratiam, quæ nulli deest, & antecedentia, quib. omnes, quantum ex parte sui. 2. communi, quia voluntate, qua vult, & dat oībus saluos fieri. Vel actum ex puris naturæ, quoad substātiam: nō quoad esse meriti. Vel Deus causa meriti, quo modo non causa entitatis, q̃ commissio, & pēctū pręfefert. Vel quia ad merendū, prius Deus causat grām, quæ inclinat ad ipsū. hinc præueniens donum, etiam est grā; dispō de congruo, cum ijs, quę influxu communi; nō gratia sanctificans, quæ ad vitam.

Arguent 2. Si Deus non antecedenter Physicè præueniret; nec antecedenter traheret; nemo venit, nisi Pater traxerit eum. 2. non deus nos cōuerteret, initium conuersionis ex nobis; quod Pelagius ex illo Zaccariæ conuertimini ad me, & cōuertar ad vos. 3 præcipuus actus, quo pēctor in deum, est dilectio super omnia Trid. sess. 6. tunc conuerti in deum; cum eum vt fontem iustitiæ diligere incipimus. Ad 1. trahit voluntate, non cogit necessitate. trahit volentes, non determinat vnum. trahit amando cordis vinculo. Ad 2 cum scripturæ, conuertimini ad me, & cōuertar, libertatis nostræ admonemur, & vocationis gratiæ in ordine ad consensum; cū dicūt, conuertē nos dñe, dei gratia præueniri confitemur; grā quæ mouet, excitat, illuminat, inspirat, sic motu ad deum actu dilectionis, & pœnitentiæ; etiā deus dat grām quæ sanctificat, & ad nos conuertitur. Ad 3 viribus naturæ nō posse hominem nālr primam gratiam pmereri, & ad illam nālr se disponere. 1 d. 17. q. 2. EE. quo meritoriè agit, nequit esse natura; secus ex naturalib. posset agere meritoriè, q̃ error Pelagij. MM. actum ex puris naturæ esse meriti, appropinquat errori Pelagij. 4. d. 22. q. 1. K. merita, quib respōdēt gradus gloriæ, peccato mortificata, non posse mereri minimam gratiam; secus qui cecidit à multis meritis, meruisset vt surgeret à lapsu per gratiam, solū propter merita ista: hinc Scotus Si-

nec

gratiā primam hēre ius;minus viribus naturæ; id tamen stricta iustitia,inimicus Dei nō proximè dign° ad grām,&gloriam moueri.at Dei pietas,citius dat grām,vt resurgāt merita in acceptatione Dei. Deus vtiq.ad actus moraliter bonos excitat; vt ad dona gratiæ disponat paulatim;nō tū sine excitāte. Facieti ꝙ in se est.dare pauperi eleemosinā, quo magis congruit inclinat.Dū ait Scotus hominē nedum charitate posse Deum super omnia diligere,sed ex natura;non tollit influxum,& excitationem,qua à Deo ēt infideles excitātur;nulli de est.signatum super nos lumen vultus tui domine.

Vrgent 3 nos vti Semipelagianis.1 sic initium salutis esset ex nobis,labores,conatus,nāle desideriū ad grām,& iustitiā; Cassian.2 de instit.Cænob.c.14.coll.13.Faust.de lib.arb.c.1. axioma; iugiter mīam, & Dei grām īplorādā nostris conatibus. Res.si ex puris naturæ nr̄i conatus ad grām,error; secus grā nō esset grā: sed natura. ad Deū anima inclinat passiuè; non attingit, nec se ducit actiuè,absq. motione. Si absolutè, Dei grā est in eius potestate error;si conditionatè,& dono Dei gratiæ,quæ præuenit, inspirat,vt petamus,laboremus,sanctū, pium.2 si labore se disponat vti Deus initia prebeat.si in potestate hominis,nec alia causa saluari,& non saluari,solus labor hōum,error. 3 si vni,&non alteri absolutè:vltimo decreto det ineuitabiliter qa vult, neget quia nō vult:fatū,Stoici,Manichei.4 si Deus exhibet,pcipit,sub conditione,quæ in nostra sūt potestate: si velis,si feceris: nisi egeris; peribis.certā facito vocationē.tene nè alius accipiat coronam:hinc nil absoluto decreto,nisi nostro cōsensu sub cōditione apud Deū: nō simpliciter,nō absolutè,nō vltimo velle,nec voluntate beneplaciti ante conditionem præuisè:tota schola distinxit.Scot.Mag.Alens.Bona. Thom.Suar.Molin.Vasq.oēs distīguunt,voluntatē antecedentem signi, conditionatam: scriptura cōditionatè præcipit:nil velle absoluto in his, quæ à nostro cōsensu pēdent.Contra vrgēt.petite, & accipietis,quærite,& inuenietis;date,& dabitur,pulsate,& aperietur.Resp. non prima initia, dona, reuelationes,inspirationes, pia desideria, q̄ sunt in nobis absq.nobis:quib.Deus primo tangit,cor trahit,inspirat vt velimus: sed alia dona, quæ sub merito cadunt,congruè,vt grā sāctificās,ad quam homo disponitur de condigno,augmētum, remissio pœnæ,vita æterna:semper Dei pactum,& acceptio.Cōtra prima grā cui nō datur,ob demeritū:ergo cui datur dispositione,&merito datur Anteç.perditio tua Israel. Resp.antecedētia quātum ex parte dei oībus dantur;ne dicas per deum abest.vocaui,& renuistis:dicite inuitatis,venite ad nuptias: negatio efficaciæ,iustitia,demeritum:perditio tua:in me auxilium.

4 Thomistæ vt dent physicam

præ-

prædeterminationem; non posse esse dispositionē ad primā grām si non datur nisi ei, qui est capax; ergo dispositio ex natura. 2 Scot. quodlib. 14. Q vltra fidem acquisitam dari infusam, ad quam homo ex natura pōt se disponere, non tamen attingere. ℞ capax passiuè, per nil superadditum; at disponi sic actiue, & proxime, est per gratiam & Spiritus sancti, illuminationem. Nec vnquam Scotus dispositio immediata ex nāra; sed ex natura supposita cō muni Dei influentia, quæ est donū gratiæ; cōis, quia nulli deest; nec Deus nulli denegat, qm̄ ex parte sui. Nec dispositio proximè attingens. Contra. Scotus 2. d. 7. E quodlib. 17 homo communi influxu posse actum perfectè, omni morali circumstantia efficere; facienti quod in se est, non denegat grām; ergo ei q taliter agit, non denegat gratiæ donum. ℞ dispositione negatiua, vt obicem non ponenti. 2 communis non est absque preueniente. sine me nil potestis; oīs sufficientia ex *Deo*. qd habes, ꝙ non accepisti? Nec vnquam *S*cotus de dispositione proxima; aut de actu, quo ad meritum, ex 1. d. 17 tantū quoad subīam, non quo ad meritum, etiam de cōgruo, opus morale in subīa potest elici; vt meritum, non nisi voluntate Spiritus sancti præmota, & Dei acceptatione.

Arguent 5 Thomistæ. 1 Aug. de grat. & arb. c. 5. quod Paulus tunc de cælo vocaretur, tam magna, atque efficacissima vocatione cōuerteretur, gratia Dei erat sola; ergo non in ordine ad arbitrium. ℞ refundit efficaciam in vocationem ex parte intellūs, & voluntatis; & qua nos vocat tūc, & sicut aptum est vt moueamur; quod ad vocationem congruam pertinet. Contra Aug. serm. 26 in illud Ioan. nemo venit, nisi Pater traxerit; ergo determinat. ℞ trahit voluntate, voluptate, delectatione, nō determinatione; motione ad supernaturaliter operādum. C. Scotus 1 d. 17 specialē influentiam mouentis formæ in iusto, comparat motioni, qua instrumentum ab artifice applicatur ad agendum. ℞ tunc de habitu gratiæ in iustis, qua mouētur, vt condigne mereantur vitam æternam; sic habitus necessariò præexigitur. C. gratia, qua homo pōt, & qua actu agit, semper est habit⁹, & qualitas. ℞ actus vt pręscindit à rōne meriti de cōgruo, aut de condigno, non est necesse vt sit ex habitu, qui est in anima iusti, sed satis vt habeat formam actiuam, ex motione Spūs sancti. 2 habitus inclinat etiam, nec forma actiua. 3 gratia sufficiens dat potestatem, vt efficax actum elicit. C. quo homo de condigno vitam æternam promereretur, est ex habitu infuso; ergo ad actus per quos mouetur datur principium supernaturale determinās.

nam pendent sũt, ex efficaci Dei motione, quæ facit vt faciamus. Scot.d.18.q.2 ad actum meriti,nec dum voluntas cum charitate,sed formæ mouentis specialis influẽtia. ℞ præexigi in eo,qui meritoriè agit, & de condigno, auxiliũ, & influxus in subiam actus;nam hæc distincta in opere, exiſtentia actus, & condignitas; primum p̃uenit, non determinat. C. grã pfectè sanat, ergo non distinctum donũ, grã habitualis totale pricipium operis. Item gratia habitua li habita, totum quod necessariũ ad operandum habetur, & Scotus 4 d. 14.q.2.ar.2.non aliã agnoscit nisi habitualem ℞ gratia excitans est prima ad operandum; sanctificans est ad hominem primò iustificandum. Hæc prima dicitur reconcilians, habitualis. Scotus 3.d.19.R Christus meruit omnibus primam gratiam, recõciliantem, quæ est habitualis: at excitans actualis ad operandum & disponẽdum ad grãm,q̃ forma liter iustificat. C. iustus in grã,nõ eget alio vt agat. ℞ agit iustitia,ca ritas meritoriè, & de condigno; p̃parat, & disponit grã excitans, & præueniens motio. 2 ad condignitatem actus grã iustificans; ad substantiam, & entitatem mo tio præueniens.

Arguent 6 præueniens ex se, & per se vim habere, vt physicè determinet ad cõsensum. 1 Cõc. Arausic. can. 4 vt à peccato purgetur Deum non expectare voluntatem, eam p̃uenire per Spũs Sancti infusionem; si per ordinẽ ad consensum, nec congrua arbitrio. ℞ Conc. Cont. Semipelag. Deum sic expectare, vt prius ipsa incipiat bene velle, inde subsequatur Deus perficiens: adhuc ait, excitat, mouet congruè; & ita, vt homo sua libertate velit. C. ibid. can. 5 damnat, obedientiæ hoĩs subijci gratiæ adiutoriũ. ℞ non subijci, vt prius ea incipiat absolutè homo; at datur vt liberè ea vtatur homo; nec determinet vnum, 2 nõ ex solis naturæ absque præueniente; at Dˢ vt habeat effectum in nobis, vtitur motibus, arbitrio hominis, vocat tempore, quo consensurus est homo. C grã efficax nõ tantũ quia cum voluntate põt; vel quia de facto cum ea operatur; sed q̃a facit, vt infallibiliter operetur; faciam vt in p̃ceptis meis ambuletis; ergo antecedenter ex se, & per se ℞ non tamen quia voluntas ei cooperatur; sic est cooperans; sed quia datur congrua, contemperata non modo vi entitatis suæ in recto; sed cum connotatione ad futuritionẽ actus nostri in obliquo; secus non faceret, vt nos faceremus, sed ipse absolutè faceret. 2 facit infallibiliter non tm̃ intrinsece ratione entitatis suæ, sed extrinsece ex decreto voluntatis p̃definientis cum nostra voluntate habiturũ effectum, quod non ad præsciam conditionatam. præscius eius, q̃ esset

esset facturus. C. grã vt efficax nõ esset intrinseca, & essẽtialis, sed ex trinseca à cõditione subiecti, cui datur, ad aliquod nãrale refunderetur; ad dispõnem subiecti; cũ hẽt cor lętum, aut humile. ℞ dispositio subiecti non est quia grã pendet ab illa; sed vt consensus liber detur illi. vt infallibilitas operandi suo modo sit pendens à libertate, non sit antecedens omnino libertatem. 2 à Deo efficacia, quia absolutè dat, liberè efficaciter mouet, præscia nostri consensus sub conditione futuri; vt sub conditione si vellemus pcepit Deus in tota scriptura, impossibile est vt negetur; & ita cõgruè vocat, quomodo scit ei cõgruere; in quo altitudo sapientiæ, & scientiæ Dei.

Arguent 7 Thomistæ. Decreta Dei, ex absoluto velle absque ordine ad præuisionem saltim sub conditione nostri consensus. 1 Aug. de prædest. SS. c. 8 efficaciam vocationis grãm speciale, quę occultè à Deo datur, & à nullo duro corde respuitur, & ideo datur vt ois cordis duritia primitus auferatur. ℞ non respui, duritiam auferre, semper respicit connotationem ad arbitrium, non in esse absoluto, ꝙ antecedit, sed sub conditione, quia congrue, & libero arbitrio consona, vt non respuat, nec resistat. C. Aug. de grat. & arb. c. 16. certum est nos velle cum volumus, facere cum facimus; sed ipse facit, vt faciamus, præbendo vires efficacissimas. ℞ facit vt faciamus, quia qui ex parte sui dat rectitudinem oĩ actui voluntatis: non quin voluntas non coagat primæ, & cõgrua sit arbitrio vt facit. 2 facit, vt faciamus quoad esse absolutum, vltimo decreto; quod supponit nõ absolutè nos velle; sed quia Deus causat, si inferior causaret; quod est sub conditione Scot. 2 d. 37 T. C. de cor. & g. ã c. 8 Rogaui pro te Petre, ne fides deficeret; quid hoc nisi vt haberet in fide libertimam, fortissimam, inuictissimã & perseuerantem voluntatem. ℞ hæc quoad absolutam efficaciam ex merito Christi; & assecutionẽ id habendi. 2 ne deficiat; hinc nil absoluto decreto. 3 Christus meruit, vt efficaciter consequamur. C. de grat. Christi c. 23. magnum diuinæ gratiæ adiutorium; cor quo voluerit Deus ipse declinet. ℞ declinat, inclinat, applicat, præparat; numquam absolutè determinat. Contra de prædest. SS. c. 12 gratia, qua vocantur illi, qui veniunt, alta, secreta, & secundum propositum Dei. ℞ prædeterminatio est clara, aperta, oẽs sub fato. 2 nullus veniret, omnes vocati, & passiuè ducti. 3 vocati, veniunt; alta secreta; & qui venit, ex proposito Dei; ergo propositum liberè agendi arguit liberũ consensum, non vltimum decretum. C. de grat. & lib. arb. c. 5. ꝙ Paulus tunc de cælo vocaretur, & tam magna, & efficacissima voca-

vocatione conuerteretur, gratia Dei erat sola. R. vocari, tunc vocari, & conuerti: semper cũ respũ ad arbitriũm, & vocationem cõgruã Contra cap. 17. ipse vt velimus operatur incipiens, qui volentib. cooperatur perficiens: vt velim' sine nobis, cũ volumus vt faciamus nobiscũ operatur. R. vt velimus, est quid antecedens, ad hoc incipit Deus 3 vt velimus dat antecedentia, & incipit. 3 vt velimus inspirat, præuenit; nõ determinat secus vt quid cooperatur perficiens? Contra de Cor. & grat. c. 18 volenti saluũ facere, nullum resistere arbitriũ; velle, & nolle sic in hominis voluntate, vt non superet Dei potestatem, qui inclinãdis cordibus hẽt omnipotentissimam potestatẽ. R. volenti ita cõgruẽ, non arbitriũ lædit, & absolutẽ non resistit. 2 ad inclinãdũ corda, inclinat, inspirat, ꝑmouet: nõ determinat. Cõtra de dono pers. c. 6. tutiores, si totũ Deo demus, non illi ex parte, & nobis cõmittamus. Resp. ad dona gratiæ totũ ex Deo. 2 ad opera De' præuenit vt agamus, dat quibus agamus; retribuit quæ agũtur. 3 tuti, si omnis sufficientia ex Deo. sicũ omnia fecerimus, inutiles. Contra de præd. SS c. 3. posses dicere, discernit me iustitia mea, nã quid habes quod non accepisti? Deus qui operatur velle, & perficere c. 7. totũ Deo dandũ. in Enchirid. nõ est currentis, Deus applicat vt velit. Præparat adiuuandã, adiuuat preparatã. ib. 1. ad simpl. q. 2. effectrix bonæ voluntatis, ex ꝓposito Dei, in Iacob, & Esau eodem tẽpore, eisdẽ circumstãtijs præscia æquales, grã inæqualis. Resp. discernit Dei grã, in esse absoluto; cum preuisione conditionata in obliquo 2 si discernit non mea iustitia, ergo supponitur aliquid ex nostra volũtate in Dei præscia, quod nõ pertinet ad iustitiã apud Deũ; sed sua mĩa. 3 nõ currentis, vt meritũ sed Deo miserente, & accipiente 4 Deus applicat nõ nisi subiecto, & dependẽtia à cõcursu causę primę, qa non ita voluntas libera, vt à nullo pẽdeat, & nemini subijciatur, sic tñ Deus. 5 Præparat, positis eisdẽ fidei, & conuersionis prĩcipijs; nõ ex sola volũtate hõis instinctus sequitur, sed Dei grã coo perante, & Spũ Sancto adspirãte. Iacob, & Esau eodem tẽpore, eisdẽ gratijs, vnus locũ dedit, alter resistere potuit. Itẽ si ex Deo miserante, in ipso quoq; arbitrio, qui locũ Deo, & spũi dedit, similiter resistere potuit. Contra, in soliloquijs cap. 16 Tu Dñe regebas me tibi, vt adulteriũ, & aliud pẽctum nõ cõmitterẽ grãm tu donasti; Adfuit tentator, nõ defuit locus, nõ tẽpus; sed vt non consentirem, & eã despicerẽ, tu me confortasti, & roborasti; ergo ex sola gratię virtute; & instinct' sequitur Dei gratiã. Resp. regere est dirigere, præuenire, seruare sibi, nõ nisi quę ad iuncta præscia, & notitia futuri e-tãt gratiã, dare, quia nõ sine grã,

ipsa

ipsa prēit, non pedissequa. 2 ad fuit tentator, non defuit locus; quę inuitāt ad pēctum: hinc grā non prędeterminat. 3 locus, & tēpus vt cōgrua, in Dei prēscia; nō ex motiuo hoīs, qui dū est in via premitur, tentationibus vrgetur; imò tēpus faciendi est, & homo liberè dissipat legē; hinc non absolutè prędeterminatur hō. Contra decreta Dei efficacia subiacerent quo ad effūm eorū nostrę volūtati, nec essent absolutè vt à Deo, & infallibilia. ℞ ante prēuisionē sub conditione, seu decreta nō vltimo sunt quibus Deus præcipit, consulit, prohibet, permittit, finit nostros motus; decreta vltimò efficacia, & dona gratię ad agendum sunt tali tempore, ordine, in Dei nōa, & prēscīa & infallibiliter habent effūm; at quod dētur tunc, cū homo sua libertate vellet cōsentire, à Deo miserente. habere effūm cū libera voluntate; dari tēpore, quo faceremus, trahit, allicit, mouet, disponit suauiter, & fortiter. Contra Augus. volenti Deo saluū facere, nullū resistit arbitriū. oppositū Conc. Arauf. in decretis fidei 15. nec tale est Dei trahētis auxiliū, cui nō possit resisti. ℞ vt subest voluntati Dei, quod detur tēpore, loco, motibus quib. ipsa cōsentiet; vt ex natura motionis prēcisè, sic arbitriū potest dissentire. Contra grā Dei nō expectat congruā; ex se potēs, ex se est ad vnū. Ref congruitas nō defectus gratię; ne lędatur arbitriū. 2 nā locus, tēpus, quibus nos vocat; scit Deus dari congruè.

An conditionata præscientia sit noua; an potius media, vt euertat errores, & extrema Caluini, Lutheri. Pelagij, Massiliensiū. XX.

NOn est inuentio scīa media, quam scripturę, Aug. Patres, omnes Doctores. nunc sub nomine prēscię; nūc conditionata prēuisio. secreta cogitatio iudicia Dei: & qua Deus scrutator cordiū. Mirum à Thomistis opponi, vt quid nouum; vt olim excogitata à Massiliensibus. à Nazario ex Semipelagianis traxisse originē: ex Aluarez, Arianos eadem prēscīa fuisse vsos. Ioan à S. Thoma, hoc ipso expugnāda, quod factu, & cōmunicatione sui introducta. Mediū q, nec tollit arbitriū, nec gratię derogat. medium quo videt Deus, quid vellemus. Quo mirabilis facta scīa tua ex me. Quo videt nouissima, & antiqua. Quo nouit facta. & fienda Quo non est occultatū os meū à te. Quo scrutās corda, & renes. Quo videt, & cōsiderat. Quo ipse nouit figmentū nostrum. Quo oues audiunt. Quo tēpus miserendi; dies acceptabiles. Quo tēpus Dei nōdum aduenit. Quo nisi credideritis, moriemini Quo nisi pœnitētiam egeritis, peribitis Quo Deus vult antecedenter, & daret consequenter. Quo Deus constituit hōem in manu consilij sui, & adiecit mandata,

ta,

ta, & precepta; si volueris mãdata, seruare, conseruabunt te. Quo De' apposuit ante te ignẽ, & aquã ad quod volueris porrige manũ. Quo ante hõem bonum, & malũ; vita, & mors, quod placuerit dabitur ei. Quo sic Deus res, quas cõdidit administrat; vt eas agere ꝓprios motus sinat. Quo Deus non ea, quod ꝑdestinat facit, volũtatẽ cogendo, aut voluntati resistẽdo, sed in suo esse dimittendo. Mediũ sine quo; vellent vnum Agẽs omnia entia causare sine medio; nec actiones distinguũt, nisi per essentias diuersas: quę opinio, ait Sco. Valdè extranea à natura hominis. Mediũ, absq; eo, nec Deus nãlr ꝑscius futurorũ; nã si volũtas creata põt aliter velle: vt Cõcilia; non esset certitudo ex cognitione determinationis voluntatis diuinę. mediũ sine quo, nec Deus omnipotẽs; si velit volitionẽ meã fore; hęc cõtingẽs, & vt põt ex se ad vnam, vel ad aliã; posset fieri aliud, ad quod volũtas Dei nõ eã determinauit. Medium, absq; quo, Deus si determinaret ex se ad vnã partẽ, non posset impedire nisi violẽter; voluntatẽ violentiã subire includit contradictionẽ. Mediũ quo voluntas omnipotentis, producit volitum in esse, pro tunc, pro quãdo vult illud esse, non quod volũtas nostra sit causa totalis suę volitionis, nec quod Deus respũ Angeli, aut alterius creati; non præueniat, nec ponat cum ea volitionem in esse.

Dico 1 scia media, præuisio sub conditione si creata voluntas velit, quæ consona est scripturæ, Patribus; multũ confert, vt sit media inter extrema Pelagij, & Lutheri; vt nec gratiæ, vt auferamus arbitrium, nec arbitrio demus vt tollamus grãm. Sc. 1. d. 44. F. potest ꝑscire Iudã saluandũ de põa ordinata; sed nõ ipso modo ordinata, & sm̃ alium ordinẽ. põt cum sua grã præuenire, vbi præscia in alio ordine, quo meritoriè agit, non potest esse pura natura; sic ex solis nãlibus posset meritoriè agere, qđ est error Pelagij. 2. d. 28. liber. arb. sufficere sine grã, hæresis Pelagij. lit. G. vbi impõa arbitrij ad vitandã culpam, non est absolutè, sed in quantũ ipsum cooperatur ad Deũ liberaliter grãm offerẽtẽ; lib. arb. indispofito; cui offertur grã põt cauere ne resistat gratiæ. Quãtum est ex parte arbitrij põt seruari iustitia, sed cũ iustitia non hẽtur, iustitia seruari non põt. Semper Sc. nectit grãm cum arbitrio, nec illã vt determinãs. 4. d. 22. K. merita mortificata, nõ putandũ nihil facere in acceptatione Dei; si non sm̃ iustitiã; tñ vt citius det grãm ad resurgendũ. Vir perfectus, inde valdè lapsus, morti adiudicatus; perfectè ei pœnitentia est inspirata; per grãm præuenientem; vbi acceptatio in Dei præscia, & mĩa. 1. d. 41. ex Aug. in illud, adiuua nos Deus; nec ingratus est gratię, nec tollit arbitrium, qui adiuuat ꝑ se ipsũ, aliquid operatur; si recipit,

pit, ei sm̃ vsũ prævisum, qui est per grãm. ibid. non negat Deũ prævidere bonũ vsum, sed negat nõ esse ex voluntate Dei. Negat Deũ acceptare bonum vsum prævisum in pueris, si superuixissent ad pœnã; si non pmiarentur sm̃ merita, cõmentitia essent merita. Ita Sco. errores Pelagij, & Semipelagianos damnat.

Prob. 1. Semipelagiani si sciam mediã adhibuissent ad suos errores; Ecclesiæ dogmatibus non cõtradicerent; præsertim Cassianus, & Faustus vitæ spectatissimi. Ant. Ecclesiæ stabilitas grã, & arbitriũ. grã Dei sum id quod sũ, & grã ei' in me vacua nõ fuit. Non ego, grã Dei mecũ. Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Conuertimini, & conuertar. Vocabis me, & respondebo tibi; si grã, & arbitrium currunt; ergo Semipelagianis ingrata scia hæc media; cũ ipsi arbitriũ, nõ grãm attollant. 2 eorum absurda; tolli arbitriũ, nisi iustitiæ, & salutis initiũ nãliarbitrij conatui adscriberetur. 3 vtiq; Massilienses vitarunt grãm, pdestinationem ex absoluto, & ineuitabili decreto, si Deus prout placet pueniret peculiari grã hũc, & illũ: manifesta vis infertur arbitrio; imò si existat volitio efficax, & grã dependenter à quouis nostro consensu, pro statu conditionato ẽt libertatẽ destrui nã ipsi in conditionatis operibus ante grãm, meritũ dabant. in quo duo errores, meritũ ad grãm primã; & commentitia merita, non quæ erunt, sed quæ exritissent, & propter bonũ, aut malũ vsum, si superuixissent, aliquẽ saluari, aut dãnari; nec sm̃ merita, nõ quę habet; sed sm̃ ea, quæ preuideretur habiturus si superuixisset. ex quo duo; scia conditionata est ex scripturis, & nõ noua nec esse eam, quã Massilienses sine grã, vt meritum naturę, initia salutis ex nobis; non vt congruitas gratię detur nobis. 4 Pelag. Celest. ind e Massilienses; si grã non pendet ex arbitrio, nec in nostra potestate. si grã non ex meritis voluntatis, Deũ vtiq; quasi tyrãnũ prout libet grãm dare. nec ordine regẽtis, q merita, & ppriã virtutẽ tm̃ attẽdit; quis vnquã ex fidelibus mereri primã grãm; humano labori subdi gratiæ adiutoriũ; initiũ fidei, vel salutis tribuit arbitrio? exclusa quauis grã Saluatoris, præcepta Dei posse impleri? gloriam consequi?

Prob. 2 ex his quæ Aug. contra Pelag. & Semipel. lib 1 de lib. arb. c. 1. laborẽ hominis valere posse sine grã cõparat Manichæis; isti solam grãm; illi solũ laborẽ: pari mõ in petrã scandali offendunt illi, qui Christum solum Deũ, vel qui solũ hõnẽ. Pelag ad salutẽ sola nr̃a hominis sufficit. 2 Aug. Ep. 105. de aĩa. & eius orig c. 12. de don pers. c. 9. & 10. Prosper Ep. ad Aug. ad grãm, qua in Christo renascimur, ideo accipiat, ideo inueniat, ideo introeat, quia bono naturæ vsus ad istã meruerit peruenire; Rursũ in quibusdã commentitijs meritis,

tis, electioné Dei subijciunt, vt q̃ præterita non extãt; futura quæ nõ sunt futura confingãt; ex his Massil. merita ab his, quæ non sũt futura; Deus ex Aug. ex tota scho la absolute, & conditionate præscius futurorũ; prædefinit nisi ab solutè futura, nec coronat nisi ab solutè merita.

Prob. 3 ex his quæ variè August. contra Pelagiũ, Celestiũ, Semipelagianos; nõ præsciam sub conditione, eis dãnat; sed grãm dari ex meritis quæ nõ sunt; nec vnquam dixit physicè grãm ꝑdeterminare sed relinquere arbitrium. 1. de grã Christi c. 2. C. Pelag. & Celest. solét dicere, in eo Christũ ad non peccandũ ꝑbuisse adiutorium, quia iustè ipse viuendo, rectè docendo reliquit exẽplum; ergo ex Pelagio extrinseca doctrina, & exẽplum. 2 Conc. Carthag. ep. 90. ad Innocét. extollunt arbitrium: nec relinquũt locũ gratiæ, qua Christiani sum⁹. in eo grãm asserunt, qua ho miné instituit, creauit naturã, quę propria voluntate legẽ posset implere. Ep. 95 ad eundem, Inimicos gratiæ Christi, confidũt in virtute sua, vt creatori dicere possint, tu nos fecisti, iustos ipsi nos fecimus. ep. 106. ad Paulinũ, grãm sm̃ meri ta dari. idẽ li. de Hęresib. ad Quodnultdeũ hæresi 88. credũt sine grã posse hõem implere mandata; grãm sine qua nil boni possumus, non nisi arbitrio, iuuante lege, & doctrina. nullũ donũ spũs sã cti. Epis. ad Vitalé 107. putant; sic præparat, vt legẽ, & doctrinam arbitrio exhibet. 3 negabãt cõcursum actualem, & vniuersalem ad opera nãę, vt Hieron. lib. 1. aduers. Pelagianos; his verbis; si ad singu la Dei adiutorio vtendum, calamum temperare, manum aptare litteris, tacere, loqui, flere, ridere sedere, nisi Deus dederit, non poterimus. & idem Hieron. epist. ad Cœsiphontem adu. Pelag. ita Dei gratiam ponunt, vt non per singu la nitamur, & regamur auxilio, sed ad lib. referunt arbitriũ, & ad pręcepta legis: in eo gratias agentes Deo: quod tales condidit, qui nostro arbitrio possumus eligere bo na, & mala vitare; cum has intolerabiles blasphęmias Diabolus per os eorum sibilet. 3 nullam dari gratiam internam ex Pelagio, ait Aug. de grã Christi ca. 5. legimus, vel audiuimus, eũ diuinam grãm non confiteri, vt à malo declines, nec vt bonũ facias; nec voluntatẽ nostram, & actionem adiuuari; ad iuuari non est prædeterminari; hoc fit ex Deo, quod ipse posuit in natura: dixit; non adiuuat, vt velimus, nec vt agamus. Vbi physica prędeterminatio? venire posse in natura vt Pelag. aut in grã, qualem ipse sentiat; vt voluntatẽ nostram adiuuari, & actionem, tãquã infirmũ, quod Deus posuit in natura. de gratia Christi c. 30. grãm qua iustificamur, qua caritas diffusa in cordibus, in Pelagij, Celestij scriptis, quæcumq; legere potui, nusquam inueni eos, vt confi-

confitenda est confiteri.

Prob.4 ex Aug de grã Xpi.de Hęresib.ad Quoduultdeum.88 increpat'à fratrib. nil dare grãç; dolose vtiq; gratiã se admittere. 1 gratia qua adiuuamur ad non peccandũ posita in lege, & doctrina; vt declinet à malo, & faciat bonum, vt quid faciendum cognoscat; nec voluit aliud accipi per grãm, quã legẽ, & doctrinam qua nãlis possibilitas iuuatur; non vero voluntas, & actio; sic natura est solũ adiuta per legem, ac doctrinam; vt discamus, quæ facere, & sperare; sic ex epist.ad Vitalem 107 vt legem, & doctrinã arbitrio exhibet, nec vocatione alta, atq; secreta. & de grã Xpi c. 41. ipsum auxiliũ, quo possibilitas perhibet adiuuari, in lege constituit, & doctrina, quæ nobis reuelata. 2 pssus scripturis, grãm dari per Christum; nemo venit ad me, nisi pater traxerit; grã, & veritas per Christũ; iterum dolosè cessit gratiæ Christi, at non internã, de qua Apostolus sed externã exemplo, vita, imitatione Christi; sic ex Aug.de gratia Christi C.Pelag.c.31. grã per Christũ Pelagius non in virtutis eius auxilio, sed imitationis exemplo. quid amplius de eo, si gratiæ nomen ambigua generalitate commemorat? Infra ex eo: sed hoc adiutorium legis, & doctrinæ ẽt prophetcis fuisse tẽporibus; gratia verò Christi, quæ propriè gratia in Christi arbitratur exẽplo. Rursus hoc adiutorium gratiæ in lege, doctrina, Christi exemplo secundum merita nostra dari, putabat Pelagius teste Aug. de gratia Christi. c. 8 donat qua reuelat, qd agere debeamus, non qua donat, adiuuat, vt agamus. c. 10 ad doctrinam pertinet, quod reuelatur bonum est. c. 11. eam grãm volumus, isti fatentur, qua futura gloria promittitur, creditur, speratur; nec solum creditur sapĩa, sed amatur. c.22. sm̃ merita nostra dari gratiam. Epis.ad Vitalem 107. p legem, & scripturã operari vt velimus, operatur ille dicit, cum nobis nota fiunt eloquia. 3 quia Patres, & Catholici, grãm Christi interiorem vnanimi sensu dabant; nec vt Pelagius in lege tantum, doctrina, reuelatione; coactus à Concilio Palestino; ad retractare, gratiã ex meritis dari, vt Aug. ep. 106. ad Sistum; grãm non dari ex meritis, sed gratuito; nec in libero arbitrio, lege, & doctrina, & sm̃ laborem vt Pelagius. nec gratiam cõmendat Apost. qua creati sumus vt essemus; sed qua vt iusti essemus; de hac sine me nihil potestis facere; non est currentis, neq; volentis, sed Dei miserentis & quod de grã iustificante ex epist. 95. ad Innoc. nullam aliam gratiam intelligere, nisi quã in libris Dei legere; & de qua Apost. non irritam facio gratiam Dei, grãm qua iustificamur, & qua saluamur; & putabatur esse purgatum Pelagiũ. Quo respondet dicto Aug. de grã Xpi c. 47. si non solum possibilitatem in

in homine, sed voluntatem, & actionem diuinitus adiuuari; eamq; esse gratiam per Christũ Iesum, in qua nos sua, non nostra iustitia iustos facit, nihil inter nos controuersiæ. 4 cum vrgerentur Pelagius, & Celestius, teste Aug. de grã Christi c. 11. nos eam gratiam volumus, vt isti fateantur, qua futura gloria, ne dum promittitur, sed creditur, & speratur; nedum reuelatur sapĩa, sed amatur; non suadetur, sed persuadetur; vbi p̃determinatio? infra, quorum fides quibus persuadetur, vt ad eũ venient, satis demonstrat, nemo venit ad me, nisi Pater traxerit. Nisi fuerit ei datũ à Patre; hãc debet Pelag. fateri; si vult non solũ vocari, sed esse Christianus; ex grã qua venimus, qua vocamur. At Pelagius gratiæ nomine vsus ad facilius, & vtilius; nam arbitrium, & conatus naturę, vt benè viuas, & malum euites, tantum lege, & doctrina. ita Aug. de grã Christi tefert Pelag c. 26. iste dicit dari gratiã, vt quod à Deo præcipitur, facilius impleatur. c. 27. vult vtique credi tantas vires naturæ, vt sine auxilio Spũs Sancti, & si minus benè. c 28. ad hoc auxilium, vt facilius per gratiã, & ad præcepta seruanda tantũ vtile. & Hierony. ad Cæsif. aduers. Pelag. qui destruit arbitriũ, qui semper gratias agit Deo, & quod in suo riuulo fluit refert ad fontem; an qui dicit recede à me, mũdus sum, non habeo te necessarium. dedisti mihi semel arbitriũ, vt faciam, quod voluero Sectatores Pelagij Iulianus, & Celestius. Ais ex Thomistis, Pelagius admisit gratiã internam, quæ daret posse, non tamen simpliciter nãriam. R. in natura primũ initiũ fidei, & operum dabant. 3 internã si dabant, quæ ex sola lege, & doctrina illuminat, & voluntatẽ allicit; non quæ Spũs sancti donum. 3 hinc ad illud Apost. Deus operatur in nobis velle, & perficere; Respondebãt; teste Aug. epist. 157. ad Vitalẽ; per legem, scripturam Deum operari vt velimus, quã legimus, vel audimus. cum nobis nota fiũt eloquia, sed ei consentire nostrũ est. hinc sine præueniente spiritus sancti illuminatione, & adiutorio. de grã Christi c. 10. Pelag. solũ magnitudine, & præmiorum pollicitatione succendit; reuelatione sapĩæ, stupentem suscitat voluntatem, dum nobis, quod tu aliquando negare nõ metuis, suadet quod bonum est; hinc solum Pelagius, hinc tantum aut externa reuelatio, & illuminatio p doctrinam; aut per modum suasionis, & ad bene; vt vtiles sm̃ quid. Ais 2 ex Thomistis Pelag præsciã dedit; ex lib. de prædest. ss. c. 10. p̃sciebat ait Pelagianus, qui futuri essent sãcti, & immaculati per lib. voluntatis arbitriũ. & in ipsa pręscientia, quia tales futuros p̃sciuit elegit, eligens, prędestinans quos futuros sanctos, & immaculatos præuidit. R. semper Pelagius sanctitatem per liberum voluntatis ar-

arbitrium mereri, ꝙ damnat Aug. 2 de electione ad gloriam, quam non gratis, sed meritis de condigno haberi vult Pelagius. 3 ibi de prescia absolutè, absq; Dei gratię præuenientis, atq; eius adiutorio. Contra Aug. c. 15. refert, quendã correptum à fratrib. ne faceret; respondit, talis sũ, & ero, qualem me De⁹ futurũ esse pſciuit. ℞ Aug. non negat pſciam. dãnat non pficere in bonũ, & subdit qualis sit futurus adhuc incertũ, non Deo, qui oĩa nouit. c. 16. sententia volũtatis Dei, vt ex infidelitate ad fidẽ veneris, accepta, & grata voluntate obediendi, & perseuerãtia manentis in fide. & infra, ꝙ cum fecetitis nolite extolli, quasi de operib. vestris, aut gloriari, quasi non acceperitis; Deus operatur in nobis velle, & perficere pro bona voluntate; à Dño gressus hõis diriguntur. si qui nondũ vocati, oremus pro eis vt vocentur. accipiãt eandẽ grãm, qua velint esse, & efficiantur electi. Deus qui omnia, quę pdestinauit impleuit, pro inimicis fidei orare nos voluit; vt & ipsis donet vt credant, & volentes ex nolentib. faciat. Ais Aug. de gr. Christ. c. 37. refert verba Pelagij, legant quæ ad sacrã Virginẽ Demetriadem in Oriente conscripsimus; nõ ita hõis laudare naturã, vt Dei sẽper gratiæ addamus auxiliũ. ℞ ibi grãm nominat sub ambigua gñalitate 2 addere non est puenire. 3 ait Aug. vt gratiæ voce frãgeret inuidiã, offensionem declinaret; non ꝙ ita sentiret. Cõtra Aug. c. 7. refert Pelag. eis quib. imperauit, grãæ suæ subministret auxilium. ℞ statim venenũ euomit, vt qui per lib. arb. facere iubentur facilius possint implere p grãm c. 8. hanc eũ grãm, qua demonstrat, qua reuelat; tm̃ extrinseca doctrina c. 10. reuelatione sapię pmiorũ pollicitatione, suscitat, suadet; nõ quæ interius à spũ sancto, & præueniens. imo S. Th. 1. p. q. 23. ar. 5 Pelagiani initiũ benefaciẽdi esse ex nobis. Adde Aug. ibid. ad doctrinã pertinet, ꝙ sapia reuelatur, cum suadetur ꝙ bonũ est; & scripturæ docent, & hortantur; & docendo, & exhortando etiã hõis operatio & ep. ad Vitalẽ si lege, & doctrina præparet, & operatur Deus hominis voluntatẽ, eã legere, vel exponere, ac prædicare sufficerent; sed vocatione illa alta, & secreta, sic eius agẽs sensum, & eidẽ legi, atq; doctrinæ accommodet assensum; vocatio alta, & secreta soli Deo nota, quæ sic mouet vt se accõmodet ad assensum; semper cum respũ, & cõnotato ad assensum Cõtra Aug. de grã Christi contra Pelag. & Cel. c. 5. nec volũtatem nostrã, nec actionẽ diuino credunt iuuari auxilio, tm̃ possibilitatẽ. ℞ statim subdit Aug. q̃ solã habere affirmant ex Deo, cetera vero duo quę nostra esse voluit, ita firma, & fortia, & sibi sufficientia, vt nullo egeant auxilio; ideo nõ adiuuat vt velimus, non adiuuat vt agamus; sed vt velle, & agere valeamus. c. 14 ve-

14 venire posse in natura posuit Pelag. vel in grã, qualem posuit; oĩs qui audiuit à Patre, & didicit. c. 24 scĩa, & charitas; sciẽtia inflat, chãs ædificat; vbi chãs ædificat scĩa non inflat; quæ maius est vsurpãt arbitrio, quæ minus tribuũt adiutorio; hinc de grã, qua vocãtur ad fidẽ, & charitatem, cũ donis interius; nõ cõgne exterius. Ais lib. 3 hypog in oĩ opere sancto prior voluntas Dei R in operib. meritorijs; prior à quo velle Dei, & sua dona tã in esse absoluto, q̃ sub cõditione; præit grã, nõ determinat physicè. 2 nèc qa prior volui, De' voluit, secus meritũ ad grãm. Cõtra Aug. 2 contra duas ep. Pelag. c. 5. sub nomine gratiæ nõ fatũ, si nullis meritis hõum Dei grã antecedit; si grã non sm merita; sed suã misericordissimã volũtatem; miserebor cui misert' ero, & mĩã præstabo illi, cui miserebor Resp. rectè Aug. nam Pelag. Iulian. Celes. ab hõe incipere cupiditatem boni, & huius cæpti meritũ perficiẽ di grã sequatur. si quid grãæ tm̃ ad facilius. si gratię desit adiutorium, põt per arbitrium implere bonũ, at difficilius; ita c. 8. 2 Aug. rectè grãm dari ex meritis, nec fatũ sequi, quia gratiæ, & vocationi nostræ esse arbitrij assentiri, & dissentiri, de spũ, & lit. 34. Adde mĩa cũ Deo si subleuat, præseruat; liberans est, & parcens, nolle imminẽtẽ, vel p̃sentẽ, semper ex Deo; vt nec vllum bonũ, sine Deo; nec aufertur malũ nisi volente Deo. Cõtra, ergo determinat. Resp. si grã sit p̃ueniens, & voluntas facta libera; at si determinatur ad vnum, & certũ modũ agendi, vt causa nãlis determinatur. Contra trahitur à Deo; non põt aliquis trahi, quin sequatur. Resp. non violenta quadã motione, quæ repugnat Patri, qui suauiter oĩa disponit, & moderatur. nil magis repugnat, q̃ impelli ad vnum, vnde Aug. epist. 47. ad Valent. nec arb. siue in vitã malã, siue in bonã; nec ei tm̃ tribuit, vt sine grã Dei valeat aliquid; si ex malo vertatur in bonum, timeat, ne deficiat. Ais dissidium Aug. cũ Pelagianis, aut Semipelag. de pręscĩa, p̃uisione, aut futuris ex cõditione. Resp. mirum hoc, & turpiter obijci; nã Aug. de prædest. 55. c. 9. in fine, quid verius, q̃ præsciuisse Xp̃um, qui & qñ, & quibus in locis in eũ fuerant credituri: Sed vtrum prædicato Christo à seipsis habituri essent fidẽ, an Deo donãte sumpturi, quærere, aut disserere tũc necessarium non putaui. 2 Aug. nũquam negauit scĩã de futuris ex hypotesi, q̃ Paulus, quos pręsciuit. Dauid oẽs vias meas p̃uidisti; si est sermo in lingua mea. Vide si via iniquitatis in me, & deduc me. Quare curat de obiecto, si à se ipsis fidem habituri, vt Pelagiani, & Semipelagiani; an Deo donante sumpturi, vt Catholici. imò de don. perseu. c. 14. cur non oẽs ad beatitudinẽ; cum oẽs velint esse beati? Quia non oẽs rectè viuere volunt; cui vni volũtati vi-

ta

ta beata debetur. lib. 2. c. 1. cur pec cantē punit, nisi quia non ad eam rem vsus libera voluntate, ad quā tibi eā dedit. lib. 3. c. 3. non est nobis liberū, ꝙ in potestate non habemus; aut pōt non esse, ꝙ habebemus; Deus præscius voluntatis nostræ, cuius est pręscius ipsa erit. voluntas erit, quia voluntatis pręscius. Nec præscīa mihi posse adimit; quia ille, cuius pręscientia non fallitur, affuturam mihi esse præsciuit. Nec cogit peccare, quem peccaturum esse præsciuit; præuidit voluntate peccaturum.

Dico 2 Semipelag. seu Massiliēs. meritū naturæ conatu, initia ex nobis ad fidē, & grām; nec fidem quoad eius effūm esse donū Dei. 2. cōparatione meritorū, quę cōditionata robur hēre, vt absolutè existentium; Sic epist. *P*rosperi ad Aug. in quibusdā cōmentitijs meritis electionem Dei subijciunt, vt præterita, quæ nō exist̄ur, futura, quæ *n*ō sint futura confingant. 3 humano labori subijciunt adiutoriū grāæ. ita Petrus Diac. apud Fulgēt. de Incar c 8. 4 quod nec solo labori, nec tm̄ grāę; sed qui solius grāę prædicator; aut proprii laboris elatio, ambo à mēsura veritatis aberrār; in hoc Faustus nō errauit, vt ipse de lib. arb. c. 1 ex bibliot. ss. Patrū tom. 41. sed quia conatus naturæ grām pręuenientē mereri, implorat, petit, desiderat; ꝙ dānat Aurausi. can. *6* cont Faustū & alios Semipelagianos, si quis sine grā Dei, credentib volentibus desiderantib. pulsantib. misericordiā conferri. 5 grā, & labor humanus; at possibilitas non ex grā, sed nālr inesse nobis Faustus pollicetur defendere, ita Maxentius in respons. ad epist. Hormisdæ Papæ refert. *6* per grām Christiā pēcto liberari, at quæ oīa pręueniat merita humana, cogantur; nec si meritis redditur, frustra grā nominatur, ex Prospero ep. ad Aug 7 grā quæ præuenit tantum illuminatio illūs, excitatio voluntatis, quī docet hōem sciam; illumina oculos meos: venite omnes; nec vllus excusari pōt exclusus, qui conuincitur, inuitatur; ex Fausto 1 de lib. arb. c. 14. & 17. 8 primas partes gratiæ dabat Faustus; at nō eam, quæ p spūm sanctū fit; sed quæ per diuinā prædicationē, & verbo Deī assēsū prębeamus, Maxētius resp. ad ep. Hormisdæ. *9* expectat volūtatē vt purgari velimus, & currere, iustitia est in hōe; quia pręcedit voluntas grām, vt in Cornelio. *9* facienti ꝙ in se est viribus naturæ, *D*eus confert grām, qui quærit, inuenit, & qui inuenisse non est visus non quæsiuit; sic laborē hōis fidem, & grām promereri; ex lib. 1. c 15. 16. lib. 2. c. 8 & 19 id moderatur c. 17 arrogantiā laboris fugiamus; ieiunat, orat Pharisæus, at veritati miscuit vanitatem. & Cassian. collat. 13 indiscretè permixta. an initiū bonæ voluntatis pręb uerimus; an quia Deus misereatur sit initiū; vtrumq; suis erroribus per-

permixtũ c.9. operibus nãę prece dentib. grãm, dari grãm, reddet cuiq; sm̃ opera. ita Prosper. 1 Coll. c.6. dat *Caſſ.* Velit, nolit, grãm sm̃ merita dari affirmat.

Arguent contra Thomistæ; ex Caſſiano lib. 12. inst. c. 14 occasionẽ tm̃ ex nobis bonæ voluntatis oblatã; ergo initia, non meritum grãę dedit Caſſian. Resp. ex Hilar. ep. ad Aug. nõ negabãt dari grãm si pcedere dicatur nostra volũtas, quæ tm̃ medicũ q̃rat; nõ aũt quic quam ipsa valeat; in hoc error. 2 Conc Arauſ. c. 6. dãnat, si quis sine Dei gratia credentibus volen tibus, desiderantibus nobis misericordiã conferri; vbi credere, pul sare, velle sine gratia ad meritum dãnatur. 3 Aug de predest. ſſ. c. 2. grãm sm̃ merita nostra dari quid est, nisi vt grã nõ sit grã. Contra 2 ex Gelaſ. Pap. d. 15 librũ Caſſianum qui est Pastoris inter apocripha re fert, ibi collat. 13 bonũ in se ipso, nec velle, nec posse cõceſſit, ergo grãm admisit. Resp. error in hoc, ꝙ solo iudicio nãæ, ꝙ ęquũ sciſſet, poſſet discernere. manet in bonę arbitriũ virtutũ semina, beneficio creatoris inserta; vt non ex *Dei* munere, sed ex sola voluntate habeat, Prosper contra Coll. c. 30. Contra 3 Caſſianus c. 13 conatus bonę voluntatis exigit, & expectat. Resp. at c. 6 salutem nostram dispensari secundum meritum fidei. c. 13 conatus bonę voluntatis ita vt semper nostro cooperatur arbitrio gratia Dei; hinc semper obsequentẽ Deum facit, 2. cap. 17. volentium, & sitientium inuitare fragrantiam; nolentes, inuitosque compellere; nunc sancti spũs inspirat principia; nunc initium bo ni operis, vel perseuerantiam cõdonat. Nolentes compellit. Contra ex collat. 13. c. 11. an quia initium bonę voluntatis dederis, an qũia misereatur, bonę voluntatis initium. Resp. ex hoc, initium bonę voluntatis nunc præcedere, nunc cõsequi, error. semper à Deo dantur neceſſaria vt velimus, & liberè 2 propter bonum vsum non datur gratia; sed gratia est, vt benè vtaris si velis; at quæ physicè prædeterminat, implicat vt aliter velis. 3 inclinat, præbet neceſſaria si velis. 4 dicere, quæ à nobis desiderata perspexerit, adiuuet, & non quæ spiritus sancti desiderij principia inspiret: nec semper initia à Deo, Semipelagianum. hinc dicebant ex sola facultate arbitrij poſ se haberi caritatem, ita Prosper c. Collator. c. 30 arbitrij facultas incolumis, secundum eum, vt caritas, quæ in omnium arce virtutum est, non ex Dei munere, sed ex sola habeat voluntate.

Argues ex Fausto lib. 1. de grã, & arb. c. 4 Maſſilienses præuisionem precedere Dei propositum eligendi. c. 3 nisi præscia explorauerit, prædestinatio, & voluntas Dei nil decernit. Si vnus ad vitam, alter ad perditionem deputatus absque respũ laboris, nõ iudicandi nascimur, sed iudicati

si

si nihil famulo dedit, à famulo quid reposcit? c.9 non in prędestinatione factoris, sed in operatione famulantis, largitor est gratiæ. c. 11. si omnia ex prædestinatione definita, suprema remedia pænitentiæ euacuat. c. 10. miserebor cui voluero; hoc est quem iustum esse cognouero.c.6 Quorum actus præuidit, eorum exitus pręsignauit? ℞. Faustum, & Semipelag. non errasse in eo quod præsciã dederint; nec in eo, quod ratio laboris spectetur in prędestinatis, & reprobis; nec in eo, ꝙ pũiderit finaliter recessuros. sed quia vocatio ad fidem, si Dei donum, pendet ab arbitrio, & operibus naturę, ex illo, gentes legem non habent, naturaliter, q̃ sunt legis faciunt, Cassian. coll.13.c.12.2 respectu donorum gratiæ in hominib. reperiri initia facultate naturali, & humano labori subijciebant gratiæ dona, ita Petr. Diac apud Fulgent. de Incarnat.& grã Christi c.8 3 quia pręuisione meritorum, q̃ conditionata, robur haberent, vt absolutè existentium; et futura, q̃ non essent futura confingant; ex Prosper.ep adAug.4.grãm dari petẽtibus, credẽtibus, volẽtibus, pulsantibus ex facultæ naturę, Conc. Arausic. damnat can. 6.5 initium fidei, & salutis dabãt arbitrio, vti veram gratiam subiugabant, sequens non præcedens bonum, & meritorium vsum; ita Maxentius cõt. Faustum. 5 homini conãtiex naturæ viribus dari gratiam itaut gratiæ, & salutis initia naturę viribus data; Faustus cap.3.& 4. Cassian.collat. 13. c. 8. & 11. & de operibus naturæ præcedentibus gratiam cap.9 intelligit Cass illud Apost. reddet cuique secundum opera sua; contra id Prosper. lib. C.Collat. c.6 sic gratia secundum merita daretur; gratia non esset gratia. Demum si Faustus c.3 præscientia, quæ gerenda prænoscit, prædestinatio retribuenda descri bit.c.6.quæ pro Dei potentia prænoscuntur, pro iustitia præordinãtur. Resp. Semipelagianos ex Prospero, ep. ad August. prædestinationem esse ex præscientia, meriti hominis; & qui ad fidem, & baptismum accedere voluerint, salui esse possint; nec prædestinationẽ esse Dei donum, sed meritum hominum. 2 Catholici illuminatio, virtus, salus à Christo, per Christũ cum Christo. Pelag. & Semipelag. hæc non à Christo, sed natura. 3 prędestinationis nomine fatalẽ induci necessitatem. 4 absolutã prę scientia meritorum, ait Suarez sequitur, nõ antecedit decretum electionis: at antecedens, & conditionata, vt etiam Scotus, & voluntas non vltima pręcedit. At Massilienses supponunt merita, & inclinationem viribus naturę; nõ videt Deus si ponatur meritum ex naturæ conatu daturum fidem & gratiam; id Prosper inculcat ep. ad Aug. in commentitijs meritis electionem Dei subijciunt.

Argues

Argues Pelagian. & Semipelag. objiciebant Aug. quod eſſet fati aſſertor, arbitrij euerſor, induceret homines in deſperationẽ, ſi Dei conſtitutio humanas præueniat voluntates. ℞ diſſidium Semipelagianorum cum Aug. non erat de gloria, an eſſet ex merito; ſed de gratia. 2 putabant remoueri omnem induſtriam, tolli virtutes, fatum induci, niſi ad gratiã, qua in Chriſto renaſcimur, per naturalia petendo, pulſando, quærendo, & ideo accipiant, quia bono naturæ vſus ad iſtam ſaluantem gratiam. 3 etiã Patres Conc. Tridẽt. vt Pelagiani incuſati à Luteranis, vt ex Lutheri verbis apud Roffenſem art 36. § vult enim Moyſes; at id nõ quia gratia ita efficax, à qua voluntas ſit prædeterminata ad vnum; hanc ipſi depingunt; ſed quia Tridentinum definit arbitrium motum, & excitatum diſſentire poſſe, ſi velit; ꝙ & Aug. de Spiritu, & litt. c 34 gratiæ, & vocationi arbitrij eſſe aſſentiri, & diſſentiri, omnibus ſimiliter ſe habentibus; cum eligimus poſſumus non eligere, & non agere. 4 cum Pelag. & Semipelag. diſſidium Auguſtini non de ſcientia in futuris ex hipoteſi, ſed de obiecto, an à ſeipſis fidem habituri, an Deo donante, vt Catholici. imo de præd. SS. c. 9. in fin. quid verius, quam præſciuiſſe Chriſtũ, qui, & quando, & quibus in locis in eum fuerant credituri; ſed vtrum prædicato Chriſto à ſeipſis habituri fidem, an Deo donante ſumpturi. Contra, etiam de ſciẽtia conditionata, ſeu præuiſione, ſi eſt certitudo, & Deus cognoſcit Petri conſenſum ſi uocetur, & gratia preueniatur; Deus quia perſpicit infallibiliter conſenſũ; Prior Petri cõſenſus, quam à Deo prenoſcatur, ergo vocatio efficax antequam Deus prænoſcat, nec à ſcientia conditionata. ℞ forma quæ conſtituit efficaciam vocationis non eſt ſcientia obiecti liberi ſub conditione futuri: ſed ipſe conſenſus vt futurus ſub hypoteſi; ideo velle abſolutum efficax ſemper connotat operationem ſub ſtatu conditionato; hic ex ſuppoſitione quod vocatio cõnotet actum futurum ſub conditione, non poteſt non poni talis actus. C. ergo efficax formaliter ab actu conditionato. ℞ vt ex ſigno, non vt ex cauſa; nec prior natura actu abſoluto, tantum logicè, prioritate rationis, & conſequentiæ; poſita hac vocatione eſt actus abſolutus, ergo fuit cõditionatus, non è contra; potuit non poni conditio, abſque qua, nec actus abſolutus. Vel efficax velle, exigit; ſeu vocatio cõgtua expoſcit conditionem, non entitatiuè, & phyſicè: ſed moraliter in rõne doni, & beneficij, maius preſtat, cum vocat, ſi nouit operaturum, quam non operaturum; & entitatiuè idem. maius dare arma hoſte imminente, quã abſ-

absque hostis periculo maius beneficium, cum prenotione assensus futuri, si in talibus circumstātijs vocetur, quæ est præuisio, & præmotio, quæ non vulnerat libertatem; necessitas quam affert non est antecedens, sed consequens, inuoluit certitudinem actus liberi sub conditione futuri C. voluntas cum omnibus positis, necpotest in sensu composito, ex suppositione antecedente non esse actus. ℞ hæc suppositio non est antecedens, independens à voluntate, sed quam facit ipsa voluntas, nec libertati aduersatur. 2 scientia quæ metitur vocationem congruam, tantum ex connotato; vocatio enim cōgrua est ex suppositione sciētiæ, at non est in nostra potestate facere vocationem congruam, & futurum non esse futurum. Deus vocat, quomodo scit congruere, vt vocantem non respuat; nil ꝙ preiudicet gratiæ, aut lędat arbitrium. Contra de facto potest facere voluntas vt vocatio non sit efficax. ℞ vt subē decreto, quo futurum esset, si tales circumstantiæ positæ essent, & vt connotat præscientiā, & conditionatè consensum Contra etiā si decreta ex parte Dei, & pro statu conditionato sint antecedentia, sed libera; ergo melius si decreta sit absoluta. ℞ decreta in Deo de his omnibus, quæ futura essent sub quauis conditione, essent infinities infinita; nulli vnquā vsui. dedecerent sapiā *Dei* infinitam, & otiosè in Deo esse omnes viderent, nisi Deus sua grā præueniret, pręscius si vellemus; secus vel let nos velle, quin vellemus. C. cum Deus vult vt velimus, verè nos adhuc volumus, ad nutum causæ primæ volumus. ℞ vt velimus vnum, physicè determinet vnum; antecedenter, & ab ęterno statuerit nos velle vnum, nō est sinere, nec dare sufficientia, & antecedentia ad merendum, & demerendum. Status vię esset coactus, non indifferens. *Contra* gratia *Dei* nō est indifferens, sed ad bonum; ergo determinat vnū ℞ in hoc, ęquiuoce laboras; gratia quantum ex se determinat vnum: at voluntatem inclinat ad vnum, non physicè determinat; id contra rationem habitus, cuius est inclinare; contra rōnem liberè agentis, cuius non est determinari. 2 gratia determinat obiectum; non actum nostrum circa illud. 3 dat præcepta, adiuuat, prębet necessaria, si velimus, ꝙ scripturę, Patres, Canones, fides ipsa. Sub te appetitus tuus. ante hominē vita & mors. ne dicas p Deum abest Arbitrium motum, & excitatum, potest dissentire. Optio si velis Deum sequi. Vocaui, & renuisti. Quid potui facere? Expectaui, vt faceret vuas, dedit labruscas. hętās mea facta in crudelē, dedit cōtra me vocē suā. Tu si vis ad vitā ingredi, serua mādata. Ambula corā Deo. Fac, & viues

